

**DE DIGITALISERING VAN HET
OPRICHTINGSPROCES VAN
VENNOOTSCHAPPEN**
KNELPUNTEN EN BEST PRACTICES

Aantal woorden: < 53.790 >

Marie-Julie De Merlier

Studentennummer: 01306767

Promotor: Prof. dr. Diederik Bruloot

Commissaris: Michiel Roets

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de richting Rechten

Academiejaar: 2017 - 2018

DANKWOORD

Vele handen maken licht werk.

Hoewel de kers op mijn Rechtenstudies niet gecategoriseerd kan worden als een ‘licht werk’, wil ik toch heel graag de vele handen bedanken die het schrijven ervan een heel stuk draaglijker gemaakt hebben.

Eerst en vooral gaat mijn dank uit naar mijn promotor, Prof. dr. D. Bruloot, voor het aanreiken van dit onderwerp en de ondersteuning tijdens het uitwerken ervan. Tijdens dit proces stond hij mij telkens bij met raad en daad. Zo schepte hij orde in de chaos en bracht mij op verschillende interessante ideeën, die ik met plezier verder uit werkte.

Ik zou nooit op het punt gestaan hebben waar ik vandaag sta zonder de steun en opportuniteiten die ik van mijn ouders mocht ontvangen. Vandaar dat mijn oprechte dank ook naar hen uitgaat. Ik ben heel dankbaar voor de kansen die zij mij gegeven hebben zodat ik aan mijn opleiding Rechten kon beginnen. Zij stonden telkens klaar om mij te steunen, aan te moedigen en te beschermen in mijn verdere beslissingen. Zonder hen was dit alles niet mogelijk geweest.

De volgende categorie handen die ik graag wil bedanken zijn mijn vrienden en familie. Onder het motto ‘de boog kan niet altijd gespannen staan’ zorgden zij voor de nodige afleiding, luisterende oren en motiverende gesprekken. Daarnaast kon ik op hen rekenen voor dat laatste duwtje in de rug dat ik af en toe nodig had. Het is mede dankzij hen dat ik deze opleiding vol enthousiasme en plezier doorvaren heb. Bedankt!

“What is possible do to offline needs to be possible to do online” – Andrus Ansip¹

---

¹ DIGITAL SINGLE MARKET, *DSM: Improving access to digital goods and services*, <https://www.youtube.com/watch?v=mTeqrJJPkfg>.

Inhoud

DANKWOORD	I
INLEIDING	1
I. DEEL 1: DE DIGITALISERING EN HET BELGISCH VENNOOTSCHAPSRECHT, EEN GOED HUWELIJK?	3
<i>A. Het vennootschapsrecht in een modern jasje</i>	3
1. Concurrentiestrijd in de Europese Unie?	4
2. Belang digitalisering oprichtingsproces	6
3. Nieuw Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen	9
a) Doelstellingen van het nieuwe wetboek	9
b) Modernisering zonder digitalisering	10
<i>B. Oprichtingsprocedure vennootschappen</i>	10
1. Bepalingen gemeenschappelijk aan alle vennootschapsvormen	10
2. Bepalingen van toepassing op vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid	11
a) Maatschap	11
3. Bepalingen van toepassing op vennootschappen met rechtspersoonlijkheid	13
a) Vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid.....	16
(1) VOF.....	17
b) Vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.....	17
(1) Naamloze Vennootschap	19
(2) BVBA.....	23
<i>C. Tussentijdse evaluatie van de verwezenlijkingen</i>	24
1. De digitalisatie en justitie.....	24
a) Elektronische communicatie en procedures	24
(1) E-Depot	25
(2) E-griffie	26
b) De e-IDAS verordening en de Belgische implementatie ervan.....	29
(1) Elektronische identificatie	30
(2) Elektronische vertrouwensdiensten	34
2. De notaris en de digitalisatie van het oprichtingsproces	37
a) StartMyBusiness	38
b) Registratie oprichtingsakte	40
3. De overige betrokkenen bij het oprichtingsproces	40
a) De bankinstelling en de digitalisering	40
b) De bedrijfsrevisor en de digitalisering	41
c) De griffie van de Rechtbank van Koophandel	42
d) De Kruispuntbank van Ondernemingen en het ondernemingsloket	43

4.	Het aandeelhoudersregister en de digitalisering.....	45
II.	DEEL 2: INSPIRATIE VAN OVER DE HELE WERELD	46
A.	<i>Online oprichtingsprocessen als inspiratiebron .....</i>	<i>46</i>
1.	Oprichting van een vennootschap in Denemarken.....	47
a)	Oprichting van een vennootschap naar Deens recht.....	48
(1)	Online registreren van de vennootschap.....	49
(2)	Online inschrijven in het ondernemingsregister	50
b)	Elektronische identificatiemiddelen.....	50
(1)	NemID van de oprichters.....	51
(2)	NemID van de vennootschap.....	52
2.	Oprichting van een vennootschap in Estland	52
a)	Oprichting OÜ door een inwoner	53
b)	Oprichting OÜ door een niet-inwoner.....	55
(1)	E-residency	55
(2)	Juridisch adres	56
3.	Oprichting van een vennootschap in Frankrijk	56
a)	Oprichting van een vennootschap naar Frans recht.....	57
b)	Publicatie en registratie van de vennootschap	58
4.	Oprichting van een vennootschap in Hongkong	59
a)	Online registratieplicht.....	60
b)	Inschakelen bankinstelling in de strijd tegen misbruik van vennootschappen	61
B.	<i>Europees recht als inspiratiebron.....</i>	<i>63</i>
1.	<i>Digital Single Market Strategy.....</i>	<i>63</i>
a)	Allemaal digitaal, een aantal principes.....	64
b)	Allemaal digitaal, concrete initiatieven.....	64
2.	Societas Unius Personae (SUP)	67
a)	Algemeen kader	67
b)	De elektronische oprichting van de SUP.....	69
(1)	Oprichtingsakte via <i>templates</i>	69
(2)	Online handelsregister	70
(3)	Controletechnieken.....	71
(4)	Informatieplicht	72
III.	DEEL 3: DE DIGITALISERING, ALLEEN MAAR ROZEGEUR EN MANESCHIJN?	73
A.	<i>Bezint eer ge begint .....</i>	<i>73</i>
1.	Positieve aspecten van een online oprichting.....	74
a)	“Less is more”	74
(1)	Eenvoud siert.....	74
(a)	Online registreren van de oprichtingsakte	74

(b)	Modelstatuten voor een oprichtingsakte	75
(c)	Informatie ontvangen en verspreiden.....	75
(2)	“Time is money”	76
(a)	Besparen van werk en tijd.....	76
(b)	Opstellen van de oprichtingsakte	77
b)	Oprichten van een vennootschap op afstand	77
2.	Negatieve aspecten van een online oprichting	78
a)	De uitdaging om ‘up to date’ te blijven.....	78
b)	De vennootschap als witwasinstrument.....	79
c)	De oprichtersaansprakelijkheid dreigt dode letter te worden	83
(1)	Het financieel plan als tegenbewijs	84
(2)	De oprichtersaansprakelijkheid en het geldig oprichten van de vennootschap.....	84
d)	‘The race to the bottom’	85
B.	<i>België, blijf bij de les</i>	85
1.	Wat staat reeds op punt?	86
a)	Online aanmelden bij overheidsdiensten.....	86
b)	Online hulp bij het opstellen van de authentieke oprichtingsakte	86
c)	Online neerleggen, publiceren en registreren van de oprichtingsakte	88
d)	Online openen van een bankrekening	89
2.	Wat verdient een update?.....	90
a)	Werking van de Kruispuntbank van Ondernemingen	91
(1)	KBO als anti-fraude tool	91
(2)	KBO als <i>a priori</i> controle op het gebruik van de naam van de vennootschap.....	92
(3)	KBO als centraal register in het oprichtingsproces	93
b)	Uitbreiding toepassingsgebied van de online identificatie	94
c)	De oprichtingsakte – modelstatuten voor de BVBA	95
d)	Het opstellen en bijhouden van het aandeelhoudersregister.....	98
e)	Notaris als controlepost van de identiteit van de oprichters	99
(1)	Bankier inschakelen ter vaststelling van de identiteit en de controle hierop	100
(2)	Elektronische identificatiemiddelen ter controle van de identiteit.....	103
(3)	Aandeelhoudersregister inschakelen ter <i>a posteriori</i> identificatie.....	103
f)	Notaris blijft van nut tijdens het oprichtingsproces	104
(1)	Verlenen van advies	104
(2)	Onroerend goed inbrengen	105
(3)	Controle door de notaris	105
(a)	Controle identiteit via het aandeelhoudersregister.....	105
(b)	Controle wettigheid oprichting	105
g)	Neerlegging verslag bedrijfsrevisor	107
3.	Wat laten we beter zoals het is?	108
a)	De tussenkomst van de notaris bij de oprichting van een NV	108

b)	De tussenkomst van de notaris bij de oprichting van de BVBA	108
c)	Werking e-griffie en e-Depot	108
d)	Registratie bij het ondernemingsloket	109
IV.	CONCLUSIE: WE ZIJN ER BIJNA, MAAR NOG NIET HELEMAAL.....	110
V.	BIBLIOGRAFIE	113
A.	<i>Wetgeving</i>	<i>113</i>
1.	Europese wetgeving	113
2.	Buitenlandse wetgeving	115
3.	Belgische wetgeving	116
B.	<i>Rechtspraak</i>	<i>118</i>
C.	<i>Rechtsleer</i>	<i>118</i>
1.	Boeken	118
2.	Bijdragen in tijdschriften	119
3.	Working paper series	122
4.	Masterproeven en werkstukken.....	122
D.	<i>Andere</i>	<i>123</i>
1.	Actua.....	123
2.	Onlinebronnen.....	123
a)	Europese bronnen.....	123
b)	Buitenlandse bronnen.....	125
c)	Belgische bronnen.....	129
VI.	ADDENDUM I.....	136

INLEIDING

1. Technologie, automatisering en digitalisering staan vandaag meer dan ooit centraal in ons dagdagelijks en professioneel leven. Zo zijn internetbankieren en ‘*online shoppen*’ populairder dan ooit en de routinematige banen maken op de arbeidsmarkt plaats voor nieuwe jobs en functies, zoals het analyseren van big-data.²

Ook in het ondernemingsleven wint de digitalisering aan belang. AI-platformen stellen reeds basiscontracten op of voeren *due diligences* en juridisch onderzoek uit.³ Voor het geven van juridisch advies worden zowel in Amerika, als in Vlaanderen chatbots ingezet.⁴ De juridische wereld surft mee op deze digitale golf van verandering. Per rechtsgebied gaat men na hoe en in welke mate de digitale vooruitgang kan leiden tot een moderner rechtssysteem. Een rechtssysteem waarbij de uitoefening van het recht op een efficiëntere, snellere en kostenbesparende wijze centraal staat.⁵ Iets wat vandaag enkel kan aangemoedigd worden.

Dit onderzoek gaat na in welke mate de Belgische wetgever het oprichtingsproces kan optimaliseren om zo de oprichting van Belgische vennootschappen aantrekkelijker te maken. In het kader van de digitale evolutie zal dan ook de digitalisering van dit oprichtingsproces centraal staan. Zo zal een volledig digitaal oprichtingsproces zowel een tijdbesparend als een kostenbesparend effect met zich meebrengen. Om dit streefdoel te bereiken dient er echter nog een lange weg afgelegd te worden. Welke stappen hierbij wenselijk zijn, wordt onderzocht in deze scriptie.

---

² Dit is een gevolg van de toenemende digitalisierungsgraad. Zie E. VANBRUSSEL, “De drie stappen van de bankenrevolutie”, *De Tijd* 2 oktober 2017; B. VAN DEN BELD, *Friday Infographic: The Success of Zalando*, <http://www.stateofdigital.com/infographic-success-zalando/> (consultatie 12 april 2018); X, *Succes internetbankieren*, <https://safeinternetbanking.be/nl/cijfers/succes-internetbankieren> (consultatie 12 april 2018); X, *Dutch Bol.com to generate €1 billion of revenue in 2016*, <https://ecommercenews.eu/dutch-bol-com-generate-e1-billion-revenue-2016/> (consultatie 12 april 2018); HOGE RAAD VOOR WERKGELEGENHEID, *Verslag juni 2016 Digitale economie en arbeidsmarkt*, Brussel, Hoge Raad voor Werkgelegenheid, 2016, 95-124.

³ D. MANGAN, *Lawyers could be the next profession to be replaced by computers*, <https://www.cnn.com/2017/02/17/lawyers-could-be-replaced-by-artificial-intelligence.html> (consultatie 12 april 2018); C. WELLER, *Law firms of the future will be filled with robot lawyers*, <http://uk.businessinsider.com/law-firms-are-starting-to-use-robot-lawyers-2016-7?r=US&IR=T> (consultatie 23 april 2018).

⁴ Een voorbeeld van een Vlaamse juridische chatbot is Spectr, <http://spectrapp.eu/?lang=nl>. Daarnaast maken ook *DeJuristen* in september 2017 hun ‘*Lee & Ally*’ bekend, een robot die juridisch advies geeft aan ondernemingen. Zie X, *Lee & Ally, de allereerste juridische legal AI B2B-robot in Europa*, <https://ictrecht.be/featured-2/lee-ally-allereerste-juridische-legal-ai-b2b-robot-europa/> (consultatie 12 april 2018); C. WELLER, “Law firms of the future will be filled with robot lawyers”, *Business Insider UK* 7 juli 2016, <http://uk.businessinsider.com/law-firms-are-starting-to-use-robot-lawyers-2016-7?r=US&IR=T>.

⁵ Algemene beleidsnota Justitie, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54 – 1428/008.

Het Belgisch Wetboek van Vennootschappen wordt vandaag in een nieuw jasje gestoken. Bij deze hervormingen stelt het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht het creëren van een moderner vennootschapsrecht als doel voorop zodat het een aantrekkelijk werkinstrument voor de hedendaagse ondernemer vormt. Op deze manier wenst men België vennootschapsrechtelijk op de kaart te plaatsen. Dit is van belang in het kader van de concurrentiestrijd die heerst in de Europese Unie inzake het vennootschapsrecht. Niet enkel een aantrekkelijker vennootschapsrecht *in se*, maar ook een eenvoudige oprichtingsprocedure van vennootschappen leidt tot een stijging van het ondernemerschap.⁶

Het voorstel tot hervorming van het Belgisch vennootschapsrecht bevat een reductie van het aantal vennootschapsvormen.⁷ Vandaar dat we uitsluitend het oprichtingsproces van de maatschap, VOF, NV en BVBA stap voor stap zullen bespreken.⁸ Vervolgens wordt er stil gestaan bij de reeds genomen initiatieven ter digitalisering van het oprichtingsproces. Hierbij verruimen we onze blik van initiatieven genomen door de Belgische wetgever, naar zijdelingse projecten die de oprichting vereenvoudigen. Deze evaluatie drukt ons met de neus op de feiten, het Belgisch oprichtingsproces van vennootschappen verloopt minimaal digitaal.

Toch is de digitalisering van het oprichtingsproces van een vennootschap geen ongezien fenomeen. In tegenstelling tot de Belgische wetgever bleven verschillende landen niet stilzitten en namen deze meerdere initiatieven rond dit thema. Het is dan ook bijzonder nuttig om deze onder de loep te nemen alvorens wijzigingen aan het Belgische recht aan te prijzen. Voor het vergelijkend onderzoek richten we ons tot het oprichtingsproces van vennootschappen in Frankrijk, Denemarken en Estland, als ook in Hongkong.

*"Digital technologies and digital communications are permeating every aspect of life. We need to work for a Europe that empowers our citizens and our economy. And today, both have gone digital."*⁹ De Europese Unie streeft naar een ééngemaakte digitale markt. Hierbij staat ook de

---

⁶ J.A. MCCAHERY, E.P.M. VERMEULEN en P. PRIYDERSHINI, "A Primer on the Uncorporation", ECGI - Law Working Paper Series 2013, afl. 198, 10, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2200783.

⁷ BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCVCDS), Beleidsnota, *Een modern Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, 2 oktober 2015.

⁸ X, *Hoe richt ik mijn vennootschap op?*, <http://ikwilstarten.be/startersvragen/hoe-richt-ik-mijn-vennootschap-op> (consultatie 12 april 2018)

⁹ President Juncker in de 'State of the European Union speech' op 14 September 2016. Zie Toespraak (Comm.) Staat van de Unie 2016: Naar een beter Europa — een Europa dat ons beschermt, sterker maakt en verdedigt, 14 september 2016, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-3043_nl.htm en Mededeling (Comm.) aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over de tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de strategie voor de digitale interne markt - Een connectieve digitale interne markt, 10 mei 2017, COM(2017)228 def.

vereenvoudigde oprichtingsprocedure van vennootschappen op de agenda.¹⁰ Zo voert de Europese Commissie in het voorstel voor de richtlijn inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid een nieuwe vennootschapsvorm de *Societas Unius Personae* in, waarvan de oprichtingsprocedure volledig elektronisch verloopt.¹¹ Dit specifiek oprichtingsproces kan dienen ter inspiratiebron, dan wel als waarschuwing voor eventuele pijnpunten bij een nationaal, digitaal oprichtingsproces. Dit voorstel legt de klemtoon op het feit dat de digitalisering van het oprichtingsproces weldegelijk een *issue* is van het vennootschapsrecht waarover verder nagedacht dient te worden.

Na het vaststellen van de stand van zaken, zowel van het Belgisch recht als van de verschillende inspiratiebronnen, volgt een algemene evaluatie. Welke zijn de positieve aspecten van een digitalisering van het oprichtingsproces, waar bevinden zich de valkuilen? Om te eindigen met het voorstellen van ideeën ter verandering, dan wel ter behoud van, het huidige oprichtingsproces van vennootschappen in België.

I. DEEL 1: DE DIGITALISERING EN HET BELGISCH VENNOOTSCHAPSRECHT, EEN GOED HUWELIJK?

A. Het vennootschapsrecht in een modern jasje

2. Vandaag is er enerzijds sprake van een algemene digitale evolutie, anderzijds speelt er een concurrentiestrijd tussen de lidstaten van de Europese Unie op het gebied van het vennootschapsrecht. Elke lidstaat streeft naar een zo aantrekkelijk mogelijk vennootschapsrecht opdat het aantal oprichtingen van lokale en buitenlandse ondernemingen volgens dat nationaal recht zou toenemen.¹²

Het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht is zich bewust van deze ontwikkeling en herschrijft het huidige Wetboek van Vennootschappen met het oog op een meer *up to date* vennootschapsrecht.¹³ Niet enkel een aangepast vennootschapsrecht *an Sich*, ook een moderne en eenvoudige oprichtingsprocedure leidt tot een stijging van het totale aantal oprichtingen van

---

¹⁰ EUROPEAN COMMISSION, *Digital Single Market*, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/> (consultatie 12 april 2018).

¹¹ Werkdocument Commissie juridische zaken (EP) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, 6 februari 2015, PE 549.150v01-00.

¹² *Infra* 4, nr. 3 e.v.

¹³ BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCVCDS), Beleidsnota, *Een modern Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, 2 oktober 2015.

vennootschappen naar Belgisch recht. Minder papierwerk en meer elektronische toepassingen bij het oprichtingsproces zorgen er namelijk voor dat een vennootschap sneller, goedkoper en eenvoudiger op te richten valt.¹⁴ Iets wat ondernemers alleen maar kan bekoren.

1. Concurrentiestrijd in de Europese Unie?

3. In de rechtsleer stelt men vast dat de nood aan een aantrekkelijk nationaal vennootschapsrecht het gevolg is van een concurrentiestrijd die heerst op het vlak van de vennootschapsrechtelijke regelgeving tussen de verschillende lidstaten van de Europese Unie.¹⁵ De geplande Europese harmonisatie van het vennootschapsrecht valt stil en datgene wat men wel bereikt, heeft niet het gewenste effect.¹⁶ Hierdoor verplaatst de focus van de Europese regelgever zich naar het harmoniseren van het financieel recht en de consumentenbescherming.¹⁷ Hoe minder er *top down* harmonisatie plaatsvindt, hoe meer ruimte er is voor nationale ontwikkelingen.¹⁸ De verschillende lidstaten zullen zelf actief op zoek gaan naar de meest succesvolle vennootschapsrechtelijke principes.¹⁹ Deze concurrentiedruk draagt bij aan de creatie van een vennootschapsrecht dat nauw aansluit bij de dagdagelijkse behoeften en noden van ondernemers, veel meer dan tot waar een overkoepelende instelling in staat zou zijn.²⁰ In Amerika stelt men positieve gevolgen van dergelijke vorm van concurrentie vast en heel wat auteurs gaan er van uit dat de EU hetzelfde effect zal genieten.²¹

4. Dit vertrouwen in het *bottom up* proces wordt door K. MARESCEAU in vraag gesteld. Hij meent dat er pas sprake kan zijn van een optimaal werkende concurrentie indien de ondernemers volledig vrij zijn in hun keuze naar welk recht men de vennootschap wil

---

¹⁴ DIENST ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING (DAV), *Meetrapport administratieve lasten (2015)*, <http://www.vereenvoudiging.be/nieuws/meetrapport-administratieve-lasten-2015> (consultatie 13 april 2018).

¹⁵ M.A. VERBRUGH, "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 277.

¹⁶ Zo erkent de Europese Unie in het actieplan van 2012 dat het steeds moeilijker wordt om met de verschillende lidstaten tot een overeenstemming te komen omtrent Europese vennootschapsrechtelijke initiatieven. Zie A. FRANCOIS, J. DELVOIE en T. COEN, "Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht", *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 18.

¹⁷ *Vr. en Antw.* Kamer 2015-16, nr. 51-1500/001, 5.

¹⁸ M.A. VERBRUGH, "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 277.

¹⁹ *Ibid.*, 268.

²⁰ K. MARESCEAU, "De "Europese markt voor vennootschapsrecht": een (her)evaluatie van het vennootschapsrechtelijk harmonisatieprogramma", *TPR* 2015, afl. 52, pag. (549) 554.

²¹ Zie D. BRULOOT en K. MARESCEAU, "Het aandeelhoudersregister in het Belgische recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming", *T. Not.* 2014, afl. 12, 688 e.v.; M.A. VERBRUGH, "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", *SEW* 2008, afl. 7/8, 267 e.v.; F. PARREIN, "De financiering van het Belgisch vennootschapsrecht: een analyse aan de hand van recente wetgevende evoluties", *DAOR* 2009, afl. 92, 359 e.v.; X, *Parlement denkt na over nieuw Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, <https://www.eubelius.com/nl/nieuws/parlement-denkt-na-over-nieuw-wetboek-van-vennootschappen-en-verenigingen> (consultatie 15 april 2018).

oprichten.²² Van een vrije keuze is er enkel sprake indien men volgens het vennootschapsrecht zonder enig obstakel buitenlandse economische activiteiten kan uitoefenen en indien men op de hoogte is van de significante verschillen tussen de verschillende nationale vennootschapsrechtelijke regels.²³

Deze noodzakelijke keuzevrijheid wordt echter beperkt. De Europese harmonisatie zorgt er in de eerste plaats voor dat de verschillen tussen de nationale bepalingen klein blijven.²⁴ Daarnaast vormen de werkelijke zetelleer, alsook de antimisbruikbepalingen die spelen bij de incorporatieleer, een obstakel ter uitvoering van buitenlandse activiteiten.²⁵

Zoals eerder aangehaald blijft deze harmonisatie, net zoals haar invloed, tot het minimum beperkt. Ook de toepassing van de werkelijke zetelleer wordt grotendeels aan banden gelegd door de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie.²⁶ Vennootschappen opgericht binnen de Europese Unie genieten namelijk van de vrijheid van vestiging.²⁷ Zo kan de markttoegang niet geweigerd worden, noch de rechtspersoonlijkheid van een vennootschap ontkend worden, indien deze rechtsgeldig is opgericht in een lidstaat van de Europese Unie, ongeacht of deze daar al dan niet een economische activiteit uitvoert.²⁸ Een lidstaat zal ook geen eigen minimumkapitaal regels kunnen opdringen aan rechtsgeldig opgerichte vennootschappen.²⁹ Het Europees Hof van Justitie vergroot met haar rechtspraak weliswaar het toepassingsgebied

---

²² K. MARESCEAU, “De “Europese markt voor vennootschapsrecht”: een (her)evaluatie van het vennootschapsrechtelijk harmonisatieprogramma”, *TPR* 2015, afl. 52, pag. (549) 551.

²³ *Ibid.*, 561.

²⁴ M.A. VERBRUGH, “Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa”, *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 270-271.

²⁵ De werkelijke zetelleer houdt in dat het recht dat op de vennootschap van toepassing is, bepaald zal worden volgens de plaats waar deze vennootschap haar werkelijke activiteiten uitoefent. De incorporatieleer houdt in dat het recht dat op de vennootschap van toepassing is, bepaald zal worden volgens de plaats van oprichting van de vennootschap, ongeacht waar men de werkelijke activiteit uitvoert.

²⁶ HvJ 9 maart 1999, nr. C-212/97, ECLI:EU:C:1999:126, ‘Centros arrest’; HvJ 5 november 2002, nr. C-208/00, ECLI:EU:C:2002:632, ‘Uberseering arrest’; HvJ 30 september 2003, nr. C-167/01, ECLI:NL:XX:2003:AL7886, ‘Inspire Art arrest’; K. MARESCEAU, “De “Europese markt voor vennootschapsrecht”: een (her)evaluatie van het vennootschapsrechtelijk harmonisatieprogramma”, *TPR* 2015, afl. 52, pag. (549) 551; M.A. VERBRUGH, “Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa”, *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 269-270; M. VAN LOVERBOSCH, *Werkelijke zetelleer vs. incorporatieleer: een proactief perspectief*, onuitg. werkstuk Rechten Universiteit Antwerpen, 4-6.

²⁷ Artikel 48 VWEU bepaalt dat vennootschappen die rechtsgeldig volgens de wetgeving van een lidstaat zijn opgericht en hun statutaire zetel, hoofdbestuur of hoofdvestiging binnen de Europese gemeenschap hebben, gelijkgesteld worden met natuurlijke personen binnen deze Europese gemeenschap. Dit heeft tot het gevolg dat rechtspersonen dus ook van de vrijheid van vestiging, opgenomen in artikel 49 VWEU, genieten. Zie F. PARREIN, “De financiering van het Belgisch vennootschapsrecht: een analyse aan de hand van recente wetgevende evoluties”, *DAOR* 2009, afl. 92, (359) 368.

²⁸ HvJ 9 maart 1999, nr. C-212/97, ECLI:EU:C:1999:126, ‘Centros arrest’; HvJ 5 november 2002, nr. C-208/00, ECLI:EU:C:2002:632, ‘Uberseering arrest’; BECHT, M., MAYER, C., WAGNER, H.F., “Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry”, ECGLI – Law Working Paper Series 2006, afl. 70, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=906066.

²⁹ HvJ 30 september 2003, nr. C-167/01, ECLI:NL:XX:2003:AL7886, ‘Inspire Art arrest’.

van de vrijheid van vestiging, het is geen allesomvattende oplossing.³⁰ Niet elke EU lidstaat past namelijk reeds de incorporatieleer toe.³¹

5. Toch zetten de lidstaten steeds meer en meer in op een modern en aantrekkelijk nationaal vennootschapsrecht, de hierboven besproken rechtspraak in gedachte. Dit met het oog op een stijging van het aantal oprichtingen van vennootschappen in hun land.³² Er kan dus, met een zekere voorzichtigheid, weldegelijk gesproken worden van een positieve werking van de concurrentiestrijd tussen de lidstaten van de EU.³³

2. Belang digitalisering oprichtingsproces

6. Steeds meer landen, waaronder ook België, prefereren de incorporatieleer.³⁴ Deze leer bepaalt dat een vennootschap onder het recht van het land van oprichting kan blijven handelen, ongeacht waar men activiteiten uitvoert of waar de werkelijke zetel zich bevindt. België is dus zeker gebaat bij een aantrekkelijk nationaal vennootschapsrecht. Het zal namelijk mogelijk worden om als Belgische ondernemingen te handelen in België volgens een buitenlandse vennootschapsvorm. De Belgische wetgever moet de ondernemers dus overtuigen om te kiezen voor een Belgisch vennootschapsrecht bij de oprichting van hun vennootschap. Anderzijds wordt het ook mogelijk voor buitenlandse vennootschappen om te functioneren in een Belgische vennootschapsvorm.³⁵ De keuze van het land van oprichting wordt dus meer en meer cruciaal.³⁶

---

³⁰ K. MARESCEAU, “De “Europese markt voor vennootschapsrecht”: een (her)evaluatie van het vennootschapsrechtelijk harmonisatieprogramma”, *TPR* 2015, afl. 52, pag. (549) 551.

³¹ M.A. VERBRUGH, “Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa”, *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 270; X, *Modernisering Belgisch vennootschapsrecht op komst!*, <http://be.vgd.eu/nieuws/modernisering-belgisch-vennootschapsrecht-op-komst> (consultatie 16 april 2018).

³² *Vr. en Antw.* Kamer 2015-16, nr. 51-1500/001, 5; K. MARESCEAU, “De “Europese markt voor vennootschapsrecht”: een (her)evaluatie van het vennootschapsrechtelijk harmonisatieprogramma”, *TPR* 2015, afl. 52, pag. (549) 575.

³³ De voordelen van de concurrentiestrijd tussen de lidstaten zijn dat in dat geval de lidstaten vooral gestuurd worden door de wensen van de ondernemers zelf. Daarnaast kunnen de verschillende lidstaten ook van elkaars verschillende toepassingen en innovaties leren en wordt het traag en bureaucratisch wetgevingsproces dat gepaard gaat met de harmonisatie vermeden.

³⁴ Eén van de krachtlijnen van de aanpassing van het Wetboek van Vennootschappen is de overstap van werkelijke zetelleer naar de statutaire zetelleer. Daarnaast passen ook Nederland, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk de incorporatieleer toe. Zie X, *Blijft de nationaliteit van de vennootschap steeds dezelfde?*, <https://be.vgd.eu/nieuws/blijft-de-nationaliteit-van-de-vennootschap-steeds-dezelfde> (consultatie 16 april 2018).

³⁵ *Vr. en Antw.* Kamer 2015-16, nr. 51-1500/001, 25; X, *Krachtlijnen nieuw vennootschapsrecht zijn bekend gemaakt*, <https://www.bdo.be/nl-be/nieuws/2017/krachtlijnen-nieuw-vennootschapsrecht-zijn-bekend> (consultatie 16 april 2018).

³⁶ M.A. VERBRUGH, “Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa”, *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 271 en 278.

Onderzoek wijst uit dat een eenvoudige en goedkope oprichtingsprocedure een invloed heeft op deze keuze.³⁷ De nationale wetgevers zullen de ondernemer-oprichters als het ware kunnen aantrekken via een modern oprichtingsproces.³⁸ De aanpak van de oprichtingsprocedure van vennootschappen kan een stijging van de economische activiteit in een land teweegbrengen.³⁹ Via de digitalisering van het oprichtingsproces springen we meer in het oog van de buitenlandse ondernemers op het gebied van vennootschapsrecht. Door een digitale oprichtingsprocedure wordt het in de eerste plaats mogelijk om een vennootschap op te richten op afstand, daarnaast wordt het oprichtingsproces *am Sich* ook veel eenvoudiger en goedkoper. Samenvattend kunnen we dus stellen dat de mogelijkheid om een vennootschap online op te richten, voor een grotere aantrekkingskracht van het Belgisch recht zal zorgen.⁴⁰

7. De focus op een zo goedkoop en zo eenvoudig mogelijk oprichtingsproces is echter niet zonder risico's, in dit kader dreigt er namelijk een '*race to the bottom*'. Door de deregularisering zouden de belangen van andere stakeholders overschaduwde kunnen worden.⁴¹ Toch is M.A. VERBRUGH, net zoals andere auteurs, ervan overtuigd dat deze concurrentiegolf in Europa geen *race to the bottom*, maar wel een *race to the top* inhoudt.⁴² Hij merkt namelijk op dat het in de Europese Unie de traditie is om heel wat aandacht te hebben voor de belangen van de schuldeisers. Daarnaast komt hij ook tot de vaststelling dat de concurrentiestrijd zich

---

³⁷ De criteria om vast te stellen hoe eenvoudig een oprichtingsprocedure is, zijn het aantal te doorlopen procedures ter oprichting en de tijd die deze procedures in beslag nemen. De verschillen in kostprijs van de oprichtingsprocedures uiten zich vooral in de vaststellingen of een tussenkomst van een notaris verplicht is en in het bedrag van het verplichte minimumkapitaal waarover men moet kunnen beschikken om een vennootschap op te richten. Zie M. BECHT, C. MAYER, H.F. WAGNER, "Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry", ECGLI – Law Working Paper Series 2006, afl. 70, 12. Onderzoek toont aan dat een verlaging van de oprichtingskosten van vennootschappen in Frankrijk en Spanje leiden tot een daling van het gebruik van buitenlandse vennootschapsvormen door Franse en Spaanse ondernemers. Zie VERBRUGH, M.A., "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 272 en 274; MCCAHERY, J.A., VERMEULEN, E.P.M., en PRIYDERSHINI, P., "A Primer on the Uncorporation", ECGI - Law Working Paper Series 2013, afl. 198, 34, 9-10.

³⁸ A. FRANCOIS, J. DELVOIE en T. COEN, "Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht", *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 15-16; M. BECHT, C. MAYER, H.F. WAGNER, "Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry", ECGLI – Law Working Paper Series 2006, afl. 70, 12; B. POELMAN, *Het gebruik van de Limited op het continent. De rechtspraak van het Europese Hof van Justitie en haar gevolgen voor de lidstaten*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/391/566/RUG01-001391566_2010_0001_AC.pdf, 39.

³⁹ Hoe meer oprichtingen van vennootschappen er zullen zijn in een bepaald land, hoe meer werkgelegenheid en spelers in de economie van dat land dit zal veroorzaken.

⁴⁰ THE INFORMAL COMPANT LAW EXPERT GROUP (ICLEG), *Report on digitalisation in compagny law*, maart 2016, 7, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2893701.

⁴¹ Zoals bijvoorbeeld de belangen van aandeelhouders, schuldeisers of derden. Dit wordt in de rechtsleer ook wel het '*Delaware effect*' genoemd. Zie M.A. VERBRUGH, "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 268; J.L. HANSEN, "The Danish green paper on company law reform. Modernising company law in the 21st century", *EBOR* 2009, afl. 10, (73) 77.

⁴² Zo menen ook L. TIMMERMAN en J. ARMOUR dat er sprake is van een '*race to the top*'. Zie *Ibid.*, 277.

voornamelijk zal afspelen in het oprichtingsproces van vennootschappen en dat de bescherming van de belangen van de minderheidsaandeelhouders hier sowieso minder speelt. Hij besluit dat deze concurrentiebeweging net tot de afschaffing van overbodige regels leidt en tot het gebruik van verschillende informaticatechnieken ter modernisering van het vennootschapsrecht.⁴³

8. In het kader van de *light vehicle competition* ondernam de Belgische wetgever reeds in 2010 een eerste poging tot een aantrekkelijk op te richten Belgische vennootschap, de Starters-BVBA.⁴⁴ Toen wou men een toevlucht in buitenlandse vennootschapsvormen door de Belgische ondernemers vermijden. Deze werden naar vorm en oprichting steeds eenvoudiger en minder belastend op vlak van het minimumkapitaal.⁴⁵ Toch zijn de initiatieven te beperkt gebleven. Zo werd voor de S-BVBA louter het verplichte oprichtingskapitaal verlaagd en de verplichting tot de afgifte van een bankattest afgeschaft, overigens gelden quasi dezelfde oprichtingsvereisten als voor de BVBA.⁴⁶ De authentieke oprichtingsakte blijft vereist en ook de verplichting tot het opstellen van een financieel plan werd niet afgeschaft, deze werd zelfs verzwaaard. De oprichters moeten zich bij de opstelling ervan laten bijstaan door een bedrijfsrevisor.⁴⁷ Het succes van deze variant op de BVBA bleef uit. Bij de hervorming van het vennootschapsrecht schaft het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht de S-BVBA dan ook af.⁴⁸

---

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ PARREIN, F., “De financierisation van het Belgisch vennootschapsrecht: een analyse aan de hand van recente wetgevende evoluties”, *DAOR* 2009, afl. 92, (359) 372; A. FRANCOIS, J. DELVOIE, en T. COEN, “Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht”, *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 10.

⁴⁵ Zoals de Engelse *Private company limited by shares*. Deze Engelse vennootschapsvorm kent namelijk geen verplicht minimumkapitaal en de oprichting gebeurt relatief snel en zonder grote kosten. Men kan ter oprichting een beroep doen op een tussenpersoon in Engeland, welke tevens een vergoeding kan vragen hiervoor. Men kwam echter tot de vaststelling dat de gevreesde ‘vlucht naar buitenlandse ondernemingsvormen’ relatief uitbleef. De S-BVBA is dus eerder een niet gegronde paniekwetgeving dan een echte modernisering van het Belgisch vennootschapsrecht. Zie A. FRANCOIS, J. DELVOIE, en T. COEN, “Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht”, *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 21-22.

⁴⁶ Artikel 214, §2, W Venn; artikel 224 W Venn. Het verplicht kapitaal voor de S-BVBA ligt tussen één en 18 550 euro. Aangezien één euro het minimumkapitaal is, geldt de volstortingsplicht hierop. De S-BVBA wordt na de periode van vijf jaar omgezet naar een reguliere BVBA. Zie A. FRANCOIS, J. DELVOIE, en T. COEN, “Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht”, *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 10.

⁴⁷ Daarnaast geldt ook de verplichting om op elk document dat uitgaat van de vennootschap de benaming ‘starter’ te vermelden. Zie T. CARNEWAL, “Een eerste commentaar op de BVBA Starter”, *Notariaat* 2010, afl. 1, (1) 6.

⁴⁸ S. DEJONGHE, *Evaluatie van de voorstellen van het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht m.b.t. de BVBA in het licht van de recente hervormingen van het BV-recht in Nederland*, onuitg. Masterproef Notariaat UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/213/708/RUG01-002213708_2015_0001_AC.pdf, 67p; BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCV-CDS), *Diavoorstelling: Het voorliggend ontwerp Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, BVC-CDS, 2017, 22.

3. Nieuw Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen

9. Het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht werkt, zoals reeds aangehaald, op dit moment aan een grondige herziening van het Wetboek Vennootschappen. Het Voorontwerp tot invoering van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen werd in juli 2017 goedgekeurd door de Ministerraad en zal, na de aanpassingen op advies van de Raad van State, voorgelegd worden aan de Ministerraad voor de tweede lezing.⁴⁹

a) *Doelstellingen van het nieuwe wetboek*

10. Bij de codificatie van het Wetboek van Vennootschappen in 1999, lang voor de digitale evolutie, bleef men grotendeels vasthouden aan de bestaande principes, die toen vervat lagen in het Burgerlijk Wetboek en de Vennootschapswet. De codificatie hield dus voornamelijk een vormelijke wijziging in. Ook de aanpassingen die sindsdien plaatsvonden, hadden geen betrekking op de fundamentele principes van het vennootschapsrecht. Het hoeft dus geen betoog dat het Belgisch vennootschapsrecht verouderd is en nood heeft aan een modernisering.⁵⁰

11. Het doel van deze modernisering is tweedelig. Vooreerst moet het vernieuwd vennootschapsrecht verhinderen dat Belgische ondernemers verleid worden door buitenlandse vennootschapsvormen ter uitvoering van hun buitenlandse activiteiten⁵¹. Daarnaast moet het ook de buitenlandse ondernemers aantrekken om hun activiteiten in België uit te voeren via een Belgische vennootschapsvorm.⁵² Ter realisatie van dit vooropgestelde doel streeft men naar een efficiënt, vereenvoudigd, innoverend en creatief vennootschapsrecht. De wetswijziging is dus geen loutere concordantie. De nieuwe bepalingen zullen weldegelijk innoverend en creatief moeten zijn om te beantwoorden aan het nieuwe ondernemingsklimaat.⁵³

---

⁴⁹ ICLEG, *Report on digitalisation in compagny law*, maart 2016, 6; X, *Hervorming vennootschapsrecht: geen onderscheid meer tussen burgerlijke en handelsvennootschappen*, <https://www.factumfiscalis.be/nieuwsbericht/hervorming-vennootschapsrecht-geen-onderscheid-meer-tussen-burgerlijke-en-handelsvennootschappen-20180215> (consultatie 18 april 2018).

⁵⁰ X, *Beer, chocolates & corporate law... Hoe de geplande hervorming van het vennootschapsrecht België op de kaart moet zetten*, http://www.gdena-advocaten.be/documents/news-items/20180202_beer-chocolates--corporate-law--hoe-de-geplande-hervorming-van-het-vennootschapsrecht-belgie-op-de-kaart-moet-zetten.xml?lang=nl (consultatie 18 april 2018); X, *Koens Geens: "2018 is het jaar van de ondernemer"*, <http://fokus-online.be/koens-geens-2018-is-het-jaar-van-de-ondernemer/> (consultatie 18 april 2018).

⁵¹ Dit is van belang aangezien we de vaststelling moeten maken dat heel wat landen reeds ingezet hebben op een modern en aantrekkelijker vennootschapsrecht, zoals onder meer Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

⁵² BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCVCDS), Beleidsnota, *Een modern Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, 2 oktober 2015, 4.

⁵³ H. BRAECKMANS, G. HORMANS en J.M. NELISSEN, "Oogmerk en perspectieven", in H. BRAECKMANS, O. CAPRASSE, Y. DE CORDT (eds.), *Modernisering van het vennootschapsrecht*, Brussel, Larcier, 2014, 11-12.

b) *Modernisering zonder digitalisering*

12. Het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen kenmerkt zich door de volgende innovaties: het afschaffen van het onderscheid tussen handels- en burgerlijke vennootschappen, het verenigingsrecht implementeren in het vennootschapsrecht, het invoeren van de notie ‘toereikend kapitaal’, de keuze voor de incorporatieleer en het beperken van het aantal vennootschapsvormen.⁵⁴

In het voorstel tot hervorming van het Wetboek van Vennootschappen is er nergens een bepaling omtrent de vereenvoudiging en digitalisering van het huidige oprichtingsproces terug te vinden. Dit valt de betreuren rekening houdend met het belang hiervan in het kader van een modern en aantrekkelijk vennootschapsrecht, wat niettegenstaande het doel is van deze hervorming.

B. Oprichtingsprocedure vennootschappen

13. Alvorens de noodzakelijke stappen naar een meer digitale oprichting van Belgische vennootschappen vast te stellen, beschrijven we het tot op heden geldende oprichtingsproces. Bij deze bespreking wordt er reeds rekening gehouden met de krachtlijnen van de wijziging van het vennootschapsrecht. We richten ons dus enkel op de oprichting van de maatschap, VOF, NV en BVBA.

1. Bepalingen gemeenschappelijk aan alle vennootschapsvormen

14. Artikel 1 van het Wetboek Vennootschappen bepaalt dat een vennootschap wordt opgericht “*door een contract op grond waarvan twee of meer personen overeenkomen iets in gemeenschap te brengen met als doel één of meer nauwkeurig omschreven activiteiten uit te oefenen en met het oogmerk aan de vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel te bezorgen*”. Naast de bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek omtrent het geldig opstellen van een contract, legt ook het Wetboek van Vennootschappen geldigheidsvoorwaarden op.⁵⁵ Deze zijn gemeenschappelijk aan alle vennootschappen, dan wel afhankelijk van de specifieke vennootschapsvorm.

---

⁵⁴ Het Centrum voor Belgisch vennootschapsrecht kwam namelijk tot de vaststelling dat heel wat vennootschapsvormen zo specifiek geregeld zijn dat ze nauwelijks gebruikt worden in de praktijk. Een beperkter aantal, maar meer flexibele toepassingsvormen van dit beperkter aantal zijn dus meer gewenst. Hierop kunnen dan wel verschillende varianten bestaan. Zo zal bijvoorbeeld de VOF blijven bestaan als ene variant op de maatschap. Zie *Infra* 17, nr. 26; *Vr. en Antw. Kamer* 2015-16, nr. 51-1500/001, 35; A. WITTEMANS en A. DE WILDE, *Krachtlijnen nieuw vennootschapsrecht zijn bekend gemaakt*, <https://www.bdo.be/nl-be/nieuws/2017/krachtlijnen-nieuw-vennootschapsrecht-zijn-bekend> (consultatie 18 april 2018).

⁵⁵ Artikel 1108-1133 BW. De geldigheid van de oprichting van een vennootschap is dus afhankelijk van twee reeksen vereisten, enerzijds deze uit het Burgerlijk Wetboek en anderzijds deze uit het Wetboek van

Een vennootschap kan enkel opgericht worden door minstens twee handelingsbekwame personen.⁵⁶ Boek II van het Wetboek Vennootschappen bepaalt dat elke vennootschap opgericht wordt volgens een geoorloofd voorwerp.⁵⁷ De activiteiten volgens welke de vennootschap winst probeert te maken zijn dus niet in strijd met de openbare orde en goede zeden.⁵⁸ Daarnaast vereist het Wetboek van Vennootschappen dat elke vennoot een inbreng doet in geld, in natura of in nijverheid. Elk van deze inbrengen moet een vermogenswaarde hebben. Het totaal van deze inbrengen maakt deel uit van het geïndividualiseerd vermogen van de vennootschap.⁵⁹ In ruil voor deze inbreng ontvangen de vennoten een aandeel in de vennootschap.⁶⁰

2. Bepalingen van toepassing op vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid

15. De vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid kunnen niet in rechte optreden. Deze vorm van vennootschap bezit tevens geen afgescheiden vermogen, waardoor de vennoten steeds onbepaald aansprakelijk zijn voor de schulden van de vennootschap.⁶¹

a) *Maatschap*

16. Volgens het voorontwerp tot invoering van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen blijft na de wijzigingen enkel de maatschap bestaan als vennootschapsvorm

---

Vennootschappen. Dit is het gevolg van de overdracht van het deel “gemeen vennootschapsrecht” van het Burgerlijk Wetboek naar het Wetboek Vennootschappen. Zie A. FRANCOIS, “De grondvoorwaarden van het vennootschapscontract” in B. TILLEMANS, A. BENOIT-MOURY, O. CAPRASSE, N. THIRION (eds.), *De oprichting van de vennootschappen en de opstartfase van de onderneming*, Brugge, Die Keure, 2003, 177. De geldigheidsvereisten op grond van het Burgerlijk Wetboek zijn, op straffe van nietigheid, de volgende: de partijen moeten bekwaam zijn om te contracteren; de overeenkomst mag niet beheld zijn met een wilsgebrek en de overeenkomst moet een bepaald voorwerp hebben. De verbintenis moet rusten op ook een geoorloofde oorzaak. Het Wetboek van Vennootschappen bepaalt daarnaast dat de vennootschap geldig opgericht wordt indien men zich houdt aan de meerhoofdigheidsvereiste, een inbreng doet in de vennootschap en een winst oogmerk nastreeft, en deze winst ook verdeeld, indien er gemaakt wordt.

⁵⁶ De oprichters kunnen zowel een natuurlijke, als een rechtspersoon zijn. Een minderjarige zal *in se* geen vennootschap kunnen oprichten, al worden hierop wel uitzonderingen toegestaan. Hier gaan we verder niet op in.

⁵⁷ Dit slaat op het voorwerp van de vennootschap zelf. Het oogmerk dus waarom de vennootschap opgericht werd. Deze notie valt te onderscheiden van het voorwerp van de deelneming van de vennoten. Het voorwerp van de deelneming is namelijk datgene wat de vennoten zullen inbrengen in de vennootschap. Zie Artikel 19, eerste lid W Venn; K. GEENS, “De nietigheid bij de oprichting van een vennootschap”, *TPR* 1990, (1631) 1635.

⁵⁸ Deze zijn het maatschappelijk doel van de vennootschap en ter beoordeling hiervan of het al dan niet in strijd zou zijn met de openbare orde en/of goede zeden kijkt men naar het doel zoals het beschreven staat in de statuten, dan wel het van in het begin werkelijk uitgevoerd doel. A. FRANCOIS, “De oprichting van vennootschappen en de opstartfase van ondernemingen” in B. TILLEMANS, A. BENOIT-MOURY, O. CAPRASSE, N. THIRION (eds.), *De oprichting van de vennootschappen en de opstartfase van de onderneming*, Brugge, Die Keure, 2003, 185.

⁵⁹ *Ibid.*, 185.

⁶⁰ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFD en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 36.

⁶¹ *Ibid.*, 27.

zonder rechtspersoonlijkheid.⁶² Ze zal in de toekomst wel verschillende modaliteiten kunnen aannemen, zo kan ze stil of tijdelijk zijn. Ook zal men, mits het naleven van bepaalde formaliteiten, de maatschap kunnen omvormen tot een vennootschap met onvolkomen rechtspersoonlijkheid.⁶³

17. Naar huidig Belgisch recht is een maatschap een persoonsvennootschap, waarvan het contract *intuiti personae* wordt aangegaan. Voor de oprichting ervan is louter een geldig opgesteld contract tussen de betrokken maten vereist, verdere formaliteiten legt de wetgever niet op.⁶⁴ Een onderhandse akte volstaat ter oprichting van de maatschap, al kunnen de maten uiteraard opteren voor een door de notaris opgestelde, authentieke oprichtingsakte.⁶⁵

De waarde van de inbreng van de maten wordt onderling bepaald. Er is geen tussenkomst van een andere partij vereist. Behalve bij de inbreng van een onroerend goed zal men wel een notariële akte moeten opstellen, welke dient overgeschreven te worden in het hypotheekkantoor.⁶⁶

Een maatschap heeft geen rechtspersoonlijkheid, waardoor ze enkel in het handelsregister van de Kruispuntbank van Ondernemingen wordt opgenomen indien ze aangewend wordt voor het uitvoeren van een commerciële activiteit.⁶⁷ Elke maat wordt afzonderlijk ingeschreven door het ondernemingsloket aangezien het gaat om een vereniging van mede-eigenaars die een handels- of ambachtsactiviteit uitvoeren. Na de inschrijving zal men een ondernemingsnummer ontvangen.⁶⁸

---

⁶² Tot op heden bestaan er nog verschillende vormen van vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid, namelijk de maatschap, de tijdelijke handelsvennootschap en de stille handelsvennootschap. De tijdelijke en stille vennootschap zullen dus niet verder besproken worden.

⁶³ Deze mogelijkheid kadert in het streven naar meer flexibiliteit en het vereenvoudigen van het vennootschapsrecht bij de wijziging van het Wetboek van Vennootschappen. Zie C. PIETTE en G. VAN DE VELDE, *Nieuw Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen*, <http://www.klaw.be/news-and-events/nieuw-wetboek-van-vennootschappen-en-verenigingen> (consultatie 18 april 2018).

⁶⁴ H. DE WILDE, G. DU FAUX, “Oprichtingsakte - Maatschap (burgerlijke vennootschap) - Partnership Agreement” in L. CAPELLE, H. DE WILDE, J. LAMBRES, W. VAN MINNEBRUGGEN, e.a., *Bijvoorbeeld – Modellen voor het bedrijfsleven*, Mechelen, Wouters Kluwer, 2016, 88. Het soepel wettelijk kader en de intuïtie *personae* kwalificatie zorgen ervoor dat de maatschap vaak gebruikt wordt als instrument ter familiale vermogensplanning. Uiteraard kan de maatschap ook aangewend worden met een handelsrechtelijk doel. Zie artikel 46 W Venn; M. DELBOO, “De familiale burgerlijke maatschap”, *Not. Fisc. M.* 2003, afl. 9, (265) 265.

⁶⁵ H. DE WILDE, G. DU FAUX, “Oprichtingsakte - Maatschap (burgerlijke vennootschap) - Partnership Agreement” in L. CAPELLE, H. DE WILDE, J. LAMBRES, W. VAN MINNEBRUGGEN, e.a., *Bijvoorbeeld – Modellen voor het bedrijfsleven*, Mechelen, Wouters Kluwer, 2016, 88.

⁶⁶ *Ibid.*

⁶⁷ De Kruispuntbank van Ondernemingen is een databank waarin alle gegevens van ondernemingen en hun vestigseenheden verzameld en bijgehouden worden. De KBO is een onderdeel van de FOD Economie. Zie FOD ECONOMIE, *Kruispuntbank van Ondernemingen*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van> (consultatie 18 april 2018).

⁶⁸ Artikel III.16, WER

3. Bepalingen van toepassing op vennootschappen met rechtspersoonlijkheid

18. De vennootschappen met rechtspersoonlijkheid kunnen optreden in rechte en hun vermogen wordt onderscheiden van het privévermogen van de vennoten.⁶⁹ Afhankelijk van de gekozen vennootschapsvorm zijn de vennoten al dan niet beperkt aansprakelijk.

De bepalingen gemeenschappelijk aan alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid zijn terug te vinden in Boek IV van het Wetboek van Vennootschappen. Een deel hiervan heeft betrekking op de oprichting van de vennootschap.⁷⁰ Zo wordt bijvoorbeeld de vorm van de akte volgens dewelke de vennootschap opgericht wordt, bepaald in de wet.⁷¹

19. Qua oprichtingsformaliteiten stelt het Wetboek Vennootschap dat de uitgifte en het uittreksel van de authentieke oprichtingsakte, dan wel een dubbel van de onderhandse oprichtingsakte, neergelegd wordt op de griffie van de Rechtbank van Koophandel van het rechtsgebied waar de vennootschap haar zetel zal hebben.⁷² De oprichtingsakte bestaat enerzijds uit de verklaring dat men de vennootschap wil oprichten en anderzijds uit de statuten volgens dewelke de vennootschap zal werken.⁷³ In elk geval dient dit uittreksel melding te maken van de gegevens en/of te beschikken over de stukken zoals opgesomd in artikel 69 W Venn.⁷⁴ Het geheel hiervan wordt ondertekend door de vennoten zelf en indien de oprichting

---

⁶⁹ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 27-28.

⁷⁰ Artikel 66-91 W Venn.

⁷¹ Artikel 66, tweede lid W Venn.

⁷² Artikel 68 W Venn.

⁷³ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 89; P. SOENS en L. WYNANT, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De notaris", *VENA* 2016, afl. 15, (3) 3.

⁷⁴ De gegevens die opgenomen moeten worden in de oprichtingsakte zijn onder meer bepalingen omtrent de rechtsvorm van de vennootschap, de identiteit van de vennoten, het begin en het einde van het boekjaar, ... In het geval de vennootschap opgericht wordt bij authentieke akte zorgt de notaris ervoor dat alle vereiste gegevens hierin vermeld staan. Voor hulp bij het opstellen van de onderhandse oprichtingsakte kunnen de oprichters beroep doen op ondernemingsloketten, in hun functie van één-loket ingevoerd door de Dienstenrichtlijn. Zie bijvoorbeeld: <https://starten.acerta.be/nl/extra-diensten-voor-starters/oprichtingsakte-van-je-vennootschap-neerleggen-bij-de-griffie>. *Infra* 45, nr. 66. Indien er bepaalde elementen ontbreken in de oprichtingsakte opgesteld door een notaris en derden kunnen aantonen dat ze hierdoor schade geleden hebben, kan men hiervoor de notaris aanspreken, als ook de oprichters op grond van de oprichtersaansprakelijkheid. Daarbij kan het ontbreken van welbepaalde, cruciale gegevens in de oprichtingsakte zelfs leiden tot de nietigheid van de vennootschap. Zie L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 21. De gegevens die vereist zijn in de oprichtingsakte van de NV en BVBA worden onder andere vereist door de Richtlijn aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht van de Europese Unie. Zo bepalen artikel 3, 4 en 14 welke gegevens vermeld moeten worden in de statuten en oprichtingsakte van de vennootschap, alsook welke openbaar gemaakt moeten worden. Zie Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46.

plaats vond aan de hand van een authentieke akte door de notaris.⁷⁵ De stukken worden neergelegd in de officiële taal van het rechtsgebied waarin de vennootschap gevestigd is, volgens de regels van het taaldecreet dat in het betreffende rechtsgebied geldt.⁷⁶ Hierdoor zal men de oprichtingsakte veelal in de desbetreffende officiële taal opstellen. Er kan telkens een vertaling bijgevoegd worden in een officiële taal van de Europese Unie.⁷⁷ Alle stukken en de oprichtingsakte worden per vennootschap bijgehouden door de griffie van de Rechtbank van Koophandel in een vennootschapsdossier. Dit bestaat ofwel in een papieren versie, ofwel in elektronische vorm, afhankelijk van de wijze waarop er neergelegd werd.⁷⁸ De neerlegging van de oprichtingsakte vindt in elk geval plaats binnen de 15 dagen na de opstelling ervan. Het gevolg van deze neerlegging is dat de vennootschap rechtspersoonlijkheid krijgt.⁷⁹

20. Opdat de oprichting van de vennootschap tegenwerpbaar zou zijn aan derden worden de stukken bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad. Het is de griffie van de Rechtbank van Koophandel die de bekendmaking regelt indien de stukken op papieren drager werden neergelegd. De applicatie van het e-Depot of de e-griffie verzorgt de bekendmaking indien alles elektronisch werd neergelegd. De akte moet in het Belgisch Staatsblad verschijnen binnen de 15 dagen na de neerlegging.⁸⁰

21. Zowel voor de neerlegging, als voor de bekendmaking van de akte dienen de vennoten een vergoeding te betalen. De betaling hiervan moet telkens op voorhand plaats vinden, aangezien het bewijs ervan aan de te publiceren akte gevestigd moet worden. Een uitzondering hierop geldt voor de elektronische neerlegging door middel van het e-Depot. De betaling zal in dit geval geregeld worden via de rekening-courant van de notaris.⁸¹ De vergoeding verschilt naargelang de oprichtingsakte op papieren drager, dan wel elektronisch werd ingediend. Voor een ‘papieren oprichting’ betaalt men €275,76, voor een oprichting via het e-Depot of de e-

---

⁷⁵ Artikel 71 W Venn; P. SOENS en L. WYNANT, “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De notaris”, *VENA* 2016, afl. 15, (3) 13.

⁷⁶ Het opstellen van de oprichtingsakte in de foutieve taal leidt tot de nietigheid van de oprichtingsakte zelf, behalve in het Duitse taalgebied. Deze nietigheid kan gedekt worden vanaf de neerlegging van een akte in de correcte taal.. Zie H. GORET, “De taal van de vennootschapsakte: het lijkt eenvoudig ...”, *Notariaat* 2017, afl. 5, (1) 2-4.

⁷⁷ *Ibid*; artikel 67 W Venn.

⁷⁸ Artikel 2 KB 30 januari 2001 betreffende de uitvoering van het wetboek vennootschappen, *BS* 6 februari 2001, 3008.

⁷⁹ L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 26.

⁸⁰ J.P. VINCKE, “De neerlegging ter griffie, al dan niet in elektronische vorm, als vereiste voor het verkrijgen van de rechtspersoonlijkheid en de inschrijving in de Kruispuntbank van ondernemingen”, *monkey.be* 2017, (1) 4.

⁸¹ DAV, *Rechtspersonen kunnen publicaties in Belgisch Staatsblad betalen via storting of overschrijving*, <http://www.vereenvoudiging.be/realisaties/rechtspersonen-kunnen-publicaties-in-belgisch-staatsblad-betalen-via-storting-of-oversch> (consultatie 20 april 2018).

griffie wordt in totaal een vergoeding van €222,76 gerekend.⁸² Voor 2004 was het enkel mogelijk de vergoeding via een bankcheque te betalen, vandaag kan dit ook gebeuren via een elektronische bankoverschrijving.⁸³

22. Vervolgens schrijft de vennootschap zich in bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (de KBO). Het onderscheid naargelang het gaat om een burgerlijke, dan wel een handelsrechtelijke vennootschap speelt geen rol. Elke rechtspersoon naar Belgisch recht moet zich inschrijven voor de start van de activiteiten.⁸⁴ De vennootschap wordt bij de neerlegging van de oprichtingsakte bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel opgenomen in het rechtspersonenregister van de KBO.⁸⁵ In geval van elektronische neerlegging worden de gegevens automatisch opgenomen in het rechtspersonenregister van de Kruispuntbank.⁸⁶ Na de opname ontvangt de vennootschap een eigen ondernemingsnummer. Via dit nummer kan de vennootschap zich op een unieke wijze identificeren ten opzichte van andere vennootschappen/ondernemingen en eenvoudig communiceren met overheden.⁸⁷ Een loutere inschrijving bij de KBO volstaat echter niet om effectief van start te gaan in de ondernemingswereld. De vennootschap schrijft zich ook in bij een erkend ondernemingsloket.⁸⁸

---

⁸² De bedragen hier opgesomd zijn inclusief BTW en gelden vanaf 1 maart 2018. Deze tarieven zijn afhankelijk van het indexcijfer van de consumptieprijs en worden bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad. Aangezien de tarieven afhankelijk zijn gesteld van het indexcijfer kunnen deze eventueel toenemen. Zie BS, *Tarieven (neerlegging vanaf 1 maart 2018)*, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/tarif_n.htm (consultatie 13 april 2018); F. HENDRICKX, *Bvba, nv en andere vennootschappen oprichten wordt duurder*, <https://graydon.be/blog/bvba-nv-en-andere-vennootschappen-oprichten-wordt-duurder> (consultatie 20 april 2018).

⁸³ Artikel 12 KB 30 januari 2001 betreffende de uitvoering van het wetboek vennootschappen, BS 6 februari 2001, 3008; DAV, *Rechtspersonen kunnen publicaties in Belgisch Staatsblad betalen via storting of overschrijving*, <http://www.vereenvoudiging.be/realisaties/rechtspersonen-kunnen-publicaties-in-belgisch-staatsblad-betalen-via-storting-of-oversch> (consultatie 20 april 2018).

⁸⁴ Artikel III.16 WER.

⁸⁵ Hiervoor het ingevulde Formulier I noodzakelijk welk beschikbaar is via de website van Justitie, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/form_n.htm. Zie artikel 9 KB 30 januari 2001 betreffende de uitvoering van het wetboek vennootschappen, BS 6 februari 2001, 3008; KB 25 april 2014 betreffende de wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, wat de elektronische invoer van gegevens door derden in de Kruispuntbank van Ondernemingen betreft, BS 21 mei 2014, 40429.

⁸⁶ L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 29.

⁸⁷ Deze verplichting werd opgelegd door de Richtlijn van de Europese Unie aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht. Zie artikel 16 Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46; FOD ECONOMIE, *Inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van/inschrijving-de-kruispuntbank> (consultatie 21 april 2018).

⁸⁸ België telt acht erkende ondernemingsloketten. Ter inschrijving hierbij dient de vennootschap de hoedanigheid van de vennootschap aan te geven. Dit kan namelijk een handelsvennootschap, private vennootschap, dan wel een ambachtsvennootschap zijn. FOD ECONOMIE, *De erkende ondernemingsloketten*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-een/te-ondernemen-stappen-bij-een/de-erkende> (consultatie 21 april 2018).

Dit brengt vandaag een kost van €87 met zich mee.⁸⁹ Naast de klassieke afspraak ter inschrijving in persoon⁹⁰, kan men zich tevens beroepen op de online-diensten van de loketten.⁹¹ Het ondernemingsloket heeft de taak om te controleren of de zaakvoerder in bezit is van een bewijs van basiskennis van bedrijfsbeheer en eventueel van een bewijs van beroepsbekwaamheid, indien vereist.⁹² Wanneer de vennootschap aan alle vereisten voldoet, registreert het ondernemingsloket haar in het handelsregister van de KBO.⁹³

23. In het geval de vennootschap BTW-plichtig is, moet men zich tevens laten registreren bij een BTW kantoor, dit met het oog op het activeren van het BTW nummer.⁹⁴ Deze registratie kan voortaan ofwel online gebeuren via het ondernemingsloket⁹⁵, ofwel kan de vennootschap zich in persoon naar het BTW kantoor begeven ter activatie.

a) *Vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid*

24. Vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid zijn vennootschappen met een ‘onvolkomen rechtspersoonlijkheid’. Deze vorm van vennootschappen kan namelijk optreden in rechte en beschikken over een afgescheiden vermogen, maar toch genieten de vennoten niet

---

⁸⁹ L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 29-30; FOD ECONOMIE, *Te ondernemen stappen bij een ondernemingsloket*, [https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-
een/te-ondernemen-stappen-bij-een](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-een/te-ondernemen-stappen-bij-een) (consultatie 21 april 2018).

⁹⁰ Deze zal dan plaatsvinden met de zakenvoerder van de vennootschap of met de persoon bevoegd om te handelen in naam van de vennootschap.

⁹¹ Voorbeelden hiervan zijn: <https://www.xerius.be/zelfstandigen/start-eigen-zaak/vennootschap-oprichten?hsCtaTracking=e5f8b902-74de-4637-b410-1db8d055f3cc%7Cb707fafc-37ac-4f9a-b413-23bf64e0776b>, <https://starten.acerta.be/nl/starten-met-je-eigen-zaak> <https://www.zenito.be/nl/online-ondernemingsloket>, <https://www.partena-professional.be/nl/contact/bericht?step1=smartstart>, http://www.formalis.be/2_582.htm. Zie FOD ECONOMIE, *De erkende ondernemingsloketten*, [https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-
een/te-ondernemen-stappen-bij-een/de-erkende](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-
een/te-ondernemen-stappen-bij-een/de-erkende) (consultatie 21 april 2018).

⁹² Om bepaalde beroepsactiviteiten te kunnen inschrijven bij het ondernemingsloket moet men beschikken over een bewijs van beroepsbekwaamheid. De beroepsactiviteiten waar het hier over gaat worden bepaald in een lijst die bij Ministerieel Besluit wordt vastgesteld. Zie L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 33-34.

⁹³ Deze inschrijving gebeurt volgens de hoedanigheid van de vennootschap, namelijk een handelsvennootschap, private vennootschap, dan wel een ambachtsvennootschap.

⁹⁴ De registratie zal uiterlijk 15 dagen na de start van de handelsactiviteit(en) moeten plaatsvinden. Zie *Ibid.*, 34; X, *Zich bij de BTW identificeren*, https://www.debelgischegids.be/documentatie/zich-bij-de-btw-identificeren-117.html#titre_doc (consultatie 21 april 2018); X, *Activeer jouw btw-nummer*, <https://www.vlaio.be/nl/begeleiding-advies/start/opstart-van-je-onderneming/opstarten-7-stappen> (consultatie 21 april 2018).

⁹⁵ Ook dit is een uiting van een samenwerking met de Dienst Administratieve Vereenvoudiging. Ditmaal met de FOD Financiën; DAV, *Activering BTW-nummer via ondernemingsloket*, <http://www.veroeenvoudiging.be/realisaties/activering-btw-nummer-via-ondernemingsloket> (consultatie 21 april 2018).

van de beperkte aansprakelijkheid. Dit heeft tot het gevolg dat zij voor alle schulden van de vennootschap persoonlijk kunnen worden aangesproken.⁹⁶

(1) VOF

25. Net zoals de maatschap wordt de Vennootschap Onder Firma gezien als een personenvennootschap. De oprichtingsovereenkomst wordt tevens *intuiti personae* aangegaan.⁹⁷ Het huidig vennootschapsrecht vereist geen authentieke akte ter oprichting van de VOF. De vennoten kunnen de vennootschap dus probleemloos oprichten via een onderhandse akte.⁹⁸ De openbaarmakingsformaliteit beschreven in het algemeen deel omtrent vennootschappen met rechtspersoonlijkheid zijn hier van toepassing.⁹⁹ Naast deze bepalingen moet er blijvend rekening gehouden worden met de vereisten gemeenschappelijk aan elke vennootschapsvorm. Overigens stelt het Wetboek Vennootschappen geen specifieke eisen en geldt er dus een vrij ruime statutaire vrijheid.¹⁰⁰

26. De vennoten van een Vennootschap Onder Firma zal in het toekomstig vennootschapsrecht blijven bestaan als variant op de maatschap. Zo stelt het Belgisch Centrum voor Vennootschappen de mogelijkheid voor om de maatschap om te vormen tot een Vennootschap Onder Firma, mits er aan een aantal voorwaarden is voldaan.¹⁰¹ In die zin zal de VOF dus blijven bestaan onder het vernieuwde vennootschapsrecht.

b) *Vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid*

27. De vennoten van de NV en BVBA genieten van de beperkte aansprakelijkheid. Hun privévermogen wordt dus weldegelijk beschermd tegen de schuldeisers van de vennootschap.

28. Deze twee vennootschapsvormen worden, op straffe van nietigheid van de vennootschap, opgericht volgens een authentieke akte. Men kan dus geen NV, noch BVBA,

---

⁹⁶ Vr. en Antw. Kamer 2015-16, nr. 51-1500/001, 37.

⁹⁷ Artikel 201 W Venn; D. BRULOOT, K. BYTTEBIER, J. CERFONTAINE, H. DE WULF, K. MARESCEAU, *Duiding Vennootschappen*, Brussel, Lacier, 2017, 320-321.

⁹⁸ De onderhandse akte zal uiteraard moeten voldoen aan de vereisten zoals bepaald in artikel 1325 BW.

⁹⁹ De VOF moet ook ingeschreven worden in het rechtspersonenregister van de KBO, ongeacht of het gaat om een VOF met een burgerlijk, dan wel een handelsrechtelijk doel. Toch is dit onderscheid van enorm belang voor de vennoten zelf. Zo stelt het Hof van Cassatie dat de vennoten van een handelsrechtelijke VOF ook gezien moeten worden als handelaar, met alle gevolgen van dien. Ook de vennoten kunnen dus failliet verklaard worden. Ze zullen wel niet apart opgenomen moeten worden in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Zie A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFD en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 58 en 75; D. BRULOOT, K. BYTTEBIER, J. CERFONTAINE, H. DE WULF, K. MARESCEAU, *Duiding Vennootschappen*, Brussel, Lacier, 2017, 320-321.

¹⁰⁰ *Ibid.*

¹⁰¹ Deze omzettingmogelijkheid kwam er in het kader van de doelstelling tot meer flexibilisering in het vennootschapsrecht. Zie *Supra* 10, vn. 54.

oprichten zonder hiervoor eerst tot bij een notaris te gaan.¹⁰² Ook voor het opstellen van de authentieke akte betalen de oprichters een vergoeding. Voor de oprichtingsakte van een BVBA komt dit ongeveer neer op €1210, voor de oprichtingsakte van een NV op €1815.¹⁰³ Het origineel van de oprichtingsakte, het minuut genaamd, wordt bij de notaris bewaard en het afschrift en het uittreksel ervan legt hij, op zijn verantwoordelijkheid, neer op de griffie van de Rechtbank van Koophandel.¹⁰⁴ Naast de verplichte vermeldingen opgesomd in artikel 69 W Venn, dienen er, afhankelijk van de gekozen vennootschapsvorm, bijkomende informatie en/of stukken opgenomen te worden in de oprichtingsakte.¹⁰⁵

29. Ofwel begeeft de notaris zich ter neerlegging van de stukken in persoon naar de griffie van de desbetreffende Rechtbank van Koophandel, ofwel maakt hij hiervoor gebruik van de elektronische weg, via het e-Depot.¹⁰⁶ De neerlegging moet in elk geval voltrokken zijn binnen de 15 dagen na het opstellen van de akte.¹⁰⁷

In het geval dat de oprichtingsakte elektronisch wordt ingediend en het e-Depot de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad verzorgt, is de neerlegging van een extra formulier vereist. Op de website van de FOD Justitie¹⁰⁸ vindt men dit invulformulier terug en het dient volledig ingevuld te worden.¹⁰⁹ Ook via de elektronische neerlegging dient de akte in het Belgisch Staatsblad te verschijnen binnen de 15 dagen na de neerlegging ervan.¹¹⁰

---

¹⁰² De notaris is namelijk exclusief bevoegd om een authentieke akte op te stellen. Zie artikel 1317 BW.

¹⁰³ Deze prijzen zijn inclusief BTW en worden gebaseerd op een navraag bij enkele Belgische notarissen. Deze prijzen zijn de ‘basisprijzen’. De prijs zal namelijk veelal afhankelijk van het gestorte kapitaal. Indien het kapitaal van de vennootschap het minimumkapitaal bedraagt, zal men deze ‘basisprijzen’ betalen. Indien het kapitaal echter hoger ligt dan het minimumkapitaal zullen de prijzen stijgen, rekening houdend met de barema’s erelonen.

¹⁰⁴ L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 30; Dit valt tevens af te leiden uit de vaststelling dat de notaris een boete riskeert indien de neerlegging niet tijdig plaats vindt. B. WAUTERS, “Commentaar bij art. 68 W Venn.”, *OVV* 2010, afl. 33 (1) 7.

¹⁰⁵ *Infra* 20, nr. 32 en 23, nr. 38.

¹⁰⁶ Let wel op, indien de notaris gebruikt maakt van het e-Depot zal hij zich ter neerlegging van de bijlagen bij de oprichtingsakte toch nog in persoon moeten begeven naar de griffie. Dit is omdat het e-Depot enkel voorziet in de mogelijkheid tot het neerleggen van de oprichtingsakte zelf. *Infra* 42, nr. 63.

¹⁰⁷ B. WAUTERS, “Commentaar bij art. 68 W Venn.”, *OVV* 2010, afl. 33 (1) 6-8.

¹⁰⁸ BS, *Formulieren*, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/form_n.htm (consultatie 30 april 2018).

¹⁰⁹ Indien het gaat om een authentieke oprichtingsakte zorgt de notaris voor de neerlegging ervan, hebben de vennoten echter de akte zelf opgesteld, zullen zij zelf moeten voorzien in het invullen en in het tweevoud afgeven van de vereiste formulieren en deze neerleggen bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel, samen met de oprichtingsakte. De tweede versie van het formulier I is noodzakelijk ter inschrijving bij de Kruispuntbank van Ondernemingen. Zie *Supra* 15, vn. 87; L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 29.

¹¹⁰ J.P. VINCKE, “De neerlegging ter griffie, al dan niet in elektronische vorm, als vereiste voor het verkrijgen van de rechtspersoonlijkheid en de inschrijving in de Kruispuntbank van ondernemingen”, *monkey.be* 2017, (1) 4.

30. Dezelfde termijn van 15 dagen na het opstellen van de oprichtingsakte geldt ook voor de registratie van de authentieke akte.¹¹¹ Door de registratie verkrijgt de akte een vaste datum. Ook hiervoor is de notaris verantwoordelijk.¹¹² Het feit dat de registratietermijn dezelfde is als de neerleggingstermijn kan mogelijks tot problemen leiden aangezien de notaris geen afschrift van de akte kan neerleggen alvorens deze geregistreerd werd.¹¹³ De registratie van de oprichtingsakte dient dus te gebeuren voor de neerlegging van het afschrift ervan bij de griffie en dit beiden binnen de termijn van 15 dagen.¹¹⁴ Ter oplossing van dit praktisch probleem voorziet de wetgever een uitzondering.¹¹⁵ Indien de afschriften aanleiding geven tot een neerlegging bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel moeten deze niet voorafgaandelijk geregistreerd worden.¹¹⁶ Bij de eventuele inbreng van een (on)roerend goed speelt het registratietarief van 0%. Voor de registratie van de akte wordt er een vast bedrag van €50 gevraagd.¹¹⁷ De registratie dient te gebeuren in een Registratiekantoor van de FOD Financiën.¹¹⁸

(1) Naamloze Vennootschap

31. De Naamloze Vennootschap is een kapitaalvennootschap welke beroep kan doen op het openbaar spaarwezen.¹¹⁹ De inbreng van de aandeelhouders weegt dus meer door dan de persoonlijkheid ervan. De aandelen die men in ruil voor deze inbreng krijgt zijn vrij overdraagbaar.¹²⁰ Naast de algemene regels gelden er voor de Naamloze Vennootschap een aantal specifieke vereisten waaraan de oprichting van de vennootschap moet voldoen.¹²¹

---

¹¹¹ De registratie van de onderhandse oprichtingsakte moet gebeuren binnen de 4 maanden na het opstellen ervan.

¹¹² FOD ECONOMIE, *Een vennootschap oprichten*, http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/leven_onderneming/oprichting/Demarches_entreprendre/vennootschap_oprichten/#Registratie (consultatie 21 april 2018).

¹¹³ B. WAUTERS, “Commentaar bij art. 68 W Venn.”, *OVV* 2010, afl. 33 (1) 6-8.

¹¹⁴ C. CLAES, “Akten waarvoor registratie verplicht is omwille van het gebruik dat ervan is gemaakt”, *monkey.be* 2017, (1) 1.

¹¹⁵ De termijnen zorgen voor praktische moeilijkheden zowel voor de notarissen, als voor de oprichters aangezien de verplichte tussenstop bij het registratiekantoor tot gevolg heeft dat men niet onmiddellijk van start kan gaan. Zie B. WAUTERS, “Commentaar bij art. 68 W Venn.”, *OVV* 2010, afl. 33 (1) 8.

¹¹⁶ Hiervoor moet men voldoen aan een aantal voorwaarden. Zie artikel 3.18.0.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit, *BS* 23 december 2013, 101516; artikel 172 en 173bis Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, 30 november 1939, *BS* 1 december 1939, 8002; B. WAUTERS, “Commentaar bij art. 68 W Venn.”, *OVV* 2010, afl. 33 (1) 6-8.

¹¹⁷ Veelal wordt deze vergoeding reeds berekend bij de notariskosten.

¹¹⁸ VLAAMSE BELASTINGSDIENST, *Welke akten moeten ter registratie worden aangeboden?*, <https://belastingen.vlaanderen.be/welke-akten-moeten-ter-registratie-worden-aangeboden> (consultatie 30 april 2018).

¹¹⁹ Artikel 438 W Venn.

¹²⁰ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 83.

¹²¹ Artikel 437 W Venn.

32. Zoals eerder vermeld kan de NV enkel opgericht worden bij authentieke akte.¹²² De uitgifte van deze oprichtingsakte bevat zowel de gegevens zoals opgesomd in artikel 69 W Venn, als die van artikel 453 W Venn. Dit houdt in dat onder meer het aantal winstbewijzen, en aandelen op naam, een nadere beschrijving van de inbreng in natura, ... bijkomend opgenomen wordt in de oprichtingsakte. De NV kan rechtstreeks of onrechtstreeks opgericht worden. In het geval van een rechtstreekse oprichting zijn de oprichters diegene die bij het opstellen van de vennootschapsakte verschijnen in persoon of door middel van een volmacht bij de notaris.¹²³ Onrechtstreeks een NV oprichten geschiedt via de oprichting volgens inschrijving. Hier zijn degene die opdagen bij het opstellen van het ontwerp van de authentieke akte de oprichters. Dit ontwerp wordt bekend gemaakt en er worden inschrijvingsbiljetten gecreëerd. Hierop kan men vervolgens intekenen. De vennootschap wordt opgericht bij een oprichtersvergadering, die plaatsvindt bij de notaris.¹²⁴ Deze moet geschieden binnen de drie maand voor de definitieve oprichting van de vennootschap.¹²⁵

33. De wet legt voor een NV een minimumkapitaalvereiste op. De vennoten moeten in totaal een inbreng doen ter waarde van minimaal €61 500.¹²⁶ De vennootschap is verplicht om een aandeelhoudersregister bij te houden op de zetel van de vennootschap voor de aandelen die zij uitgeeft. Hierin wordt de identiteit van de aandeelhouder opgenomen, samen met het totaal aantal aandelen op zijn naam en het aantal reeds gedane stortingen door deze aandeelhouder.¹²⁷ De NV kan dit register in elektronische vorm bijhouden.¹²⁸

De inbreng die de vennoten realiseren, gebeurt in geld, dan wel in natura.¹²⁹ Een inbreng van nijverheid ter oprichting van een NV is niet mogelijk. Indien een vennoot een geldsom inbrengt, wordt deze inbreng geplaatst op een door de oprichters geopende rekening op naam van de

---

¹²² *Supra* 17, nr. 28.

¹²³ Het aantal oprichters zal minimaal twee zijn, omtrent een maximum aantal oprichters bepaalt de wetgever niets. Zie artikel 1 W Venn; A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 91. Bij de kwalificatie als oprichter van degene die verschijnen bij de notaris dient er een nuance gemaakt te worden. Men kan namelijk bij de opstelling van de oprichtingsakte louter 'verschijnende' zijn en dus geen oprichter. Dit zal het geval zijn indien de oprichtingsakte één of meer aandeelhouders als oprichters aanduidt en die samen meer dan 1/3 van het maatschappelijk kapitaal bezitten. Het voordeel hiervan is dat de verschijnende ontzien kan worden van de oprichtersaansprakelijkheid, behalve in het geval van artikel 457 W. Venn. Zie P. SOENS en L. WYNANT, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De notaris", *VENA* 2016, afl. 15, (3) 8.

¹²⁴ Artikel 439, 443 en 448, eerste en tweede lid, 1° W Venn.

¹²⁵ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 91.

¹²⁶ Artikel 439, 441 en 448 W Venn.

¹²⁷ Indien er een overdracht van aandelen plaats vindt, zal dit ook in het register opgenomen moeten worden.

¹²⁸ D. BRULOOT en K. MARESCEAU, "Het aandeelhoudersregister in het Belgisch Recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming", *T. NOT.* 2014, afl. 12 (688) 691.

¹²⁹ Bij de oprichting van de vennootschap is een inbreng van nog te presteren arbeid niet toegestaan.

vennootschap bij de Post of bij een in België gevestigde kredietinstelling.¹³⁰ De kredietinstelling zal vervolgens het bewijs van deponering en tijdelijke blokkering van de gelden op de rekening, het bankattest, overmaken aan de oprichters. Dit is een cruciaal bewijselement aangezien de notaris zonder het bankattest de oprichtingsakte niet kan verlijden.¹³¹ Toch is het geen vereiste bijlage bij de oprichtingsakte. Het moet dus niet openbaar gemaakt worden.¹³² De vermelding in de oprichtingsakte door de notaris dat de inbreng in natura geplaatst is volgens de regels van het Wetboek van Vennootschappen en de naam van de instelling waarbij dit gebeurde volstaat.¹³³ Eens de notaris het verlijden van de oprichtingsakte bevestigd heeft aan de bank, wordt de rekening gedeblokkeerd en is de vennootschap er de beheerder van.¹³⁴

Een inbreng in natura brengt ook bijzondere vereisten met zich mee. Ter bepaling van het aantal aandelen dat de inbrenger zal ontvangen in ruil voor zijn inbreng, moet de waarde van het goed gekend of minstens bepaalbaar zijn. Deze waardering kan niet louter door de vennoten gebeuren. Het risico dat men de waarde te hoog, dan wel te laag inschat, is namelijk reëel.¹³⁵ Vandaar dat hier het oordeel van een bedrijfsrevisor vereist is. De revisor houdt rekening met bijvoorbeeld de afschrijvingstabel van roerende goederen, de hypothecaire staat van onroerende goederen, overige verbintenissen die rusten op de goederen,....¹³⁶ Het verslag houdt een beschrijving en waardering van het goed en een beschrijving van de gebruikte waarderingmethode in. Daarnaast stellen de oprichters een tweede verslag op. Zij duiden hierin op het belang van de inbreng voor de vennootschap, waarbij zij niet gebonden zijn door de waardebepaling gehanteerd door de bedrijfsrevisor. Indien de waardering van de oprichters

---

¹³⁰ De betrokken kredietinstelling kan geen gemeentespaarkas zijn. Daarnaast moet de kredietinstelling tevens onderworpen zijn aan de Wet op het statuut van en het toezicht op de kredietinstelling. Zie J. LAMBRECHTS, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier", *VENA* 2007, afl. 8, (32) 58.

¹³¹ P. VAN MELKEBEKE, "Administratieve vereenvoudiging betreffende de vennootschapsakten", *Notariaat* 2006, afl.1, (1) 3.

¹³² De verplichting om het bankattest aan de oprichtingsakte te hechten is voor de NV, BVBA en CVBA afgeschaft bij de Wet op de administratieve vereenvoudiging. Zie Wet 14 december 2005 houdende administratieve vereenvoudiging II, BS 28 december 2005, 56431.

¹³³ Artikel 69, 449 en 453 W Venn; P. VAN MELKEBEKE, "Administratieve vereenvoudiging betreffende de vennootschapsakten", *Notariaat* 2006, afl.1, (1) 3; J. LAMBRECHTS, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier", *VENA* 2007, afl. 8, (32) 61.

¹³⁴ J. LAMBRECHTS, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier", *VENA* 2007, afl. 8, (32) 64.

¹³⁵ Het gevaar van een overwaardering van het kapitaal is dat zo de indruk gecreëerd wordt aan derden dat de vennootschap meer waard is dan het geval zal zijn. Een onderwaardering is dan weer nadelig voor de oprichter aangezien deze minder aandelen zal krijgen dan het goed waard is.

¹³⁶ De oprichters kiezen zelf de bedrijfsrevisor. Dit is een onafhankelijke en onpartijdige deskundige, die ervoor zorgt dat bijvoorbeeld de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de financiële toestand van een onderneming. Hij is dus als het ware gespecialiseerd in het correct waarden van goederen volgens economische maatstaven. Zie INSTITUUT VAN DE BEDRIJFSREVISOREN (IBR-IRE), *Wat is een bedrijfsrevisor?*, https://www.ibr-ire.be/nl/het_beroep/de_bedrijfsrevisor/wat_is_een_bedrijfsrevisor/Pages/default.aspx (consultatie 30 april 2018).

afwijkt van de conclusies van de bedrijfsrevisor wordt de waarde van de inbreng bepaald volgens het waardeoordeel van de oprichters. Beide verslagen worden neergelegd bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel, samen met de oprichtingsakte.¹³⁷

34. Een andere specifieke vereiste voor de oprichters van een NV is het opstellen van een financieel plan. Dit plan zal niet neergelegd worden bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel. De notaris houdt het in vertrouwen bij.¹³⁸ Het financieel plan heeft als doel de oprichters te laten stilstaan bij het gekozen maatschappelijk kapitaal. Zo zal men moeten overwegen of het kapitaal zou volstaan ter uitvoering van de beoogde activiteit.¹³⁹ Hiertoe neemt men onder meer een verantwoording voor het gekozen maatschappelijk kapitaal op in het plan, alsook een raming van de verwachte kosten en opbrengsten van de vennootschap.¹⁴⁰ De oprichters kunnen dit financieel plan zelf opstellen of ze kunnen hiervoor een accountant inschakelen. Gelet op het belang van het plan wordt dit laatste aangeraden.¹⁴¹ *In se* wordt de niet naleving ervan niet gesanctioneerd, maar de oprichters zijn wel onderhevig aan de oprichtersaansprakelijkheid indien de vennootschap binnen de drie jaar na de oprichting failliet gaat en uit het financieel plan blijkt dat het voorziene kapitaal ontoereikend was voor de voorgenomen bedrijvigheid gedurende een periode van twee jaar.¹⁴²

---

¹³⁷ Artikel 443 – 444 W Venn; A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 87. Voor bepaalde soorten inbreng in natura gelden echter uitzonderingen op de vereiste van het verslag van een deskundige. Zo zal een inbreng van een effect of geldmarktinstrument bijvoorbeeld niet moeten gewaardeerd worden door een bedrijfsrevisor. Wel zal er voor deze uitzonderingen een verklaring neergelegd moeten worden bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel. In deze verklaring zal men onder meer de naam van de inbrenger en een beschrijving van de inbreng moeten opnemen. Zie artikel 444, §2 en §3 W. Venn. Deze uitzonderingen komen er na de omzetting van Richtlijn 2006/68/EG. Deze kwam er ter versoepeling van de strenge Europese kapitaalregels. Het is namelijk niet altijd efficiënt om een verslag te laten opstellen door de bedrijfsrevisor. Zie F. PARREIN, “De ‘financiarisation’ van het Belgische Vennootschapsrecht: een analyse aan de hand van recente wetgevende evoluties”, *DAOR* 2009, afl. 92, (359) 361.

¹³⁸ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 88; X, *De oprichting van een vennootschap*, <https://www.1819.brussels/nl/content/de-oprichting-van-een-vennootschap> (consultatie 30 april 2018).

¹³⁹ Artikel 440 W Venn; A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 88.

¹⁴⁰ C. CLAES, “De oprichting van een vennootschap”, *monkey.be* 2017, (1) 2.

¹⁴¹ D. BRULOOT, H. DE WULF en K. MARESCEAU, “Het vennootschapsrecht aan de vooravond van een fundamentele hervorming: een eerste overzicht en evaluatie”, Financial Law Institute Working paper series 2018, 9, beschikbaar op <http://www.law.ugent.be/fli/wps/pdf/WP2018-02.pdf>.

¹⁴² De oprichters kunnen steeds op een vrijwillige basis een beroep doen op een bedrijfsrevisor ter ondersteuning van de opstelling ervan. Zie VLAIO, Brochure 2017, *Mijn eigen zaak – starten met kennis van zaken*, 16. <https://www.vlaio.be/nl/publicaties/mijn-eigen-zaak-starten-met-kennis-van-zaken>; *Ibid*; J. LAMBRECHTS, “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier”, *VENA* 2007, afl. 8, (32) 119.

35. Overigens verlopen de neerlegging en openbaarmaking van de oprichtingsakte, alsook de registratie en de inschrijving in de KBO volgens de bepalingen gemeenschappelijk aan vennootschappen met rechtspersoonlijkheid.¹⁴³

(2) BVBA

36. De Besloten Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid is net zoals de Naamloze Vennootschap een vennootschap met rechtspersoonlijkheid en beperkte aansprakelijkheid.¹⁴⁴ In tegenstelling tot de NV zijn de aandelen ervan niet vrij overdraagbaar. Aan de overdracht ervan zijn namelijk strikte voorwaarden verbonden.¹⁴⁵ De BVBA is een vennootschapsvorm die meer belang hecht aan de persoonlijkheid van de vennoten. Een beroep doen op het openbaar spaarwezen is dan ook onmogelijk. Ook hier spelen er specifieke regels omtrent de oprichting van de BVBA, naast de algemene regels van het Wetboek van Vennootschappen.

37. Met de invoering van de éénpersoons-BVBA wijkt de wetgever af van het verbod op één-hoofdigheid.¹⁴⁶ Zo kan de BVBA ook door één persoon opgericht worden, al gelden hiervoor specifieke regels.¹⁴⁷ Het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht wenst de éénpersoons-BVBA echter af te schaffen en het in elk geval mogelijk te maken om een BVBA of NV op te richten door slechts één persoon.¹⁴⁸

38. De tussenkomst van de notaris is ook voor het opstellen van de oprichtingsakte van een BVBA vereist, aangezien deze de vorm van een authentieke akte moet aannemen. Naast de bepalingen vermeld in artikel 69 W Venn zal de oprichtingsakte tevens deze uit artikel 226 W Venn moeten opnemen. Degene die bij het opstellen van de akte in persoon verschijnen bij de

---

¹⁴³ *Supra* 13, nr. 18 e.v.

¹⁴⁴ Ook de coöperatieve vennootschap is een vennootschap met rechtspersoonlijkheid. De coöperatieve vennootschap wordt voornamelijk gekenmerkt door haar veranderlijk aantal vennoten, die een verschillende inbreng kunnen doen. Deze vennootschapsvorm wordt onderverdeeld in twee soorten, namelijk de coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, CVBA en de coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid, CVOA. De CVOA is één van de vennootschapsvormen die afgeschaft zal worden volgens het voorstel tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen. De CVBA zal blijven bestaan, maar als variant op de BVBA. Vandaar dat deze vorm niet verder besproken zal worden in het kader van dit schrijven. Zie A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 151; Algemene beleidsnota Justitie, *Parl. St. Kamer* 2015-16, nr. 54 – 1428/008, 5.

¹⁴⁵ Artikel 210 W Venn. Deze voorwaarden zijn vandaag nog dwingend recht. Het voorstel tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen wenst deze te veranderen tot suppletief rechtelijke bepalingen zodat de statuten van de vennootschap hier van kunnen afwijken indien gewenst. Zie D. BRULOOT, H. DE WULF en K. MARESCEAU, “Het vennootschapsrecht aan de vooravond van een fundamentele hervorming: een eerste overzicht en evaluatie”, *Financial Law Institute Working paper series* 2018, 14.

¹⁴⁶ Artikel 1 W Venn.

¹⁴⁷ Artikel 211 en 213 W Venn.

¹⁴⁸ Daarnaast wenst het Belgisch Centrum voor vennootschapsrecht tevens het deel van de benaming van een BVBA ‘*met beperkte aansprakelijkheid*’ te laten vallen. Vanaf de wijziging zou het gaan om louter de ‘*Besloten Vennootschap*’. Zie BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCV-CDS), *Diavoorstelling: Het voorliggend ontwerp Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, BVC-CDS, 2017, 49dia’s.

notaris, zijn de oprichters van de BVBA. Het minimumkapitaal bedraagt €18 550.¹⁴⁹ De voorwaarden ter geldige inbreng in geld, dan wel in natura, zijn identiek aan deze van toepassing bij de Naamloze Vennootschap. Zo zal de afgifte van een bankattest noodzakelijk zijn bij een inbreng in geld en is voor de inbreng in natura ook de neerlegging van een verslag van een bedrijfsrevisor vereist.¹⁵⁰

39. Daarnaast stellen de oprichters tevens een financieel plan op. De overige neerleggings- en openbaarmakingsvereisten zijn onderworpen aan de bepalingen gemeenschappelijk aan alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid.¹⁵¹

C. Tussentijdse evaluatie van de verwezenlijkingen

40. De Belgische wetgever ondernam in 2008 een éénmalige poging ter digitalisatie van het oprichtingsproces van vennootschappen met e-Depot. Toch duiken er steeds meer digitale ontwikkelingen op die worden ingevoerd door verschillende spelers in het kader van het algemeen opstartproces van een onderneming. Niettegenstaande de beperktheid van deze initiatieven worden ze hier opgesomd en besproken.

1. De digitalisatie en justitie

41. De minister van Justitie, minister Geens, erkent de noodzaak om in dit digitale tijdperk in te zetten op een moderner en efficiënter rechtssysteem.¹⁵² Ter realisatie hiervan streeft men naar de informatisering van justitie.¹⁵³ Deze hervorming moet bijdragen aan de rechtszekerheid en aan het bereiken van een kleinere papierstapel.¹⁵⁴ In het kader van deze algemene informatisering werden reeds enkele projecten opgestart die de elektronische oprichting van een vennootschap van nut kunnen zijn, namelijk de e-Box, de e-Griffie en het e-Depot.

a) Elektronische communicatie en procedures

42. Aangezien we vandaag in het dagelijkse leven quasi louter communiceren met elkaar via sms- of e-mailberichten, zet ook justitie in op elektronische communicatie. Artikel 32ter Ger. W. bepaalt dat elke kennisgeving of mededeling aan justitie, advocaten,

---

¹⁴⁹ Artikel 223 W Venn.

¹⁵⁰ *Supra* 19, nr. 31 e.v.

¹⁵¹ *Supra* 17, nr. 27 e.v.

¹⁵² Algemene beleidsnota Justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-16, nr. 54 - 1428/008, pag. 3; Algemene Beleidsnota Justitie, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54 – 2111/021, pag. 3.

¹⁵³ ICLEG, *Report on digitalisation in compagny law*, maart 2016, 6; K. GEENS, Minister van Justitie, *De informatisering van Justitie*, <https://www.koengeens.be/policy/de-informatisering-van-justitie> (consultatie 12 april 2018).

¹⁵⁴ Algemene beleidsnota Justitie, *Parl. St.* Kamer 2015-16, nr.54-1428/008, 4.

gerechtsdeurwaarders of notarissen kan verlopen via een informaticasysteem.¹⁵⁵ Ter realisatie hiervan werd het e-Box netwerk opgericht. Hierdoor kan de communicatie binnen justitie volledig digitaal verlopen.¹⁵⁶

Naast de communicatiemiddelen wordt ook het verloop van verscheidene procedures aangepakt. Voor dit schrijven zijn het e-Depot en de e-griffie cruciaal. Het neerleggen van de vennootschapsakte op een papieren drager behoort namelijk deels tot het verleden dankzij het ontstaan hiervan. Tot op heden kunnen enkel notarissen gebruik maken van het e-Depot, dit in tegenstelling tot de e-Griffie waar particulieren wel reeds toegang toe hebben.

(1) E-Depot

43. Het e-Depot is een systeem van online neerlegging dat werd gecreëerd door de FOD Justitie in samenwerking met de Dienst Administratieve Vereenvoudiging.¹⁵⁷ De Belgische wetgever implementeerde het in 2008 op Europees initiatief.¹⁵⁸ Het is vandaag volop in gebruik en heeft zijn nut reeds bewezen.¹⁵⁹ De Wereldbank stelt vast dat het gebruik van de applicatie leidt tot een reductie qua duur van het oprichtingsproces. Wat vroeger meer dan 50 dagen in

---

¹⁵⁵ Artikel 32ter, Ger.W. Daarnaast werd er tevens een protocol opgesteld tussen de minister van Justitie en De Nationale Kamer van Notarissen opdat ook de communicatie onderling zou verlopen via het systeem van de e-Box. "Het notariaat investeert sinds 2000 massaal in een systematische informatisering van haar dienstverlening, zowel in de notariskantoren zelf als via samenwerkingen met diverse overheden: van het online oprichten van vennootschappen tot het online registreren van jaarlijks meer dan 9000 akten. Dankzij het e-Box project kunnen de notarissen nu met de griffies en de andere juridische beroepen online en rechtsgeldig communiceren" - Notariaat. Zie Samenwerkingsprotocol tussen de FOD Justitie en de juridische beroepen inzake informatisering, Prot. 22 juni 2016; FOD JUSTITIE, *Minister Geens en juridische beroepen sluiten partnerschap voor een digitale justitie*, <https://justitie.belgium.be/nl/nieuws/Informatisering%20Justitie%20door%20samenwerking> (consultatie 12 april 2018).

¹⁵⁶ KB 16 juni 2016 betreffende de uitvoering van artikel 32ter, Gerechtelijk Wetboek, BS 22 juni 2016; MB 20 juni 2016 houdende de bepaling van de inwerkingstelling van het e-Box netwerk en het e-Deposit systeem, zoals bedoeld in artikel 10 van het koninklijk besluit van 16 juni 2016 houdende de elektronische communicatie overeenkomstig artikel 32ter van het Gerechtelijk Wetboek, BS 22 juni 2016, 37781; I. VOGELAERE, *E-box en e-deposit binnenkort van start*, <https://legalworld.wolterskluwer.be/nl/nieuws/domein/algemeen-justitie/e-box-en-e-deposit-binnenkort-van-start/> (consultatie 12 april 2018).

¹⁵⁷ DAV, *Mogelijkheid tot elektronische neerlegging van akte in het vennootschapsdossier*, <http://www.veroeenvoudiging.be/realisaties/mogelijkheid-tot-elektronische-neerlegging-van-akte-in-het-vennootschapsdossier> (consultatie 12 april 2018).

¹⁵⁸ In 2008 was het Richtlijn 2003/58/EG die het indienen van de akten en gegevens in elektronische vorm implementeerde. Zie artikel 3, lid 2 Richtl. Europees Parlement en de Raad, 2003/58/EG, 15 juli 2003, tot wijziging van Richtlijn 68/151/EEG van de Raad met betrekking tot de openbaarmakingsvereisten voor bepaalde soorten ondernemingen, *Pb.L.* 4 september 2003, afl. 221, 13-16. Vandaag is deze bepaling terug te vinden in artikel 16, lid 3, Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46.

¹⁵⁹ Zo werd er bijvoorbeeld een stijging van 18,26% vastgesteld ten aanzien van het gebruik van het e-depot gemeten in 2015. Dit vertaalt zich in een besparing aan administratieve lasten van in totaal 99 386 euro. Zie brochure DAV, Brochure 2016, 2016: *Administratieve vereenvoudiging voor burgers, ondernemers en overheid*, http://www.veroeenvoudiging.be/webfm_send/3318.

beslag nam, kan vandaag gebeuren op vier dagen.¹⁶⁰ De notaris kan een beroep doen op het e-Depot voor de online neerlegging van de authentieke oprichtingsakte van een vennootschap bij de FOD Justitie. Vervolgens verstuurt het systeem de vereiste gegevens automatisch naar het Belgisch Staatsblad, ter publicatie ervan, en naar de Kruispuntbank van Ondernemingen ter inschrijving.¹⁶¹

Om als notaris gebruik te maken van het e-Depot dient men een aanvraag in bij Fedict Service Desk. Het zal zijn Fedict en de stafdienst ICT van de FOD Economie die de technische voorschriften omtrent deze elektronische procedure bepalen.¹⁶²

Dankzij het e-Depot-project is de communicatie rond de oprichting van een vennootschap binnen justitie overbodig geworden. Het systeem dient namelijk als een rechtstreekse doorstroom van de documenten opgesteld door de notaris naar de vereiste instanties. Het gebruik van e-Box netwerk wordt dan ook overbodig bij de oprichting van een vennootschap.¹⁶³

(2) E-griffie

44. De e-griffie maakt het mogelijk voor particulieren om een vzw of een vennootschap, opgericht aan de hand van een onderhandse oprichtingsakte, online op te richten, via de elektronische neerlegging van de oprichtingsakte.¹⁶⁴ Hiervoor moet men beschikken over een e-ID en kaartlezer, een elektronisch aanvraagformulier invullen en de vergoeding gepaard aan de neerlegging betalen.¹⁶⁵

---

¹⁶⁰ THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Business Reforms in Belgium*, <http://www.doingbusiness.org/reforms/overview/economy/belgium> (consultatie 12 april 2018); X, *Oprichting van een onderneming: op papier of elektronisch?* <http://www.kluwereasyweb.be/documents/voorbeeld-artikels/20130901-oprichtingonderneming-grundungunternehmens-creationentreprise.xml?lang=nl> (consultatie 12 april 2018).

¹⁶¹ Aangezien het e-Depot ook instaat voor de inschrijving in de KBO worden de gegevens dus ook naar de FOD Economie verzonden. Zie DG DIGITALE TRANSPORTATIE, *Edepot*, https://dt.bosa.be/nl/gegevensuitwisseling/combinatie_van_gegevens/edepot (consultatie 12 april 2018).

¹⁶² Artikel 1 MB 2 september 2005 houdende de uitvoering van de artikelen 1, 9, 12, en 15 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en tot vaststelling van de datum bepaald in artikel 10 van het koninklijk besluit houdende aanwijzing van de overheden, administraties en diensten die, betreffende bepaalde categorieën van ondernemingen, belast zijn met de éénmalige inzameling en het actualiseren van de gegevens bedoeld in artikel 6 van de wet van 16 januari 2003 houdende oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, modernisering van het handelsregister, oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, BS 14 september 2005, 40017.

¹⁶³ Minister van Justitie K. GEENS, Justitieplan deel 4, *Efficient functionerende justitiediensten*, <http://www.stapvoorwaarts.be/rechtvaardige-justitie/> (consultatie 12 april 2018).

¹⁶⁴ BS, *Tarieven (neerlegging vanaf 1 maart 2018)*, http://www.ejustice.fgov.be/tsv_pub/tarif_n.htm (consultatie 13 april 2018); FOD JUSTITIE, *Statuten*, https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/verenigingen_en_stichtingen/vzw/statuten/ (consultatie 13 april 2018).

¹⁶⁵ Ter gebruik van het e-ID en de kaartlezer zal men op voorhand wel een bepaalde *software* moeten installeren op de computer. Deze is op de volgende website terug te vinden : <https://eid.belgium.be/nl>. Na het downloaden

In eerste instantie was enkel de oprichting van een vzw mogelijk via deze elektronische applicatie. Een vzw wordt, net zoals een vennootschap, opgericht door middel van een oprichtingsakte. De ondertekende akte en statuten worden goedgekeurd op de ‘oprichtingsvergadering’. Een onderhandse oprichtingsakte volstaat.¹⁶⁶ In het geval de oprichters een authentieke akte prefereren, of een onroerend goed wensen in te brengen in het vermogen van de vzw bij de oprichting,¹⁶⁷ wordt de oprichtingsakte opgesteld door de notaris.¹⁶⁸ De keuze tussen een onderhandse, dan wel een authentieke akte, kent geen verschil qua rechten of plichten.¹⁶⁹

De oprichtingsakte, de statuten, akten ter benoeming van bestuurders ,...¹⁷⁰ worden neergelegd bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel van het gerechtelijk arrondissement waar de vzw zijn maatschappelijke zetel zal hebben en vervolgens gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De neerlegging van de stukken is ook bij de vzw de verantwoordelijkheid van de oprichters, dan wel van de notaris. Het is de griffie die de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad verzorgt.¹⁷¹ De bekendmaking heeft tot het gevolg dat de neergelegde gegevens tegenwerpbaar zijn aan derden.¹⁷² Daarnaast moet de vzw ook ingeschreven worden bij de Kruispuntbank voor Ondernemingen, ook hiervoor staat de griffie van de Rechtbank van Koophandel in.

---

kan men de kaartlezer aansluiten op de computer en zich vervolgens aanmelden aan de hand van de persoonlijke pincode verbonden aan de kaart. Zie DG DIGITALE TRANSFORMATIE, *Oprichting van vzw's sneller en goedkoper* e-griffie
dankzij
https://dt.bosa.be/nl/over-fedict/nieuwsberichten/fedivers/copy_of_fedivers_juni_2013/item3 (consultatie 13 april 2018).

¹⁶⁶ De onderhandse oprichtingsakte zal opgesteld moeten worden conform artikel 1325 BW. Op één vlak wijkt de vzw-wet hiervan af. Het is namelijk mogelijk om de oprichtingsakte in tweevoud op te stellen en dus niet in evenveel exemplaren als er partijen zijn. Zie artikel 2, laatste lid Wet 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen, *BS* 1 juni 1921, 5409.

¹⁶⁷ In de praktijk richt men de vzw vaak eerst op bij onderhandse akte om vervolgens het onroerend goed in te brengen bij authentieke akte. In dit geval moeten de statuten niet door de notaris opgesteld worden. De oprichting bij authentieke akte is dan ook enkel verplicht indien het onroerend goed wordt ingebracht bij de oprichting van de vzw. De oprichters zijn namelijk niet verplicht, zoals bij de vennootschap, om een inbreng te doen. Ze hebben hiertoe uiteraard wel een recht, dit wordt in de rechtsleer benoemd als een ‘inbreng in gemeenschap bij oprichting’. Zie artikel 1 en 2 Hypotheekwet, 16 december 185, *BS* 22 december 1851, 3555; I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. POPPE, R. VAN HECKE en J.P. VINCKE, *Vademecum voor de vzw*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 78; J. CHRISTIAENS, M. DENEFF, K. GEENS, *De VZW*, Brugge, Die Keure, 2010, 159; D. VAN GERVEN, “Vzw, stichting en internationale vereniging: oprichting en openbaarmaking”, *trv* 2004, afl. 5, (405) 414.

¹⁶⁸ Vervolgens kan de notaris gebruik maken van het e-Depot om de authentieke oprichtingsakte elektronisch neer te leggen.

¹⁶⁹ I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. POPPE, R. VAN HECKE en J.P. VINCKE, *Vademecum voor de vzw*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 76-79.

¹⁷⁰ Artikel 3 Wet 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen, *BS* 1 juni 1921, 5409.

¹⁷¹ Dit is ook zo bij de oprichting van vennootschappen. Zie I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. POPPE, R. VAN HECKE en J.P. VINCKE, *Vademecum voor de vzw*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 88.

¹⁷² *Ibid.*, 90.

Dankzij de invoering van de e-griffie kan dit proces volledig elektronisch verlopen.¹⁷³ Men dient zich als oprichter van de vzw eerst aan te melden op de website van de e-griffie. Dit gebeurt via het e-ID, in combinatie met de kaartlezer en de persoonlijke pincode.¹⁷⁴ De oprichters scannen vervolgens de ondertekende oprichtingsakte in en vullen het aanvraagformulier ter publicatie in het Belgisch Staatsblad en inschrijving in de KBO digitaal in. Het ingevulde formulier dient men in via een *upload-tool*.¹⁷⁵ Het plaatsen van de elektronische handtekening verklaart dat de gescande documenten overeenkomen met de originele stukken. Welke bewaard worden op de zetel van de vennootschap. De e-griffietool verstuurt deze documenten naar de territoriaal bevoegde Rechtbank van Koophandel op basis van de ingegeven postcode. Uiterlijk twee werkdagen na de elektronische neerlegging van de documenten verzendt de griffier de documenten naar het bestuur van het Belgisch Staatsblad en naar de Kruispuntbank van ondernemingen.¹⁷⁶ Na de inschrijving in de KBO ontvangt men het ondernemingsnummer van de vzw via e-mail.¹⁷⁷ Ook de betaling van de publicatievergoeding verloopt elektronisch.¹⁷⁸

45. De elektronische neerlegging blijft uiteraard goedkoper dan de neerlegging van de oprichtingsakte op papier.¹⁷⁹ Vandaag spreekt men van een ‘vergoeding’ aangezien er geen ‘neerleggingskosten’ verbonden zijn aan de elektronische neerlegging. Toch zal er nog steeds een vergoeding gevraagd worden ter neerlegging, ongeacht of de akte effectief wordt neergelegd of niet. Dit is een maatregelen om een overdreven aantal elektronische neerleggingen van oprichtingsaktes te voorkomen.¹⁸⁰ Naast het voordeel dat de elektronische

---

¹⁷³ Ook hier worden de technische voorschriften bepaald door Fedict en de stafdienst ICT van de FOD Economie. Zie *Supra*

¹⁷⁴ X, *E-griffie. Elektronische neerlegging van de oprichtingsakte van een rechtspersoon*, <https://www.e-griffie.be/evzw/nl/homepage> (consultatie 13 april 2018).

¹⁷⁵ ‘Formulier I’. Dit formulier kan men eenvoudig *downloaden* via de website van de FOD Justitie, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/form_n.htm.

¹⁷⁶ J. CHRISTIAENS, M. DENEFF, K. GEENS, *De VZW*, Brugge, Die Keure, 2010, 159

¹⁷⁷ I. DEMEYERE, M. GOVERS, G. POPPE, R. VAN HECKE en J.P. VINCKE, *Vademecum voor de vzw*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 90-91.

¹⁷⁸ Omz. FOD Justitie 28 december 2012 betreffende de openbaarmaking van akten en stukken van handelsvennootschappen en van burgerlijke vennootschappen met handelsvorm, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=07-12-28&numac=2007010067.

¹⁷⁹ De vergoeding van een papieren neerlegging van een onderhandse oprichtingsakte ter oprichting van een vzw bedraagt 190,94 euro, inclusief BTW. De elektronische neerlegging kent een vergoeding van 137,94 euro, inclusief BTW. Zie *Supra* 14, nr. 21; BS, *Tarieven (neerlegging vanaf 1 maart 2018)*, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/tarif_n.htm (consultatie 13 april 2018).

¹⁸⁰ C. GOVAERT, “Justitie blokt ‘frivole’ oprichtingen af (art. 37-38 DB Justitie)”, *VZW Info* 2013, afl. 6, 2; DAV, *Rechtspersonen kunnen publicaties in Belgisch Staatsblad betalen via storting of overschrijving*, <http://www.veroenvoudiging.be/realisaties/rechtspersonen-kunnen-publicaties-in-belgisch-staatsblad-betalen-via-storting-of-oversch> (consultatie 13 april 2018).

procedure goedkoper is, is er ook een tijdbesparend aspect. Daarnaast zal ook de werklast van deze griffie met zienderogen verminderen.¹⁸¹

46. Vandaag is het toepassingsgebied van de e-griffietool uitgebreid. De oprichters van een vennootschap waarbij een onderhandse akte volstaat ter oprichting, kunnen deze ook elektronisch neerleggen.¹⁸² Het oprichtingsproces van een vzw verloopt quasi gelijkaardig aan dit van een vennootschap met onbeperkte aansprakelijk waardoor een uitbreiding van het toepassingsgebied mijns inziens niet uit kon blijven.¹⁸³

De Belgische wetgever wil deze tool verder uitbreiden van de mogelijkheid tot de neerlegging van louter de oprichtingsakte naar de neerlegging van wijzigingsakten van vennootschappen. De wettelijke basis hiervoor is reeds opgesteld, maar tot op heden nog niet in werking getreden. Dit valt te betreuren aangezien de griffie de akte die gewijzigd moet worden reeds elektronisch in haar bezit kan hebben. Een elektronische indiening van de wijziging lijkt mij dan ook het eenvoudigste middel om de akte aan te passen. Vandaag zal men de wijzigingsakten echter nog steeds op papieren drager moeten neerleggen op de griffie van de Rechtbank van Koophandel.¹⁸⁴

b) *De e-IDAS verordening en de Belgische implementatie ervan*

47. Bij de digitalisering van juridische processen kan de identificatie van de partijen en het geldig ondertekenen van elektronische documenten tot problemen leiden. In het geval van volledig elektronisch uit te voeren processen is er namelijk geen *face-to-face* contact tussen de partijen. Wie er ‘aan de andere kant van het scherm’ zit, is niet vanzelfsprekend te achterhalen en te controleren. Met het oog op de harmonisatie van de interne markt en het opbouwen van

---

¹⁸¹ F. D’HONT, *De voorstellen van de commissie over een Europese éénpersoonsvennootschap (SUP): een evaluatie*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/139/RUG01-002272139_2016_0001_AC.pdf, 56.

¹⁸² Deze uitbreiding is te merken aan de cijfers omtrent het gebruik van de e-griffie. In 2016 is er namelijk een stijging van 25,53% van gebruik van de e-griffie ten aanzien van 2015. Zie DAV, Brochure 2016, 2016: *Administratieve vereenvoudiging voor burgers, ondernemers en overheid*, http://www.veroeenvoudiging.be/webfm_send/3318 (consultatie 13 april 2018).

¹⁸³ Met het verschil dat een inbreng bij de oprichting van een vennootschap weldegelijk vereist is, niet alle gegevens vereist volgens de wetgeving in de oprichtingsakte en statuten zullen gelijkaardig zijn.

¹⁸⁴ Ter wijziging van de oprichtingsakte moeten de formulieren ‘Formulier I’ en ‘Formulier II’ ingevuld worden. Deze zijn zoals ‘Formulier I’ te downloaden van de website van de FOD Justitie. http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/form_n.htm Zie X, *Elektronische neerlegging van wijzigingsakten laat op zich wachten*, <https://www.eubelius.com/nl/nieuws/elektronische-neerlegging-van-wijzigingsakten-laet-op-zich-wachten> (consultatie 13 april 2018); X, *De elektronische neerlegging van wijzigingsakten staat nog steeds niet op punt*, <https://www.lexgo.be/nl/artikels/handels-en-vennootschapsrecht/vennootschapsrecht/de-elektronische-neerlegging-van-wijzigingsakten-staat-nog-steeds-niet-op-punt.91783.html> (consultatie 13 april 2018); BS, *Tarieven (neerlegging vanaf 1 maart 2018)*, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/tarif_n.htm (consultatie 13 april 2018).

het vertrouwen in de elektronische processen ontwikkelt de Europese Unie een verordening betreffende de elektronische identificatie- en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties, de e-IDAS verordening.¹⁸⁵ Deze vervangt de Richtlijn Elektronische handtekeningen, welke reeds een eerste stap naar een digitale maatschappij was.¹⁸⁶ De e-IDAS verordening werkt deze stappen verder uit en zorgt voor verduidelijking in de, toch wel ingewikkelde, wereld van elektronische handtekeningen en identificatie. Het toepassingsgebied van de verordening strekt zich uit tot twee onderdelen, enerzijds de elektronische identificatie en anderzijds de elektronische vertrouwensdiensten.¹⁸⁷

(1) Elektronische identificatie

48. Een identificatie heeft als doel de identiteit vast te stellen van de persoon die een handeling verricht. Bij niet elektronische handelingen kan deze identificatie plaatsvinden door bijvoorbeeld het plaatsen van een handtekening in persoon, eventueel mits een bijkomende controle door middel van een rijbewijs, identiteitskaart, het opgeven van het rijksregisternummer, ...¹⁸⁸ Zoals reeds aangehaald is dit in een digitale wereld minder evident. De elektronische identificatie slaat volgens de Europese Commissie op *materiële of immateriële vormen van identificatie die persoonsgegevens bevatten en worden gebruikt voor de authenticatie van een online dienst*.¹⁸⁹ Het plaatsen van een elektronische handtekening kan dus dienen ter identificatie, mits bijkomende maatregelen. Daarnaast is ook het gebruik van een elektronische identiteitskaart of een identificatie via een smartphone een mogelijk instrument. Volgens de e-IDAS verordening is elke lidstaat vrij om middelen ter identificatie te ontwikkelen.¹⁹⁰ Indien deze aan de voorwaarden zoals beschreven in de verordening voldoen, zijn de overige lidstaten van de Europese Unie verplicht om ze te erkennen als

---

¹⁸⁵ F. CASIER, *Elektronische documentatie en elektronische identificatie; stand van zaken(1)*, <https://www.agoria.be/nl/Elektronische-documenten-en-elektronische-identificatie-stand-van-zaken-1> (consultatie 13 april 2018)

¹⁸⁶ Richtl. Europees Parlement en de Raad, 1999/93/EG, 13 december 1999, aangaande een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen, *Pb.L.* 19 januari 2000, afl. 13, 12-20; Verord. Europees Parlement en de Raad, nr. 910/2014, 23 juli 2014, aangaande elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG, *Pb. L.* 28 augustus 2014, afl. 257, 73-114. Verder beschreven als de ‘e-IDAS Verordening.

¹⁸⁷ R. SCHOEFS en P. VAN EECKE, “Europa verstevigt vertrouwen in elektronische identificatie”, *De Juristenkrant* 2014, afl. 297, (3) 3.

¹⁸⁸ R. DE CORTE, “Elektronische handtekening en identificatie in de virtuele wereld”, *P.&B. / R.D.J.P.* 2001, af. 5, (207) 209

¹⁸⁹ X, *Veilige transacties via internet*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/LSU/?uri=CELEX:32014R0910> (consultatie 13 april 2018).

¹⁹⁰ De meerwaarde van deze verordening ligt dus in handen van de lidstaten. Ze zijn namelijk niet verplicht om een identificatiemiddel te creëren en aan te melden. Indien geen enkele lidstaat hiertoe actie onderneemt, kent de verordening geen meerwaarde.

identificatiemiddel bij de overheidsdiensten in deze lidstaten.¹⁹¹ Dit houdt concreet in dat de lidstaten moeten voorzien in maatregelen zodat hun e-gouvernement diensten het betrokken identificatiemiddel technisch ondersteunen.¹⁹² De middelen moeten uitgegeven worden door de lidstaat zelf of door een private instantie mits de erkenning of het mandaat van de lidstaat. De lidstaat moet er zelf voldoende vertrouwen in hebben, vandaar dat het gebruikt moet kunnen worden ter aanmelding van minimum één dienst van de openbare overheid van deze lidstaat. Daarnaast moet het middel uiteraard gekoppeld kunnen worden aan de persoon die er beroep op doet, als ook de privacygegevens van deze persoon voldoende beschermen. Met het oog op de aanvaarding van het middel door de andere lidstaten, meldt men het middel aan bij de Europese Commissie.¹⁹³ De implementatie van de elektronische identificatiemiddelen blijft zowel op technisch als op procedureel vlak niet eenvoudig. Zo zal de lidstaat bijvoorbeeld de technische specificaties van het middel uitvoerig moeten beschrijven. Daarnaast moet men opgeven aan welk van de drie veiligheidsniveaus, vastgesteld door de Europese Unie, het middel voldoet.¹⁹⁴

De elektronische identificatie is voor het digitaal oprichtingsproces van vennootschappen van belang bij de aanmelding bij overheidsdiensten die instaan voor de oprichting van de vennootschap, zoals de e-griffie. Zoals hierboven vermeld vereist de e-griffie het elektronisch e-ID, in combinatie met de kaartlezer en persoonlijke pincode voor een geldige aanmelding.¹⁹⁵ Op de elektronische identiteitskaart staan er namelijk twee certificaten. Eén daarvan is het ‘*authentication* certificaat’. Dit certificaat bevat informatie over de identiteit van de gebruiker zoals bijvoorbeeld het rijksregisternummer, en een publieke cryptografische sleutel welke de

---

¹⁹¹ Op voorwaarde dat het middel uit de andere lidstaat minstens hetzelfde betrouwbaarheidsniveau heeft als dat van de desbetreffende lidstaat die het moet aanvaarden, of minstens substantieel of hoog is van niveau. Vandaag zullen enkel de aangemelde identificatie middelen verplicht aanvaard moeten worden door de overige lidstaten. Vanaf september 2018 moet elk middel dat voldoet aan de vereisten zoals beschreven in de verordening verplicht aanvaard worden. Zie artikel 6 e-IDAS Verordening; ICLEG, *Report on digitalisation in company law*, maart 2016, 12.

¹⁹² H. GRAUX, “De e-IDAS Verordening en begeleidende Belgische wetgeving: nieuwe marsorders voor elektronische handtekeningen en andere vertrouwensdiensten”, *Cah. Jur.* 2016, afl. 3, (53) 56-58.

¹⁹³ Dit aanmeldingsproces staat beschreven in een uitvoeringsbesluit. Uitvoeringsbesluit Commissie, (EU) 2015/1984, 3 november 2015, betreffende de vaststelling van de omstandigheden, formaten en procedures voor aanmeldingen in het kader van artikel 9, lid 5, van Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt, *Pb. L.* 5 november 2015, afl. 289, 18-25.

¹⁹⁴ Beschermingsniveaus van klein naar groot: Laag – substantieel – hoog. De technische bepalingen verbonden aan de verschillende veiligheidsniveaus staan beschreven in een uitvoeringsbesluit door de Commissie bij e-IDAS verordening. Zie Uitvoeringsverordening Commissie, (EU) 2015/1502, 8 september 2015, betreffende de vaststelling van minimale technische specificaties en procedures betreffende het betrouwbaarheidsniveau voor elektronische identificatiemiddelen overeenkomstig artikel 8, lid 3, van e-IDAS Verordening; H. GRAUX, “De e-IDAS Verordening en begeleidende Belgische wetgeving: nieuwe marsorders voor elektronische handtekeningen en andere vertrouwensdiensten”, *Cah. Jur.* 2016, afl. 3, (53) 56-58.

¹⁹⁵ *Supra* 26, nr. 44.

identiteit aan de identiteitskaart koppelt.¹⁹⁶ Ter optimalisering van de identificatie via het e-ID wou de Belgische regering van elke burger er de vingerafdrukken aan laten koppelen. De Belgische privacy commissie vond de maatregelen van de vingerafdrukken te vergaand in het kader van de doelstelling en gaf dan ook een negatief advies omtrent een voldoende bescherming van de privacygegevens.¹⁹⁷

49. Met het oog op vlottere identificatiemogelijkheden ging in 2017 de wet inzake elektronische identificatie van kracht.¹⁹⁸ Deze maakt het mogelijk om zich louter via het gebruik van een *smartphone* aan te melden bij een overheidsdienst. Het is de bedoeling dat deze nieuwe middelen ter identificatie ontwikkeld worden door private bedrijven, mits ze voldoen aan strenge vereisten opgelegd door de overheid.¹⁹⁹ Dit kadert in de vaststelling dat private bedrijven over meer mogelijkheden beschikken dan de overheid om in te spelen op de laatste nieuwe trends.²⁰⁰ ‘@itsme’ is een resultaat van deze regelgeving. De applicatie hanteert een combinatie van het gebruik van een *smartphone* met een simkaart en een persoonlijke pincode. Deze methode garandeert tevens de veiligheid van het systeem, indien één van deze drie factoren ontbreekt, is het identificeren namelijk onmogelijk.²⁰¹ De koppeling van de identiteitsgegevens van de gebruiker aan het middel vindt plaats door de applicatie te downloaden op de *smartphone* en zich vervolgens, eenmalig, aan te melden via het e-ID en de kaartlezer, zo zal men de gegevens kunnen opnemen in het persoonlijk account van de gebruiker.²⁰² Deze methode ter identificatie wordt zowel in de private als in de publieke sector toegepast.²⁰³

---

¹⁹⁶ Daarnaast zal ook het *signature* certificaat aan het e-ID verbonden zijn. Dit heeft men nodig voor het plaatsen van een elektronische handtekening. Zie X, eID Software - Aanmelden met eID, <https://eid.belgium.be/nl/aanmelden-met-eid#7556> (consultatie 13 april 2018).

¹⁹⁷ De Europese Verordening 940/2014 bepaalt dat de identificatiemiddelen de beginselen inzake de bescherming van de persoonsgegevens overeenkomstig Richtlijn 95/46/EG moeten respecteren. Zie overweging (11) en artikel 12 e-IDAS Verordening; L. BOVE, “Geen groen licht voor vingerafdruk op ID kaart”, *De Tijd*, 11 april 2018.

¹⁹⁸ Wet 18 juli 2017 inzake elektronische identificatie, *BS* 9 augustus 2017, 78183.

¹⁹⁹ Deze worden vastgesteld bij KB 1 februari 2018 tot aanwijzing van instanties conform de wet van 18 juli 2017 inzake elektronische identificatie, *BS* 9 februari 2018, 9872.

²⁰⁰ A. DE CROO, *Persbericht – Kamer keurt nieuw wettelijk kader voor digitaal aanmelden overheidstoepassingen goed*, <http://www.decroo.belgium.be/nl/kamer-keurt-nieuw-wettelijk-kader-voor-digitaal-aanmelden-overheidstoepassingen-goed> (consultatie 13 april 2018); L. LEMMENS, *Binnenkort snel en eenvoudig met smartphone aanmelden op overheidswebsites*, <https://polinfo.kluwer.be/NewsView.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300549750&lang=nl> (consultatie 13 april 2018).

²⁰¹ Zie <https://www.itsme.be/nl> en <https://www.itsme.be/nl/security>

²⁰² Zie <https://www.itsme.be/nl/get-started>

²⁰³ Een toepassingsvoorbeeld in de private sector is het gebruik van ‘Itsme’ door KBC. Zie KBC, *Itsme, overal veilig inloggen met slechts 1 code*, https://www.kbc.be/particulieren/nl/product/betalen/zelf-bankieren/itsme.html?TYPE=em&CID=jong_dig_1804_CFY_itsme-belastingen_Itsme&PLA=na_na_na_100574-

Naast de *itsme*-applicatie bestaan er ook andere manieren ter elektronische identificatie. Zo biedt *BPost* een ‘e-gov Certificaat’ aan ter identificatie van professionele bedrijven. Het certificaat is een elektronisch bestand dat de professionele identiteit koppelt aan een unieke en veilige toegangscode. Met deze code kan men zich vervolgens aanmelden bij verschillende overheidsdiensten.²⁰⁴ In de private sector wordt er vaak beroep gedaan op een sms-token ter identificatie van de klant. Zo zal men na het downloaden van een applicatie op een *smartphone* via deze applicatie een persoonlijk account moeten aanmaken. Vervolgens wordt er een sms-bericht verstuurd naar de betrokken *smartphone* met een persoonlijke code in. Deze code zal men dan in de applicatie moeten ingeven.²⁰⁵ Meer en meer ontwikkelen softwarebedrijven allerlei diensten om elektronische identificatie op verschillende manieren mogelijk te maken. Zo bieden onder meer *TrustBuilder* en *CM Groep* een algemeen aanbod aan van elektronische identificatie-manieren, waaronder bijvoorbeeld *itsme* of een sms-token. Hierbij richt men zijn pijlen zowel op de private als op de openbare sector.²⁰⁶ In het buitenland wordt er ook vanuit de overheid samengewerkt met zulke softwarebedrijven. Het Deense handelsregister doet bijvoorbeeld een beroep op de identificatiemiddelen aangeboden door *Signicat*, een Noors softwarebedrijf. Ook zij maken gebruik van het e-ID ter identificatie bij overheidsdiensten. In Denemarken draagt dit de naam ‘*NemID*’.²⁰⁷ Deze softwarebedrijven werken samen met de overheid om hun diensten ‘*e-IDAS conform*’ te maken.²⁰⁸ Een Spaans bedrijf ontwikkelde ‘*Signaturit*’. Dit biedt diensten ter identificatie aan, welke conform zijn aan de e-IDAS verordening en de Europese privacywetgeving. Hier verloopt de identificatie via het inscannen van een identiteitskaart door middel van een *smartphone* of *tablet* waarna er via *cloud computing* informatie uit het beeld wordt gehaald. Deze info wordt in *real time* gevalideerd bij de gebruiker ervan.²⁰⁹

50. Het gebruik van het e-ID en de kaartlezer is vandaag dus zeker niet meer de enige mogelijkheid om zich op een veilige manier digitaal aan te melden bij overheidsdiensten. De

---

[checkjongeren_recurring_sales&CRE=button_na_na_nl&outflow_nr=810011&vns_nr=0001&Broncode=10&of_fercode=EZINE&contentid=1152](https://www.itsme.be/nl/partners) (consultatie 13 april 2018). Voorbeelden uit de publieke sector zijn: *taxonweb* en *mypension*. Ook het eerder besproken e-box systeem maakt gebruik van dit middel ter identificatie. Zie <https://www.itsme.be/nl/partners>.

²⁰⁴ X, *e-Gov aangiftes*, <http://www.bpost.be/site/nl/professionele-oplossingen/document-management/elektronische-identificatie/e-gov-aangiftes> (consultatie 13 april 2018)

²⁰⁵ VASCO, *Digipass SMS-based authentication*, <https://www.vasco.com/products/two-factor-authenticators/software/index.html> (consultatie 13 april 2018).

²⁰⁶ Zie <https://www.trustbuilder.com/solutions/authentication> en <https://www.cm.com/products/access/>; W. DE PRETER, “Gents Trust Buil der zet turbo op zijn identiteit software”, *De Tijd*, 9 januari 2018.

²⁰⁷ Zie <https://www.signicat.com/products/assure/> en *Infra* 50, nr. 75 e.v.

²⁰⁸ Zie <https://www.signicat.com/products/assure/>

²⁰⁹ Zie <https://www.signaturit.com/nl>

verschillende middelen evolueren snel en men blijft inzetten op een sterk veiligheidsniveau. Zo zal er telkens nood zijn aan een voorwerp waarvan men in zijn bezit is én een code die enkel de gebruiker hoort te kennen. De aan het middel gekoppelde gegevens worden beschermd door de privacywetgeving. Vandaag kan de identiteit van degene die zich elektronisch wenst aan te melden op een website in deze digitale wereld mijns inziens op een betrouwbare manier ter kennis worden gebracht.

(2) Elektronische vertrouwensdiensten

51. Het tweede aspect van de e-IDAS verordening beheerst de regels waaraan de verleners van elektronische vertrouwensdiensten in de Europese Unie onderworpen zijn. Daar waar de Richtlijn Elektronische handtekening louter sloeg op de elektronische handtekening, breidt de verordening het toepassingsgebied uit. Er wordt daarbij een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de elektronische handtekening, het elektronisch zegel en de elektronische tijdstempel.²¹⁰ Daarnaast voegt de verordening ook de elektronische aangetekende zending en het certificaat voor website authenticatie toe aan het toepassingsgebied.²¹¹ Deze zullen hier niet verder besproken worden aangezien dit weinig relevant is voor dit onderzoek.

Artikel 1322, lid 2 BW stelt dat een onderhandse akte ondertekend kan worden met *‘een geheel van elektronische gegevens dat aan een bepaalde persoon kan worden toegerekend en het behoud van de integriteit van de akte aantoonst’*.²¹² Enerzijds voert het Burgerlijk Wetboek dus de mogelijkheid tot elektronisch ondertekenen in, anderzijds regelt ook de Europese Unie deze mogelijkheid via de e-IDAS verordening.

De verordening bepaalt dat een elektronische handtekening het geheel van elektronische gegevens is, die gehecht zijn aan of logisch geassocieerd worden met andere gegevens in elektronische vorm en welke de ondertekenaar, natuurlijke persoon, gebruikt om elektronisch te ondertekenen. Een elektronisch zegel wordt aangemaakt door een rechtspersoon en kan gezien worden als de elektronische handtekening, specifiek voor rechtspersonen. Het elektronisch tijdstempel komt overeen met een juridisch betrouwbare dagtekening.²¹³ Deze elektronische toepassingen worden geleverd door ‘vertrouwensdiensten’. De bepalingen in de

---

²¹⁰ In de richtlijn zouden al deze concepten onder het gemeenschappelijke begrip ‘elektronische handtekening’ vallen.

²¹¹ H. GRAUX, “De e-IDAS Verordening en begeleidende Belgische wetgeving: nieuwe marsorders voor elektronische handtekeningen en andere vertrouwensdiensten”, *Cah. Jur.* 2016, afl. 3, (53) 56-58.

²¹² Artikel 1322 BW

²¹³ Artikel 3 e-IDAS verordening; H. GRAUX, “De e-IDAS Verordening en begeleidende Belgische wetgeving: nieuwe marsorders voor elektronische handtekeningen en andere vertrouwensdiensten”, *Cah. Jur.* 2016, afl. 3, (53) 56-58

verordening slaan zowel op de diensten geleverd aan de private sector, als op deze geleverd aan de openbare sector. Welke specifieke regels van toepassing zijn, is afhankelijk van de beoordeling van kwalificatie.²¹⁴ Zo kan er sprake zijn van een gekwalificeerde, geavanceerde of niet gekwalificeerde elektronische handtekening en zegels. Om van een geavanceerde elektronische handtekening te kunnen spreken moet deze voldoen aan bijkomende juridische vereisten, naast de bepalingen eigen aan de gewone elektronische handtekening. De geavanceerde handtekening zal op een unieke wijze moeten verbonden zijn aan de ondertekenaar en deze zal het mogelijk moeten maken om de ondertekenaar te identificeren via middelen die uitsluitend hij onder zijn controle kan hebben. In tegenstelling tot de gewone elektronische handtekening is er via het gebruik van een geavanceerde handtekening dus wel sprake van een mogelijkheid tot controle van de identificatie van de gebruiker ervan. Daarbij moet het ook mogelijk zijn om eventuele wijzigingen aan het ondertekende document te traceren. De gekwalificeerde elektronische handtekening kent dezelfde juridische vereisten als de geavanceerde. Daarbovenop is vereist dat deze vorm van elektronisch handtekenen gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat, dat via veilige middelen werd aangemaakt.²¹⁵

52. Voor elke vorm van elektronische handtekening geldt er een non discriminatiebeginsel. Het is dus niet toegestaan om de handtekening niet te erkennen, louter omdat deze elektronisch werd geplaatst. Er kan wel steeds aangetoond worden dat de elektronische handtekening op een onvoldoende wijze de integriteit en authenticiteit van het ondertekende document kon waarborgen.²¹⁶ De e-IDAS verordening bepaalt dat dit non discriminatiebeginsel tevens geldt ten aanzien van elektronische documenten, tenzij de nationale wetgever bijkomende procedurele vereisten heeft opgelegd voor bepaalde documenten. Dit heeft de Belgische wetgever gedaan voor de authentieke akte via uitzondering opgenomen in het Wetboek van Economisch Recht. Hierdoor is de authentieke akte dus niet onderhevig aan het anti-

---

²¹⁴ Het verschil zit hem vooral in de zwaarte van de bewijslast en de soort van aansprakelijkheid van de aanbieders van vertrouwensdiensten en het niveau van controle en toezicht door de toezichthouder. Zie artikel 13-24 e-IDAS Verordening.

²¹⁵ Deze bijkomende vereisten zijn een verwijzing naar het gebruik van 'Public-Key-Infrastructure'- technologie. Deze technologie werd ook aangewend bij het creëren van het Belgisch e-ID. zie H. GRAUX, "De e-IDAS Verordening en begeleidende Belgische wetgeving: nieuwe marsorders voor elektronische handtekeningen en andere vertrouwensdiensten", *Cah. Jur.* 2016, afl. 3, (53) 54.

²¹⁶ Zo oordeelde een politierechter uit Brugge in 2016 bijvoorbeeld dat een gewone elektronische handtekening op een GAS-boete geen voldoende garantie biedt omtrent de identiteit van de ambtenaar en dus niet als geldig aanvaard kan worden. Zie R. SCHOEFS en P. VAN EECKE, "Europa versterkt vertrouwen in elektronische identificatie", *De Juristenkrant* 2014, afl. 297, (3) 7.

discriminatiebeginsel rond elektronische documenten.²¹⁷ Dit heeft concreet tot het gevolg dat de erkenning wel geweigerd kan worden indien deze soort akten niet op papieren drager worden opgesteld.

Een ander rechtsgevolg is dat de elektronische handtekeningen uitgegeven door een lidstaat in elke andere lidstaat erkend moeten worden indien deze voldoen aan de voorwaarden zoals bepaald in de verordening. Specifiek voor de gekwalificeerde elektronische handtekening is het assimilatiebeginsel van toepassing, waardoor de waarde van de elektronische handtekening volledig gelijkgeschakeld wordt aan de geschreven handtekening.²¹⁸

53. Naast de elektronische identificatie leent het e-ID zich ook tot het plaatsen van een elektronische handtekening. Het bevat namelijk tevens een ‘signature certificaat’. Een handtekening geplaatst via het e-ID, in combinatie met de kaartlezer en persoonlijke pincode is een gekwalificeerde elektronische handtekening.²¹⁹ Het afleveren van deze gekwalificeerde certificaten gebeurt in België door drie vertrouwensdiensten, welke allemaal onder het toezicht van de FOD Economie staan.²²⁰ Daarnaast zullen overige vertrouwensdiensten ook andere vormen van elektronische handtekeningen aanbieden. Zo kan zowel een privaat bedrijf, als de overheid beroep doen op de diensten van *Connective*. Deze aanbieder voorziet in het gebruik van het e-ID, maar ook in mogelijkheden zoals het ondertekenen via e-mail of sms-bericht. Deze verschillende vormen voldoen aan de vereisten voor een geavanceerde elektronische handtekening zoals opgenomen in de e-IDAS verordening, maar zijn niet gekwalificeerd.²²¹ Een elektronische handtekening kan zich ook uiten in bijvoorbeeld een scan van een geschreven handtekening, een scan van de iris of het nemen van een vingerafdruk.²²²

---

²¹⁷ Artikel VII.16 Wetboek van Economisch Recht, 28 februari 2013, *BS* 29 maart 2013, 19975; E. VAN MOER, *De digitalisering van het notariaat: mogelijkheden en moeilijkheden*, onuitg. Masterproef Notariaat UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/349/692/RUG01-002349692_2017_0001_AC.pdf, 2.

²¹⁸ H. JACQUEMIN, “Les services de confiance depuis le règlement eIDAS et la loi du 21 juillet 2016”, *JT* 2017, afl. 136, (197) 202-203.

²¹⁹ X, *Wat zijn e-certificaten en waarvoor dienen ze?*, <https://eid.belgium.be/nl/aanmelden-met-eid#7556> (consultatie 13 april 2018).

²²⁰ De drie erkende gekwalificeerde vertrouwensdiensten zijn: Certipost: <http://www.certipost.org/>, QuoVadis Trustlink: <https://www.quovadisglobal.be/Toepassingen/Ondertekeningdiensten/sealsign.aspx> en Zetes: https://tsp.zetes.com/signature_as_a_service/. Zie FOD Economie, *Elektronische handtekening en andere vertrouwensdiensten*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/online/elektronische-handel/elektronische-handtekening-en> (consultatie 13 april 2018).

²²¹ Zie <https://connective.eu/>

²²² FOD Economie, *Elektronische handtekening en andere vertrouwensdiensten*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/online/elektronische-handel/elektronische-handtekening-en> (consultatie 13 april 2018).

54. Daar waar de gewone elektronische handtekening het dagelijkse, digitale leven heel wat eenvoudiger weet te maken, denk bijvoorbeeld aan het aftekenen ter ontvangst van een pakketje met een IT-pen op een scherm bij de postbode, voorziet de gekwalificeerde elektronische handtekening in een verdere vereenvoudiging van de identificatie van ‘diegene aan de andere kant van het scherm’. Dit op basis van het assimilatiebeginsel en de verplichting om de identiteit van de ondertekenaar te koppelen aan de handtekening. Het plaatsen van een gekwalificeerde elektronische handtekening brengt naar mijn mening een behoorlijke garantie omtrent de identiteit van de ondertekenaar met zich mee.

2. De notaris en de digitalisatie van het oprichtingsproces

55. De werking van het e-Depot dat de mogelijkheid biedt aan de notaris om de oprichtingsakte elektronisch neer te leggen, werd reeds uitvoerig besproken.²²³ De klemtoon van dit onderdeel ligt op de vaststelling dat de NV en de BVBA enkel bij authentieke akte opgericht kunnen worden. Dit heeft logischerwijs tot gevolg dat de oprichters eerst bij een Belgische notaris moeten langsgaan alvorens deze de vennootschap “elektronisch” zal oprichten. De mogelijkheid om de oprichtingsakte online neer te leggen bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel zal dus slechts leiden tot een vereenvoudiging van het oprichtingsproces eens de authentieke oprichtingsakte opgesteld is. Het opstellen van deze akte gebeurt niet van de ene dag op de andere. Zo zal men voorafgaand aan het opstellen ervan heel wat voorbereidende handelingen moeten treffen, om vervolgens een afspraak te maken bij de notaris ter ondertekening van de akte.²²⁴ De elektronische neerlegging van de akte is op het eerste zicht goedkoper dan de neerlegging ervan op papier, de kostprijzen hiervan in gedachten.²²⁵ Toch mag men de notariskosten voor het opstellen van de akte niet uit het oog verliezen bij de kostenberekening. Daarnaast moet de authentieke akte geregistreerd worden, wat ook een kost met zich meebrengt. Het verplicht beroep doen op de notaris is dus niet enkel een tijdrovend proces, het is tevens kostelijk.²²⁶

---

²²³ *Supra* 24, nr. 41.

²²⁴ Denk bij de voorbereidende handelingen aan het opstellen van het financieel plan, het verkrijgen van een verslag van de bedrijfsrevisor, ... Daarnaast zal ook de afspraak bij de notaris veelal niet onmiddellijk kunnen plaatsvinden.

²²⁵ Het verschil met de kost voor de neerlegging van een papieren akte bedraagt ongeveer €50. Zie *Supra* 14, nr. 21.

²²⁶ Zoals hierboven vermeld zal de kostprijs voor het opstellen van de oprichtingsakte vaak meer dan €1000 bedragen. De registratiekost bedraagt €50. Zie *Supra* 17, nr. 28.

a) *StartMyBusiness*

56. Het Belgische notariaat is zich bewust van de last en het tijdrovend aspect verbonden aan deze verplichting en zet zelf in op een digitale vereenvoudiging. De Koninklijke Federatie van het Belgisch notariaat maakte in oktober 2017 hun nieuwe tool, *StartMyBusiness*, bekend.²²⁷ Via dit forum kan de oprichter online verschillende gegevens invullen die noodzakelijk zijn bij de oprichting van zijn vennootschap. Vervolgens maakt de oprichter een keuze van notaris. De ingevoerde gegevens worden automatisch naar de desbetreffende notaris verzonden. Deze neemt na afloop van de procedure contact op met de oprichter om een afspraak te maken ter finalisering en ondertekening van de akte. Daarnaast wordt er online tevens een persoonlijk dossier geopend waarin alle ingevulde gegevens beschikbaar blijven.²²⁸ Het proces wordt dus vereenvoudigd, toch blijft een afspraak bij de notaris noodzakelijk.

Het invullen van het *StartMyBusiness* forum bestaat uit tien onderdelen. Het eerste luik heeft betrekking op de gegevens van de oprichters. Men vult de naam, woonplaats, burgerlijke stand, geboorteplaats- en datum en het e-mailadres in. Men kiest ook wie in zal staan als contactpersoon. Het tweede luik slaat op de op te richten vennootschap. De naam, plaats van de maatschappelijke zetel en de aard van de vennootschap worden ingevuld. De volgende stap richt zicht tot het kapitaal van de vennootschap. Zo zal men het bedrag van het onderschreven en het volstort kapitaal aangeven, alsook met welke soort inbreng dit betaald zal worden. Daarnaast bepaalt men hoeveel aandelen er gecreëerd worden en hoe de toebedeling ervan zal verlopen. De datum van het financieel plan en de financiële instelling waar de gelden gestort en geblokkeerd zullen worden, geeft men ook in dit luik op. Het vierde luik betreft de bepaling van het maatschappelijk doel. Het vijfde luik omvat de begin- en einddatum van het boekjaar en de duur ervan. In het zesde luik wordt vervolgens bepaald wie er als zaakvoerder zal optreden, statutair aangeduid of niet, via een bezoldigd mandaat of niet. De zaakvoerder kan zowel (één van) de oprichter(s) zijn, als een derde. De datum van de algemene vergadering zal ook hier vastgesteld worden. De diverse informatie rond de oprichting wordt behandeld in het zevende luik en is dan ook grotendeels optioneel in te vullen. Zo zal men kennis kunnen geven van eventuele handelingen gesteld als vennootschap in oprichting. Men moet tevens het ondernemingsloket waar het ondernemingsnummer geactiveerd zal worden opgeven. De

---

²²⁷ X, *Nieuwe stap in de digitalisering van het notariaat: je vennootschap vlot oprichten met StartMyBusiness*, <https://www.notaris.be/opstarten-ondernemen/actueel/nieuwe-stap-in-de-digitalisering-van-het-notariaat-je-vennootschap-vlot-oprichten-met-startmybusiness> (consultatie 15 april 2018).

²²⁸ X, *Vlot en veilig je vennootschap oprichten?*, <https://www.notaris.be/opstarten-ondernemen/startmybusiness> (consultatie 15 april 2018). De tool waarin de gegevens ingevuld kunnen worden, is terug te vinden via <https://www.startmybusiness.be/subscribe>.

vereiste documenten worden bezorgd aan de betrokken notaris via het inscannen ervan, hiertoe dient luik acht. In elk geval dient het bankattest en het financieel plan reeds doorgegeven te worden. Eventueel kan ook het bewijs of attest van de basiskennis van bedrijfsbeheer doorgestuurd worden. Indien er een inbreng in natura zal plaatsvinden, moeten de oprichters hiervan melding van maken en zal de notaris hieromtrent verder contact opnemen met de oprichters. Dit met het oog op de waardering door de bedrijfsrevisor uiteraard.

Door het invullen van de luiken is de basisinformatie die noodzakelijk is om de oprichtingsakte op te stellen doorgegeven.²²⁹ Het gaat echter om de uiterst beperkte basisinformatie, er kan namelijk niet verwacht worden van een notaris om na het ontvangen van deze gegevens een volledig kant-en-klare oprichtingsakte op te stellen. Er dient bijvoorbeeld geen keuze gemaakt te worden tussen de oprichting van een NV of BVBA. Daarnaast zullen bij de opstelling van de akte details, zoals het aanleggen van reserves, verdeling van de winst, een nauwkeurige omschrijving van het vennootschapsdoel, de omvang van de bevoegdheid van de zaakvoerder, ..., verder uitgewerkt moeten worden.²³⁰ Ook is er bij het ingeven van het kapitaal op het eerste zicht geen controle op het al dan niet voldoen aan het vereist minimumkapitaal en de volstortingsplicht. Een eenvoudige controle hierop zou ook al heel wat administratief heen en weer geloop kunnen sparen.

Deze *tool* verschaft dus eerder een eerste overzicht van de basisinformatie, toch is dit zeker geen nutteloos initiatief. Er zal namelijk heel wat tijd bespaard worden bij de verdere opstelling van de oprichtingsakte. Op deze manier kan de notaris zich tijdens de afspraak richten op het geven van specifiek advies en het verkrijgen van details ter oprichting van een vennootschap. Of het veel bijbrengt in het kader van de digitalisering valt af te wachten. De *tool* zal namelijk enkel een werkelijk voordeel kunnen bieden indien de oprichters hier ook werkelijk een beroep op doen. Er zijn tot op vandaag nog geen officiële gebruikscijfers openbaar gemaakt, maar de ervaring van verschillende notarissen vertelt dat het gebruik van de *tool* slechts matig is.

57. *Startmybusiness* zet sterk in op gebruiksvriendelijkheid. Zo zijn alle gegevens eenvoudig in te vullen in de invulvelden. Luik nummer negen voorziet daarnaast ter informatie een raming van het totaal van de kosten voor het opstellen van de akte. Deze worden geschat

---

²²⁹ Zie <https://www.startmybusiness.be/subscribe>.

²³⁰ Deze opgesomde gegevens dienen opgenomen te worden in de oprichtingsakte. Zie artikel 69 W Venn.

op een vaste kost van €517,30, inclusief BTW²³¹ en een diverse kost welke kan variëren tussen de €768 en €1089, inclusief BTW.²³² Deze prijzen dienen echter met een korreltje zout genomen te worden. In de *tool* moet er namelijk geen keuze van vennootschapsvorm gemaakt worden. In de praktijk zal de kost voor het opstellen van de akte hier weldegelijk afhankelijk van zijn. Ook bij de keuze van de notaris stelt men de wensen van de oprichters voorop. Zo kan men in het laatste luik naar vrije keuze een notaris kiezen en kan men tevens bepalen in welke week men de vennootschap wenst op te richten. Dit door de mogelijkheid om drie verschillende weken op te geven met daarbij telkens de dagen waarop men niet beschikbaar is.

b) *Registratie oprichtingsakte*

58. Naast het opstellen van de oprichtingsakte, dient de notaris deze akte te registreren bij het ‘registratiekantoor authentieke akten’. Ook hier worden de digitale kanalen ingeschakeld. Vanaf 1 januari 2015 zijn de notarissen dan ook verplicht om de authentieke aktes elektronisch aan te bieden ter registratie bij het registratiekantoor.²³³

3. De overige betrokkenen bij het oprichtingsproces

a) *De bankinstelling en de digitalisering*

60. Het bankattest ter bewijs van de storting en blokkering van de inbreng in geld is één van de documenten waarover de notaris moet beschikken alvorens hij over kan gaan tot het opstellen van de oprichtingsakte. De wetgever voorziet voor dit attest geen formele noch inhoudelijke verplichtingen. De kredietinstellingen stellen dus geheel vrij hun attesten op. Meestal wordt er gebruik gemaakt van een standaardformulier dat informatica-technisch ondersteund is opdat het elektronisch ingevuld kan worden. Hierdoor kan het afleveren van de attesten ook elektronisch geschieden.²³⁴ Niet enkel het afleveren, ook het aanvragen ervan kan online gebeuren.²³⁵ Daarnaast is het ook mogelijk om het bankattest elektronisch te bezorgen aan de

---

²³¹ Deze kost bestaat uit het ereloon van de notaris (€114, exclusief BTW), de rechten op geschriften (€95, exclusief BTW), het registratierecht (€50, exclusief BTW) en de kost van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad (€214,41).

²³² Zie <https://www.startmybusiness.be/subscribe>.

²³³ H. PELGROMS en S. ROELAND, “Aanloop naar elektronische aanbieding ter registratie en op het hypotheekkantoor: impact voor het notariaat”, *Not.Fisc.M.* 2014, afl. 4, (82) 98.

²³⁴ J. LAMBRECHTS, “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier”, *VENA* 2007, afl. 8, (32) 64.

²³⁵ Via de website van ING, BNP Paribas Fortis en Belfius kan men eenvoudig online een bankattest aanvragen, zie <https://www.ing.be/static/legacy/SiteCollectionDocuments/MijnDocumentenNL.pdf>, <https://ondernemingen.bnpparibasfortis.be/nl/document-request> en [https://www.belfius.be/webapps/nl/selfcare/belfius/diensten/Hoe-bekom-ik-een-attest-identificatie-rekening-\(RIB\)](https://www.belfius.be/webapps/nl/selfcare/belfius/diensten/Hoe-bekom-ik-een-attest-identificatie-rekening-(RIB)).

notaris via de *StartMyBusiness* tool. De vereiste van het bankattest kan dus volledig elektronisch vervuld worden.

61. Voordat de Wet op de administratieve vereenvoudiging in werking trad, was men verplicht om na de elektronische neerlegging van de oprichtingsakte bijkomend het bewijs van deponering op papier neer te leggen.²³⁶ Het e-Depot voorziet namelijk enkel in de mogelijkheid om de oprichtingsakte zelf elektronisch neer te leggen. De bijlagen bij deze akte moeten dus nog steeds op papieren drager neergelegd worden.²³⁷ Om een volledige elektronische neerlegging mogelijk te maken, bepaalt de wet van 2005 dat het bankattest niet meer aan de oprichtingsakte gehecht moet worden ter bewijs van deponering. Het louter bezorgen van het bankattest aan de notaris en zijn verklaring dat het bewijs van deponering aan hem werd overgemaakt, inclusief de naam van de bankinstelling en het desbetreffende rekeningnummer waarop de inbreng is gestort, volstaat.²³⁸

b) *De bedrijfsrevisor en de digitalisering*

62. Een ander vereist document, indien er een inbreng in natura plaatsvindt, is het verslag van de bedrijfsrevisor ter waardering van de inbreng in natura. De bedrijfsrevisor is gebonden door de normen opgelegd door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren.²³⁹ Deze stellen dat de bedrijfsrevisor bepaalde controlehandelingen moet uitvoeren bij het opstellen van zijn verslag. Hij zal onder meer de werkelijke economische en financiële redenen van de inbreng in natura trachten te achterhalen, extra aandacht besteden aan een mogelijke overwaardering van het goed door de oprichters.²⁴⁰ Daarnaast moet hij ook gegevens en documentatie, welke hij nodig acht voor het maken van een correcte waardering van het goed, opvragen bij de oprichters. Deze informatie slaat zowel op gegevens omtrent de oprichters van de vennootschap, als op informatie over het goed dat hij zal waarderen. Hij zal moeten beschikken over het identiteitsbewijs van de oprichters, het ontwerp van de oprichtingsakte, een omvangrijke

---

²³⁶ Artikel 21 en 22 Wet 14 december 2005 houdende administratieve vereenvoudiging II, *BS* 28 december 2005, 56 431; J. LAMBRECHTS, “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier”, *VENA* 2007, afl. 8, (32) 61. Zie ook *Infra*, het verslag van de bedrijfsrevisor.

²³⁷ Deze neerlegging op papieren drager moet ook binnen de 15 dagen na het opstellen van de akte plaats vinden. Zie P. VAN MELKEBEKE, “Administratieve vereenvoudiging betreffende de vennootschapsakten”, *Notariaat* 2006, afl.1, (1) 3.

²³⁸ Het vermelden van het rekeningnummer is geen vereiste opgelegd door het Wetboek van Vennootschappen. Het is de antiwitwaswetgeving die dit bepaalt. L. WEYTS, H. DE WULF, D. BRULOOT en S. DE GEYTER, *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 84.

²³⁹ Het Hof van Cassatie heeft in 2007 bepaald dat deze normen, indien ze goedgekeurd zijn door het Instituut van Bedrijfsrevisoren aanschouwd moeten worden als materiële wetten. Zie Cass. 24 mei 2007, *RW* 2009, afl.10, 1.

²⁴⁰ Artikel 2.2 en 2.4 normen van het Instituut van Bedrijfsrevisoren 7 december 2001 inzake controle van inbreng in natura en quasi inbreng, *IBR-IRE*, https://www.ibr-ire.be/nl/regelgeving/normen_en_aanbevelingen/normen/Pages/default.aspx.

omschrijving van het goed, eigendomstitels van degene die het goed wenst in te brengen, gegevens die het bestaan en de fysieke staat van het goed bevestigen, een beschrijving van het bedrijfsnut voor de vennootschap, ... De lijst met op te vragen informatie, die opgesomd staat in de norm, is niet limitatief.²⁴¹ De bedrijfsrevisor kan dus elk document opvragen dat hij noodzakelijk acht ter vaststelling van de waarde. Deze gegevens zullen dan gecontroleerd worden op de overeenstemming met de beschrijving van de inbreng door de oprichters. De opdracht van de bedrijfsrevisor bestaat er niet in om het goed ter plaatse en in persoon te controleren.²⁴² De revisor kan dus in principe een geldige waardering op afstand opstellen. Indien er echter twijfel is omtrent het bestaan of de correcte waarde van de inbreng in natura is een controle in persoon weldegelijk een mogelijkheid.

Eens het verslag werd opgesteld kan het uiteraard elektronisch bezorgd worden aan de oprichters, bijvoorbeeld door het in te scannen en te verzenden via e-mail.

63. Het verslag moet worden opgenomen als een bijlage bij de oprichtingsakte en dient dus afzonderlijk neergelegd te worden in papier bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel.²⁴³ Zonder deze neerlegging is de vennootschap niet rechtsgeldig opgericht. In de praktijk zien we dat de notaris genoeg neemt met het opnemen van de conclusies van de bedrijfsrevisor in de bepalingen van de oprichtingsakte zelf, zoals vereist in artikel 69 W Venn. Vervolgens legt men louter de oprichtingsakte neer op elektronische wijze, zonder bijkomend de bijlage neer te leggen. Deze praktische invulling voldoet echter niet aan de wettelijke vereiste, zoals vooropgesteld in artikel 218 en 444 W Venn.

c) *De griffie van de Rechtbank van Koophandel*

64. Alle informatie die men neerlegt bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel ter oprichting van de vennootschap wordt opgenomen in het vennootschapsdossier. Dit wordt door de griffie per vennootschap bijgehouden. De elektronisch toegezonden gegevens worden opgenomen in een elektronisch dossier, de op papier ingediende gegevens verzamelt men in een papieren dossier. Het is dus mogelijk dat dit dossier gedeeltelijk op papier en gedeeltelijk

---

²⁴¹ Artikel 2.3.1 normen van het Instituut van Bedrijfsrevisoren 7 december 2001 inzake controle van inbreng in natura en quasi inbreng, *IBR-IRE*, https://www.ibr-ire.be/nl/regelgeving/normen_en_aanbevelingen/normen/Pages/default.aspx.

²⁴² G. BATS, B. DE KLERCK, M. VANDER LINDEN en E. VANDERSTAPPEN, *Inbreng in natura en quasi-inbreng : praktische toepassingsgevallen*, Brugge, Die Keure, 2006, 25-26.

²⁴³ Artikel 69 W Venn. Deze vereiste geniet dus niet van de uitzondering zoals het bankattest. Zie artikel 215 W Venn.

elektronisch wordt bijgehouden.²⁴⁴ Dit zal zo zijn indien de oprichtingsakte door de notaris wordt verzonden via het e-Depot en het verslag van de bedrijfsrevisor vervolgens op papier wordt neergelegd.

Het zou de moeite lonen om alle vennootschapsdossiers volledig elektronisch te maken. Op deze manier verkrijgt men eenvormigheid in het bijhouden van de dossiers, zal het opstellen ervan sneller en praktischer kunnen verlopen en kan men alle dossiers op een eenvoudige wijze koppelen aan de elektronische Kruispuntbank van Ondernemingen.²⁴⁵ Het elektronisch maken van alle vennootschapsdossiers is één werk, het elektronisch bijhouden ervan is een ander. In dit kader is het uiteraard van belang dat tevens de neerlegging van de wijzigingen aan het vennootschapsdossier volledig elektronisch verlopen, zodat de dossiers onmiddellijk elektronisch aangevuld kunnen worden. Indien dit niet zou kunnen, is de griffie belast met het elektronisch maken van de papieren neerlegging van de wijzigingen. Een kost die eenvoudig vermeden kan worden.

d) *De Kruispuntbank van Ondernemingen en het ondernemingsloket*

65. Voordat de Kruispuntbank van Ondernemingen werd opgericht, waren de ondernemingen gehouden tot het invullen van tientallen formulieren alvorens ze van start konden gaan met hun activiteiten. Ook de communicatie tussen de ondernemingen en de overheid verliep stroef aangezien deze plaats vond via vele verschillende documenten.²⁴⁶ De oprichting van de KBO en de invoering van het ondernemingsnummer zorgen dus voor een verlichting van de administratieve werklust.²⁴⁷ Vandaag is de KBO elektronisch beschikbaar, maar werkt ze nog niet optimaal.²⁴⁸ De elektronische invoermogelijkheden van de gegevens

---

²⁴⁴ X, *Formulieren voor inschrijving vennootschap aangepast*, <https://legalworld.wolterskluwer.be/nl/nieuws/in-het-staatsblad/formulieren-voor-inschrijving-vennootschap-aangepast/> (consultatie 17 april 2018).

²⁴⁵ *Infra* 93, nr. 159.

²⁴⁶ F. DE MULDER, “De vermelding van het ondernemingsnummer op uitgaande stukken van ondernemingen: een misgelopen kans op een consequente weergave van hun identiteit”, *trv* 2004, afl. 4, (291) 291-293.

²⁴⁷ De invoering van de KBO zorgt er namelijk voor dat de voorafgaande vereisten van het aangaan van een handelsnummer, BTW-nummer, RSZ-nummer, ... uitgevoerd worden door middel van één centraal register. Zie Wet 16 januari 2003 betreffende de oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *BS* 5 februari 2003, 4778.

²⁴⁸ Dit proces liep echter niet van een leien dakje: niet elk ondernemingsloket had bijvoorbeeld van in den beginne rechtstreeks toegang tot het invullen van de gegevens in de KBO. De griffies van de Rechtbanken van Koophandel ondervonden ook problemen met het verbinden tot de KBO bij de oprichting van nieuwe vennootschappen. Notarissen en derden hadden in eerste instantie ook geen toegang tot de informatie opgenomen in de KBO. Ondertussen zijn deze problemen uit de weg geruimd. Zie A. VANDENBON, “Stand van zaken na een half jaar Kruispuntbank van Ondernemingen”, *Balans* 2004, afl. 490, (4) 4-6; D. BRULOOT, “Het nieuwe Nederlandse B.V.-recht: overzicht Belgische aandachtspunten”, *TRV* 2014, afl. 5, (445) 451.

zijn vandaag nog te beperkt. Het zal namelijk niet volstaan om een beroep te doen op het e-Depot of de e-griffie ter opname van de gegevens in de KBO. De onderneming zal zich tevens moeten wenden tot een ondernemingsloket met het oog op een volledige inschrijving.²⁴⁹ Ook kan de onderneming slechts een gering aantal gegevens zelf invoeren, waardoor de mogelijkheden van de *Private Search* beperkt blijven. Niet alleen de invoermogelijkheden, maar de controle op deze ingevoerde gegevens blijkt tevens onvoldoende. Het is niet ongebruikelijk dat wijzigingen aan de rechtstoestand van de vennootschap na de oprichting niet worden meegedeeld aan de Kruispuntbank van Ondernemingen en dus ook niet worden aangepast. Door de automatische en elektronische koppeling van het vennootschapsdossier, bijgehouden door de griffie, aan de KBO is dit risico te vermijden.²⁵⁰ Daarnaast leidt de uitbreiding van de elektronische toepassingen ook tot een snellere invoer en wijziging van gegevens.

Eén van de doelstellingen van de KBO is dat derden toegang hebben tot de publieke toepassingen via de site.²⁵¹ De beschikbare inhoud is echter beperkt, de wijze van beschikbaarheid is niet gebruiksvriendelijk en kost te veel geld.²⁵² Indien de elektronische toepassing omtrent de invoer van gegevens van de KBO verder ontwikkeld worden zou deze doelstelling eenvoudiger gerealiseerd kunnen worden.²⁵³

66. De vennootschap moet zich dus ook inschrijven bij een ondernemingsloket. Een stap die vandaag online kan plaatsvinden. Het ondernemingsloket kan online overgaan tot de inschrijving van de vennootschap in het handelsregister door middel van het digitaal opvragen van bepaalde informatie, zoals het bankrekeningnummer van de vennootschap, een lijst van de beoogde activiteiten, de naam van de zaak, ..., in combinatie met de elektronische identificatie via e-ID van de degene die hiertoe gemachtigd is door de vennootschap.

---

²⁴⁹ De wet tot invoering van de Kruispuntbank van Ondernemingen laat geen vrijheid aan de beheersdiensten van de KBO omtrent de manier waarop de gegevens ingevoerd moeten worden. Dit doet ook afbreuk aan de kwaliteit van de opgenomen gegevens. Zie REKENHOF, *Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers – Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)*, Brussel, Rekenhof, 2015, 68 e.v..

²⁵⁰ Dit is een aanmaning van het Rekenhof aan de minister van Justitie en de administratie. Zie *Ibid.*

²⁵¹ Dit kan voor derden door gebruik te maken van de *Public Search*, het *Open Data bestand* en de *Web Services* van de KBO, via de website ervan. Zie X, *Kruispuntbank van Ondernemingen - Diensten voor iedereen*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van/kruispuntbank-van> (consultatie 17 april 2018).

²⁵² Uit de audit van de KBO door het Rekenhof blijkt dan ook dat derden beroep blijven doen op de verschillende alternatieve informatiebronnen (vb. het Belgisch Staatsblad, de Nationale Bank, de onderneming zelf, ...) tot het verkrijgen van informatie die eigenlijk via de Kruispuntbank eenvoudig toegankelijk moet zijn. Zie REKENHOF, *Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers – Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)*, Brussel, Rekenhof, 2015, D/2015/1128/23, 68 e.v..

²⁵³ *Ibid.*

De functie van het ondernemingsloket is vandaag ruimer dan het louter inschrijven van vennootschappen in het handelsregister van de KBO. De private instellingen staan namelijk de ondernemers-oprichters bij met informatie en advies omtrent het oprichtingsproces. Na de omzetting van de Europese Dienstenrichtlijn kunnen de ondernemingsloketten hierin nog een stapje verder gaan. Zij worden vanaf dan namelijk beschouwd als ‘één-loketten’, waardoor ze instaan als centraal infopunt en hulpmiddel bij het vervullen van alle formaliteiten die bij de oprichting van de vennootschap komen kijken.²⁵⁴ De Europese Commissie legt hierbij de verplichting op om deze bevoegdheid online uit te voeren.²⁵⁵ Een gevolg van de invoering van de Dienstenrichtlijn is dat het ondernemingsloket ook bijvoorbeeld het BTW-nummer van de vennootschap kan activeren. Deze activatie kan vandaag ook elektronisch verlopen.²⁵⁶

4. Het aandeelhoudersregister en de digitalisering

67. Omtrent de aandelen uitgegeven door een NV of BVBA, moet er een aandeelhouderregister bijgehouden worden.²⁵⁷ Het is aangeraden om dit vanaf de oprichting van de vennootschap bij te houden. Dit om onduidelijkheden en moeilijkheden achteraf te vermijden. Het onmiddellijk aanleggen en bijhouden van het register vanaf de oprichting van de vennootschap is geen onoverkomelijk werk. Artikel 69 W Venn bepaalt namelijk dat de identiteit van de aandeelhouders moet worden opgenomen in de oprichtingsakte. Men dient dus louter de bepalingen uit de oprichtingsakte over te nemen in het register.²⁵⁸

Tot op heden bestaat de mogelijkheid om het register elektronisch bij te houden enkel voor de NV. Het Wetboek van Vennootschappen bepaalt dat de voorwaarden hieromtrent vastgesteld worden bij Koninklijk Besluit.²⁵⁹ Dit is tot op heden niet uitgevaardigd, waardoor de praktijk zelf een invulling geeft aan de vorm het register.²⁶⁰ De BVBA moet dus beschikken over een

---

²⁵⁴ VLAAMSE OVERHEID, Brochure 2017, ‘Zakendoen in Europa, de Dienstenrichtlijn maakt het u makkelijk’, Brussel, Vlaamse Overheid, 2009, D/2010/3241/104, 4-5; X, *Points of single contact. Easy completion of formalities for service providers*, http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/index_en.htm#dk (consultatie 17 april 2018). Op deze website zijn alle linken van de één-loketten van de verschillende lidstaten van de Europese Unie terug te vinden.

²⁵⁵ Artikel 8 Richtl. Europees Parlement en de Raad, 2006/123/EG, betreffende diensten op de interne markt, *Pb. L.* 27 december 2006, afl. 376, 36.

²⁵⁶ X, *Starten met je eigen zaak*, <https://starten.acerta.be/nl/starten-met-je-eigen-zaak/voor-je-verder-gaat#toggles-form> (consultatie 17 april 2018); X, *vennootschap oprichten*, <https://www.xerius.be/zelfstandigen/start-eigen-zaak/vennootschap-oprichten?hsCtaTracking=e5f8b902-74de-4637-b410-1db8d055f3cc%7Cb707fafc-37ac-4f9a-b413-23bf64e0776b> (consultatie 17 april 2018).

²⁵⁷ De VOF en de maatschap kunnen vrijwillig een gelijkaardig register bijhouden. Zie D. BRULOOT en K. MARESCAU, “Het aandeelhoudersregister in het Belgisch Recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming”, *T. NOT.* 2014, afl. 12 (688) 690

²⁵⁸ *Ibid.*, 691.

²⁵⁹ Artikel 463 W Venn; *Ibid.*, 693.

²⁶⁰ Zo zullen sommige vennootschappen bijvoorbeeld op eigen initiatief een online register opstellen en bijhouden.

papieren versie, bijgehouden op de zetel van de vennootschap. In het kader van de modernisering van de regelgeving en het drukken van de administratieve lasten voor vennootschappen rijzen er voorstellen om zowel voor de NV als voor de BVBA een online aandeelhoudersregister bij te houden en de creatie ervan te koppelen aan de oprichting van de vennootschap.²⁶¹ De voorstellen worden in deel III van dit schrijven besproken.

68. *Ondanks deze besproken initiatieven en innovaties kan er, in samenlezen met de uiteenzetting van het huidig Belgische oprichtingsproces, besloten worden dat het oprichten van een Belgische vennootschap tot op vandaag een hele stapel papierwerk met zich meebrengt. Welke aanpassingen noodzakelijk en/of mogelijk zijn om hier verandering in te brengen, wordt in het volgende deel van dit schrijven onderzocht. Hierbij doen we ter inspiratie en vergelijkingsbasis een beroep op de oprichtingsprocedures die wel reeds online verlopen in andere landen, als ook op de mogelijkheid om de Europese vennootschapsvorm de SUP online op te richten. Deze zullen dan ook uitvoerig besproken worden in deel II, om vervolgens over te kunnen gaan tot een reflectie ervan op het Belgische oprichtingsproces.*

II. DEEL 2: INSPIRATIE VAN OVER DE HELE WERELD

A. Online oprichtingsprocessen als inspiratiebron

69. De druk om de concurrentie met buitenlandse vennootschapsvormen aan te gaan is al enige tijd voelbaar in quasi elke lidstaat van de Europese Unie. Zo leidde de invoering van de Engelse *limited* tot een daling van het aantal oprichtingen van Franse vennootschappen en tot een toename van het aantal Franse bestuurders in de Engelse *limited*. De Engelse wetgever maakte het namelijk mogelijk om een vennootschap op te richten binnen de 24uur, zonder tussenkomst van een notaris of minimumkapitaalvereisten. Hiertoe schakelt men het gebruik van standaardstatuten in.²⁶² Ter oprichting dient de vennootschap louter geregistreerd te worden bij het ‘*Companies House*’,²⁶³ wat volledig online kan gebeuren.²⁶⁴ Vele nationale wetgevers

---

²⁶¹ D. BRULOOT en K. MARESCEAU, “Het aandeelhoudersregister in het Belgisch Recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming”, *T. NOT.* 2014, afl. 12 (688) 728.

²⁶² T. CARNEWAL, “Een eerste commentaar op de BVBA Starter”, *Notariaat* 2010, afl. 1, (1) 6; GOV.UK, *Starting a company*, <https://www.gov.uk/topic/company-registration-filing/starting-company> (consultatie 30 april 2018).

²⁶³ Zie <https://ewf.companieshouse.gov.uk/seclogin?tc=1>

²⁶⁴ BECHT, M., MAYER, C., WAGNER, H.F., “Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry”, ECGLI – Law Working Paper Series 2006, afl. 70, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=906066.

hebben als reactie hierop dan ook ingezet op de vereenvoudiging van het oprichtingsproces en drukking van de oprichtingskosten van vennootschappen onder nationaal recht.²⁶⁵

1. Oprichting van een vennootschap in Denemarken

70. In tegenstelling tot de Belgische procedure verloopt de oprichting van een vennootschap in Denemarken wel volledig online, zonder enige notariële tussenkomst.²⁶⁶ Ter oprichting van een vennootschap volstaat het namelijk om het minimumkapitaal te storten op een bankrekening, de onderneming te registreren in een online register en een online identificatiemiddel voor de vennootschap te verkrijgen.²⁶⁷ Het online platform ter registratie van de vennootschappen werd opgericht door de Deense wetgever in 2015 en was een initiatief, naast de verlaging van het minimumkapitaal, om de oprichting van Deense vennootschappen eenvoudiger te maken.²⁶⁸ De wetgever wou niet enkel inzetten op een eenvoudige en goedkope oprichtingsprocedure.²⁶⁹ Hij wou tevens de internationalisering van het Deens vennootschapsrecht bereiken door onder meer een soepele taalwet te hanteren inzake de opstelling van de vereiste documenten ter oprichting van de vennootschap.²⁷⁰ Algemeen kan gesteld worden dat het opstarten van een vennootschap niet meer dan vier dagen in beslag neemt aangezien de gehele procedure online verloopt. Dit is dan ook de reden waarom de

---

²⁶⁵ Zoals eerder beschreven in dit schrijven was ook de oprichting van de S-BVBA een reactie van de Belgische wetgever hierop. Zie *Supra* 8, nr. 8. De studie van Becht e.a. wijst erop dat door een verlaging van de oprichtingskosten in Frankrijk en Spanje aan de grote toename van het gebruik van buitenlandse vennootschappen een halt is toegeroepen. Zie BECHT, M., MAYER, C., WAGNER, H.F., “Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry”, ECGLI – Law Working Paper Series 2006, afl. 70, 4 ; M.A. VERBRUGH, “Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa”, *SEW* 2008, afl. 7/8, (267) 274 e.v..

²⁶⁶ MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, Brochure 2018, *Guide to Establishing a Business in Denmark*, 2, <https://investindk.com/en/set-up-a-business>.

²⁶⁷ Zie onderzoek Wereldbank: THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in Denmark*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/denmark#starting-a-business> (consultatie 30 april 2018); THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in Belgium*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/belgium> (consultatie 30 april 2018).

²⁶⁸ THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Business reforms for starting a business*, <http://www.doingbusiness.org/reforms/overview/topic/Starting-a-Business> (consultatie 30 april 2018).

²⁶⁹ De oprichtingskosten worden namelijk sterk gedrukt aangezien de procedure volledig online verloopt.

²⁷⁰ De beslissing in welke talen de vereiste documenten opgesteld en ingevuld moeten worden, ligt in de handen van de Deense autoriteit voor het bedrijfsleven. Deze bepaalt dat deze zowel in het Deens, als in het Engels afgeleverd kunnen worden. Daarnaast kan men de documenten ook in een andere taal afleveren, op voorwaarde dat het gaat om één van de officiële talen van de Europese Unie en er een vertaling wordt toegevoegd in het Deens of Engels. Zie artikel 13 Act No. 470 Selskabsloven [Public and Private Limited Companies (Danish Companies Act)], 12 juni 2009, *Bill. L. 170*, https://danishbusinessauthority.dk/sites/default/files/danish_companies_act.pdf; J.L. HANSEN, “The New Danish Companies Act 2009”, *EBOR* 2010, afl. 11, (87) 94; MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, *Set up business in Denmark*, <http://www.investindk.com/Establishing-a-business-in-Denmark> (consultatie 30 april 2018).

opstartkosten zo laag liggen in Denemarken. Naast het minimumkapitaal zal men namelijk enkel een vergoeding betalen voor de inschrijving in het ondernemingsregister.²⁷¹

Deze bespreking zal zich beperken tot de “Deense Naamloze Vennootschap”, de *A/S*, en de “Deense Besloten Vennootschap”, de *ApS*, aangezien hiervoor in België geen online oprichtingsprocedure bestaat zoals in Denemarken.

a) ***Oprichting van een vennootschap naar Deens recht***

71. Zowel de *A/S* als de *ApS* vallen onder het toepassingsgebied van de ‘*Danish Companies Act*’. Hierin staan de regels voor het oprichtingsproces beschreven.²⁷²

Beide vennootschapsvormen worden opgericht door één of meer personen. De oprichters moeten in het bezit zijn van hun burgerrechten en mogen niet in een faillissement verwickeld zijn. Ze stellen zelf een memorandum en de statuten van de vennootschap op. Welke gegevens hierin opgenomen en geregistreerd moeten worden, staat beschreven in de *Companies Act*.²⁷³ Het memorandum vermeldt onder meer de inschrijvingsprijs op de aandelen, de gegevens van de oprichters, reeds gemaakte verbintenissen door de vennootschap in oprichting, ... De statuten bevatten de naam van de vennootschap, het doel ervan, de rechten verbonden aan de aandelen, ... De Deense wetgever legt voor de *ApS* een minimumkapitaal van 50 000 Deense Kronen en voor de *A/S* van 500 000 Deense Kronen op.²⁷⁴ De inschrijvingen op de aandelen moeten goedgekeurd worden door de oprichters en worden als bijlagen opgenomen in het memorandum. Indien de aandeelhouders een andere inbreng doen dan deze in geld, wordt er een verslag opgemaakt omtrent de waarde hiervan door een derde-expert, wat ook een bijlage zal uitmaken van het memorandum. Deze bijlagen zijn ook onderworpen aan de online registratieplicht. Het verslag door de derde-expert is vergelijkbaar met het verslag van de bedrijfsrevisor zoals wij in België kennen. Zo zal er ook melding gemaakt dienen te worden van de waarderingsmethode, een grondige beschrijving van het goed, ...²⁷⁵

---

²⁷¹ In 2017 betaalde je een kostprijs van 670 Deense Kronen voor de online registratie. Dit komt overeen met ongeveer €90. Zie THE WORD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in Denmark*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/denmark#starting-a-business> (consultatie 30 april 2018); MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, *How to set up a business in Denmark*, <https://investindk.com/our-services/how-to-set-up-a-business-in-denmark> (consultatie 30 april 2018).

²⁷² Zie artikel 1 Danish Company Act.

²⁷³ Zie artikel 24-29 Danish Company Act.

²⁷⁴ Het minimumkapitaal in Deense Kronen komt respectievelijk neer op ongeveer €6700 en €67 000.

²⁷⁵ Zie artikel 30-32 en artikel 35-38 Danish Company Act.

(1) Online registreren van de vennootschap

72. Het is het centraal bestuursorgaan van de vennootschap in oprichting dat instaat voor het aanbrengen van de vereiste informatie voor de registratie van de vennootschap bij de Deense autoriteit voor het bedrijfsleven. Dit moet ten laatste veertien dagen na het ondertekenen van het memorandum gebeuren. Het indienen van de info gebeurt volledig online via de site van de Deense Autoriteit.²⁷⁶ Voor het indienen bestaan er geen afdwingbare vormvereisten, maar er zijn wel standaardmodules beschikbaar. De ingediende informatie, waaronder de identiteit van de leden, de statuten, de financiële verklaringen, ... wordt door de autoriteit opgenomen in een document dat ondertekend moet worden. Zowel het opstellen van het document, als het plaatsen van de handtekeningen kunnen in papieren, dan wel in elektronische vorm. De Deense wetgever kent hier namelijk een gelijke waarde aan toe. De vennootschap is geregistreerd na de ondertekening van het document.²⁷⁷

Net zoals in het Belgisch vennootschapsrecht zijn de Deense vennootschappen gehouden tot het opstellen van een aandeelhoudersregister. Dit zal ook geregistreerd en gepubliceerd moeten worden bij de Deense autoriteit voor het bedrijfsleven.

73. Het is de Deense Autoriteit voor het bedrijfsleven en niet de Deense wetgever die de voorwaarden en regels opstelt omtrent de registratie van de ingediende informatie, het elektronisch invullen van de vereiste documenten en het openbaar maken van informatie voor derden. De éénmalige en de jaarlijkse vergoeding worden ook vastgesteld door de autoriteit.²⁷⁸ Daarnaast staat de Deense Autoriteit ook in voor de controle van deze geregistreerde informatie. Zo ziet ze toe op de wettigheid van de informatie en de correcte identificatie van degene die deze informatie aanbrengt. Indien de autoriteit een vermoeden heeft dat de informatie vals en/of onwettig is, beschikt zij over de bevoegdheid om het centraal orgaan van de vennootschap te dwingen bijkomende informatie en eventueel bewijsstukken voor te leggen.²⁷⁹ Informatie die niet correct of wettig blijkt, zal niet geregistreerd worden.²⁸⁰

---

²⁷⁶ Zie <https://danishbusinessauthority.dk/> en <https://indberet.virk.dk/>. Zie ICLEG, *Report on digitalisation in company law*, maart 2016, 56.

²⁷⁷ Artikel 9-12 en 19 Danish Company Act.

²⁷⁸ Artikel 12 Danish Company Act.

²⁷⁹ De autoriteit heeft de mogelijkheid om drie jaar terug te gaan in de tijd betreffende de controle van de wettigheid en correctheid van de informatie. Zie artikel 17 Danish Company Act.

²⁸⁰ Artikel 15-17 Danish Company Act.

(2) Online inschrijven in het ondernemingsregister

74. Naast het registreren van vennootschappen heeft de Deense autoriteit voor het bedrijfsleven ook het bijhouden van het ondernemingsregister als opdracht.²⁸¹ De geregistreerde vennootschap wordt in dit register opgenomen. Het bevat allerlei informatie over de ondernemingen in Denemarken, zoals het vennootschapstype, informatie over de leiding van de vennootschap, aantal werknemers, jaarrekeningen, adressen van vestigingseenheden, ...²⁸² Qua inhoud valt dit dus te vergelijken met de Belgische Kruispuntbank van Ondernemingen. De online registratie bij de Deense Autoriteit heeft automatisch de inschrijving in het ondernemingsregister als gevolg. Naast de verplicht te registreren gegevens kan de onderneming ook bijkomende informatie over de vennootschap laten opnemen in het ondernemingsregister.²⁸³ Derden kunnen deze informatie gratis, dan wel tegen betaling, raadplegen. Bepaalde documenten zijn beschikbaar in het Engels, doch niet elk Deens document bevat een vertaling.²⁸⁴

Eens opgenomen in het ondernemingsregister ontvangt de vennootschap een eigen ‘*Central Business Registration Number*’ (CVR-nummer). Het nummer functioneert ter identificatie van de onderneming en het moet op elke communicatie, uitgaand van de vennootschap, vermeld staan. Daarnaast worden de noodzakelijke gegevens door de autoriteit ook aan de SKAT, de taxatiedienst van Denemarken, doorgegeven.²⁸⁵

b) *Elektronische identificatiemiddelen*

75. Om de vennootschap online te registreren moeten de oprichters beschikken over een geldig sociaalzekerheidsnummer²⁸⁶ en een Deens NemID.²⁸⁷ Het NemID, ontwikkeld door het

---

²⁸¹ Zie <https://datacvr.virk.dk/data/?language=en-gb&>. Artikel 14 Danish Company Act.

²⁸² Deze gegevens worden beschermd door bijzondere wetgeving. Zie VIRK, *Conditions for use*, <https://datacvr.virk.dk/data/cvr-help/conditions-use> (consultatie 30 april 2018). Deze informatie wordt geacht correct te zijn. Het is de kennisgever, de Deense autoriteit voor het bedrijfsleven dus, die hiervoor aansprakelijk is. Zie X, *De Deense autoriteit voor het bedrijfsleven*, https://e-justice.europa.eu/content_business_registers_in_member_states-106-dk-nl.do?member=1 (consultatie 30 april 2018). Daarnaast zet de Deense Autoriteit zelf ook in op de beveiliging van de gegevens door het invoeren van een beperkte toegankelijkheid tot het wijzigen van publieke gegevens. Indien deze toch gewijzigd worden, zal men geautomatiseerde mails sturen naar het bestuur van de vennootschap. Zie ICLEG, *Report on digitalisation in compagny law*, maart 2016, 56.

²⁸³ *Ibid.*

²⁸⁴ Men kan wel telkenmale een beroep doen op het Europees ondernemingsregister, waar de documenten beschikbaar zijn in de officiële talen van de Europese Unie. Zie X, *De Deense autoriteit voor het bedrijfsleven*, https://e-justice.europa.eu/content_business_registers_in_member_states-106-dk-nl.do?member=1 (consultatie 30 april 2018).

²⁸⁵ <https://www.workindenmark.dk/Working-in-DK/Start-your-own-business>

²⁸⁶ Dit is het CPR nummer. Hierover beschikt men automatisch als inwoner van Denemarken en indien men ingeschreven staat in het Deens burgerlijk register. Zie <https://www.cpr.dk/english/>

²⁸⁷ X, *Work in Denmark. Start your own business*, <https://danishbusinessauthority.dk/business-registration> (consultatie 30 april 2018).

Deens Agentschap voor digitalisering, kan vergeleken worden met de elektronische identiteitskaart van België.²⁸⁸ Het zal namelijk dienen als online identificatiemiddel, elektronische handtekening en officieel communicatiemiddel van verschillende (overheids-)diensten.²⁸⁹ Het NemID werkt aan de hand van een persoonlijke kaart met daarop allerlei veiligheidscodes en een unieke login en password. Zowel de identificatie van de gebruiker als autorisatie ervan worden dankzij deze combinatie gegarandeerd. Om in te loggen met het NemID is het dan ook noodzakelijk dat men beschikt over zowel de fysieke kaart, als de geheime gegevens.²⁹⁰

Enerzijds heeft men als oprichter een persoonlijk NemID, anderzijds moet de vennootschap zelf ook over een NemID beschikken om te kunnen communiceren met officiële overheidsinstanties of om aan online banking te kunnen doen.

(1) NemID van de oprichters

76. Ter registratie van de oprichting van de vennootschap moeten de oprichters zich online aanmelden bij de Deense Autoriteit voor het bedrijfsleven via hun NemID. Het NemID wordt ook aangewend om de opgestelde documenten te ondertekenen en om te verzekeren dat het minimumkapitaal gestort werd.²⁹¹

77. Er zijn verschillende manieren om als Deense burger een NemID te verkrijgen, zowel off- als online. Men kan het persoonlijk afhalen in een dienstencentrum op vertoon van een geldig identificatiebewijs. Daarnaast kan het kan online aangevraagd worden indien men in het bezit is van een Deens paspoort of rijbewijs en CPR nummer. Na het ontvangen de persoonlijke kaart dient men deze te activeren.²⁹²

---

²⁸⁸ AGENCY FOR DIGITALISATION, *National identity and signing*, <https://en.digst.dk/digitisation/eid/> (consultatie 30 april 2018).

²⁸⁹ Het online-banking systeem in Denemarken maakt bijvoorbeeld gebruik van het NemID ter identificatie van de klanten. De Deense overheid doet een beroep op de diensten van 'Nets Branch Norway' om het elektronisch handtekenen mogelijk te maken. Deze elektronische handtekeningen worden gekenmerkt door de techniek van de *Public Key Infrastructure* en zijn erkend als gekwalificeerde handtekening. Zie AGENCY FOR DIGITALISATION, *National identity and signing*, <https://en.digst.dk/digitisation/eid/> (consultatie 13 april 2018).

²⁹⁰ X, *Introduction to NemID*, https://www.nemid.nu/dk-en/about_nemid/introduktion_til_nemid/index.html (consultatie 30 april 2018).

²⁹¹ AGENCY FOR DIGITALISATION, *National identity and signing*, <https://en.digst.dk/digitisation/eid/> (consultatie 13 april 2018).

²⁹² NEMID, *NemID self-service*, https://service.nemid.nu/dk-da/bestil_nemid/bestil_med_koerekort_eller_pas/index.html?execution=e1s1 (consultatie 30 april 2018); NEMID, *How do I obtain NemID?*, https://www.nemid.nu/dk-en/get_started/how_do_i_obtain_nemid/ (consultatie 30 april 2018).

78. Via het NemID kan een bankaccount online geopend worden om de inbreng in geld op te storten. Aangezien het NemID enkel te verkrijgen is mits men een CPR-nummer heeft, zal het voor niet-inwoners van Denemarken niet eenvoudig zijn om dit van op afstand te doen. Een gelijkaardig probleem speelt ook bij de oprichtingsvereisten. Men heeft namelijk een CPR-nummer nodig om zich online te kunnen registreren bij het ondernemingsregister. De vereiste van het NemID ter aanmelding bij een overheidsdienst kan omzeild worden via de toepassing van de principes van de e-IDAS verordening.²⁹³ Deze is echter niet van toepassing op private instellingen, zoals de Deense banken.²⁹⁴ Hierdoor wordt een rechtstreekse oprichting op afstand voor niet-inwoners niet evident.

(2) NemID van de vennootschap

79. Na het verkrijgen van het CVR nummer zal ook de vennootschap een persoonlijk NemID kunnen aanvragen. Dit NemID heeft twee doeleinden, enerzijds zullen personen verbonden aan de vennootschap via dit NemID handelingen kunnen stellen in naam van en voor rekening van de vennootschap, zoals bijvoorbeeld communiceren met overheidsdiensten via het NemID, anderzijds zal de vennootschap online-bankinghandelingen kunnen verrichten via het persoonlijk NemID.²⁹⁵ Het NemID van de vennootschap valt te onderscheiden van het ondernemingsnummer zoals wij in België kennen. Dit ondernemingsnummer heeft namelijk als functie om de onderneming op een eenvoudige manier te onderscheiden van andere ondernemingen. Daarnaast geeft het NemID de vennootschap de mogelijkheid om over te gaan tot het plaatsen van elektronische handtekeningen in naam van de vennootschap.²⁹⁶

2. Oprichting van een vennootschap in Estland

80. Op het Ests oprichtingsproces gaan we minder uitvoerig in aangezien het enkel mogelijk is om het equivalent van de Belgische BVBA online op te richten. Toch loont het vermelden ervan de moeite aangezien de Estse regering dit recentelijk mogelijk maakte en een volledige oprichting minder dan een uur tijd in beslag neemt.²⁹⁷

---

²⁹³ De lidstaten van de Europese Unie zullen namelijk de verschillende middelen van de lidstaten voor het aanmelden bij overheidsdiensten moeten erkennen van elkaar. Dit wordt echter pas een algemene verplichting vanaf september 2018. Zie *Supra* 30, nr. 48 e.v.

²⁹⁴ *Supra* 30, nr. 48 e.v.

²⁹⁵ NEMID, *NemID business for banking*, https://www.nemid.nu/dk-en/about_nemid/business/nemid_business_for_banking/ (consultatie 30 april 2018); NEMID, *NemID employee Certificatie*, https://www.nemid.nu/dk-en/about_nemid/business/nemid_employee_certificate/ (consultatie 30 april 2018).

²⁹⁶ EVERIS, *Study on digitalisation of company law for the European Commission – DG Justice and consumers*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dg_just_digitalisation_of_company_law_final_report.pdf, 27.

²⁹⁷ X, *Establishing a company*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/process> (consultatie 14 april 2018).

81. In Estland bestaan er vier soorten vennootschappen. De *OÜ* en *AS*, welke respectievelijk te vergelijken zijn met de Belgische BVBA en NV. Deze genieten ook van de beperkte aansprakelijkheid. Er geldt voor beiden een minimumkapitaalplicht van €2500 en €25 000 en de aandelen van de *AS* moeten in een aandeelhoudersregister geregistreerd worden.²⁹⁸ De overige vennootschapsvormen zijn het *general partnership* en het *limited partnership*, welke onderworpen zijn aan de onbeperkte aansprakelijkheid.²⁹⁹

Het is dus enkel mogelijk om de *OÜ* volledig online op te richten. Hiervoor moet men in het bezit zijn van een Ests e-ID (Digi-ID), een *e-residency card* of een e-ID uitgegeven door een andere lidstaat van de Europese Unie. Heeft men dit niet, dan is het wel noodzakelijk om naar een notaris te gaan alvorens de vennootschap opgericht kan worden. Men kan ook vrijwillig een beroep doen op de notaris voor de oprichting van een vennootschap. De twee systemen bestaan dus naast elkaar, maar eens de notaris de statuten opgesteld heeft, volgt hij dezelfde procedure zoals hieronder beschreven.³⁰⁰ Het oprichten van een vennootschap via de notaris neemt drie dagen in beslag, wanneer de particulier zelf online de vennootschap opricht duurt dit tussen de 20 minuten en drie uur.³⁰¹

a) **Oprichting OÜ door een inwoner**

82. De oprichters zullen de vennootschap moeten registreren bij het online ondernemingsregister van Estland.³⁰² Dit brengt een kost van €145 met zich mee. Bij de betaling hiervan kan men ook reeds het minimumkapitaal betalen.³⁰³ Het uitstellen hiervan is ook mogelijk. Tijdens de periode van uitstelling zullen de oprichters onbeperkt aansprakelijk

---

²⁹⁸ X, *Private limited company (oü)*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/legal-forms/limited-private/> (consultatie 14 april 2018); X, *Public limited company (as)*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/legal-forms/limited-public/> (consultatie 14 april 2018).

²⁹⁹ Artikel 79 en 125 Äriseadustik [Commercial Code], 15 februari 1995, *RT I* 1 september 1995, 26-355, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/519122017001/consolide>.

³⁰⁰ X, *Company registration portal*, <http://www.rik.ee/en/company-registration-portal/e-residency> (consultatie 14 april 2018); X, *Starting a company*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/process> (consultatie 14 april 2018).

³⁰¹ Een weetje; in 2009 verkreeg Estland een vermelding in het Guinness Book of records nadat een onderneming er opgestart was in 18 minuten. Zie BUSINESSEUROPE, Position paper on digitalisation of Company law and Corporate Governance 2016, *EU Company law going digital*, <https://www.busesseurope.eu/publications/eu-company-law-going-digital>, 3.

³⁰² Zie <https://ettevotjaportaal.rik.ee/index.py?chlang=eng>.

³⁰³ Via een link die de bank zal voorzien bij het openen van de rekening voor de vennootschap. Het openen van een bankrekening voor een vennootschap dient dus niet bij de registratie te gebeuren aangezien men het startkapitaal ook achteraf kan betalen. Dit zal in elk geval wel binnen het jaar na registratie in orde gebracht moeten worden. Zie X, *Company registration portal*, <http://www.rik.ee/en/company-registration-portal/e-residency> (consultatie 14 april 2018).

zijn voor de schulden van de vennootschap.³⁰⁴ De aanmelding bij het register gebeurt via het Digi-ID en de kaartlezer, maar kan ook gebeuren via ‘*Mobile ID*’. Deze manier van identificatie vereist geen kaartlezer, het maakt namelijk gebruik van de *smartphone* en een ‘*Mobile ID*-simkaart’. De simkaart kan men aanvragen bij de telefoonoperator. Deze koppelt een persoonlijke sleutel en een applicatie om identificatie- en ondertekencertificaten af te leveren aan de *smartphone*. Wanneer men op een overheidswebsite aanduidt dat men gebruik wenst te maken van het *Mobile ID* ter aanmelding geeft deze een verificatiecode op en maakt connectie met de *smartphone*. De gebruiker dient te controleren of de verificatiecode op de website gelijk is aan de code die op het scherm van de *smartphone* verschijnt. Indien dit zo is, geeft men zijn persoonlijke pincode in opdat men toegang zou krijgen tot de website. De Estse overheid benadrukt om nooit de persoonlijke pincode in te voeren indien men niet op eigen initiatief connectie wenst te maken met een overheidssite, om het stelen van de pincode te vermijden.³⁰⁵

83. Eens aangemeld, worden de oprichtingsakte en de statuten geregistreerd. Ter opstelling ervan zijn er modelstatuten beschikbaar, zowel in het Ests, als in het Engels.³⁰⁶ Zodra de oprichters alles (elektronisch) ondertekend en betaald hebben, zal men binnen één werkdag een e-mail ontvangen ter bevestiging van de registratie, samen met het ondernemingsnummer.³⁰⁷ Indien de vennootschap BTW-plichtig is, moet men deze tevens registreren. Deze registratie kan ook online plaatsvinden.³⁰⁸

Het is mogelijk om in Estland online een bankaccount te openen. Hierbij doen de banken een beroep op het Digi-ID ter identificatie van de partijen. Daarnaast is het gebruik van online videogesprekken of gezichtsherkenningstechnologieën tevens een voorkomende methode.³⁰⁹

84. De oprichters kunnen ervoor opteren om dit proces uit handen te geven aan een erkende private onderneming, een *business service provider*, die zal instaan voor het vervullen van de (beperkte) formaliteiten.³¹⁰

---

³⁰⁴ X, *Private limited company*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/legal-forms/limited-private/> (consultatie 14 april 2018).

³⁰⁵ X, *Authentication*, <https://www.id.ee/index.php?id=36950> (consultatie 14 april 2018).

³⁰⁶ X, *Company registration portal*, <http://www.rik.ee/en/company-registration-portal/e-residency> (consultatie 14 april 2018).

³⁰⁷ X, *Starting a company*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/process> (consultatie 14 april 2018).

³⁰⁸ *Ibid.*; X, *E-taks/E-costums*, https://www.emta.ee/eng/emta_login/nojs (consultatie 14 april 2018).

³⁰⁹ X, *e-banking*, <https://e-estonia.com/solutions/business-and-finance/e-banking/> (consultatie 14 april 2018).

³¹⁰ Zie lijst: https://e-resident.gov.ee/service_category/virtual-office-contact-person/. Eén van deze ondernemingen biedt bijvoorbeeld een totaal pakket ter oprichting van een kleine vennootschap aan voor €90. Hierin zit onder meer het registreren van de vennootschap, het openen van een bankrekening, het geven van advies op maat, ... Zie <http://e-resident.me/pricing-table/>.

b) **Oprichting OÜ door een niet-inwoner**

(1) E-residency

85. Ook niet-inwoners van Estland kunnen zonder problemen een *OÜ* oprichten. Men kan hiervoor een beroep doen op het ‘*e-residency ID*’. Dit ID is er specifiek op gericht om de aantrekkingskracht van de Estse vennootschapsvorm te vergroten. Na de invoering ervan verloopt het oprichtingsproces van de vennootschap namelijk heel wat eenvoudiger voor niet-inwoners. Nadat de overheid het *e-residency ID* uitgegeven heeft, verkrijg je als het ware een ‘online verblijfplaats’ in Estland, waardoor je volledig digitaal een vennootschap kan oprichten. Het verkrijgen van het ‘*e-residency ID*’ heeft niet tot gevolg dat de houder ervan een burger van Estland wordt en dient hier dus ook volledig van onderscheiden te worden.³¹¹

Niet louter de oprichting op zich, ook het uitvoeren van de onderneming zal volledig digitaal kunnen verlopen via het gebruik ervan. Het wordt namelijk mogelijk om online een bankrekening te openen en te beheren, elektronisch handtekeningen te plaatsen en belastingaangiften door te voeren.³¹² Het ‘*e-residency ID*’ uit zich in een kaart met elektronische chip in, welke gebruikt wordt in combinatie met een kaartlezer.³¹³

86. De procedure om een ‘*e-residence*’ te worden, verloopt volgens een online applicatie.³¹⁴ Hiervoor moet men in het bezit zijn van een kopie van de identiteitskaart, een pasfoto, motivatiebrief en een VISA of Mastercard. Tijdens het proces vult men een voorop opgesteld formulier in en betaalt men €100 vergoeding via de opgegeven VISA of Mastercard. Het applicatieproces kan tot 30 dagen in beslag nemen, dit is te wijten aan de controle van de Estse politie en grensbewaking, de ‘*Estonian Police and Border Guard Board*’. Zij gaan namelijk over tot een achtergrondcheck van de aanvrager ter controle op de veiligheid en betrouwbaarheid van deze persoon. In het kader hiervan kunnen ze bijkomende informatie opvragen. Eens het proces volledig is doorlopen en de aanvraag werd goedgekeurd, ontvangt men een e-mail hieromtrent. De laatste stap is het ophalen in persoon van de ID-kaart, waarvoor men zich dient te begeven naar een Estse ambassade of consulaat. Dit moet in persoon omdat men de vingerafdrukken van de ontvanger zal registreren en zal controleren of de opgegeven

---

³¹¹ X, *become a e-resident*, <https://e-resident.gov.ee/become-an-e-resident/> (consultatie 14 april 2018).

³¹² X, *e-residency*, <https://e-estonia.com/solutions/e-identity/e-residency> (consultatie 15 april 2018).

³¹³ Maar deze kaart dient dus wel onderscheiden te worden van een nationaal e-ID, men wordt namelijk, zoals reeds eerder vermeld, geen burger in Estland. *Ibid.*

³¹⁴ Zie <https://apply.gov.ee/>.

identiteitskaart bij de aanvraag overeenstemt met deze van degene die de *e-residency* kaart komt ophalen.³¹⁵ Er kan dus niet gesproken worden van een volledig online verloop van het proces.

(2) Juridisch adres

87. Het verkrijgen van een '*e-residence ID*' op zich volstaat echter niet om een vennootschap op te richten als niet-inwoner. De vennootschap heeft ook nog een 'juridisch adres' nodig. In het geval dat het management van de vennootschap zich in het buitenland bevindt, moet men tevens voorzien in een contactpersoon woonachtig in Estland.³¹⁶ De *business service providers* kunnen hiervoor instaan.³¹⁷ Deze private ondernemingen worden erkend door de overheid.³¹⁸ Daarnaast bepaalt de Company Act dat ook een Estse notaris/notariaat, advocaat/advocatenkantoor, accountant of auditkantoor kunnen voorzien in deze diensten. Het adres van bijvoorbeeld het betrokken notariskantoor is dan het juridisch adres van de vennootschap. Elk van deze actoren zijn onderworpen aan de Estse wetgeving rond het vermijden van witwassen van geld en financieren van terrorisme.³¹⁹ Deze wetgeving bepaalt dat de opgesomde actoren telkens een *Due Diligence* (diepgaand onderzoek) moeten uitvoeren naar de opgerichte onderneming en haar oprichters en begunstigden.³²⁰

88. Na het verkrijgen van het *e-residency* en het juridisch adres kan men als oprichter de vereiste documenten registeren in het ondernemingsregister zoals hierboven beschreven of hiervoor tevens een beroep doen op de *Business service providers*.

3. Oprichting van een vennootschap in Frankrijk

89. Naast de bespreking van het oprichtingsproces in Denemarken en Estland, wordt ook dit van onze zuiderburen bestudeerd. Aangezien het naar Belgisch recht wel noodzakelijk is om bij de oprichting van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid een notariële akte op te

---

³¹⁵ X, *e-residency*, <https://e-estonia.com/solutions/e-identity/e-residency> (consultatie 15 april 2018).

³¹⁶ De contactpersoon is gemachtigd om de officiële documenten verzonden naar het adres van de vennootschap te ontvangen en door te geven aan het management.

³¹⁷ De kosten die de ondernemingen hiervoor eisen liggen ongeveer tussen de €10 en €15 per maand, afhankelijk van de gekozen onderneming uiteraard. Zie <https://b2baltics.eu/> en <https://nordicconsult.ee/en/legal-address-in-estonia/>; X, *How to establish a company*, <https://e-resident.gov.ee/start-a-company/> (consultatie 15 april 2018)

³¹⁸ Zie artikel 52 Wet 19 december 2007, Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus [Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act], RT I 2008, 3, 21, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/521122017004/consolide>.

³¹⁹ Artikel 63 Äriseadustik [Commercial Code], 15 februari 1995, RT I 1 september 1995, 26-355, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/519122017001/consolide>; artikel 3(2) en 7, 1) en 3) Wet 19 december 2007, Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus [Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act], RT I 2008, 3, 21, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/521122017004/consolide>.

³²⁰ *Ibid.*, Artikel 1.

stellen, bespreken we enkel de Franse equivalenten van de BVBA en de NV in dit onderdeel. Deze kunnen namelijk wel online opgericht worden.

a) ***Oprichting van een vennootschap naar Frans recht***

90. *La Société Anonyme*, SA, is het Franse equivalent van de Belgische NV. *Le Code de Commerce* bepaalt dat het minimumkapitaal €37 000 bedraagt.³²¹ De SA kan zowel rechtstreeks als onrechtstreeks opgericht worden.³²² De procedures hiervoor zijn gelijkaardig aan deze opgenomen in het Belgisch Wetboek van Vennootschappen. In tegenstelling tot de regels van toepassing op de NV gelden er wat betreft de oprichtingsformaliteiten geen bijzondere vereisten, de SA kan dus ook volgens een onderhandse akte opgericht worden. Dit houdt in dat het opstellen van de oprichtingsakte moet gebeuren volgens de algemene vereisten uit artikel 1832 en 1835 van de Code Civil. De regels die gelden omtrent de publiekmaking en registratie van vennootschappen, worden hieronder beschreven aangezien deze tevens op de SARL van toepassing zijn.

91. Het Franse equivalent van de Belgische BVBA is de *Société à Responsabilité Limitée*, SARL. Dit is de populairste vennootschapsvorm in Frankrijk. De SARL kent dan ook een vrij eenvoudige oprichtingsprocedure, onder andere dankzij de invoering van de ‘*Loi pour l’initiative économique*’ in 2003. Deze wetswijziging kwam er als Frans antwoord op de Engelse *Limited* en voorziet in het terugdringen van het minimumkapitaal naar één euro.³²³ Ook hier is de authentieke akte geen vereiste ter oprichting, waardoor het opstellen van de oprichtingsakte, net zoals bij de SA, onderworpen is aan de bepalingen uit de *Code Civil*.³²⁴

92. Voor het opstellen van de oprichtingsakte en statuten kunnen de oprichters een beroep doen op modelstatuten, welke eenvoudig online te vinden zijn.³²⁵ Er geldt indirect wel een uitzondering op de mogelijkheid om de vennootschap elektronisch op te richten. Indien er een

---

³²¹ Artikel L 224-2, Code de Commerce, Code de commerce, 22 juni 2000, JORF 21 september 2000, n°219, pag. 14777, https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=5E8C19D7CF52544664038B40115540C8.tplgr36s_3?cidTexte=LEGITEXT000005634379&dateTexte=20180430.

³²² Zie artikel L 225-2 en 225-11, Code de Commerce.

³²³ Zie artikel L223-2, Code de Commerce; *Supra* 46, nr. 69; S. DEJONGHE, *Evaluatie van de voorstellen van het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht m.b.t. de BVBA in het licht van de recente hervormingen van het BV-recht in Nederland*, onuitg. Masterproef Notariaat UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/213/708/RUG01-002213708_2015_0001_AC.pdf, 23.

³²⁴ Artikel 1832 en 1835 Code Civil

³²⁵ M. GERMAIN en V. MAGNIER, *Les sociétés commerciales*, Issy-les-Moulineaux Cedex, L.G.D.J., 2017, 227. Ter vereenvoudiging van de online oprichting kan men als oprichter een beroep doen op modelstatuten bij het opstellen van de onderhandse oprichtingsakte. Deze zijn eenvoudig online terug te vinden. Zie: <https://www.infogreffe.fr/formalites-entreprise/formalites.html> en <https://www.entreprises.cci-paris-idf.fr/web/formalites/immatriculation-societe-commerciale>.

inbreng in natura van een onroerend goed bij de oprichting plaatsvindt, is de tussenkomst van de notaris wel vereist ter opstelling en registratie van de eigendomsakte van het goed op het hypotheekkantoor.³²⁶ Daarnaast brengt de inbreng in natura in het algemeen een bijkomende vereiste met zich mee. Het is namelijk verplicht om in dit geval een verslag van een bedrijfsrevisor te voorzien ter bepaling van de waardering van het goed. Dit verslag voegt men bij de statuten.³²⁷ Ook bij een inbreng in geld wordt het hebben van een bankattest, ter bewijs van de storting van de gelden, vereist ter oprichting van de vennootschap. Dit heeft dus tot gevolg dat de oprichters een bankrekening op naam van de Franse vennootschap moeten openen bij een Franse kredietinstelling. Als inwoner van Frankrijk kan dit gebeuren via het online invullen van bepaalde gegevens en het elektronisch ondertekenen via het token uitgegeven door de certificatie autoriteit van de Franse Kamer van Koophandel.³²⁸ Frankrijk heeft namelijk nog geen e-ID's uitgegeven, vandaar dat men werkt via het token.³²⁹

b) *Publicatie en registratie van de vennootschap*

93. Na het opstellen van de oprichtingsakte moet de oprichting van de vennootschap bekend gemaakt worden in een *journal d'annonces légales* naar keuze van het departement waar de vennootschap haar maatschappelijke zetel zal hebben. Het opstellen van het te publiceren artikel kan eenvoudig online gebeuren. De oprichters vullen online allerlei gegevens in over de vennootschap, zoals het statutair doel, het maatschappelijk kapitaal, de plaats van de zetel,... en hiervan wordt er automatisch een aankondiging samengesteld die dan gepubliceerd wordt.³³⁰ Deze publicatie levert een kost op van gemiddeld €5,5 per lijn. Een reguliere aankondiging bevat om en bij de 40 lijnen.³³¹

94. Vervolgens wenden de oprichters zich tot het *Centre de Formalités des Entreprises* (CFE). Vroeger moest dit in persoon, dan wel via de post, gebeuren, vandaag kan men ook

---

³²⁶ S. DEJONGHE, *Evaluatie van de voorstellen van het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht m.b.t. de BVBA in het licht van de recente hervormingen van het BV-recht in Nederland*, onuitg. Masterproef Notariaat UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/213/708/RUG01-002213708_2015_0001_AC.pdf, 23.

³²⁷ Indien de waarde van de inbreng de grens van €30 000 niet overschrijdt en deze niet dient ter samenstelling van het kapitaal is men niet verplicht om een verslag door de bedrijfsrevisor te laten opstellen. Zie artikel D 223-6-1 Code de Commerce ; M. GERMAIN en V. MAGNIER, *Les sociétés commerciales*, Issy-les-Moulineaux Cedex, L.G.D.J., 2017, 232.

³²⁸ X, *Banking in France: Opening a French bank account*, https://www.expatica.com/fr/finance/Banking-in-France-Opening-a-bank-account-in-France_101158.html#Online (consultatie 9 mei 2018).

³²⁹ De elektronische handtekening wordt wel erkend door de Code Civil. Zie 1316 Code Civil.

³³⁰ SERVICE-PUBLIC-PRO, *Comment trouver un journal d'annonces légales (JAL)?*, <https://www.service-public.fr/professionnels-entreprises/vosdroits/F31972> (consultatie 30 april 2018).

³³¹ THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in France*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/france#starting-a-business> (consultatie 30 april 2018).

online de aanvraag tot het oprichten van de vennootschap indienen via de website.³³² Hiervoor meldt men zich als oprichter aan bij het CFE, via het token, en ontvangt men een persoonlijke login en paswoord. Het CFE zal allerlei documenten en gegevens opvragen omtrent de oprichting van de vennootschap. De indiening hiervan wordt gezien als de *déclaration en ligne*, de officiële aanvraag dus. De documenten die men moet indienen zijn onder meer de statuten, het bankattest, als ook het bewijs van de *annonce légale*.³³³ Indien de CFE dit noodzakelijk acht, beschikt zij over het recht om bijkomende informatie op te vragen aan de oprichters. De CFE ontvangt een vergoeding van de oprichters van €41,50.³³⁴ Na het opvragen van de vereiste documenten en gegevens wordt de verklaring omtrent het oprichten van de vennootschap opgesteld en dienen de oprichters deze te ondertekenen via de (elektronische) handtekening. De CFE verzorgt de verzending van de documenten naar het *Registre du Commerce et des Sociétés*, het Franse ondernemingsregister, dat wordt bijgehouden op de griffie van de Franse Rechtbank van Koophandel, waar de vennootschap haar zetel heeft.³³⁵ Daar wordt de vennootschap ook ingeschreven, waardoor ze rechtspersoonlijkheid krijgt.³³⁶

95. Net zoals in Estland staat de ‘papieren’-oprichtingsprocedure naast de elektronische. De oprichters kunnen hun aanvraag namelijk nog steeds via de post of in persoon indienen.³³⁷

4. Oprichting van een vennootschap in Hongkong

96. In dit schrijven wordt ook de oprichting van een vennootschap buiten de Europese Unie onderzocht. In Hongkong is dit een eenvoudig en goedkoop proces, ongeacht of men als oprichter al dan niet een inwoner van China is. De enige beperking die speelt voor niet-inwoners is dat deze enkel bevoegd zijn om een *limited company* op te richten. De *limited company* heeft haar zetel in Hongkong en komt het meest voor onder de vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Ze wordt opgericht door minimaal twee personen, een bestuurder en een secretaris. De bestuurder moet in elk geval een natuurlijk persoon zijn.³³⁸ Ter oprichting van deze vennootschapsvorm geldt er geen vereist minimumkapitaal maar de

---

³³² Zie <http://www.cfenet.cci.fr/>

³³³ Uitleg van de procedure, als ook welke gegevens en documenten de CFE nodig heeft, zoals bijvoorbeeld de statuten, zijn terug te vinden op de site. Zie <http://www.cfenet.cci.fr/>

³³⁴ THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in France*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/france#starting-a-business> (consultatie 30 april 2018).

³³⁵ Zie www.infogreffe.fr

³³⁶ M. GERMAIN en V. MAGNIER, *Les sociétés commerciales*, Issy-les-Moulineaux Cedex, L.G.D.J., 2017, 232.

³³⁷ EVERIS, *Study on digitalisation of company law for the European Commission – DG Justice and consumers*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dg_just_digitalisation_of_company_law_final_report.pdf, 25.

³³⁸ Het is mogelijk dat de bestuurder de enige aandeelhouder is. Zie INVEST HK, *Company type and name*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/company-name-and-structure.html> (consultatie 30 april 2018).

oprichters zullen wel, na de registratie van de vennootschap, een bankrekening moeten openen op naam van de vennootschap in Hongkong. Hiervoor kunnen de banken wel een minimaal stortingsbedrag eisen.³³⁹ Rond het openen van een bankrekening geldt er in Hongkong een strenge wetgeving in het kader van het anti-witwassen. Het is mogelijk om online een bankrekening op naam van de vennootschap te openen, door bijvoorbeeld het inschakelen van videogesprekken via ‘MeetOnline’.³⁴⁰ Aangezien vennootschappen in de praktijk aangewend worden als witwasinstrumenten zijn de regels in dit geval strikter.³⁴¹

a) **Online registratieplicht**

97. Ter oprichting van een vennootschap dienen de oprichters eerst een aanvraag tot oprichting in bij het ondernemingsregister, het *Companies Registry*. Vervolgens registreren ze hier bepaalde documenten en gegevens.³⁴² Om de registratie online en 24uur op 24 mogelijk te maken, heeft het *Companies Registry* het *e-Registry* ontwikkeld.³⁴³ Daarnaast creëerde het ook de ‘*CR eFiling*’, een eenvoudig downloadbare applicatie die het mogelijk maakt om de aanvraag in te dienen en de vennootschap te registreren via een smartphone, elk moment van de dag, overal ter wereld.³⁴⁴

98. De oprichter meldt zich in de eerste plaats elektronisch aan bij het *e-Registry*. Eens deze procedure werd doorlopen, ontvangt men persoonlijke login-gegevens en een paswoord. De documenten die men vervolgens indient ter registratie van de vennootschap ondertekent men via een elektronische handtekening, welke geverifieerd wordt door middel van de login en het paswoord. Het zal gaan om twee invuldocumenten, die downloadbaar zijn via de website van het *Companies Registry*, en een kopie van de statuten van de vennootschap.³⁴⁵ Het invullen van

---

³³⁹ DLA PIPER, *Minimum capital requirement*, <https://www.dlapiperintelligence.com/goingglobal/corporate/index.html?t=03-minimum-capital-requirement&c=HK> (consultatie 30 april 2018).

³⁴⁰ Zie DBS BANK, *Open a DBS Business Account Online*, <http://www.hkma.gov.hk/media/eng/doc/other-information/ac-opening/20170323a2.pdf> (consultatie 28 april 2018).

³⁴¹ INVEST HK, *Company bank accounts*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/company-bank-accounts.html> (consultatie 28 april 2018).

³⁴² De vereiste documenten dienen ingediend te worden in Pdf-formaat en staan opgesomd in de Vennootschapsverordening, welke terug te vinden is in hoofdstuk 32 en 622 van ‘*The laws of Hong Kong*’. Zie COMPANY REGISTRY, *Announcements*, <https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/index?m=n> (consultatie 30 april 2018).

³⁴³ Daarnaast kan men tevens naamsveranderingen, adreswijzigingen, correcties op geregistreerde documenten, ... online door geven. Zie EREGISTRY, *About e-Registry*, https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/menu?filename=about_e_registry_eng.pdf.

³⁴⁴ De applicatie kan men downloaden in de App store of via Google Play. Zie COMPANIES REGISTRY, *e-Services Demo*, <https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/index?m=n> (consultatie 30 april 2018).

³⁴⁵ Het eerste document is een ‘incorporatie formulier’, het tweede is een kennisgeving van het kantoor voor bedrijfsregistratie. Zie COMPANIES REGISTRY, *Specified Forms*, <https://www.cr.gov.hk/en/forms/specified.htm> (consultatie 30 april 2018); INVEST HK, *Hong Kong company*

de documenten wordt aanzien als de aanvraag van incorporatie, waarop de vennootschap meteen geregistreerd wordt. Aangezien Engels erkend is als een officiële handelstaal in Hongkong is het mogelijk om de documenten in het Engels te *downloaden* en in te vullen.³⁴⁶ Voor de registratie wordt een bedrag rond 250 Hongkong Dollar gevraagd.³⁴⁷ Op het einde van deze procedure ontvangt men via e-mail een certificaat van het *e-Registry*. De afgifte van dit certificaat heeft tot gevolg dat de vennootschap onmiddellijk aan de slag kan gaan. De volledige procedure kan online doorlopen worden in het uur.³⁴⁸

99. Het *Companies Registry* voorziet ter bescherming van de gegevens van de vennootschap in een systeem waarop de vennootschap zich kan inschrijven, de *e-Monitor*. Eénmaal ingeschreven houdt dit systeem de activiteiten van en rond de vennootschap in het ondernemingsregister bij. Het geeft een melding aan de vennootschap indien er zich ongewone activiteiten voordoen omtrent het dossier, zoals het neerleggen van ongeautoriseerde documenten.³⁴⁹

b) ***Inschakelen bankinstelling in de strijd tegen misbruik van vennootschappen***

100. De bankrekening op naam van de vennootschap bij een kredietinstelling van Hongkong wordt, zoals hierboven vermeld, geopend na de registratie van de vennootschap. Hiervoor moeten de oprichters enerzijds het bewijs van de inschrijving van de vennootschap bij het *e-Registry* overdragen aan de bankinstelling, anderzijds zullen ze allerlei documentatie moeten afleveren aan de bank.³⁵⁰ De banken zijn onderworpen aan de algemene regels tot het vermijden van witwassen van geld en financieren van terrorisme. Daarnaast moeten ze tevens naar elke nieuwe klant een ‘*customer Due Diligence*’ uitvoeren. Dit onderzoek zal zich strekken tot de

---

incorporation, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/hong-kong-company-incorporation.html> (consultatie 30 april 2018).

³⁴⁶ FLANDERS TRADE, *Zakendoen in Hongkong*, <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/landen/hongkong/zakendoen-hongkong> (consultatie 30 april 2018).

³⁴⁷ Dit komt overeen met ongeveer €25.

³⁴⁸ COMPANIES REGISTRY, *Major Services*, <https://www.cr.gov.hk/en/forms/specified.htm> (consultatie 30 april 2018); INVEST HK, *Hong Kong company incorporation*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/hong-kong-company-incorporation.html> (consultatie 30 april 2018).

³⁴⁹ EREGISTRY, *About e-Registry*, https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/menu?filename=about_e_registry_eng.pdf.

³⁵⁰ THE GOVERNMENT OF THE HONGKONG SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION, *Company bank accounts*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/company-bank-accounts.html> (consultatie 28 april 2018); HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Account opening process*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/ac-op-pro.shtml> (consultatie 30 april 2018).

noden en de achtergrond van de klant. De informatie hieruit verkregen wordt ook benaderd in het licht van het voorkomen van witwassen van geld en financieren van terrorisme.³⁵¹

Om een zakelijke bankaccount te openen kan men online contact opnemen met de bankinstelling, welke de oprichters op de hoogte brengt van de vereiste documenten tot de opening van een rekening. De documenten hebben betrekking op gegevens omtrent de vennootschap zelf, zoals de oprichtingsakte, het inschrijvingsbewijs, de doelstellingen van de vennootschap en deze van het gebruik van de bankrekening. De documentatie zal ook betrekking hebben op de uiteindelijke begunstigde en de persoon bevoegd om te handelen in naam van de vennootschap. Deze laatste zullen identificatiebewijsstukken moeten voorleggen, samen met een nauwkeurige beschrijving van de controlestructuur binnen in de vennootschap. Het versturen hiervan kan online gebeuren.³⁵² De bankinstelling voert hierop een controle uit en kan eventueel bijkomende informatie opvragen alvorens een goedkeuring tot opening van het account te geven.³⁵³ Het is dus aan de banken om zelf uit te maken of het noodzakelijk is bijkomende documentatie op te vragen. Deze afweging wordt op hun verantwoordelijkheid gemaakt en is afhankelijk van de concrete omstandigheden en het ingeschatte risico op witwassen van gelden.³⁵⁴

101. Eén van de banken die opereert in Hongkong, *The China CITIC Bank*, lanceerde vorige maand een nieuw systeem ter identificatie van personen die een bankaccount online wil openen, 'InMotion'. Dit werkt door éénmalig via de *smartphone* een scan te maken van de identiteitskaart en telkens op het moment van het openen van de applicatie een *selfie* te nemen, welke via artificiële intelligentie wordt vergeleken met de foto die terug te vinden is op het paspoort. In de applicatie vult men de persoonlijke gegevens in en deze worden gebruikt bij de controle die door de bank wordt uitgevoerd, zonder dat men over moet gaan tot het neerleggen van (bijkomende) bewijsstukken van de identiteit.³⁵⁵

---

³⁵¹ HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Account opening*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/> (consultatie 28 april 2018).

³⁵² Er rust geen actieve zoekplicht op de banken. De bankinstelling vraagt louter de documenten op welke de oprichters moeten versturen en zij gaan over tot de controle hiervan.

³⁵³ *Ibid.*

³⁵⁴ HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Information Required*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/documents.shtml> (consultatie 28 april 2018).

³⁵⁵ CHINA CITIC BANK INTERNATIONAL, *InMotion*, <https://www.cncbinternational.com/personal/e-banking/inmotion/en/index.html> (consultatie 28 april 2018).

B. Europees recht als inspiratiebron

102. De Europese Unie stelde reeds in 2011 een actieplan op omtrent ‘*eGovernment*’, een digitale overheid. Met dit initiatief wenste men een actieve samenwerking te bereiken tussen zowel de nationale overheidssystemen van de lidstaten onderling, als tussen de nationale en Europese overheden en te komen tot een algemene e-overheid, die elke burger en onderneming kan aanwenden. Het target om 80% van de ondernemingen in de EU een beroep te laten doen op de *eGovernment*, bijvoorbeeld bij de oprichting van een vennootschap, werd niet gehaald. Toch bleek uit de evaluatie dat het actieplan een positief effect had op de ontwikkeling van de elektronische diensten en mogelijkheden door zowel de lidstaten als de overkoepelende Europese Unie. In het kader van de ‘ééngemaakte digitale marktstrategie’ werd een tweede actieplan opgesteld, het ‘EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020’.³⁵⁶

1. *Digital Single Market Strategy*

103. Het wegwerken van de on- en offline belemmeringen om één Europese digitale interne markt te creëren, is de doelstelling van de ‘*Digital Single Market Strategy*’. De Europese Commissie is er zich van bewust dat ook de Europese ééngemaakte markt aangepast moet worden aan de digitale evolutie van vandaag. Dit project wordt aanschouwd als een politieke prioriteit van de Commissie-Juncker.³⁵⁷ Een onderdeel hiervan is de digitalisering van overheidsdiensten en de vereenvoudiging van verschillende administratieve procedures die bij de grensoverschrijdende handel komen kijken.³⁵⁸ Op deze manier kan de werking van de overheid heel wat sneller en efficiënter verlopen, waardoor het vrij verkeer van burgers en bedrijven vergemakkelijkt en er grote besparingen gerealiseerd kunnen worden.

Het ‘EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020’ is een concrete uitwerking van de *Digital Single Market Strategy*.³⁵⁹ In dit plan wenst men een verdere versnippering van acties tot de

---

³⁵⁶ EUROPEAN COMMISSION, *European eGovernment Action Plan 2011-2015*, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015> (consultatie 30 april 2018).

³⁵⁷ M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 473; EUROPESE COMMISSIE, *Shaping the digital single market*, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/shaping-digital-single-market> (consultatie 30 april 2018).

³⁵⁸ De voorzitter van de Raadszitting, de Letse minister van Economie Dana Reizniece-Ozola, zei: “Dit dossier is een concrete illustratie van de voordelen die de digitalisering kan opleveren voor de ééngemaakte markt en voor ons allemaal: voor burgers die overwegen om net als vele anderen een eigen zaak op te starten, voor werknemers die bij die ondernemingen aan de slag zullen gaan, voor kleine en middelgrote ondernemingen die een dochteronderneming willen oprichten, en voor de overheden, die digitaler zullen worden. Iedereen zal ervan profiteren wat modernisering, groei en banen betreft.” Zie EUROPEAN COUNCIL, *Single-member private limited liability companies: Council agrees on general approach*, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/05/28/compet-single-member-private-companies/> (consultatie 30 april 2018).

³⁵⁹*Ibid.* 20.

modernisering en digitalisering van de nationale overheidsdiensten te voorkomen.³⁶⁰ Toch is het niet de bedoeling van de Europese Commissie dat elk aspect van de digitalisering geregeld wordt door de Europese Unie. Het actieplan stelt enerzijds een kader met een aantal basisbeginselen die de lidstaten in acht moeten nemen bij het opstellen van hun initiatieven voorop, anderzijds lijst het de verschillende concrete initiatieven op.³⁶¹

a) ***Allemaal digitaal, een aantal principes***

104. Een eerste principe is het ‘*Digital by default*’-principe. Dit houdt in dat alle overheidsprocedures in de eerste plaats digitaal moeten verlopen, wat mogelijk wordt mits de voorziening in elektronische handtekeningen, elektronische facturatie, ... Naast dit principe speelt ook het ‘*only-once*’-principe een grote rol in het kader van besparingen. Het zou moeten volstaan dat een onderneming slechts éénmaal op digitale wijze een document neerlegt. Het is dan namelijk aan de overheid zelf om intern te voorzien in een wijze om deze documenten te verspreiden over de verschillende diensten, mits de inachtneming van de gegevensbescherming.³⁶²

b) ***Allemaal digitaal, concrete initiatieven***

105. Naast deze beginselen wenst de Commissie ook over te gaan tot het realiseren van één digitale toegangspoort. Deze ‘*single digital gateway*’ zal zich uiten in één groot centraal portaal dat beschikbaar is voor EU-burgers en -bedrijven. Via dit portaal vindt men online allerlei

---

³⁶⁰ Dit is vandaag de dag wel aan het gebeuren. Dit is te merken aan de verschillende oprichtingsprocedures in Denemarken, Estland, Frankrijk en België zoals besproken in dit schrijven. Zie EUROPEAN COMMISSION, Brochure 2017, *State of the Union 2017*, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/state-union-2017-brochure_en.pdf; EUROPEAN COMMISSION, *President Juncker delivers State of the Union Address 2017*, https://ec.europa.eu/commission/news/president-juncker-delivers-state-union-address-2017-2017-sep-13_en (consultatie 30 april 2018).

³⁶¹ Mededeling (Comm) aan het Europese Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over het EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020 – Voor een snellere digitalisering van overheidsdiensten, 19 april 2016, COM(2016)109 def, 2.

³⁶² Het éémaligheidsprincipe komt in België tot uiting in de ‘*only-once-wet*’. Deze wet kent dan ook het stimuleren van het gebruik van elektronische formulieren zodat de gegevens eenvoudig over de verschillende overheidsdiensten heen kunnen verspreid worden als doelstelling. Deze wet bepaalt onder meer dat de elektronische formulieren dezelfde waarde hebben als papieren formulieren, mits er bepaalde voorwaarden nageleefd zijn en dat de gegevens van burgers en ondernemingen slechts éénmaal door een overheidsdienst opgevraagd mogen worden. Zie wet 5 mei 2014 betreffende de verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren, BS 4 juni 2014, 42601; DAV, *Brochure, 2016: Administratieve vereenvoudiging voor burgers, ondernemers en overheid*, http://www.veroeenvoudiging.be/webfm_send/3318 (consultatie 13 april 2018). Het principe van unieke gegevensverzameling is niet nieuw als men kijkt naar de doelstellingen van de oprichting van de KBO. Ook hier is het de bedoeling dat de gegevens slechts éénmaal opgevraagd worden. Zie DAV, *Overheid mag gegevens maar één keer opvragen*, https://dt.bosa.be/nl/over_fedict/nieuwsberichten/overheid_mag_gegevens_maar_een_keer_meer_opvragen (consultatie 13 april 2018).

informatie terug omtrent de verschillende rechten en plichten verbonden aan grensoverschrijdende activiteiten en de ééngemaakte markt, als ook omtrent het opstarten van een bedrijf. Naast het aanbrenge van informatie voorziet het portaal ook in de doorverwijzing naar de relevante websites van de verschillende lidstaten van de Europese Unie voor de online registratie van vennootschappen.³⁶³ Dit houdt in dat de lidstaten tevens moeten voorzien in de mogelijkheid van een online registratie van ondernemingen, tot de oprichting ervan.³⁶⁴ Het gaat hier om een loutere verwijzing naar de websites van de verschillende registers. De registratie op zich verloopt dus niet via de digitale toegangspoort. Men wil via dit portaal dus een ‘onestop-shop’ maken. Daarnaast voorziet De Europese Unie wel in een verplichte koppeling van de online ondernemingsregisters van de verschillende lidstaten, het *Business Registers Interconnection System* (BRIS). Via elektronische communicatie tussen de verschillende registers zal de informatie over en voor ondernemingen over de grenzen heen beschikbaar zijn. Ook deze toepassing kan gekoppeld worden aan de digitale toegangspoort.³⁶⁵

106. De oprichting van het portaal en de koppeling van de ondernemingsregisters dienen onderscheiden te worden van voorstellen die de Commissie zal doen rond de digitalisering van het volledige leven van vennootschappen.³⁶⁶ Via deze voorstellen wenst men verder in te zetten op de digitalisering ter vereenvoudiging van de levenscyclus van ondernemingen en ter bevordering van de toegang tot de interne markt.³⁶⁷ Een reeds opgesteld initiatief in het kader

---

³⁶³ Artikel 2, lid 2 en bijlage II Voorstel (Comm) voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de oprichting van één digitale toegangspoort voor informatie, procedures en diensten voor ondersteuning en probleemoplossing en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012, 2 mei 2017, COM(2017)256 def.

³⁶⁴ *Ibid.*, artikel 5

³⁶⁵ Zie https://e-justice.europa.eu/content_find_a_company-489-en.do?clang=en. De koppeling van de registers beperkt zich echter tot het verzamelen van informatie die in de registers beschikbaar is. Het strekt bijvoorbeeld niet uit tot een digitale communicatie tussen de ondernemingen en registers. Zie artikel 16, 18 en 19, 22 tot 24 Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46; EUROPEAN COMMISSION, *EU Company law upgraded Package: digital solutions and providing efficient rules for cross border operations of companies*, beschikbaar via https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-2377472_nl. België heeft deze verplicht reeds uitgevoerd via het KB ter uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen. De ondernemingen met een statutaire zetel in het buitenland moeten bij hun inschrijving van een vestigingseenheid in België in de KBO het register en daarbij horend ondernemingsnummer van een andere lidstaat vermelden. Indien er een wijziging is inzake de rechtspersoonlijkheid van deze vestigingseenheid zal de KBO dit laten weten aan het betreffende buitenlands ondernemingsregister. Indien een Belgische onderneming, ingeschreven in de KBO, een vestiging in het buitenland opricht, zal de informatie hieromtrent doorgegeven worden aan de KBO door het ondernemingsregister van het buitenland. Deze informatie zal ook kosteloos in het Belgisch Staatsblad bekend gemaakt worden op initiatief van de KBO.

³⁶⁶ Mededeling (Comm) aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over de tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de strategie voor de digitale interne markt - Een connectieve digitale interne markt, 10 mei 2017, COM(2017)228 def, 20-22.

³⁶⁷ M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 473. Dit streven werd ook expliciet opgenomen in het *Commission Work*

hiervan is het voorstel ter creatie van de *Societas Unius Personae*. Dit initiatief zet namelijk in op de integraal online oprichting van deze vennootschapsvorm. Hier gaan we in het volgende onderdeel verder op in. Daarnaast bepaalt de Commissie dat ze verdere initiatieven en voorstellen zal ontwikkelen zoals meer inzet op de online registratieprocedures en de mogelijkheid van de elektronische indiening van documenten en informatie voor alle vormen van vennootschappen.³⁶⁸

107. Het Europees Parlement nam twee resoluties aan omtrent dit actieplan. Algemeen gezien is het Parlement enthousiast over de vooropgestelde digitale evoluties. Het verwacht verdere ontwikkelingen inzake voorstellen rond de digitalisering van de uitvoering van de formaliteiten vereist tijdens de levenscyclus van de vennootschap, de elektronische archivering van bedrijfsdocumenten en de toelevering van informatie aan de ondernemingsregisters. De enige nuttige manier om hier vorm aan te geven is, volgens het Parlement, om te voorzien in de Europese wetgeving.³⁶⁹ Er zijn reeds twee richtlijnen uitgevaardigd, de ene richt zich uitsluitend op de vennootschappen met een beperkte aansprakelijkheid en de andere regelt de mogelijkheid tot digitale communicatie in de vennootschap onderling.³⁷⁰ Deze zijn echter niet zodanig uitgebreid dat ze toepassingen van digitale mogelijkheden tijdens het leven van de vennootschap in het algemeen bevatten.

Sinds 2016 wordt de intentie om concrete initiatieven te ontwikkelen waarbij de digitalisering wordt ingeschakeld om het verloop van de levenscyclus van een vennootschap te

---

Programme van 2018, Zie Mededeling (Comm) aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over het Werkprogramma van 2018 voor de Europese Commissie 2018. Een agenda voor een meer verenigd, sterker en meer democratischer Europa, 24 oktober 2017, COM(2017)650 def, 5. De Commissie richtte tevens een expertengroep op die de mogelijkheden ter digitalisatie van het vennootschapsrecht onderzocht. Deze stelde in 2016 met een verslag op dat voorziet in concrete voorstellen. Zie ICLEG, *Report on digitalisation in company law*, maart 2016.

³⁶⁸ Mededeling (Comm) aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over het EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020 – Voor een snellere digitalisering van overheidsdiensten, 19 april 2016, COM(2016)109 def, 10.

³⁶⁹ Artikel 5 Res. 2016/2273 van het Europees Parlement over het EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020 (16 mei 2017) P8_TA(2017)0205; artikel 15 en 18 Res. 2016/2147 van het Europees Parlement over de beoordeling van de tenuitvoerlegging van Horizon 2020 met het oog op de tussentijdse beoordeling en het voorstel voor het negende kaderprogramma (13 juni 2017) P8_TA(2017) 2053. Ook de Europese Raad legt in zijn beleid de nadruk op het belang van de aanpassing van het vennootschapsrecht om een Digitale Uniforme markt te creëren. Men benadrukte in 2017 dat er nog verdere inspanningen moeten plaats vinden en dat men hier verder zal over rapporteren bij de conclusies van juni 2018. Zie G. MOSCHETTA, *EU Company Law for digital solutions and cross-border operations: the framework for the need to developing and simplifying legislation*, <http://www.nctm.it/en/news/articles/eu-company-law-for-digital-solutions-and-cross-border-operations-the-framework-for-the-need-to-developing-and-simplifying-legislation> (consultatie 30 april 2018).

³⁷⁰ Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46.en RL (EU) 2017/828; EUROPEES PARLEMENT, Briefing 2018, *Upgrading EU Company Law for digital solutions and cross-border operations*, 2, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/611014/EPRS_BRI\(2018\)611014_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/611014/EPRS_BRI(2018)611014_EN.pdf).

vereenvoudigen reeds meerdere malen gepubliceerd.³⁷¹ Hieruit bleek dat de Europese Commissie het advies van het Parlement ter harte neemt. Op 25 april 2018 publiceerde de Commissie ‘het voorstel tot wijziging van de richtlijn (EU) 2017/1132 betreffende het gebruik van digitale middelen en processen in het vennootschapsrecht’.³⁷² Gelet op het beperkte tijdsbestek tussen deze publicatie en het indienen van dit schrijven wordt het voorstel besproken in addendum I.³⁷³

2. Societas Unius Personae (SUP)

a) Algemeen kader

108. De SUP, *Societas Unius Personae*, is een vennootschapsvorm die zich specifiek richt op de oprichting van kleine en middelgrote ondernemingen in de Europese Unie. Hiermee wil de Europese Unie inzetten op het internationaal ondernemen en de grensoverschrijdende activiteiten van KMO's optimaliseren. Door het ondernemerschap op deze manier aan te moedigen beoogt men ook de groei van innovatie en werkgelegenheid in de Europese Unie te bevorderen.³⁷⁴ Het voorstel voor een richtlijn inzake een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid wenst deze doelstellingen te bereiken via een verlaging van de kosten en administratieve lasten bij de oprichting van de vennootschap. De Europese Commissie stelt namelijk vast dat slechts 2% van de KMO's, gevestigd in de Europese Unie, investeren in de oprichting van een nieuwe vennootschap in het buitenland. Dit is te wijten aan het feit dat er verschillende rechtstelsels met dus verschillende vennootschapsrechtelijke regels van toepassing zullen zijn. De KMO's opteren voor een oprichting van een dochteronderneming,

---

³⁷¹ EUROPEES PARLEMENT, Briefing 2018, *Upgrading EU Company Law for digital solutions and cross-border operations*, 2, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/611014/EPRS_BRI\(2018\)611014_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/611014/EPRS_BRI(2018)611014_EN.pdf); EUROPEAN COMMISSION, Brochure 2017, *State of the Union 2017*, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/state-union-2017-brochure_en.pdf; EUROPEAN COMMISSION, *President Juncker delivers State of the Union Address 2017*, https://ec.europa.eu/commission/news/president-juncker-delivers-state-union-address-2017-2017-sep-13_en (consultatie 30 april 2018).

³⁷² Voorstel (Comm) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de wijziging van richtlijn 2017/1132 aangaande het gebruik van digitale middelen en processen in het vennootschapsrecht, 25 april 2018, COM(2018) 239 def. - 2018/0113 (COD).

³⁷³ *Infra* 136.

³⁷⁴ Deze doelstelling had men tevens bij de oprichting van de SPE, de *Societas Privata Europa*, maar de invoering hiervan was onmogelijk aangezien de Raad niet tot eenvormigheid kwam. Met de richtlijn rond de SUP wenst men de discussiepunten die speelden bij de SPE aan te pakken en de doelstellingen wel te realiseren. Zie Werkdocument Commissie juridische zaken (EP) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, 6 februari 2015, PE 549.150v01-00.

maar dit brengt grote administratieve lasten en kosten met zich mee. Het voorstel tot invoering van de SUP moet hier dus een antwoord op bieden.³⁷⁵

Met dit voorstel voorziet de Europese Commissie niet in een supranationale vennootschap, wel in een nationale vennootschapsvorm voor besloten éénpersoonsvennootschappen met rechtspersoonlijkheid en beperkte aansprakelijkheid. Welke geïmplementeerd dient te worden in het nationaal recht van de lidstaat via de omzetting van de richtlijn.³⁷⁶ De vennootschapsvorm is dus onderhevig aan het nationaal vennootschapsrecht, tenzij de bepalingen opgenomen in de richtlijn hiervan afwijken.³⁷⁷ De oprichter van de SUP is de enige aandeelhouder ervan.³⁷⁸ De invoering van de SUP is tot op vandaag nog niet aangenomen door het Europees Parlement en de Raad. Dit belet ons niet om het voorstel voor de richtlijn reeds onder de loep te nemen.³⁷⁹ Het is hier en daar gewijzigd bij de opstelling van een compromistekst ervan.³⁸⁰ Deze uiteenzetting houdt reeds rekening met de bepalingen zoals opgenomen in de compromistekst, welke dus kunnen afwijken van het oorspronkelijk voorstel tot richtlijn.

Het voorstel tot invoering van de SUP bevat een reeks bepalingen die het mogelijk maken om de oprichting van de SUP volledig online te laten verlopen.³⁸¹ Dit maakt het mogelijk om deze vennootschapsvorm eenvoudig in een andere lidstaat op te richten. Daarnaast zal het online registratieproces, het invoeren van modelstatuten en het verlagen van het minimumkapitaal ook leiden tot het drukken van de oprichtingskosten.³⁸² De SUP wordt opgericht rechtstreeks door een natuurlijke of rechtspersoon, dan wel onrechtstreeks via de omzetting van een bestaande

---

³⁷⁵ *Ibid.*

³⁷⁶ Rekening houdend met de hervorming van het Belgisch Vennootschapsrecht zal de SUP in België niet ingevoerd moeten worden als een afzonderlijke vennootschapsvorm. Het zou namelijk mogelijk moeten worden om een vennootschap éénhoofdig op te richten na de hervormingen.

³⁷⁷ Werkdocument Commissie juridische zaken (EP) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, 6 februari 2015, PE 549.150v01-00; M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 476.

³⁷⁸ *Ibid.*, 486.

³⁷⁹ Vandaag, 30 april 2017, werd het voorstel reeds toegezonden naar het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie, maar staat de procedure on hold in afwachting van een beslissing van de Raad. Zie X, *Procedure 2014/0120/COD*, https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2014_120 (consultatie 30 april 2017).

³⁸⁰ Tweede werkdocument Commissie juridische zaken (EP) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, 5 januari 2016, PE575.031v02-00. Verder ‘Tweede Werkdocument’.

³⁸¹ Deze online oprichting heeft als doel het verwijderen van de barrières van het vrij verkeer. Zie M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 472.

³⁸² Volgens de studie van de Europese Commissie zou deze wijze van oprichten moeten leiden tot een daling van de oprichtingskosten met een 400 miljoen euro. Zie *Ibid.*, 474.

vennootschapsvorm.³⁸³ De werkelijke zetelleer is hier van toepassing aangezien het voorstel bepaalt dat de statutaire zetel zich moet bevinden in de lidstaat waar ook het hoofdbestuur, de werkelijke zetel, zich bevindt.³⁸⁴

b) *De elektronische oprichting van de SUP*

109. Aangezien de SUP volledig elektronisch opgericht moet kunnen worden, zullen de oprichters zich niet in persoon naar de lidstaat van oprichting moeten begeven.³⁸⁵ Zoals bij elke vennootschapsvorm stelt de oprichter de oprichtingsakte op. Na het opstellen hiervan zal hij de vennootschap inschrijven in het elektronisch handelsregister van de betrokken lidstaat. Deze inschrijving vindt plaats volgens een integraal online inschrijvingsprocedure. Het voorstel bepaalt dat de oprichter zich hiervoor moet kunnen wenden tot de één-loketten. Deze zullen hem doorverwijzen naar de betreffende website van het handelsregister tot inschrijving.³⁸⁶ De oprichter zal tevens een inbreng in geld moeten storten op een bankrekening, geopend op naam van de SUP.³⁸⁷ Deze inbreng zal minimaal één euro zijn, aangezien dit het minimumkapitaal is dat het voorstel tot de richtlijn oplegt.³⁸⁸

(1) Oprichtingsakte via *templates*

110. De vennootschap wordt ingeschreven door de oprichtingsakte neer te leggen bij het handelsregister van de lidstaat. Deze akte kan eenvoudig opgesteld worden via het invullen van de vooraf opgestelde en online beschikbare invuldocumenten, de *templates*. De lidstaten staan in voor het opstellen van deze uniforme modelstatuten. Artikel 11 van het voorstel voorziet wel in welke gegevens de modellen van de statuten moeten voorzien, zoals de naam van de SUP, het ondernemingsdoel, het aandelenkapitaal, ...³⁸⁹ De *templates* moeten in elk geval

---

³⁸³ Het voorstel tot richtlijn bevat een bijlage met daarin elke vennootschapsvorm waarvoor het mogelijk moet zijn om een omzetting in een SUP te verkrijgen. Hier gaan we verder niet op in. Zie *Ibid.*, 477.

³⁸⁴ Overweging 12, Tweede Werkdocument

³⁸⁵ M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 477.

³⁸⁶ Overweging 13, Tweede Werkdocument.

³⁸⁷ De storting van het geld op een rekening bij een bank die opereert in de Europese Unie geldt als bewijs van de betaling van het vereiste bedrag. Zie M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 483. De Richtlijn bepaalt dat er achteraf, ter aanvulling van het vermogen van de SUP wel bijkomende inbrengen in geld of in natura kunnen plaats vinden. Zie artikel 17 Voorstel (Comm) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, COM(2014)0212 def.

³⁸⁸ M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 484.

³⁸⁹ Artikel 11 Tweede Werkdocument.

beschikbaar zijn in de officiële landstaal van de lidstaat. Daarnaast kan de lidstaat ook inzetten op het beschikbaar stellen van een vertaling ervan in de gangbare zakentaal van deze lidstaat.³⁹⁰

(2) Online handelsregister

111. Om de oprichtingsakte en statuten neer te kunnen leggen moet de oprichter zich eerst identificeren bij het online handelsregister. De elektronische identificatiemiddelen uitgegeven door de lidstaat moeten erkend worden door de inschrijvingsautoriteiten ter identificatie van de oprichter. Daarnaast zal ook elk middel dat door een andere lidstaat werd uitgegeven en voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in artikel 6 van de e-IDAS verordening erkend moeten worden in elke andere lidstaat ter identificatie bij de inschrijving van de vennootschap in het handelsregister.³⁹¹ Indien een oprichter gebruik wenst te maken van een ander identificatiemiddel dan deze hierboven beschreven, kan de lidstaat van inschrijving de oprichting van de vennootschap weigeren.³⁹²

Naast de gegevens opgenomen in de statuten kunnen de lidstaten bijkomende gegevens over de vennootschap opvragen. Dit moet echter beperkt blijven met het oog op de doelstelling van een eenvoudige oprichting van de SUP. De eventueel bijkomend op te vragen gegevens staan opgesomd in artikel 13 en hebben betrekking op de vennootschap zelf, het bankrekeningnummer, de persoon van de oprichter, ... De lidstaat stelt hiervoor ook een *template* op.³⁹³ Om het gebruik van de vennootschap als fraude- of witwasinstrument te vermijden, is het tevens mogelijk voor de lidstaat om specifieke informatie op te vragen omtrent de oprichting van de vennootschap.³⁹⁴ De ondertekening van de te registreren gegevens verloopt elektronisch.³⁹⁵

112. Het inschrijvingsproces mag niet langer duren dan vijf werkdagen na de ontvangst van alle benodigde documenten en gegevens door de bevoegde instantie.³⁹⁶ De datum van het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid van de vennootschap is de datum waarop ze ingeschreven

---

³⁹⁰ Overweging 15, Tweede Werkdocument; M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 482.

³⁹¹ Artikel 14bis Tweede Werkdocument.

³⁹² L.L. LANNEAU, *Societas Unius Personae. Een eerste analyse*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/229/RUG01-002272229_2016_0001_AC.pdf, 82.

³⁹³ *Ibid.*, 75.

³⁹⁴ Artikel 7 en 15bis Tweede Werkdocument.

³⁹⁵ Artikel 13.2bis Tweede Werkdocument.

³⁹⁶ In uitzonderlijke omstandigheden kan een verlenging van deze termijn toegestaan worden. Zie M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 479-480.

wordt in het handelsregister van de lidstaat van oprichting. Eens de inschrijving is afgerond ontvangt de oprichter hiervan een elektronische bevestiging.³⁹⁷

(3) Controletechnieken

113. Ter controle van zowel de bijkomende gegevens en documentatie om fraude en witwaspraktijken te vermijden, als van deze opgenomen in het *template*, kunnen de lidstaten de voorlegging van afdoende bewijsstukken eisen. Het zal wel niet mogelijk zijn om de inschrijving van de vennootschap te laten afhangen van het al dan niet kunnen voorleggen van deze bewijsstukken.³⁹⁸ Naast de controle van de bijkomende gegevens dient de lidstaat dus ook te voorzien in een controle op de handelingsbekwaamheid en identiteit van de persoon van de oprichter.³⁹⁹ Het voorstel tot richtlijn stelt hiervoor als controlemiddel het creëren van een videoconferentie of het voorzien in online middelen waarmee in *real time* een audiovisuele verbinding kan worden opgestart, voor.⁴⁰⁰ Deze middelen hebben ook het vermijden van het gebruik van de online opgerichte vennootschap als fraude- of witwastechnieken tot gevolg.⁴⁰¹ Indien dit onvoldoende controle biedt, moeten de lidstaten zelf voorzien in een verdergaand controle systeem. Dit kan gaan van diepere elektronische controle, tot het overmaken van de geüploade identificatie bij de notaris ter controle ervan na het doorlopen van het oprichtingsproces.⁴⁰²

114. Daarnaast is de toepassing van de werkelijke zetelleer tevens een maatregel voor het tegengaan van het gebruik van de vennootschap als witwasinstrument. Het risico op het oprichten van een zogenaamde brievenbusvennootschap is namelijk groter indien de werkelijke zetel zich niet hoeft te bevinden in de lidstaat waar de statutaire zetel zich bevindt.⁴⁰³

115. Artikel 13, 2ter van het Tweede Werkdocument maakt het mogelijk om toch een verschijning in persoon voor de bevoegde autoriteit te eisen indien er een vermoeden van fraude

---

³⁹⁷ *Ibid.*, 481.

³⁹⁸ M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 481.

³⁹⁹ Artikel 14 Tweede Werkdocument.

⁴⁰⁰ Overweging 18 Tweede Werkdocument.

⁴⁰¹ Ook na de oprichting van de SUP en het verkrijgen van de rechtspersoonlijkheid blijft controle van de bevoegdheid van degene die zich wenst aan te melden bij het register van belang. Zie A. KREVETS, “Discussion Report: The Proposal for a Directive on the Single-Member Private Limited Liability Company”, *European Company and Financial Law Review* 2015, afl. 12, (125) 127-128.

⁴⁰² L.L. LANNEAU, *Societas Unius Personae. Een eerste analyse*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/229/RUG01-002272229_2016_0001_AC.pdf, 112.

⁴⁰³ Zie Tweede Werkdocument; L.L. LANNEAU, *Societas Unius Personae. Een eerste analyse*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/229/RUG01-002272229_2016_0001_AC.pdf, 113-114.

speelt bij de oprichting van de vennootschap.⁴⁰⁴ Deze vergaande maatregel doet afbreuk aan de mogelijkheid tot de online oprichting. Een aantal bepalingen worden dus ingevoegd met het oog op het vermijden van fraude. Wat gezien moet worden onder fraude wordt echter niet in het voorstel bepaald. Een specifieke uitwerking van dit concept zou tot rechtszekerheid kunnen leiden.⁴⁰⁵

(4) Informatieplicht

116. Naast het opstellen van de verschillende *templates* is de lidstaat ook verplicht om de oprichter op een gebruiksvriendelijke manier te informeren in de officiële taal van de lidstaat over de actuele nationale regelgeving die van toepassing is op de vennootschap die hij net heeft opgericht.⁴⁰⁶ Hierbij moet er tevens verwezen worden naar deze wetgeving. Deze vereiste kan online, via de website van het handelsregister, dan wel door middel van de opname van informatie in de *templates*, vervuld worden. De minimaal aan te reiken informatie wordt bepaald in het voorstel. Er zullen ook verwijzingen naar de websites ter online inschrijving van de SUP van de overige lidstaten ter beschikking moeten staan op de site van het handelsregister.⁴⁰⁷

117. Daarnaast is het tevens toegestaan dat de vennootschap opgericht wordt op een derde wijze, bijvoorbeeld door middel van de authentieke oprichtingsakte zoals de BVBA naar Belgisch recht. De oprichter moet hier vrij voor kunnen kiezen en deze mogelijkheid mag geen afbreuk doen of goedkoper zijn dan de elektronische oprichting van de SUP. De oprichtingsprocedures moeten dus naast elkaar staan.⁴⁰⁸

118. *De inzet op het vereenvoudigen van het oprichtingsproces van vennootschappen door de nationale wetgevers doet zich vooral voor bij de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. Zo stelden we vast dat in Estland en Hongkong enkel deze vorm van*

---

⁴⁰⁴ Artikel 13, 2ter Tweede Werkdocument.

⁴⁰⁵ F. D'HONT, *De voorstellen van de commissie over een Europese éénpersoonsvennootschap (SUP): een evaluatie*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/139/RUG01-002272139_2016_0001_AC.pdf, 127.

⁴⁰⁶ Artikel 12 Voorstel (Comm) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, COM(2014)0212 def.

⁴⁰⁷ Dit kan ook door middel van een doorverwijzing naar de Europese Site waarop de verschillende linken naar alle één-loketten van de verschillende lidstaten terug te vinden zijn. Zie *Supra* 64, nr. 105. Dit wakkert de concurrentie tussen de verschillende lidstaten aan. Zie M. VERBEKE en A. FRANCOIS, "De Societas Unius Personae: supporter of niet?" in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 482-483.

⁴⁰⁸ *Ibid.*, 479. Of dit wenselijk is, wordt in de rechtsleer echter betwijfeld. Zo stelt prof. Hansen in de discussie rond de SUP dat de richtlijn zo ver had mogen gaan dat zij alle overige vormen van de oprichting uitschakelde. Zie A. KREVETS, "Discussion Report: The Proposal for a Directive on the Single-Member Private Limited Liability Company", *European Company and Financial Law Review* 2015, afl. 12, (125) 130.

vennootschap online opgericht kan worden.⁴⁰⁹ De vaststelling doet geen afbreuk aan de meerwaarde van dit onderzoek naar de online-oprichtingsmogelijkheden in het buitenland ter inspiratie voor aanpassingen aan het Belgische vennootschapsrecht. In België is het vandaag namelijk onmogelijk om zowel een NV, als een BVBA online op te richten. De constatering benadrukt wel het belang om een eventueel onderscheid in gedachte te houden bij de voorstellen tot wijziging, die in deel III naar voor zullen komen.

Op het vlak van het Europees vennootschapsrecht kunnen we besluiten dat we enerzijds te maken hebben met een concurrentiestrijd inzake het nationaal vennootschapsrecht tussen de verschillende lidstaten van de Europese Unie en anderzijds met de Europese wetgever die een algemeen kader wenst te voorzien voor het Europees vennootschapsrecht, met het oog op een optimaal werkende ééngemaakte markt. Er zijn reeds enkele initiatieven ter harmonisatie opgestart, maar zoals hierboven beschreven hadden deze niet het gewenste resultaat. Of men dit zal bereiken met het voorstel tot een wijziging van de richtlijn aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, valt af te wachten. De focus op het digitaliseren van de verschillende processen tijdens de levenscyclus van de vennootschap valt alleszins toe te juichen.

III. DEEL 3: DE DIGITALISERING, ALLEEN MAAR ROZEGEUR EN MANESCHIJN?

119. In het laatste deel van dit schrijven wordt er een overzicht gegeven van de concrete vaststellingen en bedenkingen gemaakt tijdens het onderzoek. Welke wijzigingen aan het Belgische recht dringen zich op? Wat kan op termijn aangepast worden? Wat laat de wetgever beter zoals het is? De antwoorden op deze vragen moeten bijdragen tot het realiseren van een veilig en modern oprichtingsproces van Belgische vennootschappen.

A. Bezint eer ge begint

120. Het doel van dit schrijven is stilstaan bij de (on)mogelijkheid van een volledig digitaal oprichtingsproces van vennootschappen naar Belgisch recht. Wat houdt deze ‘digitale oprichting’ in? Kort door de bocht betekent dit dat een Belgische ondernemer in staat zou

---

⁴⁰⁹ In de rechtsleer kwam men ook tot deze vaststelling. Zie A. FRANCOIS, J. DELVOIE en T. COEN, “Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht”, *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 2.

moeten zijn om een vennootschap op te richten louter gebruik makend van een computer met internetverbinding. De algemene voor- en nadelen hieraan verbonden worden hier besproken.

1. Positieve aspecten van een online oprichting

121. In India werd de wetgeving omtrent de oprichting van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid gewijzigd, waardoor het mogelijk werd om een vennootschap op te richten via de online registratie ervan, zonder verplichte tussenkomst van de notaris. Men voorzag tevens een systeem van elektronische betaling en de online verstrekking van advies rond het opstellen van de statuten. Eén jaar na deze wetwijziging stelde men een verdubbeling vast van het aantal opgerichte vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid ten aanzien van het jaar ervoor. Het Colombiaanse oprichtingsproces van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid kende een gelijkaardige wijziging en ook hier is er een duidelijke stijging vast te stellen in het aantal nieuw opgerichte vennootschappen.⁴¹⁰ Een stijging van het aantal oprichtingen van vennootschappen heeft een stijging van de economie en een toename van het belang van het betrokken land van oprichting in de internationale economie tot het gevolg.⁴¹¹

a) “Less is more”

122. Deze stijgingen zijn te verklaren door het feit dat de oprichters dankzij de online oprichtingsmogelijkheden heel wat kosten kunnen uitsparen, zowel op het vlak van tijd, als op het vlak van oprichtingskosten. Daarnaast is het voor een ondernemer die in het hedendaagse, digitale tijdperk leeft of er in opgegroeid is een pak evidentier om een vennootschap online op te richten.

(1) Eenvoud siert

123. Het elektronisch oprichtingsproces zal op meerdere vlakken de opstart van een onderneming een stuk eenvoudiger maken in vergelijking met de logge procedures verbonden aan een ‘oprichting op papier’.

(a) Online registreren van de oprichtingsakte

124. Elke oprichting van een vennootschap moet in het ondernemingsregister van het land van oprichting geregistreerd worden. Op die manier heeft men een overzicht van de identiteit van de vennootschappen, de activiteiten die ze uitvoeren en het totale aantal ervan. Het is de

---

⁴¹⁰ J.A. MCCAHERY, E.P.M. VERMEULEN en P. PRIYDERSHINI, “A Primer on the Incorporation”, ECGI - Law Working Paper Series 2013, afl. 198, 10.

⁴¹¹ Staff working document (Comm) executive summary of the impact assessment accompanying the document proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law, 25 april 2018, SWD(2018)142 def, 3.

oprichtingsakte van de vennootschap die geregistreerd wordt. Welke informatie deze minimaal bevat, bepaalt de nationale wetgever.⁴¹² In vele landen verloopt deze registratie volledig online.⁴¹³ Ter aanmelding bij de site van het ondernemingsregister wordt er veelal gebruik gemaakt van het e-ID. Ook het inschakelen van de smartphone ter identificatie zit in de lift. De oprichters kunnen de oprichtingsakte eenvoudig uploaden op de website van het ondernemingsregister, zonder dat dit veel tijd in beslag neemt.⁴¹⁴

Een oprichtingsakte online *uploaden* via enkele muisklikken is voor een ondernemer vandaag heel wat eenvoudiger dan het neerleggen ervan bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel. Wat houdt ‘het neerleggen van de oprichtingsakte’ in? Welke rechtbank is hiervoor bevoegd? Waar is deze gelegen? Tot wie moet ik mij wenden? Dit zijn een aantal vragen die eenvoudig vermeden kunnen worden via een online registratie.⁴¹⁵

(b) *Modelstatuten voor een oprichtingsakte*

125. De invoering van modelstatuten, welke online ter beschikking staan, is een groot hulpmiddel voor de oprichters. Deze leiden namelijk tot de verdere vereenvoudiging van het oprichtingsproces. De oprichters kunnen zo zelfstandig de statuten en oprichtingsakte opstellen zonder hiervoor een beroep te moeten doen op een notaris of een andere professioneel, zoals een advocaat of accountant.

Het elektronisch beschikbaar maken van deze standaardstatuten draagt bij aan een integraal online oprichtingsproces. De oprichters kunnen op deze manier volledig digitaal de statuten *downloaden*, ze, al dan niet, elektronisch invullen om ze daarna terug te *uploaden* ter registratie.⁴¹⁶

(c) *Informatie ontvangen en verspreiden*

126. Niet alleen de oprichters, ook de overheid en de één-loketten hebben baat bij deze digitalisering. Het zal namelijk eenvoudig worden om via linken op de overheidswebsites onmiddellijk de relevantie informatie voor het oprichten van een vennootschap door te spelen aan de ondernemers. Men kan deze informatie ook opnemen in de standaardmodellen.⁴¹⁷ Het

---

⁴¹² Dit zal in de lidstaten van de Europese Unie gelijklopend zijn, gelet op Richtl. Europees Parlement en de Raad, nr. (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van de vennootschapsrechtlijn, *Pb. L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46.

⁴¹³ Zie Estland, Denemarken, Spanje, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Spanje, ...

⁴¹⁴ Dit werd duidelijk in de bespreking van het oprichtingsproces in Estland. Daar kan de registratie namelijk afgerond worden in een 20tal minuten. *Supra* 52, nr. 80 e.v.

⁴¹⁵ *Supra* 26, nr. 44.

⁴¹⁶ *Infra* 94, nr. 160 e.v.

⁴¹⁷ Deze vereiste geldt ook voor de lidstaten in de Europese Unie in het kader van het voorstel tot de SUP-richtlijn.

bereik van de informatie verruimt ook sterk, ongeacht waar men zich bevindt of hoe laat het is, men kan steeds een beroep doen op de informatiediensten, beschikbaar via het internet. Het online maken van de oprichtingsprocedure leidt tevens tot een werklastvermindering bij verschillende overheidsdiensten.⁴¹⁸ Hierdoor kan men zich meer focussen op kwaliteitsvollere dienstverlening aan de burger en het uitvoeren van taken die niet geautomatiseerd kunnen worden.⁴¹⁹

Naast het geven van informatie verloopt ook het ontvangen en bijhouden ervan veel vlotter wanneer het oprichtingsproces digitaal plaatsvindt. Via een computersysteem kunnen de elektronisch ingezonden gegevens namelijk onmiddellijk en automatisch in het juiste dossier worden ondergebracht. Daarnaast kan er ook een controlesysteem geïmplementeerd worden dat bijvoorbeeld de volledigheid van de ingediende gegevens nagaat. Volgens het *only-once*-principe kan er van de vennootschap slechts een éénmalige neerlegging van gegevens vereist worden. Het verspreiden van de informatie zal dan ook een stuk eenvoudiger verlopen indien de overheidsdiensten onderling de nodige informatie elektronisch kunnen versturen of beschikbaar maken. Het is bijvoorbeeld mogelijk om bepaalde onderdelen van registers online beschikbaar te stellen voor bepaalde diensten.⁴²⁰

(2) “Time is money”

127. De digitalisering is sterk ingeburgerd in onze maatschappij. Het is dan ook moeilijk te motiveren waarom de wetgever geen gebruik zou maken van de beschikbare digitale middelen. Wanneer men namelijk de mogelijkheden ten volle benut zullen de oprichters niet meer genoodzaakt zijn om zich te verplaatsen naar het land van oprichting.⁴²¹ Ook heel wat administratieve en bijkomende kosten kunnen op deze manier achterwege gelaten worden.

(a) *Besparen van werk en tijd*

128. Veelal vraagt men voor het online uitvoeren van bepaalde administratieve handelingen, zoals het neerleggen van de oprichtingsakte, een vergoeding. Deze zal telkens lager liggen dan de kost voor het papieren alternatief. Enerzijds omdat de online procedures minder werkuren en papierwerk kosten, anderzijds omdat de overheden de burger wensen aan te sporen optimaal

---

⁴¹⁸ In België zal de griffie van de Rechtbank van Koophandel namelijk ontlast worden met de neerlegging van de oprichtingsakte indien deze exclusief elektronisch verloopt. Ook de Kruispuntbank van Ondernemingen zal de vennootschap niet meer handmatig moeten inschrijven indien zij de vereiste gegevens elektronisch toegestuurd krijgt.

⁴¹⁹ ICLEG, *Report on digitalisation in company law*, maart 2016, 8.

⁴²⁰ ICLEG, *Report on digitalisation in company law*, maart 2016, 7-8.

⁴²¹ Om in het land van oprichting in persoon te verschijnen voor bijvoorbeeld een notaris of andere instantie.

gebruik te maken van de digitale middelen. Naast het besparen van vergoedingen voor diensten bespaart de oprichter ook verplaatsingskosten. De duurtijd van het oprichtingsproces zal zienderogen slinken dankzij de elektronische toepassingen. Het online doorsturen van documentatie vindt namelijk veel sneller plaats dan wanneer men hiervoor een beroep moet doen op de post. Aangezien de tijd van een oprichter-ondernemer kostbaar is, is dit tevens een belangrijke uitsparing.

(b) *Opstellen van de oprichtingsakte*

129. Het niet opleggen van de verplichting om een authentieke oprichtingsakte op te stellen brengt een grote besparing met zich mee, zowel in tijd als in kosten. De notariskosten wegen namelijk zwaar door bij de oprichting van de vennootschap. Het louter opstellen van een oprichtingsakte kan al snel leiden tot een kost van meer dan €1000. Ook zal het opstellen van de akte op zich niet onmiddellijk gebeuren. De oprichters zullen eerst een afspraak bij de notaris moeten vastleggen op een moment dat zowel voor de notaris, als de oprichters past.

Het opstellen van de vennootschapsakte via een onderhandse akte maakt het mogelijk om deze kosten te vermijden en zo het totaal van de oprichtingskosten te drukken. Indien deze mogelijkheid gecombineerd wordt met het ter beschikking stellen van standaardstatuten zal het oprichtingsproces heel wat sneller en goedkoper verlopen.

b) *Oprichten van een vennootschap op afstand*

130. Hoewel de focus van deze afweging niet ligt bij het oprichten van een vennootschap naar Belgisch recht door een niet-inwoner van België,⁴²² toch moet er aangehaald worden dat de digitalisering van het oprichtingsproces tevens een stap voorwaarts betekent wat betreft de aantrekkingskracht van het vennootschapsrecht bij buitenlandse ondernemers. Indien men zich niet in persoon naar de lidstaat van oprichting moet verplaatsen, verloopt de oprichting veel praktischer en goedkoper voor de niet-inwonende ondernemer.

131. De eerste leerling van de klas wat betreft het oprichten van een vennootschap op afstand is vandaag Estland, via de invoering het *e-idency ID*. Deze identiteit maakt het mogelijk om alle vereiste stappen van het oprichtingsproces digitaal uit te voeren. De cijfers omtrent het gebruik hiervan tonen aan dat heel wat buitenlandse ondernemers er reeds een beroep op deden. Zo vond 41% van de oprichtingen van vennootschappen met een beperkte aansprakelijkheid in Estland plaats aan de hand van het *e-idency ID*. Daarnaast neemt het gebruik van het *e-*

---

⁴²² Een volledig digitale oprichting van Belgische vennootschappen is vandaag al een uitdaging van formaat voor de wetgever gelet op de stand van zaken.

recidency ID om een vennootschap op te richten toe met de jaren. Daar waar er in maart 2016 485 vennootschappen werden opgericht via deze techniek, waren dat er in maart 2018 al 3 444. De *e-recidency ID*-aanvragers zijn terug te vinden over de hele wereld. Het gaat hier over zowel inwoners van EU-lidstaten, als daarbuiten.⁴²³ Het elektronisch oprichtingsproces doet dus niet enkel in theorie de aantrekkelijkheid van een bepaald nationaal rechtssysteem stijgen, ook in de praktijk blijkt men er gretig gebruik van te maken.

2. Negatieve aspecten van een online oprichting

132. Elk voordeel heeft zijn nadeel. Om een nuttig eindoordeel te kunnen vellen over de digitalisering van het oprichtingsproces en de eventuele noodzaak hieraan, worden ook de negatieve aspecten ervan in rekening gebracht. Hierbij zal telkens onderzocht worden of deze vermeden kunnen worden, dan wel in rekening moeten genomen worden bij de uiteindelijke voorstellen voor een wijziging van het Belgisch oprichtingsproces.

a) *De uitdaging om ‘up to date’ te blijven*

133. Het heeft niet veel nut om als overheid over te schakelen naar een volledig elektronische oprichting van vennootschappen om vervolgens de ontwikkelingen van de technische aspecten hiervan niet bij te houden. De uitdaging is dus om op de hoogte te blijven van de meest recente evoluties op technologisch vlak, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van een nieuwe vorm van *software*, en deze ook tijdig te implementeren, via bijvoorbeeld een algemene *update*. Dit vereist uiteraard personen die de noodzakelijke technische vaardigheden bezitten.⁴²⁴ Het is aan de overheid om te bepalen om deze trends zelf op de voet op te volgen of deze taak uit te besteden aan privéondernemingen. De privéondernemingen zijn hiertoe, mijns inziens, beter geschikt aangezien zij sneller kunnen inspelen op ‘de nieuwtjes van de markt’.⁴²⁵ Los hiervan zal ook het overheids personeel en de burger gewend moeten raken aan de nieuwe digitale toepassingen. Dit vraagt dus om de organisatie van opleidingen voor het personeel en infosites en/of -momenten voor de burgers.

Er wordt op de elektronische specificaties verder niet ingegaan bij dit schrijven aangezien het programmeren een te specifiek onderdeel vormt van de digitalisatie van het oprichtingsproces.

---

⁴²³ Zie <https://app.cyfe.com/dashboards/195223/5587fe4e52036102283711615553>.

⁴²⁴ BUSINESSEUROPE, Position paper on digitalisation of Company law and Corporate Governance 2016, *EU Company law going digital*, <https://www.buinessurope.eu/publications/eu-company-law-going-digital>, 6.

⁴²⁵ In het kader van de online identificatie voerde men reeds een uitbesteding uit ter ontwikkeling van het systeem om zich via de *smartphone* elektronisch aan te melden.

b) *De vennootschap als witwasinstrument*

134. De Cel voor Financiële Informatieverwerking, de CFI, merkte een verschuiving op van louter financiële fiscale fraude naar het inschakelen van niet financiële instrumenten bij het witwassen van gelden. Naast de aankoop van onroerende goederen staat dus ook het oprichten van vennootschappen gekend als fiscaal fraudemiddel. Het is vanuit die vaststelling dat de notaris in 2004 een rol als knipperlichtfunctie toegekend kreeg in het kader van de anti-witwaswet ter controle van deze twee handelingen.⁴²⁶ Het witwassen van geld met een criminele oorsprong gebeurt door de oorsprong ervan te verdoezelen. Dit vindt plaats door de gelden in te brengen in een financieel systeem wat kan bereikt worden via het oprichten van een vennootschap. Eens het geld werd ingebracht in deze vennootschap is de oorsprong ervan al heel wat moeilijker te achterhalen. Vervolgens wordt het op een marktconforme wijze gespendeerd. Zo stelde de CFI vast dat er in 2009 een groot aantal schijnvennootschappen werd opgericht met als volstorte inbreng louter het vereiste minimumkapitaal. Vervolgens haalden de oprichters dit bedrag in contanten uit de vennootschap om zo een nieuwe vennootschap op te richten. De eerder opgerichte vennootschap werd daarna verkocht om er illegale activiteiten mee uit te voeren. Deze praktijken konden stopgezet worden dankzij de meldingen van de notaris.⁴²⁷ De techniek van de aankoop van onroerende goederen met crimineel geld en het oprichten van een vennootschap ter verdoezeling van de oorsprong van dit geld werd in het verleden tevens meermaals toegepast.⁴²⁸

Het is naar aanleiding van deze praktijken dat de vrees voor het misbruik van de online oprichtingsmogelijkheden is gegroeid. Indien de oprichter van een vennootschap niet meer hoeft te verschijnen voor enige instantie wordt de drempel voor het oprichten van een vennootschap met onzuivere doeleinden verlaagd. Het zal namelijk minder eenvoudig vast te

---

⁴²⁶ Artikel 3 Wet 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017, 90839. Hierna ‘Anti-witwaswet’; C. MEERT, “Het notariaat en de witwaswetgeving”, *Notariaat* 2004, afl. 9, (1) 1; FOD ECONOMIE, *Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*, <https://economie.fgov.be/nl/themes/financiele-diensten/strijd-tegen-het-witwassen-van> (consultatie 23 april 2018).

⁴²⁷ C. MEERT, “Het notariaat en de witwaswetgeving”, *Notariaat* 2004, afl. 9, (1) 3; D. GOYVAERTS, “Enkele aandachtspunten inzake de anno 2010 gewijzigde preventieve witwaswet en de impact hiervan voor het notariaat”, *Notariaat* 2010, afl. 18, (1) 4.

⁴²⁸ Een onderzoek door de CFI bracht een complexe witwaspraktijk, gebruik makend van deze techniek, aan het licht. Eerst werd er een heuse vennootschapsstructuur opzet, vier buitenlandse vennootschappen richtten twee holdingvennootschappen op. Deze werden vervolgens de oprichters van twee vastgoedvennootschappen die handelden in onroerende goederen met criminele gelden. Zie C. GRIJSELS, Neerslag voordracht CFI, *De verplichtingen van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, Voordracht CFI 2015, 12, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/pub_art/NLweb25.pdf.

stellen zijn wie er als oprichter achter de vennootschap schuilt.⁴²⁹ Deze vrees heerst niet alleen in België. Zo drukte ook de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Nederland hun zorgen uit in het kader van de mogelijkheid om de SUP volledig online op te richten. De Tweede Kamer legt de nadruk op het ontbreken bij een online oprichting van een uitvoerige controle van de identiteit van de oprichters. Ze stelt namelijk vast dat de controle die uitgevoerd zal worden door de overheid, zonder een *a priori* notariële tussenkomst, aanleiding kan geven tot misbruik van de oprichting. Dit omdat de controle geheel online moet kunnen plaatsvinden en de personen werkzaam bij het handelsregister niet onderhevig zijn aan de anti-witwaswet.⁴³⁰ Vandaag is de notaris namelijk onderworpen aan enerzijds de beroepsregels verbonden aan het ambt van notaris en anderzijds aan de antiwitwaswetgeving.

135. De knipperlichtfunctie van de notaris houdt in dat deze de identiteit van de oprichters van de vennootschap moet vaststellen en controleren. Het zijn namelijk de oprichters die een nieuwe zakenrelatie met de notaris aangaan.⁴³¹ Indien één van de oprichters een vennootschap is, zal de notaris bijkomende redelijke maatregelen treffen om de identiteit van de ‘uiteindelijke begunstigde’ van de vennootschap te achterhalen. Deze bijkomende maatregelen zijn van die aard dat de notaris een inzicht krijgt in de financiële- en eigendomsstructuur van de vennootschap.⁴³² Het begrip ‘uiteindelijke begunstigde’ slaat op de natuurlijke persoon/personen ten voordele van wie de zakenrelaties worden aangegaan met de

---

⁴²⁹ CEL VOOR FINANCIËLE INFORMATIEVERWERKING (CTIF-CFI), *Notarissen en de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/typo_ctifcfi/notairesnl.pdf (consultatie 21 april 2018); M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 479.

⁴³⁰ TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL, *Brief van de minister van buitenlandse zaken over de nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie*, 23 mei 2014, nr. 1856, 3 en 5-6; GECOMBINEERDE COMMISSIE VENNOOTSCHAPSRECHT, *Beknopt advies inzake het Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid ("SUP")*, hierna: “het Voorstel.”, 26 mei 2014, 4.

⁴³¹ De notaris dient deze verplichting uit te voeren voor het aangaan van de zakenrelatie. Zie artikel 21 en 30 Anti-witwaswet.

⁴³² Hierop geldt echter een uitzondering indien vennootschap een beursgenoteerde vennootschap is die rechtsgeldig werd opgericht volgens de rechtsregels van een lidstaat van de Europese Unie. Deze uitzondering heeft men in het leven geroepen aangezien er bij deze soort vennootschappen voldoende bronnen beschikbaar zijn om te kunnen achterhalen wie de uiteindelijke begunstigden zijn aangezien dit de grootaandeelhouders zullen zijn. Voor de niet beursgenoteerde vennootschappen bestaat er tevens een administratieve vereenvoudiging voor degene die de uiteindelijke begunstigde moet na gaan. Zo bepaalt artikel 515bis W Venn. Dat indien een natuurlijke, dan wel rechtspersoon, meer dan 25% van de stemrechten verwerft van een niet beursgenoteerde vennootschap hiervan de identificatiegegevens beschikbaar moeten zijn. Zie artikel 23 Anti-witwaswet; artikel 515bis W Venn; G. D. GOYVAERTS, “Enkele aandachtspunten inzake de anno 2010 gewijzigde preventieve witwaswet en de impact hiervan voor het notariaat”, *Notariaat* 2010, afl. 18, (1) 2; C. GRIJSELS, Neerslag voordracht CFI, *De verplichtingen van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, Voordracht CFI 2015, 12, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/pub_art/NLweb25.pdf.

vennootschap, de eigenlijke/economische eigenaar van de vennootschap of degene die de eigenlijke controle over de vennootschap in handen heeft. Zo wordt bijvoorbeeld een aandeelhouder die meer dan 25% van het totaal van de aandelen bezit vermoed de uiteindelijke begunstigde te zijn.⁴³³ Het achterhalen van de identiteit van de uiteindelijke begunstigde is een middelenverbintenis.⁴³⁴ De notaris kan hiertoe de wettelijke vertegenwoordigers een verklaring laten afleggen op basis van een vragenlijst, opgesteld voor de Nationale Kamer van Notarissen. Indien men weigert om de uiteindelijke begunstigde kenbaar te maken, kan de notaris geen zakelijke relatie aangaan met de vennootschap.⁴³⁵

136. Om de identiteit van de oprichters vast te stellen verzamelt de notaris hierrond relevante informatie zodat hij in staat is de betrokken personen te onderscheiden. Concreet gaat het over de geboorteplaats en -datum, de (voor)naam en het adres van de natuurlijke persoon-oprichter. Om de identiteit van de rechtspersoon-oprichter te achterhalen, gaat de notaris de naam van de vennootschap, de maatschappelijke zetel, een lijst van bestuurders en informatie omtrent de bevoegdheid om verbintenissen aan te gaan in naam van de vennootschap na. Deze gegevens controleert de notaris via een kopie van de identiteitskaart van de natuurlijke persoon of de publicaties in het Belgisch Staatsblad van de rechtspersoon. Daarnaast kan de notaris ter verificatie ook een beroep doen op andere bewijsstukken, zoals het rijbewijs, een belastingaangifte, ...⁴³⁶ Indien de natuurlijke persoon niet fysiek aanwezig is op het moment van de identificatie heeft de notaris de bevoegdheid om inzage te vragen in het Rijksregister ter controle van het adres.⁴³⁷ De verzamelde informatie wordt aangereikt aan de CFI.⁴³⁸

---

⁴³³ Artikel 4, 27° Anti-witwaswet.

⁴³⁴ *Ibid.*, artikel 23-24; C. MEERT, “Het notariaat en de witwaswetgeving”, *Notariaat* 2004, afl. 9, (1) 7.

⁴³⁵ J. ROCHTUS, “De notaris en de meldingsplicht in het kader van de Witwaswet”, *Not. Fisc. M.* 2014, afl. 8, (203) 215.

⁴³⁶ In de praktijk zal een kopie van de identiteitskaart van de oprichters echter volstaan ter controle van de identiteit van de oprichters.

⁴³⁷ Op welke specifieke manier deze controles uitgevoerd moeten worden, wordt voor de notarissen vastgesteld door de Leden van de Kamer van Notarissen.

⁴³⁸ De notaris heeft louter een knipperlichtfunctie en dus geen rol in de verdere controle uitgevoerd door de CFI. Na het verwerken van deze informatie kan de CFI deze doorsturen naar de Procureur des Konings met het oog op eventueel verder onderzoek. Het doorsturen van de informatie is enkel mogelijk indien er voldoende aanwijzingen op het witwassen of financieren van terrorisme blijken. In het kader van een eventueel onderzoek is de notaris verplicht om de gegevens tien jaar te bewaren. Zie C. MEERT, “Het notariaat en de witwaswetgeving”, *Notariaat* 2004, afl. 9, (1) 1 en 3.

Indien het onmogelijk is om de identiteit te verifiëren of de aangegeven identiteit onbetrouwbaar lijkt, is het verboden om een zakenrelatie aan te gaan met de cliënt. Daarnaast kan de notaris hiervan melding maken aan het CFI, toch is dit geen verplichting.⁴³⁹

In het kader van de Notariswet is de notaris aan een gelijkaardige identificatieplicht onderworpen. Deze wet stelt namelijk dat de (voor)naam, adres, geboorteplaats en -datum van de cliënten gekend moeten zijn door de notaris of aangetoond moeten worden door bewijsstukken, welke de notaris opneemt in de opgestelde akte.⁴⁴⁰

Het vaststellen van de identiteit brengt dus een dubbele beveiliging met zich mee. Enerzijds staat de identiteit van de oprichters vast, anderzijds kan de vennootschap niet opgericht worden indien hierover twijfel heerst. Het is dus deze identiteitsbepaling die onmogelijk, dan wel verhinderd, wordt door de online oprichting van de vennootschap. De notaris is op deze manier namelijk niet in staat om de identiteit van de oprichters in persoon te controleren. Daarnaast doet de afschaffing van de verplichting tot het opstellen van een authentieke akte deze identificatie volledig verdwijnen.

137. Tijdens het opstellen van de oprichtingsakte is de notaris onderworpen aan een constante waakzaamheidsplicht voor handelingen die het witwassen van geld of financieren van terrorisme zouden kunnen uitmaken.⁴⁴¹ De CFI stelt als hulpmiddel hierbij een lijst met verdachte handelingen op. De indicatoren specifiek opgesteld voor de notarissen bevatten volgende bepaling: *“De cliënt wil een vennootschap kopen of oprichten met een twijfelachtig maatschappelijk doel of zonder klaarblijkelijk verband met de normale uitoefening van zijn beroep of bijhorende activiteiten en zonder dat hij de notaris een geldige reden kan opgeven”*. Daarnaast moet de notaris een verhoogde vorm van waakzaamheid hanteren in situaties die een sterker risico kunnen inhouden op het witwassen van geld of financieren van terrorisme. Het niet aanwezig zijn in persoon wordt ook opgenomen als een handeling met verhoogd risico.⁴⁴²

---

⁴³⁹ J. ROCHTUS, “De notaris en de meldingsplicht in het kader van de Witwaswet”, *Not. Fisc. M.* 2014, afl. 8, (203) 208.

⁴⁴⁰ Artikel 11 Wet 16 maart 1803 op het notarisambt, *BS* 16 maart 1803.

⁴⁴¹ In specifiek bepaalde gevallen zal de notaris zelfs een ‘verhoogde waakzaamheid’ moeten hanteren bij het verrichten van deze handelingen. Indien de vennootschap bijvoorbeeld gevestigd is in een zogenaamd *belastingparadijs* zal de notaris een extra hoge waakzaamheid moeten hanteren omtrent de doelstellingen en uitvoeringen die gepaard gaan met de oprichting van de vennootschap. Hier gaan we echter niet verder op in. Zie artikel 35 en 37-41 Anti-witwaswet; FOD ECONOMIE, *Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/financiele-diensten/strijd-tegen-het-witwassen-van> (consultatie 24 april 2018).

⁴⁴² CTIF-CFI, *Witwasindicatoren*, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/typo_ctifcfi/indicatorennl.pdf (consultatie 24 april 2018); C. GRIJSEELS, Neerslag voordracht CFI, *De verplichtingen van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, Voordracht CFI 2015, 13, <http://www.ctif->

Met deze bepaling legt de CFI nog maar eens de nadruk op het wantrouwen dat men heeft in het niet fysiek verschijnen voor de notaris. Indien de notaris het nodig acht, kan deze overgaan tot bijkomende maatregelen voor het onderzoek naar de oorsprong van de aangebrachte gelden.⁴⁴³ Wanneer de notaris na het uitvoeren van de verschillende maatregelen een vermoeden heeft dat de oprichting van de vennootschap deel kan uitmaken van of betrekking kan hebben op handelingen om gelden wit te wassen of terrorisme te financieren, is hij verplicht dit zo snel mogelijk te melden aan de CFI en kan hij de zakelijke relatie met de cliënt niet aangaan.⁴⁴⁴ Deze meldingsplicht is dus van belang in de strijd tegen het witwassen van geld en het financieren van terrorisme en kan dus ook verloren gaan bij de afschaffing van de vereiste van een authentieke oprichtingsakte.⁴⁴⁵

Vandaag is de notaris dus een belangrijke schakel in de preventieve strijd tegen het witwassen en financieren van terrorisme. Het online maken van de oprichtingsprocedure heeft echter veelal tot gevolg dat de notaris als het ware uitgeschakeld wordt in deze strijd.

c) *De oprichtersaansprakelijkheid dreigt dode letter te worden*

139. De identificering van de oprichters is niet enkel van belang om het gebruik van vennootschappen als witwasinstrument te vermijden, ook in het kader van de oprichtersaansprakelijkheid is deze stap cruciaal. Deze aansprakelijkheid maakt het mogelijk om de oprichters aansprakelijk te stellen indien zij zich niet houden aan bepaalde vereisten rond de oprichting van de vennootschap. Dit is voor de schuldeisers van de vennootschap een grote bescherming.⁴⁴⁶ In het geval dat er echter geen controle plaatsvindt van de identiteit van de oprichters is er een risico dat deze sanctie dode letter wordt. Zonder een afdoende controle bestaat de kans namelijk dat de op afstand opgegeven identiteit niet bestaat, waardoor het aansprakelijk stellen van de werkelijke oprichter onmogelijk wordt. Dit risico neemt uiteraard

---

cfi.be/website/images/NL/pub_art/NLweb25.pdf; FEDNOT, *Reglement van de nationale kamer van notarissen inzake het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, beschikbaar via <https://www.notaris.be/notaris/wetgeving-en-reglementen/witwas>.

⁴⁴³ Artikel 35 Anti-witwaswet; FOD ECONOMIE, *Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/financiele-diensten/strijd-tegen-het-witwassen-van> (consultatie 24 april 2018).

⁴⁴⁴ Artikel 47 Anti-witwaswet.

⁴⁴⁵ C. MEERT, "Het notariaat en de witwaswetgeving", *Notariaat* 2004, afl. 9, (1) 8.

⁴⁴⁶ De schuldeisers kunnen er namelijk vanuit gaan dat de oprichting geldig verliep. Zo niet hebben zij telkens een stok achter de deur via deze aansprakelijkheid. Het bestaan van de oprichtersaansprakelijkheid is dan ook één van de redenen waardoor men kon overgaan tot het voorstel om de kapitaalvereisten van een BVBA af te schaffen. Zie D. BRULOOT, H. DE WULF en K. MARESCEAU, "Het vennootschapsrecht aan de vooravond van een fundamentele hervorming: een eerste overzicht en evaluatie", *Financial Law Institute Working paper series* 2018, 22; J. VANANROYE, *Waarom staat oprichtersaansprakelijkheid niet in Boek XX WER?*, <https://corporatelifinancelab.org/2018/03/08/waarom-staat-oprichtersaansprakelijkheid-niet-in-boek-xx-wer/> (consultatie 28 april 2018).

het afschrikkend effect van de sanctie weg. Een sluitende identificering van de oprichters is dus ook op dit vlak essentieel.

(1) Het financieel plan als tegenbewijs

140. Wie een gezonde vennootschap wenst op te richten gaat niet over één nacht ijs. De Belgische wetgever wou het onbezonnen oprichten van een vennootschap vermijden en stelde daarom dat de oprichters aansprakelijk gesteld kunnen worden indien de vennootschap binnen de drie jaar na de oprichting failliet gaat en uit het financieel plan blijkt dat het aanvangskapitaal ontoereikend was om de vennootschap de eerste twee jaar draaiende te houden. Bij de beoordeling van de ontoereikendheid houdt men rekening met de situatie van de vennootschap bij oprichting, de sector waarin deze actief is en de redelijk voorzienbare omstandigheden. Het financieel plan kan dus door de oprichters aangewend worden als tegenbewijs voor de aansprakelijkheid in het geval van een faillissement. Via het financieel plan kan men namelijk aantonen dat er weldegelijk voldoende werd stilgestaan bij het totale aanvangskapitaal.⁴⁴⁷

Het plan wordt overgedragen aan de notaris, maar er staat geen sanctie op het niet neerleggen of het niet afdoende zijn ervan. De notaris kan de oprichters wel wijzen op het risico dat hiermee gepaard gaat, toch is een grondige controle niet verplicht en kan de vennootschap opgericht worden.⁴⁴⁸ Het belang van het financieel plan voor de schuldeisers van de vennootschap en het ontbreken van een specifieke sanctie heeft dus tot gevolg dat het afschrikkend effect van de oprichtingsaansprakelijkheid weldegelijk van belang is, wat dus door de online oprichtingsmogelijkheden afgezwakt kan worden.

(2) De oprichtersaansprakelijkheid en het geldig oprichten van de vennootschap

141. In het geval dat de oprichters de oprichtingsformaliteiten, zoals beschreven in het Wetboek van Vennootschappen, niet naleven zijn zij tevens onderhevig aan de oprichtersaansprakelijkheid. Deze sanctie werd ingevoerd met het oog op een correcte oprichting van de vennootschap. Zo zullen de oprichters bijvoorbeeld moeten voorzien dat alle gegevens zoals beschreven in artikel 69 W Venn. opgenomen worden in de oprichtingsakte, alsook dat de inbrengen gebeuren volgens de beschreven formaliteiten.

---

⁴⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁴⁸ V. CARRON en T. VANRAES, “De BVBA in de praktijk. Het financieel plan”, *monkey.be* 2017, (1) 2. Het niet meer vereisen van een authentieke oprichtingsakte in het kader van de digitalisering van het oprichtingsproces heeft hier dus geen gevolgen. De eventuele waarschuwing die door de notaris gegeven wordt, kan namelijk eenvoudig online meegedeeld worden aan de oprichters.

Anderzijds is deze vorm van aansprakelijkheid ook een drukkingsmiddel voor het aantal frauduleus opgerichte vennootschappen, aangezien de oprichters persoonlijk aansprakelijk zullen zijn voor de schade die voortvloeit uit de nietigheid van de vennootschap.⁴⁴⁹ Dit zal het geval zijn wanneer er sprake is van een ‘geveinsde oprichting’. Een geveinsde oprichting doet zich voor indien de oprichters de vennootschap niet aanwenden ter realisatie van het beschreven doel, maar bijvoorbeeld wel voor het uitoefenen van illegale praktijken.⁴⁵⁰ Ook deze bepalingen zullen geen nut hebben indien de oprichters van de vennootschap niet te achterhalen zijn.

d) *‘The race to the bottom’*

142. De inzet van de nationale wetgever op een zo goedkoop en zo eenvoudig mogelijk oprichtingsproces kan het overschaduwen van de belangen van andere stakeholders tot gevolg hebben. Derden zullen minder beschermd zijn indien de identiteit van de oprichters niet te achterhalen is. Daarnaast speelt ook de vrees dat de schuldeisers onvoldoende bescherming zullen genieten indien bijvoorbeeld het vereiste minimumkapitaal naar beneden wordt gehaald of zelfs afgeschaft ter vereenvoudiging van de oprichting. De Belgische wetgever zal deze bekommernissen in gedachte moeten houden bij het opstellen van nieuwe regelgeving rond het oprichtingsproces, ongeacht de relatief beperkte vrees voor een *‘race to the bottom’*. Traditioneel gezien wordt er een grote waarde gehecht aan de belangen van de schuldeisers, waardoor deze op voldoende andere wijzen beschermd zullen moeten worden. Ook zullen er voldoende identiteitswaarborgen moeten voorzien worden, mede in het kader van de anti-witwasbeweging.

B. België, blij bij de les

143. Zoals aangehaald in de tussentijdse evaluatie zijn er reeds een aantal initiatieven ontwikkeld waardoor de mogelijkheid om een Belgische vennootschap digitaal op te richten dichterbij komt. Toch is de weg nog niet volledig afgelegd. Hier volgt een overzicht van de realisaties in het kader van een verdere digitalisering, de voorstellen tot aanpassing van het huidige oprichtingsproces en de elementen waarbij een verandering zich niet (onmiddellijk) opdringt.

---

⁴⁴⁹ K. GEENS, M. WYCKAERT, C. CLOTTENS, F. PARREIN, S. DE DIER, S. COOLS, “Vennootschappen (1999-2010). Overzicht rechtspraak”, *tpr* 2012, afl. 49, (73) 234-235; D. BRULOOT en K. MARESCEAU, “Het aandeelhoudersregister in het Belgische recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming”, *T. Not.* 2014, afl. 12, (688) 727.

⁴⁵⁰ Cass. 2 oktober 2012, *trv* 2013, 783, noot D. BRULOOT; K. GEENS, M. WYCKAERT, C. CLOTTENS, F. PARREIN, S. DE DIER, S. COOLS, “Vennootschappen (1999-2010). Overzicht rechtspraak”, *tpr* 2012, afl. 49, (73) 235-240.

1. Wat staat reeds op punt?

a) *Online aanmelden bij overheidsdiensten*

144. Vandaag kan men zich als Belgisch inwoner reeds op verschillende wijzen identificeren, zowel bij de overheid als bij private spelers op de markt. Voor de aanmelding bij de e-griffie wordt er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van het Belgische e-ID. Daarnaast voorzagt de wetgever de mogelijkheid om zich aan te melden via de *smartphone*.⁴⁵¹ Dit kreeg een belichaming dankzij het ‘*itsme*’-initiatief. Zowel de werking van de identificatie via het e-ID, als via de ‘*itsme*’-applicatie werd hierboven uitvoering beschreven. Hier gaan we dus niet verder op in. In het kader van het e-ID kan er ook gewezen worden op de mogelijkheid die het e-ID voorziet tot het plaatsen van gekwalificeerde elektronische handtekeningen. Ook dit werd reeds aangehaald bij de bespreking van de e-IDAS verordening.

De ontwikkeling van de ‘*itsme*’-applicatie is zeker wenselijk in deze digitale evolutie. Het biedt namelijk een toegevoegde waarde aan de burger omdat men op deze manier niet aan de slag moet met het installeren van bepaalde *software* en het aanmelden via bepaalde *browsers* alvorens men gebruik kan maken van het e-ID en de kaartlezer. De Belgen zijn vandaag vergroeid met hun *smartphone* en zijn dan ook op de hoogte van de mogelijkheden ervan. Er wordt dan ook verwacht van de overheid dat deze hiervan gebruikt maakt.

De mogelijkheid om zich vandaag elektronisch te identificeren bestaat dus, toch kan in België zowel het toepassingsgebied ervan, als de identificatiemiddelen op zich verder uitgebreid worden in het kader van het oprichtingsproces van vennootschappen. Hiervoor verwijs ik naar het deel dat slaat op de voorstellen tot aanpassing van het Belgische recht.

b) *Online hulp bij het opstellen van de authentieke oprichtingsakte*

145. De *StartMyBusiness*-tool maakt het niet mogelijk om de oprichtingsakte geheel online op te stellen, toch voorziet het in een vereenvoudiging. Dit door reeds op voorhand en online een aantal basisgegevens en -documentatie ter beschikking te stellen van de notaris. Er zijn nog geen officiële cijfers bekend gemaakt, toch blijkt het uit de ervaring van de notarissen dat het gebruik van deze *tool* eerder uitblijft. In mijn ogen kan het *StartMyBusiness*-initiatief leiden tot een vermindering in duur van het oprichtingsproces. De notaris beschikt namelijk op voorhand al over bepaalde informatie waarmee hij aan de slag kan gaan. Dit is dan ook de bedoeling van

---

⁴⁵¹ Zie Wet Elektronische Identificatie

het Belgische notariaat. Om deze doelstelling te bereiken is er echter nog wat extra publiciteit nodig, mijns inziens.

De *tool* neemt tevens een adviserende rol op zich. Zo wordt er berekend aan welke kost de oprichter zich ongeveer kan verwachten en indien de oprichter een blik werpt op de verschillende stappen van deze tool weet hij ook bij welke elementen hij zeker moet stilstaan en welke documenten vereist zullen zijn bij de oprichting. Voor meer algemene informatie kan de ondernemer terecht op de officiële website van FedNot.⁴⁵²

146. Dit recent opgestart initiatief kent in Nederland een aantal voorgangers. Bepaalde (groepen van) Nederlandse notarissen creëerden namelijk een website die het, via een online toepassing van de vraag-en-antwoord-techniek, mogelijk maakt om de oprichtingsakte op afstand op te stellen.⁴⁵³ De noodzakelijke informatie omtrent de verschillende vennootschapsvormen en het oprichten ervan wordt op een overzichtelijke manier beschikbaar gesteld op de websites zelf, zo vervult de notaris zijn informatieplicht. Sommigen van deze sites voorzien tevens in de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met een helpdesk of om een beroep te doen op een *chatbot*.⁴⁵⁴ Hierdoor kan men op afstand advies op maat verlenen bij de opstelling van de oprichtingsakte.⁴⁵⁵ Toch verloopt ook hier niet alles elektronisch. Na het opstellen van de akte zal men, net zoals in België, een afspraak moeten maken met de desbetreffende notaris om de akte te verlijden en te ondertekenen. Deze verplichte stap wou men ontwijken en hieruit is de praktijk ontstaan om een volmacht uit te geven ter oprichting van de vennootschap aan een medewerker van het notariskantoor. In combinatie met het doorgeven via de website van de vereiste gegevens ter opstelling van de oprichtingsakte creëert men op deze manier de mogelijkheid tot het ‘online oprichten’ van een vennootschap.⁴⁵⁶ Ter ondertekening van deze volmacht maken de notarissen in Nederland namelijk gebruik van de,

---

⁴⁵² Zie <https://www.notaris.be/opstarten-ondernemen>

⁴⁵³ Zie bijvoorbeeld: <https://www.doehetzelfnotaris.nl/>, <https://www.onlineflexbvoprichten.nl/>, <https://www.standaardbv.nl/>, <https://www.firm24.com/>. In het kader van een gelijkaardig concept ter opstelling van samenwoningcontracten via websites heeft de Nederlandse rechtspraak reeds geoordeeld dat het concept van het online opstellen van contracten op zich niet in strijd is met de wettelijke verplichtingen opgelegd aan de Nederlandse notarissen. Zie G.J.C RENSEN en L. TIMMERMAN, ‘De notaris in het moderne ondernemingsrecht’, *WPNR* 2016, afl. 7121, (767) 777-778.

⁴⁵⁴ Dit is dus een voorbeeld van een toepassing van de Artificiële Intelligentie mogelijkheden in het oprichtingsproces van vennootschappen.

⁴⁵⁵ Volgende ondernemingen maken hier gebruik van: <https://www.firm24.com/> en <https://www.standaardbv.nl/>. Het opstellen van een oprichtingsakte die afwijkt van een standaard situatie en dus enig maatwerk vereist, zal echter niet mogelijk zijn om via de telefoon op te stellen. Dit heeft dus tot gevolg dat er nog steeds een samenkomst met de notaris gewenst/noodzakelijk is. Zie G.J.C RENSEN en L. TIMMERMAN, ‘De notaris in het moderne ondernemingsrecht’, *WPNR* 2016, afl. 7121, (767) 778.

⁴⁵⁶ *Ibid.*, 777-778.

door hen opgerichte, applicatie *Docu-Sign*. Deze applicatie is echter niet in staat om de autorisatie van de identiteit van de gebruiker te waarborgen, waardoor deze vorm van elektronisch handtekenen niet toegelaten wordt ter legalisatie van de volmacht. Voor het geven van een volmacht blijft dus nog steeds een handtekening op papier vereist, waardoor een afspraak in persoon op deze manier niet vermeden kan worden.⁴⁵⁷ Het geven van een volmacht zal toch enig voordeel met zich meebrengen aangezien de oprichters van bijvoorbeeld een Besloten Vennootschap zich op deze manier enkel naar de notaris moeten begeven ter ondertekening van de volmacht.

147. In vergelijking met het Belgische *StartMyBusiness* initiatief zijn de Nederlandse webpagina's reeds verder geëvolueerd. Er zijn namelijk meerdere alternatieve sites beschikbaar, welke niet afhankelijk zijn van de Koninklijke Notariële Beroepsfederatie. Het nadeel hiervan is echter dat het niet van bij het begin duidelijk is met welke notaris, dan wel met welke groep van notarissen, men te maken zal hebben bij het verlijden van de akte. Aangezien het Belgische concept uitgaat van de Belgische beroepsfederatie van notarissen is het na het invullen van de vereiste gegevens mogelijk om een notaris naar keuze aan te duiden. Elke Belgische notaris is namelijk verbonden aan de beroepsfederatie. Dat het initiatief uitgaat van de beroepsfederatie levert naar mijn mening het voordeel op dat de keuze van notaris ter definitieve opstelling van de oprichtingsakte eenvoudig gemaakt kan worden. Op deze manier geniet ook elke notaris van de voordelen die gepaard gaan met het *StartMyBusiness* initiatief en dus niet enkel degene die investeren in het creëren van een eigen website.

c) *Online neerleggen, publiceren en registreren van de oprichtingsakte*

148. Zoals hierboven vermeld is het dankzij de invoering van de e-griffie en het e-Depot zowel voor particulieren, als voor notarissen mogelijk om de oprichtingsakte van een vennootschap elektronisch neer te leggen bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel. Deze wordt vervolgens verzonden naar de diensten van het Belgisch Staatsblad en de Kruispuntbank van Ondernemingen ter publicatie en registratie. Aangezien deze tools reeds uitvoerig besproken werden gaan we hier niet verder op in, wat het belang ervan in het kader van de elektronische oprichtingsprocedure uiteraard niet wegneemt.

---

⁴⁵⁷ F. BAGGERMAN, "Nieuwerwetse fratsen 2.0: over digitaal ondertekende volmachten", *WPNR* 2016, afl. 7123, (843) 844-845; X, *Ondertekenen via Blockchain – Waarom?*, <https://www.firm24.com/blog/contracten/ondertekenen-via-blockchain/> (consultatie 15 april 2018).

De registratie van de vennootschap bij de Kruispuntbank volstaat echter niet om als onderneming van start te gaan. Indien de vennootschap een commerciële activiteit zal uitoefenen, moet zij zich ook inschrijven bij een erkend ondernemingsloket. Vandaag kan deze stap tevens eenvoudig online gebeuren via het invullen van een elektronisch beschikbare vragenlijst en het ondertekenen ervan door middel van het e-ID.⁴⁵⁸

149. Het door de Europese Unie vooropgestelde ‘*only-once*’-principe wordt dus gerespecteerd in die zin dat de vennootschap éénmalig de informatie opgenomen in de oprichtingsakte moet neerleggen. Deze wordt namelijk automatisch naar de verschillende instanties betrokken bij het oprichtingsproces verzonden. Dit principe wordt echter niet doorgetrokken tot het verzenden ervan naar de ondernemingsloketten, waardoor de vennootschap zich ook hier zal moeten inschrijven. Het ondernemingsloket is dan ook een privéorganisatie en geen overheidsdienst.

150. Graag leg ik hierbij de nadruk op de vaststelling dat het voor Belgische vennootschappen met een onderhandse oprichtingsakte reeds mogelijk is om deze volledig elektronisch op te richten, dankzij de, hierboven besproken, uitbreiding van de e-griffie.

d) *Online openen van een bankrekening*

151. De oprichters van de NV of BVBA openen een bankrekening op naam van de vennootschap, storten hierop de inbreng in geld en ontvangen het bewijs van de storting, het bankattest. Dit bankattest is een noodzakelijk document ter oprichting van de vennootschap met een inbreng in geld. Zonder bankaccount kan men de inbreng in geld niet storten, krijgt men geen bankattest en kan de oprichtingsakte van de NV of BVBA niet worden opgesteld.⁴⁵⁹ Niet alleen het ontvangen van het bankattest, ook het openen van een bankrekening is dus een noodzakelijk element in het oprichtingsproces. Hieruit volgt dat er slechts sprake kan zijn van een volledig digitale oprichting van een vennootschap indien ook de bankrekening op naam van de vennootschap online geopend kan worden.

152. Het hedendaags Belgisch privaatsbankrecht is sterk ontwikkeld. Het is namelijk mogelijk om zonder afspraak een rekening te openen bij een Belgische bankinstelling. Deze procedure kan geheel of gedeeltelijk elektronisch verlopen. De opening van een bankrekening op geheel elektronische wijze vindt volledig online plaats. Degene die een rekening wens te openen, vult

---

⁴⁵⁸ *Supra* 44, nr. 66.

⁴⁵⁹ J. LAMBRECHTS, “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier”, *VENA* 2007, afl. 8, (32) 106-107.

via de website van de bank de vereiste gegevens in en ondertekent de overeenkomst via een gekwalificeerde elektronische handtekening. Daarnaast is het ook mogelijk om de bankrekening gedeeltelijk elektronisch, maar nog steeds volledig op afstand, te openen. Hierbij kan de nieuwe cliënt de noodzakelijke documenten downloaden van de website van de bank, deze invullen, ondertekenen en ze vervolgens via de post verzenden naar de bank.

Hierdoor wordt er besloten dat zowel het aanvragen en het afleveren van een bankattest, als het openen van een bankaccount volledig elektronisch kan verlopen in België. Dit is dus zeker een stap in de goede richting naar een volledig digitaal oprichtingsproces.

153. Deze bespreking heeft echter enkel betrekking op het online openen van een bankrekening door een inwoner van België. Online een bankrekening openen als niet-inwoner bij een Belgische bankinstelling zal veelal onmogelijk zijn. Het openen van een rekening als niet-inwoner kan, maar hiervoor moet men weldegelijk in persoon aanwezig zijn bij de bank. Dezelfde situatie doet zich voor in Denemarken en Frankrijk. Aangezien het openen van een bankrekening een noodzakelijke stap is in het oprichtingsproces van de vennootschap kan de onmogelijkheid om online een bankaccount te openen een negatieve invloed hebben op de aantrekkingskracht van het nationaal vennootschapsrecht voor buitenlandse ondernemers. Zo zal het, na een digitalisatie van het oprichtingsproces, niet meer noodzakelijk zijn om zich als niet-inwoner naar het land van oprichting te verplaatsen voor de registratie van de vennootschap, maar is deze verplaatsing wel nog steeds vereist ter opening van een bankaccount op naam van de vennootschap. In Hongkong en Estland is het reeds mogelijk om deze handeling als niet-inwoner online te stellen. Beiden zetten hierbij sterk in op de veiligheid en betrouwbaarheid van de identificatie van de oprichters. Hierdoor wordt een integraal elektronische oprichting dus mogelijk. Zoals eerder vermeld is de digitalisering van het oprichtingsproces van vennootschappen voor de Belgische ondernemer al een voldoende grote uitdaging. We gaan hier dus niet verder op in, toch zal de Belgische wetgever deze belemmering in gedachte moeten houden indien men het Belgische oprichtingsproces internationaal op de kaart wenst te plaatsen.

2. Wat verdient een update?

154. Om het oprichtingsproces van de Belgische vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid volledig digitaal te maken, moet er dus nog een heuse weg afgelegd

worden.⁴⁶⁰ In dit onderdeel volgen de concrete voorstellen die mijns inziens noodzakelijk, of toch zeker van nut, zijn bij deze digitalisering.

De voorstellen tot wijziging zullen zich dus richten tot het oprichtingsproces van de NV en/of de BVBA. Tijdens dit onderzoek ben ik tot de vaststelling gekomen dat vooral een digitalisering van het oprichtingsproces van de BVBA zich vandaag opdringt. Dit omdat enerzijds de strijd voor een aantrekkelijk nationaal vennootschapsrecht in het kader van de concurrentie op Europees vlak zich afspeelt op het gebied van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Deze vaststelling blijkt zowel uit de rechtsleer,⁴⁶¹ als uit het gevoerde onderzoek. Zowel in de lidstaten van de Europese Unie als daarbuiten beperkt de online oprichtingsmogelijkheid zich vaak tot de vennootschapsvorm met besloten aansprakelijkheid.⁴⁶² Anderzijds bestaan er ook argumenten om de verplichte tussenkomst van de notaris te behouden ter oprichting van een NV. Deze worden hieronder besproken.

a) *Werking van de Kruispuntbank van Ondernemingen*

155. Zoals aangehaald in de tussentijdse evaluatie werkt de Kruispuntbank van Ondernemingen niet optimaal op het vlak van het invoeren en het verwerken van gegevens. Dit is te wijten aan een streng wetgevend kader dat de werking van de KBO regelt. Onze aanpak staat in schril contrast met deze van Denemarken. De Deense wetgever laat het bepalen van de manier waarop vennootschappen geregistreerd moeten worden en de manier waarop de controle hierop verloopt volledig over aan de Deense autoriteit voor het bedrijfsleven. Indien de Belgische wetgever ook een grotere rol zou toekennen aan de beheersdiensten van de KBO zou het praktische nut van de Kruispuntbank kunnen toenemen. Het aantal geregistreerde gegevens zou namelijk stijgen en daarnaast zou er tevens een eerste controle plaatsvinden op de instroom van de gegevens.

(1) KBO als anti-fraude tool

156. In 2009 stelde de Belgische wetgever een wettelijke basis op voor de inschakeling van de KBO als anti-fraudetool.⁴⁶³ De uitwerking hiervan wordt vandaag nog onderzocht. De KBO zou ingezet worden als een knipperlichtfunctie in het kader van sociale en fiscale fraude tijdens

---

⁴⁶⁰ Het oprichtingsproces van de maatschap en de VOF kan vandaag reeds online verlopen. Zie *Supra* 26, nr. 44.

⁴⁶¹ A. FRANCOIS, J. DELVOIE en T. COEN, "Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht", *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, (2) 6; PARREIN, "De financiering van het Belgisch vennootschapsrecht: een analyse aan de hand van recente wetgevende evoluties", *DAOR* 2009, afl. 92, 367-372; M.A. VERBRUGH, "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", *SEW* 2008, afl. 7/8, 274-277.

⁴⁶² Zie Estland, Hongkong, India en Colombia.

⁴⁶³ Artikel 205 Programmawet 23 december 2009, *BS* 30 december 2009.

het leven van de vennootschap. Indien de Kruispuntbank verdachte activiteiten zou vaststellen, moet men hiervan een melding maken bij de betreffende inspectiedienst.⁴⁶⁴ Deze knipperlichtfunctie zou uitgebreid kunnen worden tot een werkelijke controlefunctie indien de KBO tevens in staat zou zijn om extra informatie of bewijsstukken op te vragen in het geval er enige twijfel heerst omtrent de correctheid van de neergelegde gegevens. Het opvragen van bijkomende stukken moet zowel bij de oprichting van de vennootschap, als tijdens het leven ervan mogelijk zijn.

De Europese Wetgever voorziet in een algemene controlefunctie voor de ondernemingsregisters bij de oprichting van de SUP. Het voorstel tot de richtlijn maakt het mogelijk voor de verschillende registers om enerzijds bijkomende informatie rond de oprichting van de SUP te vragen en om anderzijds bewijsstukken van de neergelegde informatie te eisen van de oprichter. Dit specifiek met het oog op het vermijden van het gebruik van de vennootschap als fraude-instrument. Naast de algemene knipperlichtfunctie moet de Kruispuntbank van Ondernemingen dus ook beschikken over een controlefunctie bij de oprichting van de SUP. Mijn voorstel is om deze bevoegdheid uit te breiden naar een algemene controlefunctie bij de registratie van elke vennootschap. Het Franse *Centre de Formalité des Entreprises* en het Deens ondernemingsregister beschikken tevens over een recht om bijkomende informatie op te vragen bij twijfel aan de correctheid van de neergelegde gegevens.

157. Het ondernemingsregister van Hongkong voorziet ook in een geautomatiseerde controle van de activiteiten van de vennootschap. Dit is echter met het oog op het waarschuwen van de vennootschap zelf omtrent een eventueel misbruik door derden en niet met het oog op het waarschuwen van de toezichhouders omtrent een eventueel misbruik van de vennootschap zelf.

(2) KBO als *a priori* controle op het gebruik van de naam van de vennootschap

158. De KBO zou tevens van nut kunnen zijn bij de controle op het eventuele gebruik van de naam van de vennootschap. Vandaag speelt dit onderdeel van het Belgische vennootschapsrecht zich af na de oprichting van de vennootschap. De controle achteraf kan weldegelijk online plaatsvinden, maar er is dus geen *a priori* controle op een eventueel reeds ingebruikname van

---

⁴⁶⁴ X, “KBO wordt anti fraudetool”, *De Juristenkrant* 2010, afl. 201, (1) 1. Ook in Nederland kent men een gelijkaardig systeem van doorlopend toezicht, dat zich uit in de vorm van een integriteitstoets van de vennootschap en risicomeldingen geeft. Zie D. BRULOOT, “Het nieuwe Nederlandse B.V.-recht: overzicht en Belgische aandachtspunten”, *trv* 2014, afl. 5, (445) 451.

de naam van de vennootschap.⁴⁶⁵ In Denemarken en Estland zal een dergelijke controle wel plaatsvinden tijdens het oprichtingsproces zelf. Indien de vennootschapsnaam reeds in gebruik is, wordt de registratie van de vennootschap bij het ondernemingsregister geweigerd.⁴⁶⁶ Deze rol zou ook voor de KBO weggelegd kunnen worden, aangezien elke rechtspersoon hier ingeschreven moet zijn. Er moet dan wel tevens voorzien worden in een systeem waarbij de controle plaatsvindt voordat de gegevens naar het Belgisch Staatsblad worden verzonden ter publicatie.

(3) KBO als centraal register in het oprichtingsproces

159. Vandaag zal de inschrijving in de KBO niet volstaan ter oprichting van een vennootschap. Elke vennootschap met rechtspersoonlijkheid dient de oprichtingsakte tevens neer te leggen bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel en te publiceren in het Belgisch Staatsblad. In het kader van de vereenvoudiging van het oprichtingsproces zou het ondernemingsregister ingezet kunnen worden als centraal register ter oprichting van de vennootschappen. Dit zou tot het gevolg hebben dat zowel de neerlegging op de griffie, als de publicatie in het Belgisch Staatsblad overbodig wordt. Een loutere registratie in het (openbaar) ondernemingsregister zou dan moeten volstaan ter oprichting van de vennootschap. De datum van inschrijving in de KBO wordt dan ook de datum waarop de vennootschap haar rechtspersoonlijkheid verkrijgt. De datum van publicatie van de oprichting in de Kruispuntbank leidt ertoe dat de oprichting van de vennootschap tegenwerpelijk wordt aan derden.⁴⁶⁷

Dit heeft tot gevolg dat het vennootschapsregister, bijgehouden door de griffie van de Rechtbank van Koophandel, gekoppeld wordt aan de Kruispuntbank. Er komt op deze manier namelijk één elektronisch beschikbaar register waar alle informatie rond de vennootschap wordt bijgehouden. Dit maakt onmiddellijk een einde aan een eventuele inconsequentie tussen de gegevens opgenomen in het vennootschapsdossier en deze opgenomen in de Kruispuntbank. Daarnaast leunt deze aanpak ook veel nauwer aan bij de doelstellingen van de wet tot invoering van de KBO. Men wou namelijk onder meer voorzien in een administratieve vereenvoudiging

---

⁴⁶⁵ ONDERNEMINGSDATABANK, *Nieuwe naam voor uw vennootschap, even checken...*, https://ondernemingsdatabank.indicator.be/algemene_vergadering_naamswijziging/nieuwe_naam_voor_uw_vennootschap_even_checken/VLTAVEAR_EU041005/57/search?&t=188&k=2001 (consultatie 6 mei 2018).

⁴⁶⁶ EVERIS, *Study on digitalisation of company law for the European Commission – DG Justice and consumers*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dg_just_digitalisation_of_company_law_final_report.pdf, 30.

⁴⁶⁷ In Denemarken en Estland werkt men voor de oprichting van de vennootschappen met louter een ondernemingsregister die dus een centrale rol inneemt bij het oprichtingsproces. Zie EVERIS, *Study on digitalisation of company law for the European Commission – DG Justice and consumers*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dg_just_digitalisation_of_company_law_final_report.pdf, 52-55. Ook de SUP zal rechtspersoonlijkheid krijgen op de datum van het voltooien van de inschrijving in het handelsregister. Wat voor België dus de Kruispuntbank van Ondernemingen is.

door het creëren van één centraal punt ter inzameling van de gegevens van de vennootschap.⁴⁶⁸ Daarnaast zullen ook de kosten voor de publicatie en neerlegging van de oprichtingsakte aanzienlijk gedrukt worden.

b) ***Uitbreiding toepassingsgebied van de online identificatie***

160. De hierboven beschreven mogelijkheid om zich aan te melden bij overheidsdiensten gebruik makend van zijn *smartphone* is tot op heden enkel toegankelijk voor ‘*my pension*’, het e-Box systeem en ‘*my career*’. Het middel kan weldegelijk aanschouwd worden als een gekwalificeerde dienst toch is het tot op heden niet mogelijk om zich hiermee bij de e-griffie of de KBO aan te melden.⁴⁶⁹ Een uitbreiding zou dus tot een toename in efficiëntie van het elektronisch oprichtingsproces leiden. In Estland is het aanmelden via het *Mobile-ID* ter oprichting van een vennootschap wel reeds een mogelijkheid. Men gaat hierin zelfs nog een stapje verder door de gegevens van de oprichter verbonden aan het *Mobile-ID* automatisch op te nemen in het ondernemingsregister.⁴⁷⁰ In Hongkong zet men in op een volledig gebruik van de *smartphone* ter oprichting van de vennootschap. Het is hier namelijk mogelijk om alle stappen uit te voeren louter gebruik makend van het toestel. De basis om een aanmelding via de *smartphone* mogelijk te maken bestaat dus reeds in België, een verdere ontwikkeling ervan is wenselijk.

161. Vandaag staan er meer identificatiemiddelen ter beschikking dan waar er in België een beroep wordt op gedaan. Ook op dit gebied kan er dus een uitbreiding plaatsvinden. Er wordt bijvoorbeeld nog geen gebruik gemaakt van audiovisuele technieken bij de online identificatie. Een *face-to-face* gesprek kan bijvoorbeeld eenvoudig ‘digitaal gemaakt’ worden via *Skype* of een ander kanaal dat in de mogelijkheid van videoconferenties voorziet. Op deze manier kan men *live* de identiteit van ‘degene aan de andere kant van het scherm’ achterhalen. Dit wordt dan ook door de Europese Unie opgenomen als voorbeeld van controlemiddel in het voorstel tot de SUP-richtlijn. In Hongkong worden de videogesprekken ook ingeschakeld ter opening van een bankaccount op afstand. Daarnaast doen de bankinstellingen in Hongkong tevens een beroep op de moderne ‘*selfie*’-techniek ter identificatie. Het verplicht ‘*live*’ nemen van een *selfie* schakelt men qua betrouwbaarheid dus gelijk aan het voeren van een videogesprek.

---

⁴⁶⁸ D. VAN GERVEN, “Vzw, stichting en internationale vereniging: oprichting en openbaarmaking”, *trv* 2004, afl. 5, (405) 409.

⁴⁶⁹ Hier zal enkel het aanmelden via het e-ID ter beschikking staan.

⁴⁷⁰ GSMA, *Estonia's Mobile-ID: Driving Today's e-Services Economy*, <https://www.gsma.com/identity/wp-content/uploads/2013/07/GSMA-Mobile-Identity-Estonia-Case-Study-June-2013.pdf> (consultatie 5 mei 2018).

c) ***De oprichtingsakte – modelstatuten voor de BVBA***

162. Het grootste heikel punt waar men in België over struikelt bij de digitalisering van het oprichtingsproces is de vereiste van de authentieke oprichtingsakte. Een afschaffing hiervan zou de elektronische oprichting op het eerste zicht meer realistisch maken. Deze afschaffing dringt zich in mijn ogen louter op bij de BVBA om de redenen hierboven reeds aangehaald. Vandaar dat er hier een duidelijk onderscheid moet gemaakt worden tussen de vereiste authentieke oprichtingsakte van de NV en de voorstellen tot het wijzigen van diezelfde vereiste voor de BVBA.

In 2016 verkoos ongeveer 50% van de KMO's ter uitvoering van hun activiteiten het zelfstandigen-statuut boven de oprichting van een vennootschap. Indien men dan toch voor een vennootschap opteerde, werd in ongeveer 60% van de gevallen de BVBA verkozen als vennootschapsvorm.⁴⁷¹ Deze sluit dan ook het beste aan bij de doeleinden van een KMO, deze vennootschapsvorm is meer gericht op het gebruik van kleinere, persoonlijke vennootschappen. De BVBA zal dan ook het meest gebaat zijn bij het uitsparen van kosten dankzij de digitalisering van het oprichtingsproces.⁴⁷² Indien de oprichting hiervan volledig digitaal zou verlopen, kan dit leiden tot een daling van het aantal zelfstandigen en een stijging van het aantal BVBA's ter uitvoering van de activiteiten van een KMO.⁴⁷³

163. De vereiste van een authentieke oprichtingsakte werd in het leven geroepen ter controle en waarborg van de geldigheid van deze akte. De notaris is namelijk gebonden door de resultaatsverbintenis om geen oprichtingsaktes op te stellen die naar vorm of inhoud strijdig zijn met de Belgische wetten, *in casu* dus het vennootschapsrecht. De notaris maakt ook een correcte inschatting van de fiscale gevolgen die aan de oprichting verbonden zijn.⁴⁷⁴ Een derde veiligheidsmechanisme dat de tussenkomst van de notaris biedt is het vaststellen en controleren van de identiteit van de oprichters, op grond van de verplichting opgelegd door de antiwitwaswetgeving, zoals hierboven besproken. De notaris speelt dus weldegelijk een

---

⁴⁷¹ FOD ECONOMIE, KMO, MIDDENSTAND EN ENERGIE, Brochure 2017, *Boordtabel van de kmo's en zelfstandige ondernemers (2017)*, 26, beschikbaar op <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/boordtabel-van-de-kmos-en-0>.

⁴⁷² Staff working document (Comm) executive summary of the impact assessment accompanying the document proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law, 25 april 2018, SWD(2018)142 def, 2.

⁴⁷³ J.A. MCCAHERY, E.P.M. VERMEULEN, M. HISATAKE, J. SAITO, "Traditional and Innovative Approaches to Legal Reform: The 'New Company Law'", *EBOR* 2007, afl. 8, (7) 16.

⁴⁷⁴ P. SOENS en L. WYNANT, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De notaris", *VENA* 2016, afl. 15, (3) 3-4.

belangrijke rol in het hedendaagse oprichtingsproces.⁴⁷⁵ Daarnaast neemt de notaris tevens een adviserende en informerende functie op zich. Bij het opstellen van de statuten staat hij de oprichters namelijk bij met raad en daad.⁴⁷⁶

164. Toch is de verplichte tussenkomst van de notaris vooral een dure en tijdrovende kost bij het opstarten van een BVBA. Er wordt hier dan ook vastgesteld welke alternatieven er mogelijk zijn tot het oprichten van een BVBA, zonder authentieke akte, mits het behoud van gelijkaardige veiligheids garanties.

Als eerste punt kan er aangehaald worden dat de oprichters steeds op eigen houtje advies en informatie kunnen inwinnen omtrent de oprichting van de vennootschap. De verplichte tussenkomst van een notaris biedt hier geen meerwaarde. Men kan namelijk een beroep doen op een accountant of gespecialiseerd advocaat of bedrijfsjurist.⁴⁷⁷

Als tweede punt lijkt het inschakelen van in te vullen modelstatuten, opgesteld voor de wetgever, mij een degelijke vervanging van de authentieke oprichtingsakte.⁴⁷⁸ Ook het Verenigd Koninkrijk, Estland, Frankrijk en Denemarken werken aan de hand van modelstatuten ter oprichting van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, zonder een verplichte tussenkomst van de notaris.⁴⁷⁹ In dit kader moet er wel rekening gehouden worden met de Richtlijn van de Europese Unie betreffende bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht. De Belgische wetgever verklaarde deze namelijk ook van toepassing op de BVBA. De Richtlijn bepaalt dat vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid enkel zonder een authentieke akte opgericht kunnen worden indien er voorafgaandelijk een rechterlijke of administratieve

---

⁴⁷⁵ A. DE GRAEVE, J. ROODHOOFT en B. WINDEY, *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, Uitgeverij De Boeck, 2010, 89.

⁴⁷⁶ F. D'HONT, *De voorstellen van de commissie over een Europese éénpersoonsvennootschap (SUP): een evaluatie*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/139/RUG01-002272139_2016_0001_AC.pdf, 51.

⁴⁷⁷ Het beroep op een accountant kan eventueel wel een belangenvermenging inhouden aangezien deze voordeel kan halen uit de oprichting van de vennootschap. Daarbij is hij in tegenstelling tot de notaris niet gebonden aan de verplichting om onafhankelijk en onpartijdig te handelen. Zie F. D'HONT, *De voorstellen van de commissie over een Europese éénpersoonsvennootschap (SUP): een evaluatie*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/139/RUG01-002272139_2016_0001_AC.pdf, 53. Ook de advocaat en accountant zijn onderworpen aan de bepalingen uit de antiwitwaswetgeving indien zij hun cliënten bijstaan in de oprichting van een vennootschap of het organiseren van een inbreng in een vennootschap. Ze zullen de cliënten dus moeten identificeren en deze identificatie verifiëren. Daarnaast speelt ook de meldingsplicht zoals bij de notaris en bankier. Zie artikel 5, §1 28° Anti-witwaswet; J. LAMBRECHTS, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier", VENA 2007, afl. 8, (32) 99.

⁴⁷⁸ Het voorstel van het Belgisch Centrum van Vennootschappen om een standaardmodel in te schakelen ter oprichting van de BVBA bleef niet overeind. Zie BCV-CDS, *Een modern Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, http://www.bcv-cds.be/files/bcv_nota_minister_justitie_nl_20151002.pdf (consultatie 10 mei 2018); D. BRULOOT, H. DE WULF en K. MARESCEAU, "Het vennootschapsrecht aan de vooravond van een fundamentele hervorming: een eerste overzicht en evaluatie", Financial Law Institute Working paper series 2018.

⁴⁷⁹ M.A. VERBURGH, "Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa", SEW 2008, afl. 7/8, (267)

controle is uitgevoerd op de oprichting.⁴⁸⁰ Wat deze controle precies inhoudt, bepaalt de Richtlijn niet. Er kan aangenomen worden dat de combinatie van een opgesteld *template* en een controle hiervan door het ondernemingsregister een afdoende administratieve controle is.⁴⁸¹

In Nederland doet men ook beroep op modelstatuten ter oprichting van de vennootschap, maar schaft daarbij de verplichte tussenkomst van de notaris niet af. De Nederlandse Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht benadrukt namelijk in haar advies omtrent de online oprichting van de SUP dat de besparing van de kostprijs van het opstellen van een oprichtingsakte via de notaris niet opweegt tegen het voordeel van een correct opgestelde akte en de controle op het misbruik van de vennootschap. De oprichting van een vennootschap blijft volgens de Commissie voldoende eenvoudig door de combinatie van modelstatuten met de tussenkomst van de notaris, zoals men voorzag bij de hervorming van het recht van toepassing op de Besloten Vennootschap.⁴⁸² Met deze gedachtegang ben ik het echter niet eens. Volgens mij bestaan er vandaag voldoende middelen om te voorzien in zowel een veilige als een correcte oprichting van de BVBA zonder hiervoor een beroep te moeten doen op de notaris. Dit door het gebruik van correct opgestelde modelstatuten, het voldoende verlenen van advies aan de oprichters en de identificatiemiddelen voor de identificatie van oprichters op afstand.

166. De inschakeling van modelstatuten, welke bijvoorbeeld beschikbaar kunnen gesteld worden via de site van de KBO, is dus al een grote stap in de goede richting ter digitalisatie van het oprichtingsproces.⁴⁸³ We kunnen echter nog een stapje verder gaan. Dit door het toepassen van de Artificiële Intelligentie mogelijkheden bij het opstellen en invullen van de modelstatuten. Een Amerikaans gerenommeerd advocatenkantoor heeft een AI-systeem ontwikkeld dat alle vereiste documenten ter oprichting van een vennootschap elektronisch opstelt via het laten invullen van een vragenlijst door de oprichters.⁴⁸⁴ Dankzij deze techniek wordt het dus mogelijk om een volledig correcte oprichtingsakte op te stellen zonder enige menselijke tussenkomst. De

---

⁴⁸⁰ Artikel 10 Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169, 46.

⁴⁸¹ Dit leiden we af uit het voorstel voor een richtlijn inzake de SUP. Zie M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 479.

⁴⁸² GECOMBINEERDE COMMISSIE VENNOOTSCHAPSRECHT, *Beknopt advies inzake het Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid ("SUP")*, hierna: “het Voorstel.”, 26 mei 2014, 4-5; D. BRULOOT, “Het nieuwe Nederlandse B.V.-recht: overzicht en Belgische aandachtspunten”, *trv* 2014, afl. 5, (445) 450.

⁴⁸³ Zowel in Frankrijk, Denemarken, Estland als Hongkong zijn er modelstatuten beschikbaar ter ondersteuning bij het opstellen van de oprichtingsakte en statuten. Ook de Europese Unie voorziet in de verplichting voor de lidstaten om een modeloprichtingsakte online beschikbaar te stellen in het voorstel tot de SUP-richtlijn.

⁴⁸⁴ F. MANJOO, *Will Robots Steal Your Job?*, <http://www.slate.com/technology/2018/04/amazon-domestic-robot-home-assistant-report.html> (consultatie 23 april 2018).

AI-technologie kan ook als adviesverlening ingeschakeld worden. De inspiratie hiervoor halen we bij de mogelijkheid om beroep te doen op *chatbots* tijdens het invullen van het Nederlandse equivalent van *StartMyBusiness*. In de inleiding wezen we reeds op de creatie van de juridische *chatbot* door ‘DeJuristen’. Deze geeft advies aan ondernemingen op basis van artificiële intelligentie.⁴⁸⁵ Het is dus een optie om een platform te ontwikkelen waar de oprichter op een elektronische manier de modelstatuten kan invullen en hierbij de hulp van een *chatbot* kan inschakelen.

d) ***Het opstellen en bijhouden van het aandeelhoudersregister***

167. Hier worden er twee voorstellen omtrent het online bijhouden van het verplicht aandeelhoudersregister besproken. Het voorstel van D. BRULOOT en K. MARESCEAU luidt dat de notaris die de oprichtingsakte opstelt tevens het online aandeelhoudersregister activeert.⁴⁸⁶ Dit brengt zekerheid met zich mee omtrent het bestaan van het register en de correctheid van de informatie erin opgenomen. Deze online registers worden via een centraal platform gecreëerd. Het notariaat kan ingeschakeld worden om dit platform bij te houden.⁴⁸⁷ De toegang tot het aandeelhoudersregister zou beperkt en gecontroleerd worden via het e-ID als identificatiemiddel.⁴⁸⁸

Een ander voorstel ter vereenvoudiging van het bijhouden van een aandeelhoudersregister is de inschakeling van de *blockchain*-technologie. Hiervoor wordt er een centrale, besloten *blockchain* opgesteld en bijgehouden door het Belgisch notariaat. Een *blockchain* is een online ketting van gegevens, *in casu* gegevens omtrent aandelen uitgegeven in België. Dit voorstel koppelt het aanmaken van het aandeelhoudersregister ook aan de oprichting van de vennootschap. Telkens wanneer een notaris een vennootschap opricht, staat deze tevens in voor de registratie van de uitgegeven aandelen bij de centrale *blockchain*. Hiervan houdt de notaris een draaiboek bij. De eenvoud van deze methode zit hem in het online aspect en de uitvoering door de notaris. De controle en veiligheid wordt verzekerd door de aard van het systeem op zich. Eens de gegevens door de notaris aan de centrale ketting gekoppeld zijn, kunnen deze niet meer worden gewijzigd. Elke notaris zal namelijk beschikken over een kopie van de *blockchain*.

---

⁴⁸⁵ Zie <https://leeally.com/>. Zie X, Lee & Ally, *de allereerste juridische legal AI B2B-robot in Europa*, <https://ictrecht.be/featured-2/lee-ally-allereerste-juridische-legal-ai-b2b-robot-europa/>.

⁴⁸⁶ D. BRULOOT en K. MARESCEAU, “Het aandeelhoudersregister in het Belgisch Recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming”, *T. NOT.* 2014, afl. 12 (688) 724-728.

⁴⁸⁷ Ook in de omzetting van de papieren registers naar elektronische aandeelhoudersregisters voorziet men een rol voor de notaris.

⁴⁸⁸ D. BRULOOT en K. MARESCEAU, “Het aandeelhoudersregister in het Belgisch Recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming”, *T. NOT.* 2014, afl. 12 (688) 724-728.

Eens er achteraf een wijziging plaatsvindt, is deze heel eenvoudig traceerbaar. Aangezien elk uitgegeven aandeel gekoppeld zou worden aan de centrale *blockchain* dient de toegang ertoe beperkt te worden voor de vennootschappen, aandeelhouders, ... tot 'hun deel van de keten'.⁴⁸⁹

168. Zoals vermeld blijven dit louter voorstellen. Er is nog geen concreet ontwerp omtrent het online register. Indien de tussenkomst van de notaris voor de oprichting van de BVBA afgeschaft zou worden, zal de verantwoordelijkheid voor het aanmaken van een aandeelhoudersregister terugvallen op de oprichters. Ook hier blijven er mogelijkheden om dit online bij te houden, zoals deze vandaag aangewend worden in de praktijk door de NV's. De wetgever zal dan wel moeten voorzien in de mogelijkheid hiervoor. Deze bestaat vandaag namelijk enkel voor de NV.

e) *Notaris als controlepost van de identiteit van de oprichters*

169. Bij het afschaffen van de verplichting tot het opstellen van een authentieke oprichtingsakte voor de BVBA, zoals hierboven voorgesteld, verliest men echter de *a priori* controlemogelijkheid door de notaris op de identiteit van de oprichters. Er moeten hiertoe dus voldoende garanties voorzien worden. Het vaststellen van de identiteit en de controle hierop kan op verschillende wijzen plaatsvinden, zowel voor als na het voltooien van het oprichtingsproces van de vennootschap.

161. Estland heeft een vergaande mogelijkheid voorzien ter oprichting van een vennootschap op afstand. Hierbij maakt men gebruik van een dubbele controle op de identiteit van de oprichters. Enerzijds tijdens de applicatie voor het *e-residence* ID, anderzijds bij het verkrijgen van een juridisch adres. De identiteit wordt in de eerste plaats gecontroleerd door de politie en grensbewaking bij de aanvraag tot het verkrijgen van het *e-residence* ID. Na de goedkeuring van de aanvraag moet men in persoon de ID-kaart afhalen. Dit houdt een tweede controle in aangezien er ter plaatse een vergelijking wordt gemaakt tussen het opgegeven ID bij de aanvraag en het ID dat men in zijn bezit heeft bij de afhaling. Deze vorm van controle heeft echter tot gevolg dat niet de volledige procedure online kan verlopen, wat de nadruk legt op het reële risico dat oprichters misbruik zouden maken van de online oprichtingsmogelijkheden. Dit is duidelijk aangezien Estland zo sterk inzet op de mogelijkheid om een vennootschap online

---

⁴⁸⁹ G.J.C RENSEN en L. TIMMERMAN, 'De notaris in het moderne ondernemingsrecht', *WPNR*, 8 oktober 2016, afl. 7121, (775) 778; M. VAN DE LOOVERBOSCH, *Blockchain aandeelhoudersregister: pleidooi voor minder archeologie en meer cryptografie*, <https://legalnews.be/ondernemingsrecht/vennootschapsrecht/blockchain-aandeelhoudersregister-pleidooi-voor-minder-archeologie-en-meer-cryptografie-corporate-finance-lab/> (consultatie 18 april 2018).

op te richten en dan toch een controle in persoon vereist. Het laatste controlemiddel is terug te vinden in het onderwerpen van de actoren die een juridisch adres kunnen voorzien aan de Estse antiwitwaswetgeving. Dit heeft tot gevolg dat deze een onderzoek moeten uitvoeren naar de identiteit van de vennootschap en begunstigden ervan.

Er kan dus niet licht gegaan worden over het vaststellen van de identiteit van de oprichters en de controle ervan om het misbruik van de online oprichting te vermijden. Indien de authentieke oprichtingsakte niet meer vereist wordt, moet er voorzien worden in voldoende beveiligingsalternatieven.

(1) Bankier inschakelen ter vaststelling van de identiteit en de controle hierop

162. De bankier is net zoals de notaris onderworpen aan de bepalingen van de Belgische antiwitwaswetgeving.⁴⁹⁰ De vraag kan dus gesteld worden of de kredietinstelling niet de controle van de identiteit van de oprichters kan uitvoeren wanneer de oprichters een bankrekening openen in naam van de BVBA. De verschuiving van de vaststelling van de identiteit naar de bankier zal echter enkel doeltreffend zijn indien de oprichters verplicht worden om, in het kader van de oprichting, een bankrekening te openen op naam van de vennootschap. Dit is in Hongkong een vereiste om geldig handel te kunnen drijven en de identiteitscontrole wordt dan ook uitgevoerd door de bankinstelling.⁴⁹¹ Deze vereiste lijkt mij geen zware maatregel, aangezien een vennootschap hoe dan ook een bankrekening nodig heeft ter uitvoering van haar activiteiten.⁴⁹² Een andere oplossing is om de oprichters te verplichten initieel een inbreng in geld te plaatsen ter oprichting van de BVBA, zoals dit een voorstel is ter oprichting van de SUP. Nadien kunnen de oprichters het kapitaal aanvullen met inbrengen van verschillende aard.⁴⁹³ Deze oplossing lijkt mij te vergaand aangezien niet elke oprichter de mogelijkheid heeft om een inbreng in geld te plaatsen en daarnaast een inbreng in natura een

---

⁴⁹⁰ De exacte manier waarop de identificatieplicht dient ingevuld te worden, wordt voor de bankiers bepaald door de Nationale Belgische Bank, aangezien zij het toezicht houdt op de kredietinstellingen inzake de antiwitwaswetgeving.

⁴⁹¹ De controle van de identiteit van de oprichters vindt dus na de oprichting van de vennootschap, maar voor het uitvoeren van enige handelsactiviteit van de vennootschap, plaats. Op deze manier kunnen de oprichters niet ontkomen aan de identificatie. Zie HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Information Required*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/documents.shtml> (consultatie 28 april 2018).

⁴⁹² Het opleggen van de vereiste om een bankrekening te openen na de oprichting van de BVBA brengt ook geen problemen met zich mee in het kader van het voorstel om bij de hervormingen de minimumkapitaalplicht voor de BVBA af te schaffen. De oprichters zijn namelijk niet verplicht om een inbreng te storten bij het openen van een bankrekening.

⁴⁹³ M. VERBEKE en A. FRANCOIS, "De Societas Unius Personae: supporter of niet?" in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 483.

minstens even grote, of zelf grotere, waarde kan hebben voor de vennootschap dan een (beperkte) inbreng in geld.

163. Het openen van een bankrekening op naam van de vennootschap behelst een nieuwe zakenrelatie tussen de vennootschap en de bankinstelling, waardoor de bank de identiteit van de vennootschap en haar ‘uiteindelijke begunstigden’ moet nagaan. De vennootschap is in dit geval namelijk een ‘gewone, nieuwe cliënt’.⁴⁹⁴ Degene die gelden op de bankrekening op naam van de vennootschap wenst te storten is meestal louter een ‘passage cliënt’, waarbij de bank niet altijd hoeft over te gaan tot de identificatie.⁴⁹⁵ Deze deposant is in de meeste gevallen de oprichter van de vennootschap, maar dit is niet noodzakelijk altijd het geval. Vennootschapsrechtelijk is het namelijk mogelijk dat degene die de inbreng in geld plaatst niet verschijnt bij de notaris als oprichter van de vennootschap. Het kan ook zijn dat de ene oprichter een inbreng in geld doet, terwijl de overige oprichters een inbreng in natura plaatsen.⁴⁹⁶

Naast de verplichting voor de oprichters om een rekening op naam van de vennootschap te openen, zou een verplichting voor de bankinstellingen om tevens de identiteit van de oprichters van de vennootschap na te gaan hier soelaas kunnen bieden. Veelal zullen de oprichters de ‘uiteindelijke begunstigden’ van de vennootschap zijn, zeker ten tijde van de oprichting, waardoor de bank hoe dan ook hun identiteit moet achterhalen. Toch zou een expliciete bepaling rechtszekerheid kunnen brengen. De bankier zal hoe dan ook de identiteit van de vennootschap op zich identificeren, waarbij de identificatie van de economische eigenaar(s)/uiteindelijke begunstigde van de vennootschap tevens verplicht is. In het kader van het vermijden van witwaspraktijken via de vennootschap lijkt deze identificatie mij een belangrijk gegeven. De identiteit van de uiteindelijke begunstigde van de opgerichte vennootschap wordt namelijk niet door de notaris gecontroleerd, aangezien zijn identificatieplicht slaat op de oprichters van de vennootschap. Zij gaan een zakenrelatie aan met de notaris. In het kader van de oprichtersaansprakelijkheid is het dan wel weer van belang dat tevens de identiteit van de oprichters nagegaan wordt, vandaar dat een uitbreiding van de

---

⁴⁹⁴ Dit zal gebeuren op dezelfde wijze als de notaris die de identiteit van de vennootschap en haar uiteindelijke begunstigde vaststelt en controleert. Zie *Supra* 81, nr. 136.

⁴⁹⁵ Indien het gaat om ‘occasionele cliënten’ is de bankinstelling slechts verplicht tot de identificatie indien de ‘occasionele zakenrelatie’ betrekking heeft op een transactie die de €10 000 overstijgt of die verdacht is in het kader van het witwassen van geld of financiering van terrorisme. De volstortingsplicht ter oprichting van een BVBA is hoe dan ook lager dan €10 000. Zie Artikel 21 Anti-witwaswet

⁴⁹⁶ J. LAMBRECHTS, “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier”, *VENA* 2007, afl. 8, (32) 102.

identificatieplicht voor de bankinstelling naar de oprichters van de vennootschap wenselijk zou zijn.

Net zoals de notaris stelt de bankinstelling eerst de identiteit van de partij vast om vervolgens over te gaan tot de controle ervan. De *face-to-face* afspraak in het bankkantoor werd vooral ingeschakeld ter voorlegging en controle van de identiteitsbewijsstukken. Vandaag is het echter mogelijk als bankinstelling om deze controle op afstand uit te voeren en tevens te voldoen aan de verplichtingen opgelegd door de antiwitwaswetgeving. Dit zal zo zijn indien men gebruik maakt van de gekwalificeerde handtekening ter ondertekening van de overeenkomst. Om de identiteit van de vennootschap en haar uiteindelijke begunstigde na te gaan zal men online bijkomende gegevens moeten opvragen en controleren. Dit kan via het online toezenden van een kopie van het rijbewijs, identiteitskaart, elektriciteitsfactuur, ... Daarnaast kan men ook voorzien in het versturen van een controlebrief.⁴⁹⁷ Daarnaast kan er ook opgemerkt worden dat men via de hierboven besproken techniek van audiovisuele verbindingen de controle op een gelijkaardige wijze kan aanpakken zoals bij een *face-to-face*-controle. In plaats van de foto op de identiteitskaart te vergelijken met de persoon die voor u zit, kan men even goed de foto op de identiteitskaart vergelijken met de persoon die zichtbaar is op het scherm via een *live*-verbinding.

164. Naast deze identificatieplicht, zal er ook voor de bankinstelling een waakzaamheids- en meldingsplicht spelen. Er geldt een algemene waakzaamheidsplicht, waardoor de bankier moet nagaan of de beoogde acties stroken met de doelstelling/voorheen gestelde handelingen van de cliënt. Daarnaast speelt er ook een versterkte waakzaamheidsplicht indien de handelingen als verdacht beschouwd kunnen worden. Deze waakzaamheidsplicht hangt samen met de meldingsplicht aan de CFI. De bankier zal, in tegenstelling tot de advocaat en notaris, van het onderzoek ter versterkte waakzaamheid een schriftelijk verslag opstellen en dit afgeven aan de onderzoeksinstanties. Daarnaast zal de bankinstelling tevens een aangepast cliënten-acceptatie beleid moeten invoeren. Men zal kennis moeten nemen van nieuwe cliënten en deze onderverdelen in verschillende risicocategorieën op basis van objectieve criteria. Per categorie zullen er verschillende aanvaardingsvoorwaarden spelen.⁴⁹⁸ Deze waakzaamheidsplicht zal

---

⁴⁹⁷ Dit is een techniek waarop het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten wijst ter diepgaande en veilige identificatie op afstand. De brief wordt verzonden naar het opgegeven adres. Hierin staat de opdracht om de brief, of een deel ervan ondertekend, terug te sturen.

⁴⁹⁸ J. LAMBRECHTS, "De tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier", *VENA* 2007, afl. 8, (32) 107-108; G. D. GOYVAERTS, "Enkele aandachtspunten inzake de anno 2010 gewijzigde preventieve witwaswet en de impact hiervan voor het notariaat", *Notariaat* 2010, afl. 18, (1) 3.

zich dus voordoen tijdens het leven van de vennootschap-cliënt en kan tevens dienen als knipperlichtfunctie bij verdachte handelingen van de vennootschap, naast het inschakelen van de KBO als anti-fraudetool.

(2) Elektronische identificatiemiddelen ter controle van de identiteit

165. Enerzijds kan de bankier ingeschakeld worden ter vaststelling van en controle op de identiteit van de oprichters, anderzijds maken de middelen ter aanmelding bij een overheidssite het tevens mogelijk om degene die een BVBA wenst op te richten te identificeren.⁴⁹⁹

Indien de overheid uitsluitend een beroep doet op de gekwalificeerde identificatiemiddelen ter aanmelding bij de overheidswebsites, zoals de e-griffie en de Kruispuntbank van Ondernemingen, wordt de identiteit volgens mij voldoende gewaarborgd aangezien deze middelen gekoppeld moeten kunnen worden aan de persoon die er gebruik van maakt. Daarnaast zal elk van de besproken middelen voldoende betrouwbaar zijn, aangezien er ofwel gebruik wordt gemaakt van een *live* audiovisuele verbinding, ofwel sprake is van een element waarvan men in het bezit moet zijn en een element waarvan enkel de gebruiker op de hoogte hoort te zijn.

(3) Aandeelhoudersregister inschakelen ter *a posteriori* identificatie

166. Het probleem omtrent een niet bestaande identificatie en het misbruik van deze anonimiteit in het kader van fraudepraktijken dook ook op omtrent de identificatie van aandeelhouders.⁵⁰⁰ Vandaar dat de Belgische wetgever het verbod om effecten aan toonder uit te geven en de verplichting oplegde om in elk geval de identiteit van de aandeelhouders kenbaar te maken in het aandeelhoudersregister.⁵⁰¹ Via deze maatregel vermijdt men ook dat de vennootschap gecontroleerd zou worden door aandeelhouders die niet te achterhalen zijn.⁵⁰² De oprichters zijn tevens aandeelhouders van de vennootschap. Hun identiteit moet dus gekend zijn en opgenomen worden in het aandeelhoudersregister. Dit aandeelhoudersregister kan dus

---

⁴⁹⁹ Zowel in Denemarken, Estland, Frankrijk en Hongkong moet men zich eerst aanmelden bij het ondernemingsregister alvorens men de vennootschap kan inschrijven. In elk geval moet de oprichter zich aanmelden via de elektronische identificatiemiddelen die van toepassing zijn in dat land (bijvoorbeeld het NemID in Denemarken, of het Digi-ID in Estland).

⁵⁰⁰ Fiscale fraude wordt mogelijk via de anonieme aandelen aangezien het onmogelijk is voor de fiscus om de finaal begunstigde van het aandeel te achterhalen.

⁵⁰¹ Vandaag zullen er dus enkel nog aandelen op naam uitgegeven kunnen worden.

⁵⁰² A. FRANCOIS, J. DELVOIE en T. COEN, "Modern Times in het Belgische vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht", *Not. Fisc. M.* 2015, afl. 1, (2) 19-20.

ingeschakeld worden ter controle van de identiteit van de aandeelhouders-oprichters van de vennootschap in het kader van de strijd tegen het witwassen.

Het Belgisch aandeelhoudersregister moet niet gepubliceerd worden. Het volstaat dat het, al dan niet in elektronische vorm, bijgehouden wordt op de zetel van de vennootschap. De Deense variant op het aandeelhoudersregister wordt daarentegen wel gepubliceerd. Dit lijkt mij geen noodzaak voor het Belgische aandeelhoudersregister. Een toezicht door het Belgisch notariaat volstaat in mijn ogen om een grondige controle te kunnen uitvoeren. De inschakeling van het notariaat in het bijhouden van het register wordt hieronder besproken. De geldige oprichting van een BVBA afhankelijk maken van het bestaan van een aandeelhoudersregister is wel een noodzakelijke verplichting. Indien de notaris niet meer tussenkomt bij de opstelling van de oprichtingsakte wordt de creatie van het register niet verzekerd. Toch verloopt de controle van de identiteit van de oprichters via het aandeelhoudersregister. Deze verplichting lijkt mij dan ook vereist.

f) *Notaris blijft van nut tijdens het oprichtingsproces*

167. In het kader van de digitalisering van de oprichting van vennootschappen zal de rol van de notaris er dus anders gaan uitzien. Dit bekent echter niet dat de notaris volledig uitgeschakeld zal worden bij het verloop van het oprichtingsproces.

(1) Verlenen van advies

168. De rol van de notaris als adviesverlener aan de ondernemer-oprichter blijft behouden. Mijn voorstel is dan ook om de oprichting van de BVBA door een notaris te laten bestaan als parallel systeem naast dat van de oprichting via modelstatuten.⁵⁰³ De oprichters kunnen zo zelf beslissen om vrijwillig een beroep te doen op de ervaring en de kennis van de notaris bij de oprichting van hun vennootschap.⁵⁰⁴

Opdat deze gulden middenweg optimaal zou werken, moeten de ondernemers op de hoogte zijn van de mogelijkheid om de BVBA volledig op eigen houtje op te starten en van het verschil in

---

⁵⁰³ Eens de oprichtingsakte opgesteld werd, kan de notaris namelijk tevens volledig elektronisch de vennootschap oprichten dankzij de invoering van het e-Depot. Het naast elkaar bestaan van de twee systemen is ook het geval in Estland en Frankrijk.

⁵⁰⁴ Ook bij het louter adviseren van cliënten blijft de notaris onderworpen aan de anti witwaswetgeving en zal hij dus een identificatieplicht hebben ten aanzien van de oprichters die beroep doen op de notaris ter advies bij de oprichting van de vennootschap. Zie F. D'HONT, *De voorstellen van de commissie over een Europese éénpersoonsvennootschap (SUP): een evaluatie*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/139/RUG01-002272139_2016_0001_AC.pdf, 54; C. GRIJSEELS, Neerslag voordracht CFI, *De verplichtingen van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, Voordracht CFI 2015, 9, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/pub_art/NLweb25.pdf.

kostprijs. Enkel zo kan men een wel overwogen beslissing nemen. Het is aan de overheid om de oprichters van deze informatie te voorzien.

Mijn voorstel luidt dus dat men voor de oprichting van een NV weldegelijk een beroep blijft doen op de notaris. Dit wordt hieronder verder uitgewerkt.

(2) Onroerend goed inbrengen

169. Indien de oprichters een onroerend goed wensen in te brengen bij de oprichting van de vennootschap zal er steeds een authentieke akte opgesteld moeten worden door de notaris, met het oog op de inschrijving in het hypotheekkantoor.⁵⁰⁵ In Frankrijk houdt deze verplichting een uitzondering in op de elektronische oprichting. Indien men namelijk een onroerend goed wenst in te brengen bij de oprichting, zal men weldegelijk bij de notaris moeten langsaan, gelet op de verplichte registratie van de eigendomsakte.

(3) Controle door de notaris

(a) *Controle identiteit via het aandeelhoudersregister*

170. Bij de aanwending van het aandeelhoudersregister in de strijd tegen het misbruik van online oprichtingen kan de notaris nog steeds een rol spelen. Het notariaat kan namelijk instaan voor het bijhouden van het centraal platform van de elektronische registers en de bewaking hiervan. Daarnaast zou de notaris een controle kunnen uitvoeren naar de opgegeven identiteit van de aandeelhouders-oprichters bij de aandeelhoudersregisters welke niet door een notaris werden opgesteld.⁵⁰⁶ Deze controle kan bijvoorbeeld verlopen via een *skype*-gesprek.

Naast de controle via het aandeelhoudersregister wordt de notaris tevens ingeschakeld bij het opstellen en bijhouden van het register, zoals hierboven bij de voorstellen rond het elektronisch maken van het register vermeld.

(b) *Controle wettigheid oprichting*

171. Het voorstel van de invoering van de SUP voorziet in de mogelijkheid om de notaris in te schakelen bij de controle omtrent de wettigheid van de inschrijving, om zo het misbruik van

---

⁵⁰⁵ Deze vereiste geldt uiteraard ook bij de oprichting van een vzw. Hier werd de praktijk echter ontwikkeld om eerst de vzw op te richten en vervolgens pas over te gaan tot de inbreng van het onroerend goed, waardoor de oprichtingsakte niet door de notaris opgesteld moet worden. Deze aanpak zou ook bij de oprichting van de BVBA gehanteerd kunnen worden aangezien het vereiste minimumkapitaal afgeschafte zal worden. Dit verdient dus verdere aandacht.

⁵⁰⁶ In het geval een VOF, maatschap of BVBA werd opgericht door de oprichters zelf, zonder een beroep op de notaris te doen.

de vennootschapsvorm te vermijden. Hierbij moet er gegarandeerd worden dat deze controlevorm de online oprichting niet in de weg staat.⁵⁰⁷

In het geval de online oprichting van een BVBA mogelijk wordt, kan ook de Belgische notaris ingeschakeld worden bij de controle van de wettigheid van de oprichting. Dit uit zich enerzijds in de controle van de identiteit van de oprichters, anderzijds in een controle van de neergelegde documenten ter oprichting. Om dit mogelijk te maken moet de notaris toegang verkrijgen tot de KBO waar de oprichters hun oprichtingsakte en vereiste documenten zullen moeten registreren.⁵⁰⁸ Indien de BVBA online opgericht wordt, zal ook de identiteit van de oprichters online doorgegeven worden. Niet alle oprichters zullen zich namelijk tegelijkertijd aanmelden op de site van de KBO om de modelstatuten te raadplegen, dan wel neer te leggen. Het is hierbij dat de notaris ingeschakeld kan worden. Indien de notaris toegang verkrijgt tot de Kruispuntbank om de geregistreerde modelstatuten in te kijken, zouden zij een *a posteriori* controle kunnen uitvoeren op de opgegeven identiteit van de oprichters. Deze kan plaatsvinden via bijvoorbeeld een bevestiging ondertekend via het e-ID, een *skype*-gesprek of een controlebrief, ... De bevoegdheid ter controle van de oprichters van de BVBA zou uitgebreid kunnen worden naar een controle van deze van de VOF, aangezien ook zij hun oprichtingsakte moeten registreren bij de KBO.

172. Dezelfde controlemiddelen kunnen ook aangewend worden voor een *a priori* controle op afstand door de notaris. Het zou namelijk een verplichting kunnen zijn om voor de oprichting van de vennootschap een *Skype*-gesprek te voeren met een Belgische notaris. Deze aanpak staat de online oprichting van de vennootschap namelijk niet in de weg. De oprichters zullen dan online op voorhand contact moeten opnemen met een notaris naar keuze. Men zou ook over kunnen gaan tot het creëren van een portaal, specifiek gericht op de controle uit te voeren door de notaris. Deze website zou bijgehouden kunnen worden door het notariaat en bevat de modelstatuten en formulieren ter registratie. Om hier toegang toe te verkrijgen, moet de oprichter zich elektronisch aanmelden. Deze identiteit zou dan door de notarissen nagegaan kunnen worden via bijvoorbeeld een videogesprek.⁵⁰⁹

---

⁵⁰⁷ Overweging (13bis) en artikel 14.3 Tweede Werkdocument; M. VERBEKE en A. FRANCOIS, “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in F. BRISON, J. DEVLOIE, R. FELTKAMP, A. FRANCOIS (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, (471) 480

⁵⁰⁸ Memo (Comm) Proposal for a Directive on single-member private limited liability companies – frequently asked questions, 9 april 2014, MEMO/14/275, 5.

⁵⁰⁹ G.J.C RENSEN en L. TIMMERMAN, ‘De notaris in het moderne ondernemingsrecht’, *WPNR* 2016, afl. 7121, (767) 776.

g) *Neerlegging verslag bedrijfsrevisor*

173. Het bestaan en de verplichting om de inbreng in natura te laten waarderen door een bedrijfsrevisor is toe te juichen. Het verslag biedt namelijk een bescherming tegen een overwaardering, dan wel een onderwaardering van de inbreng. Het Belgisch Centrum van Vennootschappen stelt dan ook voor om dit te behouden na de wijziging van het Wetboek van Vennootschappen.⁵¹⁰

174. De huidige wijze van neerlegging van het verslag bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel kan de online oprichting van de BVBA wel *boycotten*. Aangezien het verslag een vereiste bijlage is aan de oprichtingsakte van de vennootschap zijn de e-griffie en het e-Depot niet in staat om deze elektronisch neer te leggen, waardoor de neerlegging nog steeds in papieren vorm moet gebeuren. Dit probleem kan op twee manieren opgelost worden.

Ofwel gaat de Belgische overheid over tot de uitbreiding van de mogelijkheden van het e-Depot en de e-griffie zodat deze in staat zijn om zowel de oprichtingsakte, als de bijlagen ervan elektronisch neer te leggen. Ofwel voert de Belgische wetgever een wetswijziging uit zoals deze in het kader van de administratieve vereenvoudiging voor het bankattest. Hierdoor volstaat een vermelding van het bestaan van het bankattest in de oprichtingsakte en hoeft men dit niet meer neer te leggen op de griffie. Het is reeds verplicht om de conclusies van de bedrijfsrevisor in de oprichtingsakte te vermelden. Toch zal men daarnaast dus nog steeds het verslag moeten neerleggen. Het is in mijn ogen eerder bizar dat men een wetswijziging uitvoert met het oog op het bereiken van een volledig elektronische neerlegging en dan toch geen actie onderneemt rond het verslag van de bedrijfsrevisor. Hierdoor blijft deze nagestreefde elektronische neerlegging namelijk onbestaand.

175. Aangezien het verslag een belangrijke waarde heeft ten aanzien van derden en aandeelhouders die later eventueel toetreden tot de vennootschap⁵¹¹ lijkt het mij geen overbodige verplichting om dit verslag integraal op te nemen als bijlage bij de oprichtingsakte. Vandaar dat mijn voorkeur uitgaat naar de uitbreiding van het e-Depot en de e-griffie. Zo kan men het verslag op een eenvoudige manier neergeleggen, samen met de oprichtingsakte. Ook in Denemarken zullen alle bijlagen van de oprichtingsakte online geregistreerd kunnen worden.

---

⁵¹⁰ D. BRULOOT, H. DE WULF en K. MARESCHEAU, "Het vennootschapsrecht aan de vooravond van een fundamentele hervorming: een eerste overzicht en evaluatie", Financial Law Institute Working paper series 2018, 22.

⁵¹¹ Via het verslag kan men namelijk nagaan of de goederen correct werden gewaardeerd.

Indien de online oprichting van de BVBA mogelijk wordt, zal men ook het bankattest online moeten *uploaden* aangezien er geen notaris meer zal zijn om het hebben ervan te bevestigen.

3. Wat laten we beter zoals het is?

176. Uiteraard dient niet het volledige oprichtingsproces zoals het vandaag geldt aangepast te worden. Hieronder volgt een opsomming van datgene wat van nut blijft, ook bij de digitalisering van het oprichtingsproces.

a) *De tussenkomst van de notaris bij de oprichting van een NV*

177. Voor de meer gecompliceerde oprichtingen, denk maar aan een NV met een ingewikkelde aandeelhoudersstructuur of complexe financieringsmethode, zullen de standaardstatuten echter niet volstaan. In dit geval is een beroep op een professionele partij als hulp bij het opstellen van de oprichtingsakte weldegelijk noodzakelijk.⁵¹² In deze zin zal het voor de oprichters van een NV eenvoudiger zijn om een beroep te doen op een notaris dan zelf aan de slag te gaan. Ter vereenvoudiging en versnelling van het opstellen van de oprichtingsakte kan het *StartMyBusiness*-initiatief zeker aangewend worden. Hierbij kan ook reeds een eerste advies verleend worden door de hierboven besproken *chatbots* te koppelen aan het *StartMyBusiness*-initiatief. Eens de oprichtingsakte werd opgesteld, maakt de notaris verder gebruik van het e-Depot.

b) *De tussenkomst van de notaris bij de oprichting van de BVBA*

178. Zoals hierboven reeds vermeld lijkt mij het overlaten van de keuze aan de oprichters om al dan niet een beroep te doen op de notaris bij de oprichting van de BVBA een meerwaarde.

c) *Werking e-griffie en e-Depot*

179. De werking van het e-Depot blijft weldegelijk relevant in het kader van de oprichting van een NV of een BVBA via de notaris, indien de oprichters dit verkiezen.

Indien de oprichters kiezen om zelf de statuten op te stellen via de modelstatuten, moeten deze uiteraard ook geregistreerd worden. Ofwel maakt men hiervoor gebruik van de e-griffie, zoals het geval is bij de oprichting van de VOF, ofwel schakelt men hiervoor de KBO in. Deze keuze zal afhangen van de beslissing om de KBO al dan niet in te schakelen als centraal register. Wanneer dit voorstel niet toegepast wordt kan de oprichtingsakte neergelegd worden via de e-griffie en verloopt het verdere oprichtingsproces ook volledig elektronisch.

---

⁵¹² D. BRULOOT, “Het nieuwe Nederlandse B.V.-recht: overzicht en Belgische aandachtspunten”, *trv* 2014, afl. 5, (445) 450

d) **Registratie bij het ondernemingsloket**

180. De registratie bij het ondernemersloket dient niet alleen ter inschrijving in het handelsregister van de KBO. De ondernemers zullen het ondernemingsloket, in haar hoedanigheid van één-loket, ook kunnen aanwenden als advies- en hulpmiddel bij het oprichtingen en exploiteren van hun onderneming. Zo kan de vennootschap op het loket een beroep doen ter uitvoering van verschillende oprichtingsformaliteiten, inschrijving bij de sociale zekerheid, het volgen van opleidingen, ...⁵¹³

De erkende ondernemingsloketten spelen sterk in op de digitale ontwikkelingen van vandaag, waardoor een inschrijving volledig online verloopt.⁵¹⁴ Deze inschrijving biedt dus meer voor- dan nadelen aan de oprichters/vennootschappen, waardoor de afzonderlijke inschrijving geen onoverkomelijke last inhoudt.

181. *Concreet kunnen we stellen dat de online oprichting meer positieve dan negatieve elementen met zich meebrengt. Daarbij komt ook nog dat het mogelijk is om een oplossing te voorzien voor de nadelige gevolgen verbonden aan de digitalisering van het oprichtingsproces. Het is vooral bij het oprichtingsproces van de BVBA dat de aanpassingen aan het vennootschapsrecht zich opdringen. De voornaamste voorstellen worden hier kort aangehaald. Enerzijds zou men de Kruispuntbank van Ondernemingen een controlerende functie kunnen toewijzen in de strijd tegen het gebruik van de vennootschap als fraude-instrument. Anderzijds zou men deze KBO tevens kunnen inschakelen als centraal punt van het oprichtingsproces. Hierdoor wordt de neerlegging van de oprichtingsakte van een NV of BVBA op de griffie van de Rechtbank van Koophandel en de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad overbodig. Ter opstelling van de oprichtingsakte van een BVBA kan men de vereiste van een authentieke akte afschaffen en online beschikbare modelstatuten inschakelen. Vervolgens moet het ook mogelijk worden om het aandeelhoudersregister, zowel voor de NV als voor de BVBA, online bij te houden. Ter controle van de identiteit van de oprichters kan er beroep gedaan worden op de elektronische identificatiemogelijkheden, de bankier en/of het aandeelhoudersregister. De belangrijkste niet-wijziging zal de notariële tussenkomst bij de oprichting van een NV zijn.*

---

⁵¹³ FOD ECONOMIE, *Te ondernemen stappen bij een ondernemingsloket*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-een/te-ondernemen-stappen-bij-een> (consultatie 4 mei 2018).

⁵¹⁴ Hiertoe zijn ze echter ook door de Europese Commissie verplicht. Zie Supra 44, nr. 66.

IV. CONCLUSIE: WE ZIJN ER BIJNA, MAAR NOG NIET HELEMAAL

182. Een wijziging van het oprichtingsproces van vennootschappen naar Belgisch recht dringt zich op.

De eerste reden van deze vaststelling is de concurrentiestrijd die heerst in de Europese Unie, als gevolg van de rechtspraak van het Hof van Justitie rond de vrijheid van vestiging en de toepassing van de incorporatieleer. In heel wat lidstaten is het reeds mogelijk om een vennootschap online op te richten. België is op dit vlak niet de slechtste leerling van de klas, maar toch hinken we achterop. Een tweede oorzaak die een aanpassing aan het nationaal vennootschapsrecht noodzakelijk maakt, is een initiatief van de Europese Unie zelf. De EU zet namelijk volop in op een *Digital Single market* en dus ook op de digitalisering van het vennootschapsrecht. Er zullen in dit kader richtlijnen en/of verordeningen uitgevaardigd worden welke tevens betrekking zullen hebben op de online oprichting van vennootschappen. Dit heeft tot gevolg dat de verschillende lidstaten, waaronder ook België, hun nationaal recht zullen moeten aanpassen. Indien de Belgische wetgever het nalaat om het oprichtingsproces te wijzigen op eigen initiatief, zal men deze toch moeten uitvoeren in het kader van de Europese wetgeving. Een derde vaststelling waaruit een aanpassing noodzakelijk blijkt, is het feit dat er reeds een aantal lovenswaardige initiatieven werden opgestart, maar dat de online oprichting van vennootschappen in België nog steeds onmogelijk blijkt. Dit werd duidelijk na de tussentijdse evaluatie.

Ook de wijzigingen aan het vennootschapsrecht, voorgesteld door het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht, zullen aan deze vaststelling geen verandering brengen. Het Centrum voor Vennootschapsrecht pakt het huidige Wetboek van Vennootschappen aan met het oog op een meer hedendaags recht dat aansluit bij de behoeften van de ondernemer vandaag. Dit brengt een aantal veranderingen van formaat met zich mee, zoals de afschaffing van het minimumkapitaal voor een BVBA of de toepassing van de statutaire zetelleer. Toch voorziet men geen wijzigingen aan het oprichtingsproces van de vennootschappen en blijft de digitale oprichting dus toekomstmuziek.

183. Zoals vermeld is België niet de slechtste leerling van de klas. Het e-Depot maakt de gedeeltelijke elektronische oprichting mogelijk en zorgt voor een enorme reductie in duurtijd van het oprichtingsproces. Daarnaast dient de aandacht ook gevestigd te worden op de vaststelling dat het niet voor elke vennootschapsvorm onmogelijk is om deze online op te

richten. Zo is de online oprichting van vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid wel mogelijk, dankzij de uitbreiding van de e-griffie.

In dit kader blijkt dus de online oprichting van vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid problematisch. Er bestaan reeds enkele elektronische hulpmiddelen, zoals het *StartMyBusiness*-initiatief, de mogelijkheid om het bankattest in elektronische vorm te verkrijgen, ... toch blijft de vereiste authentieke oprichtingsakte een hinderpaal vormen om tot een volledige online- oprichting te komen in België, aangezien deze een tussenkomst van de notaris vereist.

184. Na het bestuderen van het oprichtingsproces van vennootschappen in Denemarken, Estland, Frankrijk en Hongkong blijkt dat een volledige online-oprichting van een vennootschap weldegelijk mogelijk is. In dit geval is het gras elders weldegelijk groener. Zo is het mogelijk om in Estland in louter een 20-tal minuten een vennootschap op te richten, volledig digitaal. Elk van deze oprichtingsprocessen werkt via een online ondernemingsregister, waarbij de oprichters zich elektronisch kunnen aanmelden en de vennootschap registreren ter oprichting. Er is in geen enkel oprichtingsproces een tussenkomst van de notaris vereist. Naast de verdergaande mogelijkheden ter online oprichting van vennootschappen is tevens het gebruik van verschillende elektronische identificatiemiddelen, al dan niet via de *smartphone*, verder geëvolueerd dan de Belgische toepassingen ervan. Ook het voorstel voor een online oprichting van de SUP sluit een verplichte verschijning in persoon voor enige instantie of notaris in de lidstaat van oprichting uit.

Op het eerste zicht lijkt een afschaffing van de authentieke akte de oplossing, aangezien België reeds beschikt over een online ondernemingsregister en de mogelijkheid om een vennootschap elektronisch op te richten, eens de authentieke oprichtingsakte werd opgesteld. Indien er geen tussenkomst van de notaris meer vereist is, zou het voor particulieren mogelijk moeten zijn om de vennootschappen online op te richten.

185. Alvorens voorstellen tot aanpassingen op te stellen, wordt er eerst een afweging gemaakt. Welke voordelen brengt de digitalisering met zich mee en welke nadelen zijn hieraan verbonden. Na de opsomming van deze voor- en nadelen komen we tot de vaststelling dat de voordelen weldegelijk opwegen, aangezien er voor elk nadeel een geschikte uitweg blijkt te zijn. In het geval dat de voorstellen die in dit schrijven naar voren gebracht werden, opgepikt en uitgewerkt worden door de Belgische wetgever kan de Belgische ondernemer genieten van de mogelijkheid om een vennootschap op afstand op te richten. Niet alleen de Belgische

oprichters dragen hier vruchten van, de oprichting op zich verloopt namelijk veel eenvoudiger en kost een heel pak minder tijd en geld, ook de Belgische economie heeft voordeel bij de vereenvoudiging van het oprichtingsproces. Een toename in het aantal oprichtingen kent namelijk een stijging van de economie in het land van oprichting.

De grootste vrees die er heerst bij het afschaffen van de vereiste authentieke oprichtingsakte is dat de online oprichtingsmogelijkheden misbruikt zouden worden ter oprichting van fraudeleuze vennootschappen. Het zijn dan ook de notarissen die het meeste weerstand bieden tegen de online oprichting, zij nemen namelijk bij het opstellen van de oprichtingsakte de controle op de identiteit van de oprichters op zich. Deze controle is enerzijds van belang om de drempel tot het gebruik van de vennootschap als witwasinstrument hoog te houden, anderzijds is deze controle cruciaal voor het bestaan van de oprichtersaansprakelijkheid. Toch volstaat dit argument vandaag niet meer, er bestaan namelijk voldoende manieren om de veiligheid van de oprichting te garanderen. Dit heb ik dan ook duidelijk proberen maken in de uiteenzetting in deel III. Er kan namelijk op verschillende wijzen een sluitende controle gebeuren van de identiteit van de oprichters. Dit door een beroep te doen op de elektronische identificatiemiddelen, door middel van een a posteriori controle via het aandeelhoudersregister door de notaris, een specifiek platform ter oprichting van vennootschappen, ...

186. De digitalisering van het oprichtingsproces houdt in dat de taak van de notaris er anders zal uitzien na de doorvoering hiervan. Toch kan er voor hem een belangrijke rol weggelegd blijven. Zo kan de notaris bijvoorbeeld ingeschakeld worden als controlepost. Daarnaast blijft hij ook een cruciale rol spelen in de oprichting van de Naamloze Vennootschap, aangezien hier de afschaffing van de notariële oprichtingsakte niet gunstig bleek. De grootste aanpassingen bevinden zich dus op het vlak van de oprichting van een BVBA. Na de voorgestelde wijzigingen, terug te vinden in deel III, zou het namelijk mogelijk moeten zijn om ook deze vennootschapsvorm volledig online op te richten.

187. Het uitvoeren van deze voorstellen zal uiteraard niet voor morgen zijn. Toch is de implementatie ervan weldegelijk van belang, zowel voor de Belgische ondernemer, als voor het Belgische vennootschapsrecht. Indien men het Belgisch vennootschapsrecht internationaal op de kaart wenst te plaatsen, zullen deze wijzigingen niet kunnen uitblijven. Een buitenlandse ondernemer zal namelijk moeilijk of niet aangetrokken worden tot de Belgische vennootschapsvormen waarbij er een verschijning in persoon vereist wordt ter oprichting ervan.

V. BIBLIOGRAFIE

A. Wetgeving

1. Europese wetgeving

Verord. Europees Parlement en de Raad, nr. 910/2014, 23 juli 2014, aangaande elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG, *Pb. L.* 28 augustus 2014, afl. 257.

Richtl. Europees Parlement en de Raad, 1999/93/EG, 13 december 1999, aangaande een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen, *Pb.L.* 19 januari 2000, afl. 13.

Richtl. Europees Parlement en de Raad, 2003/58/EG, 15 juli 2003, tot wijziging van Richtlijn 68/151/EEG van de Raad met betrekking tot de openbaarmakingsvereisten voor bepaalde soorten ondernemingen, *Pb.L.* 4 september 2003, afl. 221.

Richtl. Europees Parlement en de Raad, 2006/123/EG, betreffende diensten op de interne markt, *Pb. L.* 27 december 2006, afl. 376.

Richtl. Europees Parlement en de Raad, (EU)2017/1132, 14 juni 2017, aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht, *Pb.L.* 30 juni 2017, afl. 169.

Uitvoeringsverordening Commissie, (EU) 2015/1502, 8 september 2015, betreffende de vaststelling van minimale technische specificaties en procedures betreffende het betrouwbaarheidsniveau voor elektronische identificatiemiddelen overeenkomstig artikel 8, lid 3, van Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt, *Pb. L.* 9 september 2015, afl. 235.

Uitvoeringsbesluit Commissie, (EU) 2015/1984, 3 november 2015, betreffende de vaststelling van de omstandigheden, formaten en procedures voor aanmeldingen in het kader van artikel 9, lid 5, van Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt, *Pb. L.* 5 november 2015, afl. 289.

Voorstel (Comm) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, COM(2014)0212 def.

Voorstel (Comm) voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de oprichting van één digitale toegangspoort voor informatie, procedures en diensten voor ondersteuning en probleemoplossing en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012, 2 mei 2017, COM(2017)256 def.

Voorstel (Comm) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de wijziging van richtlijn 2017/1132 aangaande het gebruik van digitale middelen en processen in het vennootschapsrecht, 25 april 2018, COM(2018) 239 def. - 2018/0113 (COD).

Res. 2016/2273 van het Europees Parlement over het EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020 (16 mei 2017) P8_TA(2017)0205.

Res. 2016/2147 van het Europees Parlement over de beoordeling van de tenuitvoerlegging van Horizon 2020 me het oog op de tussentijdse beoordeling en het voorstel voor het negende kaderprogramma (13 juni 2017) P8_TA(2017)2053.

Mededeling (Comm) aan het Europese Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over het EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020 – Voor een snellere digitalisering van overheidsdiensten, 19 april 2016, COM(2016)109 def.

Mededeling (Comm) aan het Europese Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over de tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de strategie voor de digitale interne markt - Een connectieve digitale interne markt, 10 mei 2017, COM(2017)228 def.

Mededeling (Comm) aan het Europese Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's over het Werkprogramma van 2018 voor de Europese Commissie 2018. Een agenda voor een meer verenigd, sterker en meer democratischer Europa, 24 oktober 2017, COM(2017)650 def.

Werkdocument Commissie juridische zaken (EP) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, 6 februari 2015, PE 549.150v01-00.

Tweede werkdocument Commissie juridische zaken (EP) over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, 5 januari 2016, PE575.031v02-00.

Staff working document (Comm) executive summary of the impact assessment accompanying the document proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law, 25 april 2018, SWD(2018)142 def.

Toespraak (Comm.) Staat van de Unie 2016: Naar een beter Europa — een Europa dat ons beschermt, sterker maakt en verdedigt, 14 september 2016, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-3043_nl.htm.

Memo (Comm) Proposal for a Directive on single-member private limited liability companies – frequently asked questions, 9 april 2014, MEMO/14/275.

2. Buitenlandse wetgeving

Äriseadustik [Commercial Code], 15 februari 1995, *RT I* 1 september 1995, 26-355, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/519122017001/consolide>.

Act No. 470 Selskabsloven [Public and Private Limited Companies - Danish Companies Act], 12 juni 2009, *Bill. L.* 170, https://danishbusinessauthority.dk/sites/default/files/danish_companies_act.pdf.

Wet 19 december 2007, Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus [Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act], *RT I* 2008, 3, 21, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/521122017004/consolide>.

Code de commerce, 22 juni 2000, *JORF* 21 september 2000, n°219, pag. 14777, https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=5E8C19D7CF52544664038B40115540C8.tplgfr36s_3?cidTexte=LEGITEXT000005634379&dateTexte=20180430.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL, *Brief van de minister van buitenlandse zaken over de nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie*, 23 mei 2014, nr. 1856.

GECOMBINEERDE COMMISSIE VENNOOTSCHAPSRECHT, *Beknopt advies inzake het Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake besloten éénpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid ("SUP")*, hierna: “het Voorstel.”, 26 mei 2014.

3. Belgische wetgeving

Burgerlijk Wetboek, 21 maart 1804, *BS* 3 september 1807.

Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, 30 november 1939, *BS* 1 december 1939.

Wetboek van vennootschappen, 7 mei 1999, *BS* 6 augustus 1999.

Wetboek van Economisch Recht, 28 februari 2013, *BS* 29 maart 2013.

Hypotheekwet, 16 december 185, *BS* 22 december 1851.

Wet 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichtingen en de Europese politieke partijen en stichtingen, *BS* 1 juni 1921.

Wet 16 januari 2003 betreffende de oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *BS* 5 februari 2003.

Wet 14 december 2005 houdende administratieve vereenvoudiging II, *BS* 28 december 2005.

Wet 5 mei 2014 betreffende de verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren, *BS* 4 juni 2014.

Wet 18 juli 2017 inzake elektronische identificatie, *BS* 9 augustus 2017.

Wet 18 september 2017 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten, *BS* 6 oktober 2017.

Programmawet 23 december 2009, *BS* 30 december 2009.

Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit, *BS* 23 december 2013.

KB 30 januari 2001 betreffende de uitvoering van het wetboek vennootschappen, *BS* 6 februari 2001.

KB 25 april 2014 betreffende de wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, wat de elektronische invoer van gegevens door derden in de Kruispuntbank van Ondernemingen betreft, *BS* 21 mei 2014.

KB 16 juni 2016 betreffende de uitvoering van artikel 32ter, Gerechtelijk Wetboek, *BS* 22 juni 2016.

KB 1 februari 2018 tot aanwijzing van instanties conform de wet van 18 juli 2017 inzake elektronische identificatie, *BS* 9 februari 2018.

MB 2 september 2005 houdende de uitvoering van de artikelen 1, 9, 12, en 15 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en tot vaststelling van de datum bepaald in artikel 10 van het koninklijk besluit houdende aanwijzing van de overheden, administraties en diensten die, betreffende bepaalde categorieën van ondernemingen, belast zijn met de eenmalige inzameling en het actualiseren van de gegevens bedoeld in artikel 6 van de wet van 16 januari 2003 houdende oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, modernisering van het handelsregister, oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen, *BS* 14 september 2005.

MB 20 juni 2016 houdende de bepaling van de inwerkingstelling van het e-Box netwerk en het e-Deposit systeem, zoals bedoeld in artikel 10 van het koninklijk besluit van 16 juni 2016 houdende de elektronische communicatie overeenkomstig artikel 32ter van het Gerechtelijk Wetboek, *BS* 22 juni 2016.

Normen van het Instituut van Bedrijfsrevisoren 7 december 2001 inzake controle van inbreng in natura en quasi inbreng, *IBR-IRE*, https://www.ibr-ire.be/nl/regelgeving/normen_en_aanbevelingen/normen/Pages/default.aspx.

Vr. en Antw. Kamer 2015-16, nr. 51-1500/001.

Algemene beleidsnota Justitie, *Parl.St.* Kamer 2015-16, nr. 54 - 1428/008.

Algemene Beleidsnota Justitie, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54 – 2111/021.

BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCVCDS), Beleidsnota, *Een modern Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, 2 oktober 2015.

Samenwerkingsprotocol tussen de FOD Justitie en de juridische beroepen inzake informatisering, *Prot.* 22 juni 2016.

Omz. FOD Justitie 28 december 2012 betreffende de openbaarmaking van akten en stukken van handelsvennootschappen en van burgerlijke vennootschappen met handelsvorm,

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=07-12-28&numac=2007010067.

B. Rechtspraak

HvJ 9 maart 1999, nr. C-212/97, ECLI:EU:C:1999:126, ‘Centros arrest’.

HvJ 5 november 2002, nr. C-208/00, ECLI:EU:C:2002:632, ‘Uberseering arrest’.

HvJ 30 september 2003, nr. C-167/01, ECLI:NL:XX:2003:AL7886, ‘Inspire Art arrest’.

Cass. 24 mei 2007, *RW* 2009, afl.10, 1.

Cass. 2 oktober 2012, *trv* 2013, 783, noot D. BRULOOT.

C. Rechtsleer

1. Boeken

BATS, G., DE KLERCK, B., VANDER LINDEN, M. en VANDERSTAPPEN, E., *Inbreng in natura en quasi-inbreng: praktische toepassingsgevallen*, Brugge, Die Keure, 2006, 207p.

BREACKMANS, H., HORMANS, G. en NELISSEN, J.M., “Oogmerk en perspectieven”, in BRAECKMANS, H., CAPRASSE, O. en DE CORDT, Y. (eds.), *Modernisering van het vennootschapsrecht*, Brussel, Larcier, 2014, 446p.

BRULOOT, D., BYTTEBIER, K., CERFONTAINE, J., DE WULF, H., en MARESCEAU, K., *Duiding Vennootschappen*, Brussel, Lacier, 2017, 1254p.

CHRISTIAENS, J., DENEFF, M., GEENS, K., *De VZW*, Brugge, Die Keure, 2010, 684p.

DE GRAEVE, A., ROODHOOFT, J. en WINDEY, B. (eds.), *Praktisch vennootschapsrecht*, Antwerpen, De Boeck, 2010, 240p.

DEMEYERE, I., GOVERS, M., POPPE, G., VAN HECKE R. en VINCKE, J.P., *Vademecum voor de vzw*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 457p.

DE WILDE, H., DU FAUX, G., “Oprichtingsakte - Maatschap (burgerlijke vennootschap) - Partnership Agreement” in CAPELLE, L., DE WILDE, H., LAMBRES, J., VAN MINNEBRUGGEN, W., e.a., *Bijvoorbeeld – Modellen voor het bedrijfsleven*, Mechelen, Wouters Kluwer, 2016, 188p.

FRANCOIS, A., “De grondvoorwaarden van het vennootschapscontract” in TILLEMANN, B., BENOIT-MOURY, A., CAPRASSE, O., THIRION, N. (eds.), *De oprichting van de vennootschappen en de opstartfase van de onderneming*, Brugge, Die Keure, 2003, 1251p.

GERMAIN, M. en MAGNIER, V., *Les sociétés commerciales*, Issy-les-Moulineaux Cedex, L.G.D.J., 2017, 1120p.

VERBEKE, M. en FRANCOIS, A., “De Societas Unius Personae: supporter of niet?” in BRISON, F., DEVLOIE, J., FELTKAMP, R., FRANCOIS, A., (eds.), *Liber amicorum Michel Flamée – schuim op de branding*, Brugge, Die Keure, 2017, 589p.

WEYTS, L., DE WULF, H., BRULOOT, D. en DE GEYTER, S., *Notarieel vennootschapsrecht*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2015, 376p.

2. Bijdragen in tijdschriften

BAGGERMAN, F., “Nieuwerwetse fratsen 2.0: over digitaal ondertekende volmachten”, *WPNR* 2016, afl. 7123, 843-846. “

BRULOOT, D., “Het nieuwe Nederlandse B.V.-recht: overzicht Belgische aandachtspunten”, *TRV* 2014, afl. 5, 445-473.

BRULOOT, D. en MARESCEAU, K., “Het aandeelhoudersregister in het Belgische recht: toepassingsproblemen en voorstellen tot hervorming”, *T. Not.* 2014, afl. 12, 688-729.

CARNEWAL, T., “Een eerste commentaar op de BVBA Starter”, *Notariaat* 2010, afl. 1, 1-6.

CARRON, V. en VANRAES, T., “De BVBA in de praktijk. Het financieel plan”, *monkey.be* 2017, 1-2.

CLAES, C., “Akten waarvoor registratie verplicht is omwille van het gebruik vat ervan is gemaakt”, *monkey.be* 2017, 1.

CLAES, C., “De oprichting van een vennootschap”, *monkey.be* 2017, 1-5.

DE CORTE, R., “Elektronische handtekening en identificatie in de virtuele wereld”, *P.&B./R.D.J.P.* 2001, af. 5, 207-234.

DELBOO, M., “De familiale burgerlijke maatschap”, *Not. Fisc. M.* 2003, afl. 9, 265-281.

DE MULDER, F., “De vermelding van het ondernemingsnummer op uitgaande stukken van ondernemingen: een misgelopen kans op een consequente weergave van hun identiteit”, *trv* 2004, afl. 4, 291-311.

FRANCOIS, A., DELVOIE, J. en COEN, T., “Modern times van het Belgisch vennootschapsrecht? Tendensen van modernisering en vereenvoudiging van het Belgisch (besloten) vennootschapsrecht”, *Not.Fisc.M.* 2015, afl. 1, 2-24.

GEENS, K., “De nietigheid bij de oprichting van een vennootschap”, *TPR* 1990, (1631) 1635-1683.

GEENS, K., WYCKAERT, M., CLOTTENS, C., PARREIN, F., DE DIER, S en COOLS, S., “Vennootschappen (1999-2010). Overzicht rechtspraak”, *tpr* 2012, afl. 49, 73-683.

GORET, H., “De taal van de vennootschapsakte: het lijkt eenvoudig ...”, *Notariaat* 2017, afl. 5, 1-11.

GOVAERT, C., “Justitie blokt ‘frivole’ oprichtingen af (art. 37-38 DB Justitie)”, *VZW Info* 2013, afl. 6, 2.

GOYVAERTS, D., “Enkele aandachtspunten inzake de anno 2010 gewijzigde preventieve witwaswet en de impact hiervan voor het notariaat”, *Notariaat* 2010, afl. 18, 1-7.

GRAUX, H., “De e-IDAS Verordening en begeleidende Belgische wetgeving: nieuwe marsorders voor elektronische handtekeningen en andere vertrouwensdiensten”, *Cah. Jur.* 2016, afl. 3, 53-62.

HANSEN, J.L., “The Danish green paper on company law reform. Modernising company law in the 21st century”, *EBOR* 2009, afl. 10, 73-95.

HANSEN, J.L., “The New Danish Companies Act 2009”, *EBOR* 2010, afl. 11, 87-94.

JACQUEMIN, H., “Les services de confiance depuis le règlement eIDAS et la loi du 21 juillet 2016”, *JT* 2017, afl. 136, 197-209.

KREVETS, A., “Discussion Report: The Proposal for a Directive on the Single-Member Private Limited Liability Company”, *European Company and Financial Law Review* 2015, afl. 12, 125-138.

LAMBRECHTS, J., “De Tussenkomst van derden bij de oprichting. De bankier”, *VENA* 2007, afl. 8, 32-148.

MARESCEAU, K., “De “Europese markt voor vennootschapsrecht”: een (her)evaluatie van het vennootschapsrechtelijk harmonisatieprogramma”, *TPR* 2015, afl. 52, pag. 549-596.

MCCAHERY, J.A., VERMEULEN, E.P.M., HISATAKE, M. en SAITO, J., “Traditional and Innovative Approaches to Legal Reform: The ‘New Company Law’”, *EBOR* 2007, afl. 8, 7-57.

MEERT, C., “Het notariaat en de witwaswetgeving”, *Notariaat* 2004, afl. 9, 1-12.

PARREIN, F., “De financierisation van het Belgisch vennootschapsrecht: een analyse aan de hand van recente wetgevende evoluties”, *DAOR* 2009, afl. 92, 359-380.

PELGROMS, H. en ROELAND, S., “Aanloop naar elektronische aanbidding ter registratie en op het hypotheekkantoor: impact voor het notariaat”, *Not.Fisc.M.* 2014, afl. 4, 82-103.

RENSEN, G.J.C., en TIMMERMAN, L., “De notaris in het moderne ondernemingsrecht”, *WPNR* 2016, afl. 7121, 775-780.

ROCHTUS, J., “De notaris en de meldingsplicht in het kader van de Witwaswet”, *Not. Fisc. M.* 2014, afl. 8, 203-218.

SCHOEFS, R. en VAN EECKE, P., “Europa verstevigd vertrouwen in elektronische identificatie”, *De Juristenkrant* 2014, afl. 297, 3.

SOENS, P. en WYNANT, L., “De tussenkomst van derden bij de oprichting. De notaris”, *VENA* 2016, afl. 15, 3-15.

VANDENBON, A., “Stand van zaken na een half jaar Kruispuntbank van Ondernemingen”, *Balans* 2004, afl. 490, 4-6.

VAN GERVEN, D., “Vzw, stichting en internationale vereniging: oprichting en openbaarmaking”, *trv* 2004, afl. 5, 405-425.

VAN MELKEBEKE, P., “Administratieve vereenvoudiging betreffende de vennootschapsakten”, *Notariaat* 2006, afl.1, 1-7.

VERBRUGH, M.A., “Concurrentie van vennootschapssystemen in Europa”, *SEW* 2008, afl. 7/8, 267-278.

VINCKE, J.P., “De neerlegging ter griffie, al dan niet in elektronische vorm, als vereiste voor het verkrijgen van de rechtspersoonlijkheid en de inschrijving in de Kruispuntbank van ondernemingen”, *monkey.be* 2017, 1-4.

WAUTERS, B., “Commentaar bij art. 68 W.Venn.”, *OVV* 2010, afl. 33, 1-12.

X, “KBO wordt anti fraudetool”, *De Juristenkrant* 2010, afl. 201, 1.

3. Working paper series

BRULOOT, D., DE WULF, H. en MARESCEAU, K., “Het vennootschapsrecht aan de vooravond van een fundamentele hervorming: een eerste overzicht en evaluatie”, *Financial Law Institute Working paper series* 2018, beschikbaar op <http://www.law.ugent.be/fli/wps/pdf/WP2018-02.pdf>.

BECHT, M., MAYER, C., WAGNER, H.F., “Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry”, *ECGLI – Law Working Paper Series* 2006, afl. 70, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=906066.

MCCAHERY, J.A., VERMEULEN, E.P.M., en PRIYDERSHINI, P., “A Primer on the Uncorporation”, *ECGI - Law Working Paper Series* 2013, afl. 198, 34, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2200783.

4. Masterproeven en werkstukken

DEJONGHE, S., *Evaluatie van de voorstellen van het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht m.b.t. de BVBA in het licht van de recente hervormingen van het BV-recht in Nederland*, onuitg. Masterproef Notariaat UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/213/708/RUG01-002213708_2015_0001_AC.pdf, 67p.

D’HONT, F., *De voorstellen van de commissie over een Europese éénpersoonsvennootschap (SUP): een evaluatie*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/139/RUG01-002272139_2016_0001_AC.pdf, 143p.

LANNEAU, L.L., *Societas Unius Personae. Een eerste analyse*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/272/229/RUG01-002272229_2016_0001_AC.pdf, 140p.

POELMAN, P., *Het gebruik van de Limited op het continent. De rechtspraak van het Europese Hof van Justitie en haar gevolgen voor de lidstaten*, onuitg. Masterproef Rechten UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/391/566/RUG01-001391566_2010_0001_AC.pdf, 149p.

VAN LOVERBOSCH, M., *Werkelijke zetelleer vs. incorporatieleer: een proactief perspectief*, onuitg. werkstuk Rechten Universiteit Antwerpen, 14p.

VAN MOER, E., *De digitalisering van het notariaat: mogelijkheden en moeilijkheden*, onuitg. Masterproef Notariaat UGent, https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/349/692/RUG01-002349692_2017_0001_AC.pdf, 54p.

D. Andere

1. Actua

BOVE, L., “Geen groen licht voor vingerafdruk op ID kaart”, *De Tijd*, 11 april 2018, <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie-algemeen/Geen-groen-licht-voor-vingerafdruk-op-ID-kaart/10000535>.

DE PRETER, W., “Gents Trust Buil der zet turbo op zijn identiteit software”, *De Tijd*, 9 januari 2018, beschikbaar op <http://www.vectispe.be/nl/nieuws/2018/1/9/vectis-verschaft-groeikapitaal-aan-trustbuilder/>.

VANBRUSSEL, E., “De drie stappen van de bankenrevolutie”, *De Tijd* 2 oktober 2017, <https://www.tijd.be/ondernemen/banken/De-drie-stappen-van-de-bankenrevolutie/9938296>.

WELLER, C., “Law firms of the future will be filled with robot lawyers”, *Business Insider UK* 7 juli 2016, <http://uk.businessinsider.com/law-firms-are-starting-to-use-robot-lawyers-2016-7?r=US&IR=T>.

2. Onlinebronnen

a) *Europese bronnen*

BUSINESSEUROPE, Position paper on digitalisation of Company law and Corporate Governance 2016, *EU Company law going digital*, <https://www.businesseurope.eu/publications/eu-company-law-going-digital>.

EUROPEAN COMMISSION, *European eGovernment Action Plan 2011-2015*, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>.

EUROPEAN COMMISSION, *EU Company law upgraded Package: digital solutions and providing efficient rules for cross border operations of companies*, beschikbaar via https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-2377472_nl.

EUROPEAN COMMISSION, *EU Company law upgraded: Rules on digital solutions and efficient cross-border operations*, http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=58190.

EUROPESE COMMISSIE, *Register van documenten van de commissie*, <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?language=nl>.

EUROPEAN COMMISSION, Brochure 2017, *State of the Union 2017*, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/state-union-2017-brochure_en.pdf.

EUROPEAN COMMISSION, *President Juncker delivers State of the Union Address 2017*, https://ec.europa.eu/commission/news/president-juncker-delivers-state-union-address-2017-2017-sep-13_en.

EUROPEAN COUNCIL, *Single-member private limited liability companies: Council agrees on general approach*, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/05/28/compet-single-member-private-companies/>.

EUROPEES PARLEMENT, Briefing 2018, *Upgrading EU Company Law for digital solutions and cross-border operations*, 2, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/611014/EPRS_BRI\(2018\)611014_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/611014/EPRS_BRI(2018)611014_EN.pdf).

EUROPEAN PARLIAMENT, *Upgrading EU Company Law for digital solutions and cross-border operations*, [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2018\)611014](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2018)611014).

EVERIS, *Study on digitalisation of company law for the European Commission – DG Justice and consumers*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/dg_just_digitalisation_of_company_law_final_report.pdf.

DIGITAL SINGLE MARKET, *DSM: Improving access to digital goods and services*, <https://www.youtube.com/watch?v=mTeqrJJPkfg>.

THE INFORMAL COMPANT LAW EXPERT GROUP (ICLEG), *Report on digitalisation in compagny law*, maart 2016, beschikbaar op https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2893701.

X, *Veilige transacties via internet*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/LSU/?uri=CELEX:32014R0910>.

X, *Procedure 2014/0120/COD*, https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2014_120.

b) ***Buitenlandse bronnen***

AGENCY FOR DIGITALISATION, *National identity and signing*, <https://en.digst.dk/digitisation/eid/>.

CHINA CITIC BANK INTERNATIONAL, *InMotion*, <https://www.cncbinternational.com/personal/e-banking/inmotion/en/index.html>.

COMPANY REGISTRY, *Announcements*, <https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/index?m=n>.

COMPANIES REGISTRY, *e-Services Demo*, <https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/index?m=n>.

COMPANIES REGISTRY, *Specified Forms*, <https://www.cr.gov.hk/en/forms/specified.htm>.

COMPANIES REGISTRY, *Major Services*, <https://www.cr.gov.hk/en/forms/specified.htm>.

DBS BANK, *Open a DBS Business Account Online*, <http://www.hkma.gov.hk/media/eng/doc/other-information/ac-opening/20170323a2.pdf>.

DLA PIPER, *Minimum capital requirement*, <https://www.dlapiperintelligence.com/goingglobal/corporate/index.html?t=03-minimum-capital-requirement&c=HK>.

EREGISTRY, *About e-Registry*, https://www.eregistry.gov.hk/icris-ext/apps/por01a/menu?filename=about_e_registry_eng.pdf.

GOV.UK, *Starting a company*, <https://www.gov.uk/topic/company-registration-filing/starting-company>.

GSMA, *Estonia's Mobile-ID: Driving Today's e-Services Economy*, https://www.gsma.com/identity/wp-content/uploads/2013/07/GSMA-Mobile-Identity_Estonia_Case_Study_June-2013.pdf.

HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Account opening*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/>.

HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Account opening process*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/ac-op-pro.shtml>.

HONGKONG MONETARY AUTHORITY, *Information Required*, <http://www.hkma.gov.hk/eng/other-information/ac-opening/documents.shtml>.

INVEST HK, *Company bank accounts*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/company-bank-accounts.html>.

INVEST HK, *Company type and name*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/company-name-and-structure.html>.

INVEST HK, *Hong Kong company incorporation*, <http://www.investhk.gov.hk/setting-up-your-business/hong-kong-company-incorporation.html>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, Brochure 2018, *Guide to Establishing a Business in Denmark*, 2, <https://investindk.com/en/set-up-a-business>.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK, *How to set up a business in Denmark*, <https://investindk.com/our-services/how-to-set-up-a-business-in-denmark>.

NEMID, *NemID self-service*, https://service.nemid.nu/dk-da/bestil_nemid/bestil_med_koerekort_eller_pas/index.html?execution=e1s1.

NEMID, *How do I obtain NemID?*, https://www.nemid.nu/dk-en/get_started/how_do_i_obtain_nemid/.

NEMID, *NemID business for banking*, https://www.nemid.nu/dk-en/about_nemid/business/nemid_business_for_banking/.

NEMID, *NemID employee Certificatie*, https://www.nemid.nu/dk-en/about_nemid/business/nemid_employee_certificate/.

THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Business reforms for starting a business*, <http://www.doingbusiness.org/reforms/overview/topic/Starting-a-Business>.

THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in Denmark*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/denmark#starting-a-business>.

THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in Belgium*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/belgium>.

THE WORLD BANK – IBRD/IDA, *Ease of doing business in France*, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/france#starting-a-business>.

VASCO, *Digipass SMS-based authentication*, <https://www.vasco.com/products/two-factor-authenticators/software/index.html>.

VIRK, *Conditions for use*, <https://datacvr.virk.dk/data/cvr-help/conditions-use>.

MANGAN, D., *Lawyers could be the next profession to be replaced by computers*, <https://www.cnbc.com/2017/02/17/lawyers-could-be-replaced-by-artificial-intelligence.html>.

MANJOO, F., *Will Robots Steal Your Job?*, <http://www.slate.com/technology/2018/04/amazon-domestic-robot-home-assistant-report.html>.

MOSCHETTA, G., *EU Company Law for digital solutions and cross-border operations: the framework for the need to developing and simplifying legislation*, <http://www.nctm.it/en/news/articles/eu-company-law-for-digital-solutions-and-cross-border-operations-the-framework-for-the-need-to-developing-and-simplifying-legislation>.

VAN DEN BELD B., *Friday Infographic: The Success of Zalando*, <http://www.stateofdigital.com/infographic-success-zalando/>.

VAN HOE, A., *EU company law: public consultation on rules on digital solutions and efficient cross-border operations*, <https://corporatefinancelab.org/2017/05/21/eu-company-law-public-consultation-on-rules-on-digital-solutions-and-efficient-cross-border-operations/>.

WELLER, C., *Law firms of the future will be filled with robot lawyers*, <http://uk.businessinsider.com/law-firms-are-starting-to-use-robot-lawyers-2016-7?r=US&IR=T>.

X, *Dutch Bol.com to generate €1 billion of revenue in 2016*, <https://ecommercenews.eu/dutch-bol-com-generate-e1-billion-revenue-2016/>.

X, *Establishing a company*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/process>.

X, *Private limited company (oü)*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/legal-forms/limited-private/>.

X, *Public limited company (as)*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/legal-forms/limited-public/>.

X, *Company registration portal*, <http://www.rik.ee/en/company-registration-portal/e-residency>.

X, *Starting a company*, <https://investinestonia.com/business-in-estonia/establishing-company/process>.

X, *Authentication*, <https://www.id.ee/index.php?id=36950>.

X, *E-taks/E-costums*, https://www.emta.ee/eng/emta_login/nojs.

X, *e-banking*, <https://e-estonia.com/solutions/business-and-finance/e-banking/>.

X, *become a e-resident*, <https://e-resident.gov.ee/become-an-e-resident/>.

X, *e-residency*, <https://e-estonia.com/solutions/e-identity/e-residency>.

X, *How to establish a company*, <https://e-resident.gov.ee/start-a-company/>.

X, *Work in Denmark. Start your own business*, <https://danishbusinessauthority.dk/business-registration>.

X, *Introduction to NemID*, https://www.nemid.nu/dk-en/about_nemid/introduktion_til_nemid/index.html.

X, *Banking in France: Opening a French bank account*, https://www.expatica.com/fr/finance/Banking-in-France-Opening-a-bank-account-in-France_101158.html#Online.

X, *De Deense autoriteit voor het bedrijfsleven*, https://e-justice.europa.eu/content_business_registers_in_member_states-106-dk-nl.do?member=1.

c) **Belgische bronnen**

BS, *Tarieven (neerlegging vanaf 1 maart 2018)*, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/tarif_n.htm.

BS, *Formulieren*, http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/form_n.htm.

CEL VOOR FINANCIËLE INFORMATIEVERWERKING (CTIF-CFI), *Notarissen en de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/typo_ctifcfi/notairesnl.pdf.

CTIF-CFI, *Witwasindicatoren*, http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/typo_ctifcfi/indicatorennl.pdf.

DAV, *Mogelijkheid tot elektronische neerlegging van akte in het vennootschapsdossier*, <http://www.verenvoudiging.be/realisaties/mogelijkheid-tot-elektronische-neerlegging-van-akte-in-het-vennootschapsdossier>.

DAV, *Brochure 2016, 2016: Administratieve vereenvoudiging voor burgers, ondernemers en overheid*, http://www.verenvoudiging.be/webfm_send/3318.

DAV, *Rechtspersonen kunnen publicaties in Belgisch Staatsblad betalen via storting of overschrijving*, <http://www.verenvoudiging.be/realisaties/rechtspersonen-kunnen-publicaties-in-belgisch-staatsblad-betalen-via-storting-of-oversch>.

DAV, *Meetrapport administratieve lasten (2015)*, <http://www.verenvoudiging.be/nieuws/meetrapport-administratieve-lasten-2015>.

DAV, *Activering BTW-nummer via ondernemingsloket*, <http://www.verenvoudiging.be/realisaties/activering-btw-nummer-via-ondernemingsloket>.

DAV, *Overheid mag gegevens maar één keer opvragen*,
[https://dt.bosa.be/nl/over-fedict/nieuwsberichten/overheid mag gegevens maar een keer m
eer opvragen.](https://dt.bosa.be/nl/over-fedict/nieuwsberichten/overheid-mag-gegevens-maar-een-keer-opvragen)

DG DIGITALE TRANSPORTATIE, *Eedpot*,
[https://dt.bosa.be/nl/gegevensuitwisseling/combinatie_van_gegevens/eedpot.](https://dt.bosa.be/nl/gegevensuitwisseling/combinatie-van-gegevens/eedpot)

DG DIGITALE TRANSFORMATIE, *Oprichting van vzw's sneller en goedkoper dankzij e-griffie*
[https://dt.bosa.be/nl/over-fedict/nieuwsberichten/fedivers/copy_of_fedivers_juni_2013/item3.](https://dt.bosa.be/nl/over-fedict/nieuwsberichten/fedivers/copy-of-fedivers-juni-2013/item3)

FEDNOT, *Reglement van de nationale kamer van notarissen inzake het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, beschikbaar via [https://www.notaris.be/notaris/wetgeving-en-reglementen/witwas.](https://www.notaris.be/notaris/wetgeving-en-reglementen/witwas)

FOD Economie, *Elektronische handtekening en andere vertrouwensdiensten*,
[https://economie.fgov.be/nl/themas/online/elektronische-handel/elektronische-handtekening-en.](https://economie.fgov.be/nl/themas/online/elektronische-handel/elektronische-handtekening-en)

FOD ECONOMIE, *Kruispuntbank van Ondernemingen*,
[https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van.](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van)

FOD ECONOMIE, *Inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)*,
[https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van/inschrijving-de-kruispuntbank.](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van/inschrijving-de-kruispuntbank)

FOD ECONOMIE, *De erkende ondernemingsloketten*,
[https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-een/te-ondernemen-stappen-bij-een/de-erkende.](https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-een-te-ondernemen-stappen-bij-een/de-erkende)

FOD ECONOMIE, *Een vennootschap oprichten*,
[http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/leven-onderneming/oprichting/Demarches-entreprende/vennootschap-oprichten/#Registratie.](http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/leven-onderneming/oprichting/Demarches-entreprende/vennootschap-oprichten/#Registratie)

FOD ECONOMIE, *Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*,
[https://economie.fgov.be/nl/themas/financiele-diensten/strijd-tegen-het-witwassen-van.](https://economie.fgov.be/nl/themas/financiele-diensten/strijd-tegen-het-witwassen-van)

FOD ECONOMIE, *Te ondernemen stappen bij een ondernemingsloket*,
<https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/een-onderneming-oprichten/belangrijkste-stappen-om-een/te-ondernemen-stappen-bij-een>.

FOD JUSTITIE, *Statuten*,
https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/verenigingen_en_stichtingen/vzw/statuten/.

FOD JUSTITIE, *Minister Geens en juridische beroepen sluiten partnerschap voor een digitale justitie*,

<https://justitie.belgium.be/nl/nieuws/Informatisering%20Justitie%20door%20samenwerking>.

FOD ECONOMIE, KMO, MIDDENSTAND EN ENERGIE, Brochure 2017, *Boordtabel van de kmo's en zelfstandige ondernemers (2017)*, 26, beschikbaar op
<https://economie.fgov.be/nl/publicaties/boordtabel-van-de-kmos-en-0>.

INSTITUUT VAN DE BEDRIJFDSREVISOREN (IBR-IRE), *Wat is een bedrijfsrevisor?*,
https://www.ibr-ire.be/nl/het_beroep/de_bedrijfsrevisor/wat_is_een_bedrijfsrevisor/Pages/default.aspx.

VLAAMSE BELASTINGSDIENST, *Welke akten moeten ter registratie worden aangeboden?*,
<https://belastingen.vlaanderen.be/welke-akten-moeten-ter-registratie-worden-aangeboden>.

VLAIO, Brochure 2017, *Mijn eigen zaak – starten met kennis van zaken*,
<https://www.vlaio.be/nl/publicaties/mijn-eigen-zaak-starten-met-kennis-van-zaken>.

BELGISCH CENTRUM VOOR VENNOOTSCHAPSRECHT (BCV-CDS), *Diavoorstelling: Het voorliggend ontwerp Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, BVC-CDS, 2017, 49dia's.

HOGE RAAD VOOR WERKGELEGENHEID, *Verslag juni 2016 Digitale economie en arbeidsmarkt*, Brussel, Hoge Raad voor Werkgelegenheid, 2016, 226p.

REKENHOF, *Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers – Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)*, Brussel, Rekenhof, 2015, D/2015/1128/23, 78p.

VLAAMSE OVERHEID, *Brochure 'Zakendoen in Europa, de Dienstenrichtlijn maakt het u makkelijk'*, Brussel, Vlaamse Overheid, 2009, D/2010/3241/104.

KBC, *Itsme, overal veilig inloggen met slechts 1 code*,
https://www.kbc.be/particulieren/nl/product/betalen/zelf-bankieren/itsme.html?TYPE=em&CID=jong_dig_1804_CFY_itsme-belastingen_Itsme&PLA=na na na 100574-checkjongeren_recurring_sales&CRE=button na na nl&outflow_nr=810011&vns_nr=0001&Broncode=10&offercode=EZINE&contentid=1152.

ONDERNEMINGSDATABANK, *Nieuwe naam voor uw vennootschap, even checken...*,
https://ondernemingsdatabank.indicator.be/algemene_vergadering_naamswijziging/nieuwe_naam_voor_uw_vennootschap_even_checken/VLTAVEAR_EU041005/57/search?&t=188&k=2001.

CASIER, F., *Elektronische documentatie en elektronische identificatie; stand van zaken(1)*,
<https://www.agoria.be/nl/Elektronische-documenten-en-elektronische-identificatie-stand-van-zaken-1>.

DE CROO, A., *Persbericht – Kamer keurt nieuw wettelijk kader voor digitaal aanmelden overheidstoepassingen goed*, <http://www.decroo.belgium.be/nl/kamer-keurt-nieuw-wettelijk-kader-voor-digitaal-aanmelden-overheidstoepassingen-goed>.

GEENS, K., Minister van Justitie - Justitieplan deel 4, *Efficient functionerende justitiediensten*,
<http://www.stapvoorwaarts.be/rechtvaardige-justitie/>.

GEENS, K., Minister van Justitie, *De informatisering van Justitie*,
<https://www.koengeens.be/policy/de-informatisering-van-justitie>.

GOVAERT, C., *Europa codificeert werking, fusie en splitsing van kapitaalvennootschappen*,
<https://legalworld.wolterskluwer.be/nl/nieuws/in-het-staatsblad/europa-codificeert-werking-fusie-en-splitsing-van-kapitaalvennootschappen/>.

GRIJSEELS, C., Neerslag voordracht CFI, *De verplichtingen van de notarissen in de strijd tegen het witwassen van geld en financiering van terrorisme*, Voordracht CFI 2015, 12,
http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/pub_art/NLweb25.pdf.

HENDRICKX, F., *Bvba, nv en andere vennootschappen oprichten wordt duurder*,
<https://graydon.be/blog/bvba-nv-en-andere-vennootschappen-oprichten-wordt-duurder>.

LEMMENS, L., *Binnenkort snel en eenvoudig met smartphone aanmelden op overheidswebsites,*

<https://polinfo.kluwer.be/NewsView.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300549750&lang=nl>.

PIETTE, C. en VAN DE VELDE, G., *Nieuw Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen,*

<http://www.klaw.be/news-and-events/nieuw-wetboek-van-vennootschappen-en-verenigingen>.

VANANROYE, J., *Waarom staat oprichtersaansprakelijkheid niet in Boek XX WER?,*

<https://corporatefinancelab.org/2018/03/08/waarom-staat-oprichtersaansprakelijkheid-niet-in-boek-xx-wer/>.

VAN DE LOOVERBOSCH, M., *Blockchain aandeelhoudersregister: pleidooi voor minder archeologie en meer cryptografie,*

<https://legalnews.be/ondernemingsrecht/vennootschapsrecht/blockchain-aandeelhoudersregister-pleidooi-voor-minder-archeologie-en-meer-cryptografie-corporate-finance-lab/>.

VOGELAERE, I., *E-box en e-deposit binnenkort van start,*

<https://legalworld.wolterskluwer.be/nl/nieuws/domein/algemeen-justitie/e-box-en-e-deposit-binnenkort-van-start/>.

WITTEMANS, A. en DE WILDE, A., *Krachtlijnen nieuw vennootschapsrecht zijn bekend gemaakt,* <https://www.bdo.be/nl-be/nieuws/2017/krachtlijnen-nieuw-vennootschapsrecht-zijn-bekend>.

X, *Succes internetbankieren,* <https://safeinternetbanking.be/nl/cijfers/succes-internetbankieren>.

X, *Lee & Ally, de allereerste juridische legal AI B2B-robot in Europa,*

<https://ictrecht.be/featured-2/lee-ally-allereerste-juridische-legal-ai-b2b-robot-europa/>.

X, *Oprichting van een onderneming: op papier of elektronisch?*

<http://www.kluwereasyweb.be/documents/voorbeeld-artikels/20130901-oprichtingonderneming-grundungunternehmens-creationentreprise.xml?lang=nl>.

X, *E-griffie. Elektronische neerlegging van de oprichtingsakte van een rechtspersoon,*

<https://www.e-griffie.be/evzw/nl/homepage>.

X, *Elektronische neerlegging van wijzigingsakten laat op zich wachten*, <https://www.eubelius.com/nl/nieuws/elektronische-neerlegging-van-wijzigingsakten-laat-op-zich-wachten>.

X, *De elektronische neerlegging van wijzigingsakten staat nog steeds niet op punt*, <https://www.lexgo.be/nl/artikels/handels-en-vennootschapsrecht/vennootschapsrecht/de-elektronische-neerlegging-van-wijzigingsakten-staat-nog-steeds-niet-op-punt,91783.html>.

X, *eID Software - Aanmelden met eID*, <https://eid.belgium.be/nl/aanmelden-met-eid#7556>.

X, *e-Gov aangiftes*, <http://www.bpost.be/site/nl/professionele-oplossingen/document-management/elektronische-identificatie/e-gov-aangiftes>.

X, *Wat zijn e-certificaten en waarvoor dienen ze?*, <https://eid.belgium.be/nl/aanmelden-met-eid#7556>.

X, *Nieuwe stap in de digitalisering van het notariaat: je vennootschap vlot oprichten met StartMyBusiness*, <https://www.notaris.be/opstarten-ondernemen/actueel/nieuwe-stap-in-de-digitalisering-van-het-notariaat-je-vennootschap-vlot-oprichten-met-startmybusiness>.

X, *Vlot en veilig je vennootschap oprichten?*, <https://www.notaris.be/opstarten-ondernemen/startmybusiness>.

X, *Ondertekenen via Blockchain – Waarom?*, <https://www.firm24.com/blog/contracten/ondertekenen-via-blockchain/>.

X, *Wat is DigiD?*, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/digitale-overheid/vraag-en-antwoord/wat-is-digid>.

X, *Parlement denkt na over nieuw Wetboek van vennootschappen en verenigingen*, <https://www.eubelius.com/nl/nieuws/parlement-denkt-na-over-nieuw-wetboek-van-vennootschappen-en-verenigingen>.

X, *Modernisering Belgisch vennootschapsrecht op komst!*, <http://be.vgd.eu/nieuws/modernisering-belgisch-vennootschapsrecht-op-komst>.

X, *Blijft de nationaliteit van de vennootschap steeds dezelfde?*, <https://be.vgd.eu/nieuws/blijft-de-nationaliteit-van-de-vennootschap-steeds-dezelfde>.

X, *Krachtlijnen nieuw vennootschapsrecht zijn bekend gemaakt*, <https://www.bdo.be/nl-be/nieuws/2017/krachtlijnen-nieuw-vennootschapsrecht-zijn-bekend>.

X, *Formulieren voor inschrijving vennootschap aangepast*, <https://legalworld.woltersklower.be/nl/nieuws/in-het-staatsblad/formulieren-voor-inschrijving-vennootschap-aangepast/>.

X, *Kruispuntbank van Ondernemingen - Diensten voor iedereen*, <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/kruispuntbank-van/kruispuntbank-van>.

X, *Starten met je eigen zaak*, <https://starten.acerta.be/nl/starten-met-je-eigen-zaak/voor-je-verder-gaat#toggles-form>.

X, *vennootschap oprichten*, <https://www.xerius.be/zelfstandigen/start-eigen-zaak/vennootschap-oprichten?hsCtaTracking=e5f8b902-74de-4637-b410-1db8d055f3cc%7Cb707fafc-37ac-4f9a-b413-23bf64e0776b>.

X, *Hervorming vennootschapsrecht: geen onderscheid meer tussen burgerlijke en handelsvennootschappen*, <https://www.factumfiscalis.be/nieuwsbericht/hervorming-vennootschapsrecht-geen-onderscheid-meer-tussen-burgerlijke-en-handelsvennootschappen-20180215>.

X, *Beer, chocolates & corporate law... Hoe de geplande hervorming van het vennootschapsrecht België op de kaart moet zetten*, http://www.gdena-advocaten.be/documents/news-items/20180202_beer-chocolates--corporate-law--hoe-de-geplande-hervorming-van-het-vennootschapsrecht-belgie-op-de-kaart-moet-zetten.xml?lang=nl.

X, *Koens Geens: “2018 is het jaar van de ondernemer”*, <http://fokus-online.be/koen-geens-2018-is-het-jaar-van-de-ondernemer/>.

X, *Zich bij de BTW identificeren*, https://www.debelgischegids.be/documentatie/zich-bij-de-btw-identificeren-117.html#titre_doc.

X, *Activeer jouw btw-nummer*, <https://www.vlaio.be/nl/begeleiding-advies/start/opstart-van-je-onderneming/opstarten-7-stappen>.

X, *De oprichting van een vennootschap*, <https://www.1819.brussels/nl/content/de-oprichting-van-een-vennootschap>.

VI. ADDENDUM I

HET EUROPEES VENNOOTSCHAPSRECHT WORDT GEDIGITALISEERD

Voorstel voor een Richtlijn voor het Europees Parlement en de Raad tot de wijziging van Richtlijn (EU) 2017/1132 betreffende het gebruik van digitale tools en processen in het vennootschapsrecht.

Zoals aangehaald in het Actieplan 2016-2020 en de *Digital Market Strategy* wenst de Europese Unie in te zetten op digitale mogelijkheden die vennootschappen kunnen ondersteunen tijdens hun leven. Het is dan ook met dit streefdoel in gedachten dat de Commissie ‘het voorstel tot wijziging van de richtlijn (EU) 2017/1132 betreffende het gebruik van digitale middelen en processen in het vennootschapsrecht’ heeft opgesteld. Via deze wijzigingen wenst men het ondernemerschap, de innovatie, de economische groei, het creëren van jobs en de aantrekkingskracht om te investeren in de Europese Unie te optimaliseren. Verschillende studies stelden vast dat 80% van de 24 miljoen ondernemingen in de EU-vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid zijn, vandaar dat de voorstellen tot het inschakelen van digitale *tools* en procedures zich hiertoe beperken. De richtlijn die gewijzigd zal worden is namelijk louter van toepassing op vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid in de Europese Unie.⁵¹⁵

Voor het voorstel betreffende het gebruik van digitale *tools* en processen werden er reeds een aantal initiatieven genomen in het kader van de digitalisering van het Europees vennootschapsrecht. Toch bleven deze beperkt wat betreft de oprichting van vennootschappen;

- De Europese wetgever verplicht de lidstaten om bepaalde (beperkte) informatie over vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid online beschikbaar te maken in een centraal ondernemingsregister. Deze informatie moet gratis beschikbaar zijn;
- Deze bekendgemaakte informatie moet tevens gepubliceerd worden in het Staatsblad van de lidstaat, zonder publicatie kan de oprichting geen juridische gevolgen hebben. Toch komt men tot de vaststelling dat deze eis leidt tot een inconsequentie wat betreft de gegevens die gepubliceerd worden in het Staatsblad en deze bekendgemaakt in het ondernemingsregister.⁵¹⁶

---

⁵¹⁵ Voorstel (Comm) voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter wijziging van de richtlijn (EU) 2017/1132 met betrekking tot het gebruik van digitale middelen en processen in het vennootschapsrecht, 25 april 2018, COM(2018)239 def. 2. Hierna ‘Voorstel tot wijziging richtlijn (EU) 2017/1132.

⁵¹⁶ De lidstaten blijven de keuze behouden om alle, dan wel bepaalde elementen die geregistreerd worden in het ondernemingsregister tevens te publiceren in het Staatsblad. Zie overweging (17) Voorstel tot wijziging richtlijn (EU) 2017/1132.

De Commissie stelt vast dat de nationale uitwerking van deze regels en de digitalisering op eigen initiatief van de verschillende lidstaten sterk verschilt. In de ene lidstaat kan men volledig digitaal een vennootschap oprichten, in de andere is er helemaal geen enkele regelgeving hieromtrent. Dit wil men met deze wijzigingen aanpakken,⁵¹⁷ een uniforme digitalisatie moet leiden tot een vereenvoudiging en een kostenvermindering gedurende het volledige leven van de vennootschappen.⁵¹⁸ Het voorstel tot wijziging beoogt om het in elke lidstaat mogelijk te maken om een vennootschap online op te richten. Naast wat er vandaag reeds bepaald is in de richtlijn aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht voert men via deze wijziging de mogelijkheid in om de vennootschap online te registreren ter oprichting ervan. Dit addendum beperkt zich, in het kader van dit schrijven, tot de innovaties betreffende de digitalisering van het oprichtingsproces van vennootschappen.

De Europese Commissie is zich bewust van het verhoogde risico op misbruik en fraude bij de toepassing van digitale middelen, toch zal het aan de lidstaten zelf zijn om verdere beschermings- en veiligheidsmechanismen te voorzien. De Commissie doet hieromtrent wel voorstellen zoals het mogelijk maken om videogesprekken te voeren met de oprichters of het inschakelen van de notaris of advocaat als controlemiddel. Er moet in elk geval voorzien worden dat deze maatregelen de mogelijkheid om de vennootschap online op te richten niet uitsluiten. Daarnaast neemt de Commissie in het voorstel op dat het wel mogelijk moet zijn om de oprichters te verplichten om in persoon te verschijnen in het geval er een vermoeden van fraude speelt. Dit vermoeden moet op gegronde redenen gebaseerd zijn en kan bijvoorbeeld steunen op het strafblad van de begunstigde van de op te richten vennootschap. Deze maatregel mag in elk geval geen afbreuk doen aan de mogelijkheid om de vennootschap online te registreren indien er geen gegronde vermoedens voor fraude zijn.⁵¹⁹

Het voorstel van de Europese Commissie houdt rekening met de reeds opgestelde initiatieven door de Europese Unie omtrent de digitalisering van het vennootschapsrecht. Zo moet het voorstel aanschouwd worden als *lex specialis* tot de ‘digitale toegangspoort’. Men voorziet in

---

⁵¹⁷ Dit streefdoel werd tevens reeds opgenomen in de *Digital Single Market Strategy*.

⁵¹⁸ De Europese Commissie stelt vast dat er door het invoeren van een online registratie een kost van tussen €42 en 84 miljoen uitgespaard kan worden voor de ondernemingen. Het zou voor een onderneming slechts de helft van de tijd kosten en driemaal goedkoper zijn om de vennootschap te registreren dan ‘het papieren alternatief’. De kosten verbonden aan het implementeren van deze online registers wegen volgens de Commissie niet op tegen het voordeel waarvan de ondernemers kunnen genieten. Zie Staff working document (Comm) executive summary of the impact assessment accompanying the document proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law, 25 april 2018, SWD(2018)142 def, 2. Hierna Werkdocument Commissie; Voorstel tot wijziging richtlijn 2017/1132, 7.

⁵¹⁹ Overweging (13) en (14) Voorstel tot wijziging richtlijn 2017/1132.

een vlotte samenwerking tussen dit initiatief en de nieuwe voorstellen. Daarnaast zal men tevens de toepassing van de e-IDAS verordening voorzien en implementeert men het *only-once-principe*.⁵²⁰

De belangrijkste innovaties uit het voorstel met het oog op het gebruik van digitale *tools* en processen in het vennootschapsrecht zijn de volgende;

De overwegingen bepalen dat het gebruik van de digitale *tools* en procedures specifiek gericht is op een meer eenvoudige, snelle en kosten-efficiënte economische activiteit in de Europese Unie.⁵²¹ Niet enkel de procedure om de vennootschap te registreren moet volledig online kunnen verlopen ook het aanreiken van informatie hierover gebeurt online en gratis.⁵²² Deze informatie dient *up-to-date*, gebruiksvriendelijk, volledig en duidelijk te zijn. In het kader van de mogelijkheid om zich als vennootschap online te registreren, documentatie in te vullen en te communiceren met de overheden moeten de lidstaten voorzien in veilige identificatiemiddelen die conform zijn aan de e-IDAS verordening.⁵²³ Het gebruik van modelstatuten wordt opgelegd specifiek met het oog op het ondersteunen van startende ondernemingen.⁵²⁴

Voor de oprichting van complexe publieke vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid hebben de lidstaten de mogelijkheid om af te wijken van de verplichte online registratie.⁵²⁵

De mogelijkheid om zich als vennootschap met beperkte aansprakelijkheid online te registreren, wordt uitgewerkt in een nieuw artikel 13. Volgende bepalingen worden hierin opgenomen;⁵²⁶

- De lidstaten moeten de identificatiemiddelen die ze zelf aanwenden tevens erkennen als middel om zich als vennootschap aan te melden ter registratie. Daarnaast moet elke lidstaat ook de identificatiemiddelen uitgegeven door andere lidstaten en conform aan de e-IDAS verordening aanvaarden ter aanmelding bij het ondernemingsregister. Enkel indien er een risico op fraude bestaat, kan de lidstaat een identificatie in persoon eisen;
- De vergoeding die men als lidstaat aanrekent voor de online inschrijving mag de werkelijke kosten niet overtreffen. De bepalingen die deze vergoeding vaststellen

---

⁵²⁰ Dit principe wordt zowel nationaal als tussen de lidstaten onderling gehanteerd. Zie overweging (19) Voorstel tot wijziging richtlijn (2017) 1132.

⁵²¹ Overweging (1) Voorstel tot wijziging richtlijn 2017/1132.

⁵²² *Ibid.*, overweging (5).

⁵²³ *Ibid.*, overweging (7).

⁵²⁴ *Ibid.*, overweging (11).

⁵²⁵ *Ibid.*, overweging (9).

⁵²⁶ Artikel 13a – 13^e Voorstel tot wijziging richtlijn 2017/1132.

moeten transparant zijn en niet discriminerend. Het betalen van deze vergoeding moet elektronisch kunnen gebeuren;

- De lidstaten maken bepaalde informatie online beschikbaar voor de ondernemers. Deze verplichting heeft onder meer betrekking op informatie over het gebruik en de vindplaats van de *templates*, de vereiste documenten ter registratie, de manier van registreren, de kosten die hiermee gepaard gaan, de verschillende identificatiemiddelen, de mogelijkheid om documenten in verschillende talen neer te leggen, ...;
- De registratie van de vennootschappen verloopt volledig online, tenzij de lidstaat ervoor opteert om geen online procedure te voorzien voor publieke vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.⁵²⁷ Rond de online registratie moet de lidstaat concrete regels uitwerken die betrekking hebben op de registratie, het gebruik van de *templates*, de vereiste documentatie en informatie ter registratie, ... Daarnaast moet de lidstaat voorzien in de mogelijkheid om de vereiste documentatie en informatie elektronisch neer te leggen. Ook het vereiste kapitaal van de vennootschap moet online gestort kunnen worden en het bewijs hiervan wordt tevens op een elektronische wijze bezorgd aan de oprichters. Het volledige proces moet afgerond zijn binnen de vijf dagen na het ontvangen van de vereiste documentatie of na het ontvangen van de betaling;
- De *templates* worden opgesteld volgens het nationaal recht van de lidstaat en ze worden online beschikbaar gesteld via de website van het ondernemingsregister.

Vervolgens wordt artikel 16 van de richtlijn aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht gewijzigd. Het nieuwe artikel heeft betrekking op de openbaarmaking van de neergelegde informatie;⁵²⁸

- Voor elke geregistreerde vennootschap wordt er een dossier aangemaakt bij het ondernemingsregister. In dit kader ontvangt de vennootschap haar uniek ondernemingsnummer.
- De documentatie en informatie die volgens de richtlijn openbaar gemaakt moet worden, neemt men in elektronische vorm op ofwel in het vennootschapsdossier ofwel rechtstreeks in het ondernemingsregister. Deze openbaarmakingsplicht slaat onder meer op de statuten, wijzigingen aan de statuten, de jaarrekening, ...⁵²⁹ Eens de documentatie en informatie werd opgenomen, maakt het ondernemingsregister

---

⁵²⁷ Voor België staat deze mogelijkheid dus open voor de NV.

⁵²⁸ Artikel 16-16a Voorstel wijziging richtlijn 2017/1132.

⁵²⁹ Artikel 14 Richtlijn(EU) 2017/1132 aangaande bepaalde aspecten van het vennootschapsrecht.

deze publiek toegankelijk. Indien het nationaal recht van de lidstaat vereist dat (bepaalde) informatie tevens gepubliceerd wordt in het Staatsblad zal het ondernemingsregister deze info op een elektronische wijze versturen naar de diensten die instaan voor de publicatie. De informatie moet gratis beschikbaar zijn voor derden.

- Elke belanghebbende kan een kopie van de openbaargemaakte gegevens aanvragen. Deze aanvraag kan zowel op papier als elektronisch gebeuren. Het ondernemingsregister moet ervoor zorgen dat de documenten geauthentiseerd worden, conform de e-IDAS richtlijn.

De overige wijzigingen voorgesteld door de Europese Commissie slaan op technische specificaties en het registreren van bijkantoren van ondernemingen. Hier weiden we in het kader van dit schrijven niet verder over uit. Daarnaast bepaalt het voorstel dat ook de gegevens ingediend ter registratie beschermd worden door de Richtlijn(EU)2016/679 aangaande databescherming.

De Commissie voorziet hulp en ondersteuning voor de lidstaten bij het implementeren van deze initiatieven. Dit door onder meer workshops te organiseren en advies te verlenen.⁵³⁰

Er kan besloten worden dat wanneer dit voorstel tot wijziging in werking treedt het een grote impact zal hebben op het vennootschapsrecht van bepaalde lidstaten. Andere lidstaten voorzien reeds in een online oprichtingsmogelijkheid waardoor deze richtlijn geen al te grote gevolgen met zich zal meebrengen. In België bestaat reeds de mogelijkheid om een vennootschap online te registreren, maar het volledig online oprichten ervan blijft tot op vandaag onmogelijk door de verplichte tussenkomst van de notaris. Hier zal deze richtlijn verandering in brengen aangezien de notaris nog steeds ingeschakeld kan worden in het oprichtingsproces, maar dit de online oprichtingsmogelijkheden niet mag beperken. De impact zal het grootste zijn voor de Belgische BVBA, aangezien de wetgever kan opteren om voor de NV de notariële tussenkomst te laten bestaan.

---

⁵³⁰ Voorstel tot wijziging richtlijn 2017/1132, 11.